

တရားရေး

ရှု နယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၃) ၊ အမှတ် (၁) ၊ ဒီဇင်ဘာလ ၊ ၂၀၁၁

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

❶ ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
❷ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
❸ အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ❶ ပြည်ပအားကိုးပုဆိန်ရိုးအဆိုးမြင်ဝါဒီများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ❷ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့်နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကိုနှောင့်ယှက်ဖျက်စီးသူများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ❸ နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကိုဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သောပြည်ပနိုင်ငံများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ❹ ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအားဘုံရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ❶ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့်တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- ❷ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုခိုင်မာရေး။
- ❸ စည်းကမ်းပြည့်ဝသောဒီမိုကရေစီစနစ်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ❹ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောနိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ❶ စိုက်ပျိုးရေးကိုပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီးခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံထူထောင်ရေးနှင့်အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်းဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ❷ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ❸ ပြည်တွင်းပြည်ပမှအတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ❹ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကိုဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည်နိုင်ငံတော်နှင့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ❶ တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓါတ်နှင့်အကျင့်စာရိတ္တမြှင့်မားရေး။
- ❷ အမျိုးဂုဏ်၊ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများမပျောက်ပျက်အောင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- ❸ စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်ဖြစ်သည့်ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- ❹ တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ပညာရည်မြင့်မားရေး။

တရားရေးဂျာနယ်

အတွဲ (၃) အမှတ် (၁)

၂၀၁၁ ခုနှစ် ၊ ဒီဇင်ဘာလ

မာတိကာ

- ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၏ဥပယျာဇဉ်

၈

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သတင်းလွှာ

- *ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်များတိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏ ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေး ကျင်းပခြင်း ၁၃
- *ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌ တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၄
- *မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း ၁၆
- *ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၇
- *မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၈
- *ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိလေ့ကျင့်ရေးဌာန၌ဒုတိယမြို့နယ် တရားသူကြီးများ မွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲ ကျင်းပခြင်း ၂၀
- *မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၁
- *ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၃
- *ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူခြင်း ၂၅
- *ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၆

ဆောင်းပါးများ

- စာချွန်တော်အမိန့်များ တင်ဟုန်(တရားရေး) ၂၈
- ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏သင်ကြားချက်များကို ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှရေးသားတင်ပြခြင်း မောင်တင်ဌေး ၃၃
- သတိပြုဖွယ်မှားတတ်တယ် သင်းသင်းခိုင်(တရားရေး) ၄၂
- မြန်မာအမျိုးသမီးများရရှိပြီးအခွင့်အရေး သီရိတင် ၄၆
- ဆိုင်ရာဥပဒေပြဌာန်းချက်များ

-အမှုပိတ်ခြင်း	တင်တင်မာ	၅၁
-တရားမျှတမှုဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များ	မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)	၅၄
-အမှုပုံစံ	တင်ဟုန်(တရားရေး)	၅၉
-တရားခံပြေးမှုစစ်ဆေးခြင်း	တင့်တင့်မော်(တရားရေး)	၆၃
-မြန်မာနိုင်ငံမူးယစ်ဆေးဝါးပပျောက်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များလေ့လာတင်ပြခြင်း	သီရိတင်	၆၇
-စံနမူနာပြစီရင်ထုံး	ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)	၇၁
-စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်	တင်တင်မာ	၇၃

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ

-၂၀၀၉ခုနှစ်တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ်၃၇၊၃၈၊၃၉	၇၆
-၂၀၀၉ခုနှစ်တရားမအထွေထွေအယူခံမှုအမှတ်၇၂	၈၂

ENGLISH SECTION

-The Role of Constitutional Tribunal of the Republic of the Union of Myanmar	U Tun Kyi	2
-Overview on Legal Culture and Legal Profession of the United States and Japan	Aye Aye Hlaing	9
-Legal Status of the Justices in Japan	Zay Yar Tint Nyo	20
-The Confluence of Public and Private International Law	Htin Lynn (Judiciary)	25
-The Immunities of the Carrier under the Carriage of Goods by Sea Act	Dr. Tint Tint Maw	30

ထုတ်ဝေသူ- ဒေါ်သင်းခိုင် (ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်)
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၅၃၀၁၁၆၁၂၁
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၅၃၀၁၀၇၁၂၁
ပုံနှိပ်သူ ဝင်းဝင်းကျော် (မြီ ၀၇၃၄၅)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဒုတိယသမ္မတများ၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးများ

၂၀၁၁ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ရက်

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

- ၁။ ဦးထွန်းထွန်းဦး
- ၂။ ဦးသာဌေး
- ၃။ ဦးစိုးညွန့်
- ၄။ ဦးမြသိမ်း
- ၅။ ဦးမြင့်အောင်
- ၆။ ဦးအောင်ဇော်သိန်း
- ၇။ ဦးမြင့်ဟန်

B.A. (Law), LL.B.
LL.B. (Advocate)
B.A., R.L.
B.A., H.G.P.
B.A., H.G.P.
B.A. (Law), LL.B.
B.A. (Law), LL.B.

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

တရားရေးဂျာနယ်စာတည်းအဖွဲ့

- ၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
- ၂။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
(ရုံးအဖွဲ့မှူး)
- ၃။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
(တရားရေးရာ)
- ၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
(စီမံရေးရာ)
- ၅။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(စီမံရေးရာဌာန)
- ၆။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန)
- ၇။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(ဘတ်ဂျက်နှင့်ထောက်ပံ့ဌာန)
- ၈။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(ရွှေနေရွှေရပ်နှင့်စစ်ဆေးရေးဌာန)
- ၉။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(လေ့ကျင့်ဌာန)
- ၁၀။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(သုတေသနဌာန)
- ၁၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန)
- ၁၂။ ညွှန်ကြားရေးမှူး
(တရားမတရားစီရင်ရေးဌာန)
- ၁၃။ ဒုတိယရုံးအဖွဲ့မှူး
- ၁၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
ဥပဒေစိစစ်ရေးနှင့်စီရင်ထုံးဌာနခွဲ
ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး

၃၈၄၄
အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အတွင်းရေးမှူး

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၏ဥပေယျာဇဉ်

တရားရေးဂျာနယ်ထုတ်ဝေခြင်း၏ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးပညာများ စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်လာရန် အတွက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းသည် တရားစီရင်ရေး ပညာဥပဒေပညာနှင့်ကင်းကွာ၍မရသော လှုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကျင့်စဉ်များ၊ အစဉ်အလာများနှင့် ဥပဒေများကို တရားသူကြီးများက အမြဲလေ့လာ မှတ်သားနေကြရပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားရေးဂျာနယ်တွင် ဆောင်းပါးများ ရေးသားခြင်းနှင့် တရားရေးဂျာနယ်တွင် ပါဝင်သောပညာရပ်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်းကိုပိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

၂၀၀၈ခုနှစ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတည် ပြုပြီး သည့်နောက်တွင်တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍသည် တစ်ခေတ်ပြောင်းလာပြီ ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ တရား စီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများတွင် ရှေးယခင်ကအတိုင်းဖြစ်သော်လည်း တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်း တွင်ယခင်နှင့် မတူတော့သည့်ထူးခြားသော ကဏ္ဍများပါဝင်လာပါသည်။ စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ရေး ကိစ္စသည်အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲသော ကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ လူ့အများ ပြောဆို နေကြသောလူ့ အခွင့်အရေးဆိုသည့် စကားနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏ အဓိက အာဏာကြီးသုံးရပ်ကို သုံးစွဲရာတွင်လည်း ညီညွတ်မျှတမှုရှိစေရန် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ရေးက ထိန်းညှိပေး နိုင်သော ကဏ္ဍတွင်ရှိနေပါသည်။

တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံတော်အတွင်း နေထိုင်ကြသူများအကြား ပေါ်ပေါက် လာသောပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ဥပဒေနှင့်အညီဖြေရှင်းပေးရသော လှုပ်ငန်းဖြစ်သဖြင့် မွန်မြတ်သော လှုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားသူကြီးများသည် မွန်မြတ်သောစိတ်ထားရှိကြဖို့လိုပါသည်။ စိတ်ကောင်း စေတနာရှိခြင်းသည် လှုပ်ငန်းတိုင်းတွင် အရေးပါသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေး လှုပ်ငန်းတွင် လူ့အများနှင့် နေ့စဉ်တွေ့ဆုံပြောဆိုဆက်ဆံဆုံးဖြတ်အမိန့်ချနေရသဖြင့် တရားသူကြီးများသည် စိတ်ကောင်းစေတနာရှိကြဖို့၊ ပြောင့်မှန်ဖို့၊ လှိုပေလိမ့်မည်။

တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းတွင် သိလ၊သမာဓိပညာတို့၏ အရေးပါပုံကို အလေးထား ထိန်းသိမ်း ကြဖို့လိုပါလိမ့်မည်။ ထိုအချက်များတွင် တစ်ချက်ချို့ယွင်းပါက အများပြည်သူက ယုံကြည်လေးစား တော့မည်မဟုတ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူအားလုံးသိလ၊ သမာဓိပညာ အကြောင်းသုံးပါး တစ်နေ့တခြားတိုးပွားလာကြစေရန် တိုက်တွန်း လိုက်ပါသည်။

ဦးထွန်းထွန်းဦး
ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်

ဦးသာဌေး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးစိုးညွန့်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြသိမ်း
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြင့်အောင်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးအောင်ဇော်သိန်း
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြင့်ဟန်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်
တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်များ၊
တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏
ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း

(၁၃. ၅. ၂၀၁၁)နေ့ကပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်
တရားသူကြီးချုပ်များ၊တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း
အစည်းအဝေးတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားစဉ်

အစည်းအဝေးတက်ရောက်ကြသူများ

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်၌ တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် ၁၈-၆-၂၀၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၉:၃၀တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများနှင့် တရားရုံးအမှုထမ်းများအား တွေ့ဆုံ၍ "တရားစီရင်ရေးသည် ပြည်သူအချင်းချင်း၏ ပဋိပက္ခအရှုပ်အထွေး ပြဿနာကို ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံချမ်းမြေ့ရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေရန် ရည်သန်ကြောင်း၊ မှန်ကန်ခြင်း၊ မျှတခြင်း၊ တည်ငြိမ်ခြင်း၊ လေးနက်ခြင်းတို့သည် တရားစီရင်ရေး၏ အင်အားပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများအနေဖြင့် တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်မယိမ်းယိုင် ရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားကြရန်၊ တရားသူကြီးများသည် ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယာ၊ မောဟဟူသည့် အဂတိ

တရား(၄)ပါး၊ မျက်နှာတံစိုး၊ ဥစ္စာတံစိုး၊ မေတ္တာ တံစိုးဟူသည့် တံစိုး(၃)ပါးတို့ကို ရှောင်ရှားပြီး အမှန်တရားကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဖော်ထုတ်ဆုံးဖြတ်ကြရန်၊ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိမိကိုယ်တိုင်နှင့် လက်အောက်ဝန်ထမ်းများကို စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းပေးကြရန်၊ မတော်မတရား ပြုလုပ်လိုသူများ၏ အသုံးချမှုကိုမခံရအောင် အထူးသတိပြုဆောင်ရွက်ကြရန်၊ တရားသူကြီးကောင်း၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်အောင် ကြိုးစားသွားကြရန် မှာကြား ခဲ့ပါသည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း

(၂၃-၆-၂၀၁၁)ရက်နေ့ ကပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတွင်
ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်ဦးထွန်းထွန်းဦး
တက်ရောက်၍ ကျွန်းပင်စိုက်ပျိုးပေးနေစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲ အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးများ
ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

ရေစက်ချတရားနာကြစဉ်

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် ၁၃-၈-၂၀၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၉ နာရီတွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးခန်းမ၌ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အတွင်းရှိ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ "နိုင်ငံတော်ကရည်မှန်း ထားသော တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်ကြီး ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ ရပ်တည်ရေး အတွက်အကျင့်သိက္ခာ၊ သီလ၊ သမာဓိနှင့်ပြည်စုံသော တရားသူကြီးကောင်းများ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားကြရန်၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေး အရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများသည်

နိုင်ငံဝန်ထမ်းများဖြစ်သည်နှင့် အညီလုပ်ငန်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှု၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ကင်းရှင်းစွာ ပြည်သူ့ကယုံကြည် လေးစားလောက်သည့် ဝန်ထမ်းကောင်းများဖြစ်အောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ကြရန်၊ နိုင်ငံတော်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေပြီး နိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်သူများ အပေါ်တာဝန်ကျေပွန်သူများ ဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်း အားထုတ်ကြရန် ဆွေးနွေးမှာကြားခဲ့သည်။"

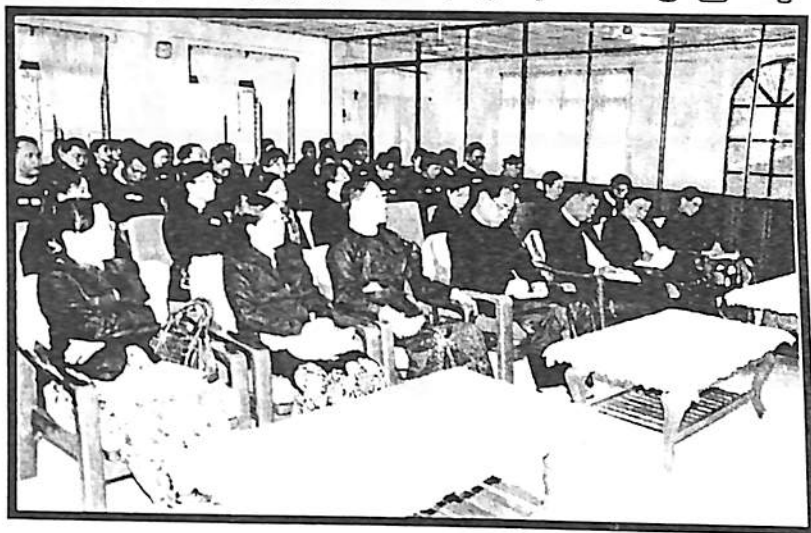
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်အားကြည့်ရှုစစ်ဆေးနေစဉ်

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိလေ့ကျင့်ရေးဌာန၌
ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများမွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲ
ကျင်းပခြင်း

(၃. ၉. ၂၀၁၁)ရက်နေ့နံနက်၉:၀၀နာရီကရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိ
လေ့ကျင့်ရေးဌာန၌ကျင်းပသည့်ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများမွမ်းမံသင်တန်း
အမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲအခမ်းအနား၌အမှာစကားပြောကြားစဉ်

သင်တန်းဖွင့်ပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌
တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ကြည်၍ဆုံးဖြတ်သည် ဆိုရာတွင် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သည့်တရားမျှတမှုသာ ဖြစ်စေရမည်ကို အထူးဂရုပြုရန် လိုကြောင်း၊ အတိတ်လိုက်စားမှုများနှင့် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုများသည် တရားရုံးများ အပေါ်ပြည်သူလူထုက အကြည်အညိုပျက်စေနိုင်သည်ဆိုသော အချက်ကိုလည်း အထူးသတိပြု ဆင်ခြင်ကြရန်လိုကြောင်း နှင့်နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်ထားသည့်တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မှန်မှန် ကန်ကန်ကျင့်သုံး ထမ်းဆောင်ကြရန်လိုအပ်ကြောင်းမှာကြားခဲ့သည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ဦးထွန်းထွန်းဦးသည်အောက်တိုဘာလ ၂၉ရက်နံနက် ၁၀နာရီတွင် ပုသိမ်မြို့၊ ဧရာရွှေဝါ အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ "တရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရွှေ့နေရွှေ့ရပ်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အမှုဖြစ်ပေါ်၍ စတင် စုံစမ်းစစ်ဆေးရသောသူများ၊ အမှုလိုက်များ၊ ရုံးတွင် အထောက်အထားများကို

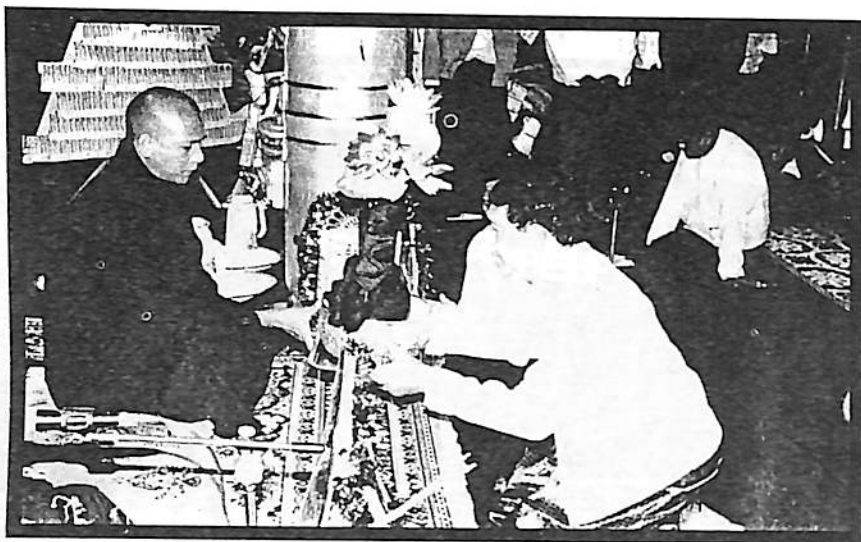
လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီတင်သွင်းရသောသူများ၊ နှစ်ဖက်သက်သေများစသူတို့သည် တရားစီရင်ရာတွင် ကိုယ့်အခန်းနှင့်ကိုယ်ပါဝင်ကြသူများဖြစ်ရာ စေတနာမှန်ပြီး သစ္စာတရား ထားရှိကာ အဂတိကင်းစွာဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူတို့ယုံကြည်အားကိုးသော တရားစီရင်ရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေကြောင်း၊ ပြည်သူတို့ယုံကြည်အားကိုးသော တရားစီရင်ရေးစနစ်ထွန်းကားမှ ပြည်သူ အချင်းချင်း မှုခင်းပဋိပက္ခဖြစ်ကြလျှင် အေးချမ်းစွာဖြေရှင်းနိုင်ကြမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မှာကြားခဲ့သည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူခြင်း

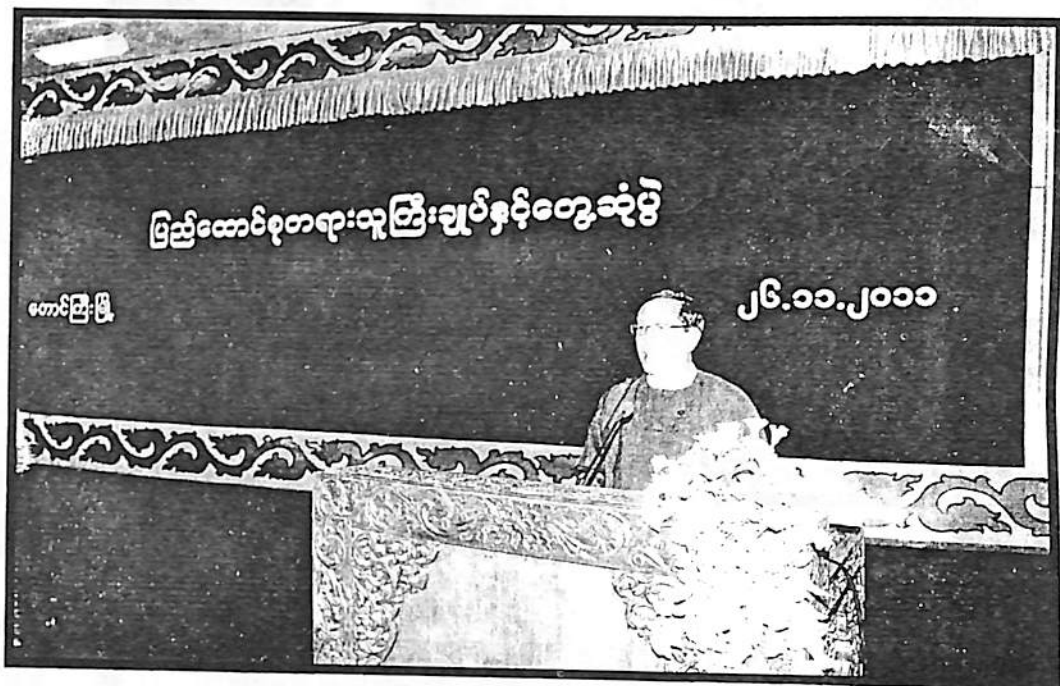

၅. ၁၁. ၂၀၁၁ရက်နေ့ကပျဉ်းမနားမြို့ဇေယျသိန်ကျောင်းတိုက်တွင်ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

ရေစက်ချတရားနာစဉ်

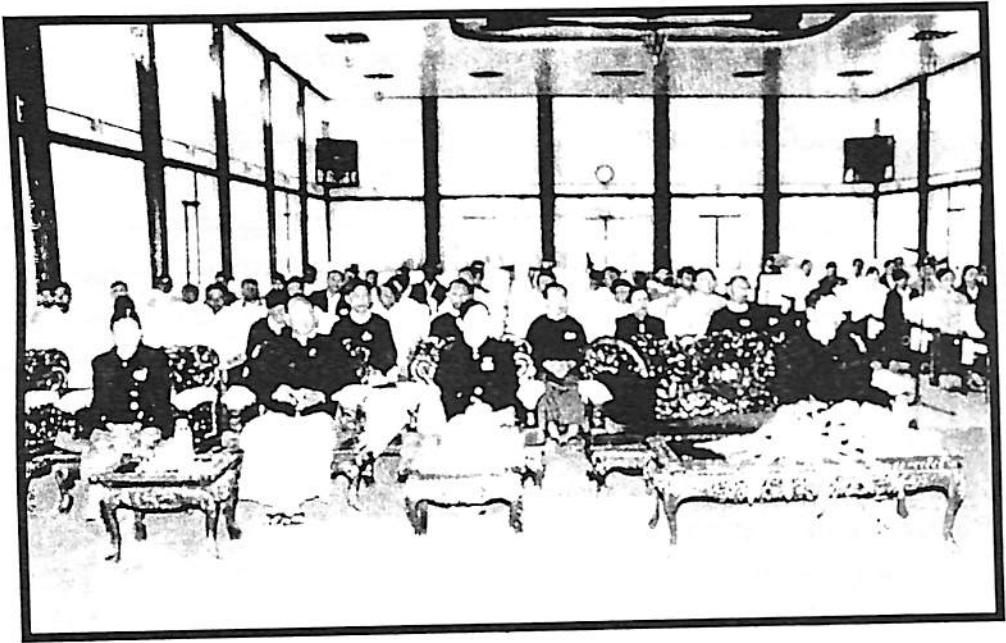
ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် တောင်ကြီးမြို့၊ မြို့တော်ခန်းမ၌ ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်နှင့်တရားသူကြီးများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးနှင့်တောင်ကြီးခရိုင်၊ လွိုင်လင်ခရိုင်အတွင်းရှိတရားရုံးများမှတရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ "တရားရုံးကိုဥပဒေဖြင့်ဖွဲ့စည်းကြောင်း၊ တရားရုံးတွင် ဥပဒေကအပ်နှင်းသော အာဏာသာရှိကြောင်း၊ တရားရုံးသည်ဥပဒေ နှင့်အညီသာ ဆုံးဖြတ်

နိုင်ကြောင်း၊ အမှန်ကိုဖော်ထုတ်၍ တရားစီရင်ရာတွင် မျှတရန်လိုကြောင်း၊ ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ရန်လည်းလိုကြောင်း၊ မှုခင်းပဋိပက္ခဖြစ်သောသူများသည် မျက်နှာကြီးသည်၊ မျက်နှာငယ်သည်၊ အာဏာရှိသည်၊ အာဏာမဲ့သည်၊ ချမ်းသာသည်၊ ဆင်းရဲသည်မင်းကွက်ဘဲ စစ်ဆေးဖော်ထုတ်၍ ထင်ရှားသော အချက် အလက်တို့ကို သက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်စပ်ဟပ်ပြီးလျှင်မှန်သည့် အတိုင်းစီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မှာကြားခဲ့ပါသည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသူများ

စာချွန်တော်အမိန့်များ

(တင်ဟုန်) တရားရေး

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၂၁တွင် နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ၏မူလအခွင့်အရေး၊ တာဝန်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြေခံရမည့်မူများ(၄)ရပ်ကို ပြဌာန်းထားပြီး အခန်း(၈)တွင် နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်များကို ပြဌာန်းထားသည်။ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပြဌာန်း ထားသည့် တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်မှု အခွင့်အရေး၊ တရားမျှတမှုအခွင့်အရေးတို့ ခံစားခွင့် ရှိသည်။

အခြေခံအခွင့်အရေးတို့ကို ထိပါးခြင်းများ သည် ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုများ ဖြစ်သည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုနိုင်ပေသည်။ အခြေခံ ဥပဒေပါနိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး တစ်ရပ်ရပ်ကို ထိပါးခြင်းခံရသော ပြည်သူတစ်ဦးဦး သည် ကျူးလွန်သူအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ဥပဒေအရေး ယူခြင်းဖြင့်သာ ဖူလုံခြင်းမရှိသော မူလအခွင့်အရေး ထိပါးမှုများကို မြန်မြန်နှင့် ထိရောက်စွာ ကာကွယ်ပေး ရန်နှင့်နစ်နာချက်၊ မှားယွင်းချက်များကိုပြင်ဆင်ရန် ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်(Supreme Court Of The Union) တွင်လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်

သည်။^(၁) ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် မူလအခွင့်အရေး တစ်ရပ်ရပ်ကို ထိပါးကျူးကျော် ထားသည်ကို တွေ့ရှိရလျှင် “စာချွန်တော်အမိန့်” ထုတ်ဆင့်၍ သက်ဆိုင်ရာတို့၏ အမှားအယွင်းကို ပြင်ဆင်ခွင့် အာဏာရှိသည်။^(၂)

လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် တရားစီရင်ရေးတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ၂၅(၂)အရ တရား လွှတ်တော်ချုပ်သည် ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် အမိန့်၊ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်၊ တားမြစ်စာ၊ စာချွန်တော်အမိန့်၊ အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော် အမိန့်၊ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်၊ ထိုစာချွန်တော် အမိန့်များ၏သဘောမျိုးပါသော အမိန့်များကိုထုတ်ပိုင် ခွင့်အာဏာရရှိခဲ့သည်။

တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ် တရား စီရင်ရေးတွင် ယခင်ရှိခဲ့သော တရားလွှတ်တော်ချုပ် နှင့် တရားလွှတ်တော် တို့ကိုရပ်စဲပြီး နိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်သည်အမှုခေါ်စာချွန်တော် ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာရရှိခဲ့သည်။^(၃)

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီခေတ် တရားစီရင်ရေးတွင် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေကိုပြဌာန်းခဲ့ပြီး ဗဟိုတရားရုံးကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

(၁) ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ-၃၃၇

(၂) ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၃၃၈

(၃) တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ ကြေငြာချက်အမှတ် ၂၅၊ ရက်စွဲ ၂၀. ၃. ၆၂

ဗဟိုတရားရုံးအား စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာအပ်နှင်းခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ဥပဒေပုဒ်မ-၇၃(၃)အရ နိုင်ငံတော် ကောင်စီသည် အဆိုပါဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော ဗဟိုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ အမိန့်များကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ရှိသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ရှိရင်းစွဲဥပဒေ ပါအခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံသားများ အပြည့်အဝ ရရှိနိုင်စေရန် လည်းကောင်း၊ အခွင့်အရေး တစ်ရပ် ရပ် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်လည်းကောင်း နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးများကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးသည့် ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ လက်ထက် တရားစီရင်ရေးတွင် စာချွန်တော် အမိန့်များထုတ်ဆင့်သည့် အာဏာကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

စာချွန် တော် အမိန့် များ ထုတ် ဆင့် ၍ နစ်နာမှုများကို ကုစားမှုပေးခြင်းသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုစားမှုဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက် တစ်ရပ်သည် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက် (Quasi judicial function) ဖြစ်ပြီး ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ပြည်သူတစ်ဦး၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ စာချွန်တော် အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်၍ လျှောက်ထားနိုင်ခြင်းသည်တစ်နည်း အားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်၏ မှားယွင်းသော လုပ်ဆောင်ချက်၊ ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ဆောင် ချက်များကို စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်၍ ပယ်ဖျက် ခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်းစသည်တို့သည် အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၏

တရားစီရင်ရေး သဘောဆန်သောလုပ်ဆောင်ချက် များကို တရားစီရင်ရေး ဌာနမှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်အောက်ပါအခြေခံအကြောင်းရင်း များပေါ်မူတည်၍ သက်ဆိုင်ရာ စာချွန်တော်များကို ထုတ်ပေး ပါသည်။

၁။ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်သောပြဿနာ များ (Jurisdictional matters)

(က) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်ထက်ပို၍ ပြုလုပ်ခြင်း

(Excess of Jurisdiction)

(ခ) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိဘဲ ပြုလုပ်ခြင်း

(Lack of Jurisdiction)

(ဂ) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြင့်ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှိသည်ကိုဆောင်ရွက်မပေးခြင်း

(Refusal to exercise Jurisdiction)

၂။ အမှုမှတ်တမ်းပေါ်တွင် ဥပဒေအချက်အလက် မှားယွင်းချက်များသိသာပေါ်လွင်နေခြင်း

(Error of Law on the face of Record)

၃။ သဘာဝတရားမျှတမှုနည်းဥပဒေများ(Rules of Natural Justice) ကိုချိုးဖောက်ခြင်း

(က) ဘက်လိုက်ခြင်းကိုဆန့်ကျင်သည့်နည်းဥပဒေ (The Rule Against bias)

(ခ) ကြားနာခွင့် အခွင့်အရေး (The Right to a Hearing)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ-၁၈(ခ) အရ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် နိုင်ငံတော် ၏အမြင့်ဆုံး တရားရုံးဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအခန်း(၈) (နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများနှင့်တာဝန်များ)၌ ပေးအပ်ထား သော အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လျှောက်ထား လာသည်ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်ချုပ်သည် အောက်ဖော်ပြပါစာချွန်

တော်အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကို သင့်လျော်သည့် အတိုင်း ထုတ်ဆင့်ပေးခွင့်အာဏာရှိသည်။^(၅)

- (က) ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်
- (ခ) အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်
- (ဂ) တားမြစ်စေစာချွန်တော်အမိန့်
- (ဃ) အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော်အမိန့်
- (င) အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်

ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်(Habeas corpus) (Law Latin "that you have body") သည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး အား ရုံးရှေ့မှောက်သို့ တင်သွင်းရန် အမိန့်ထုတ်ဆင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖမ်းဆီးခံထားရသူ တစ်ဦးအား ရုံးရှေ့သို့သွင်းစေ၍ ထိုသူကို မည်သည့် ပြစ်မှု၊ မည်သည့်ဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးထားသည်ကို ဖမ်းဆီးသည့်အဖွဲ့အစည်းအား ထုချေရှင်းလင်း စေပြီး ဖမ်းဆီးရသည့် အကြောင်းကို ထုချေရှင်းလင်းခြင်း မပြုနိုင်လျှင် အချုပ်မှလွတ်စေရပါမည်။ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားသော ပြည်သူ တစ်ဦး၏ အချုပ်အချယ်မရှိ လွတ်လပ်စွာနေနိုင်ခွင့် ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိပါးပြီး တရားမဲ့ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီး ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်။^(၆) ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ခြင်း ခံရသူသည် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် သို့ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် အမိန့်ထုတ်ဆင့်၍ မိမိအား ဖမ်းဆီးထားခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီခြင်း ရှိမရှိစစ်ဆေး၍ ဥပဒေနှင့်မညီက ချုပ်နှောင်မိန့်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန်လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ဖမ်းဆီး ခြင်းခံ နေရသူက လျှောက်ထားခြင်း မပြုနိုင်လျှင် ၎င်း၏ ဇနီး စသော သက်ဆိုင်သူက လျှောက်ထားနိုင်သည်။^(၇)

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်(Mandamus)

(Latin "Wecommand")သည်ဆောင်ရွက်ရန်အမိန့် ပေးသည့် စာချွန်တော်မျိုးဖြစ်သည်။ ဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသောအာဏာဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှိသည်ကို ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု ကဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်မပေးဘဲနေသည့်ကိစ္စများ၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်စေရန် ဤစာချွန်တော် အမိန့်ကိုထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြို့ပြဆိုင်ရာငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအရ စံငှား ရမ်းခသတ်မှတ်ပေးရန်ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်က ငြင်းပယ်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်သည် စံငှားရမ်းခသတ်မှတ်ပေးရန် ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိပါလျက် သတ်မှတ်မပေးဘဲ နေခြင်းဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဤစာချွန်တော် အမိန့်မျိုးဖြင့် စံငှားရမ်းခ သတ်မှတ် ပေးရန် ညွှန်ကြားသည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ထုတ်ဆင့်ရန် ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်ခြင်းသည် တရားရုံး ဆင်ခြင်တုံ တရားအရ ကျင့်သုံးရသော အာဏာဖြစ် သည်။^(၈) အခြားနည်း လုံလောက်သော သက်သာခွင့် မရရှိနိုင်မှသာလျှင် ဤ စာချွန်တော်အမိန့်မျိုးကို ထုတ်ပေးနိုင်ခွင့်ရှိသည်။^(၉)

တားမြစ်စေစာချွန်တော်အမိန့် (Prohibition) သည် တရားရုံး သို့မဟုတ် တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့် ခုံရုံးအား ၎င်း၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျော်၍သော်လည်းကောင်း၊ တရား မျှတမှုကို ဆန့်ကျင်၍ လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။

အခြားနည်းဖြင့် ကုစားနိုင်သည့် သက်သာ ခွင့် ရရှိနိုင်လျှင် ဤစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် စွက်ဖက်

(၄) ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ-၃၇၈(က)
 (၅) ဂျီအမ်ဘာနာဂျီနှင့် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်ကြီးကြပ်သူအရာရှိ၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊စာ ၁၉၉
 (၆) တင်ဇာမော်နိုင်နှင့် ရန်ကုန်ရဲမင်းကြီး၊ ၁၉၅၀၊ မတစ၊ (လွှတ်တော်)စာ ၁၇
 (၇) ဒေါ်စောရင်နှင့် ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်ပါ၊ ၁၉၇၁၊ မတစ၊ (လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၇၃
 (၈) ချီအာကောင်းနှင့် ကုမ္ပဏီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊စာ ၇၅၀

ခြင်းမပြု။ သို့ရာတွင် တရားဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားခြင်းမရှိသော စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ သုံးစွဲလျှင် ဤစာချွန်တော်အမိန့်မျိုး ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။^(၉)

အာဏာပိုင် မေးစာချွန်တော်အမိန့် (Quo Warranto) (Law Latin "by what authority") သည်မည်သည့် အကြောင်းမျိုးရှိကြောင်း အကြောင်းပြစေရန်ထုတ်ဆင့်သောအမိန့်မျိုး ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာန တစ်ခုခုက တရား ဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသော အာဏာကိုကျော်လွန်၍ တစ်စုံတစ်ရာ ကိုပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ပြည်သူတစ်ဦး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးကြောင်း နစ်နာသူက လျှောက်ထားလာ လျှင် သက်ဆိုင်ရာဌာနအား မည်သည့်အခွင့် အာဏာ အရ မည်သည့် အကြောင်းကြောင့် ပြုရသည်ကို ဤစာချွန်တော်အမိန့်မျိုး ထုတ်ဆင့်၍ မေးမြန်းခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် (Certiorari) (Law Latin "to be more fully informed") သည် အမြင့်ဆုံး တရားရုံးကလက်အောက်ခံ တရားရုံးနှင့် တရားစီရင်မှုဆောင်ရွက်ခြင်းသဘောပါဝင်သည့်ခုံရုံးတို့ အပေါ်၌ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အာဏာကိုသုံးစွဲလျက် ချမှတ်သောအမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။ လက်အောက်ခံ တရားရုံး သို့မဟုတ် တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့်ခုံရုံး၏အမှုတွဲကို ခေါ်ယူကာ အာဏာကျော်လွန်ဆုံးဖြတ်ထားခြင်း ရှိမရှိ၊ တရားမျှတမှုကို ချိုးဖောက်၍ လည်းကောင်း၊ တရားမဝင်ဘဲ လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ဆုံးဖြတ်ထားခြင်းရှိမရှိ

စိစစ်သုံးသပ်ပြီးနောက် အာဏာကို ကျော်လွန်၍ လည်းကောင်း၊ တရားမျှတမှုကို ချိုးဖောက်၍လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေကိုမျက်ကွယ်ပြု၍ လည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်းတွေ့ရှိလျှင် ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့်ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်သည့်အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာအမိန့် မဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအမိန့် ဖြစ်ပါက အမှုခေါ်စာချွန်ထုတ်ပေးခြင်းမပြုပေ။^(၁၀)

တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက် (quasi judicial action) တွင် (၁) ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ (၂) ပြည်သူလူထုအတွက် အခွင့်အရေးကို ထိခိုက် သောပြုလုပ်မှု ဖြစ်ရမည်။ (၃) တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိရမည် ဟူသော အချက်သုံးချက်တို့ အကျုံးဝင်သည်။^(၁၁)

တရားဥပဒေဖြင့် အာဏာအပ်နှင်းထားသော အာဏာပိုင်သည် ထိုတရားဥပဒေအရ တရားရုံးများနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး ပြည်သူတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက်မည့် ကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမိန့်ချမှတ်မှသာလျှင် ထိုအမိန့်သည် ကန့်သတ်ထားသည့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အမိန့်မျိုးဖြစ်သဖြင့် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။^(၁၂) သို့ရာတွင်စီရင်ချက်များသည် (speaking order) ဖြစ်ပြီး အထင်အရှားမှားယွင်းရန် လိုအပ်သည်။^(၁၃) ထို့ပြင် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်

(၉) ဆရန်ဆန်ဒါအာနန်ဒါ နှင့် ရန်ကုန် အကောက်ခွန်မင်းကြီး၊ ၁၉၅၁၊ မတစ(လွှတ်တော် ချုပ်) စာ ၂၈၊ ၁၉၅၀၊ မတစ(လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၅၃
(၁၀) မစွံဂျေ၊ အာ(ရ်)၊ ဖရန့်(ချရ်)ပါ ၂ နှင့် ရန်ကုန်မြို့လက်ထောက်ဌားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန် ပါ ၂၊ ၁၉၆၂၊ မတစ၊ (ရုံးချုပ်) စာ ၇၃
(၁၁) ဦးထွေးနှင့် ဦးထွန်းအုံး၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊ စာ ၅၄
(၁၂) မောင်စိုးမောင် နှင့် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပါ ၄၊ ၁၉၆၂၊ မတစ၊ (ရုံးချုပ်) စာ ၄၄
(၁၃) ဘဂဝမ်ဒတ်(စ်) နှင့် ဟန်နမာန်ဘတ် နှင့် ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး၊ ၁၉၅၇၊ မတစ(လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၁

လျှောက်တောင်းရာ၌ လျှောက်ထားသူသည် မိမိ ပယ်ဖျက်စေလိုသော သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်၏ အမိန့်သည်မိမိ၏ အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ကြောင်း သို့တည်းမဟုတ် မိမိအားအကျိုးမဲ့စေကြောင်း ထင်ရှားစွာပြသရန် တာဝန်ရှိသည်။ (၁၄)

သီးခြား သက်သာခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ-၄၅ မှ ၅၁ ထိ ပြဌာန်းချက်အရ တရားလွှတ်တော်သို့ အာဏာပေးစာချွန်သဘောရှိသည့် အမိန့်ကိုချမှတ် နိုင်သည့် အာဏာ အပ်နှင်းထားသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၁ တွင်လည်း တရားလွှတ်တော်မှ မိမိ၏စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်အတွင်း ဥပဒေနှင့် မညီသောနည်းလမ်းမကျသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားခြင်းခံရသူများအတွက် ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်အမိန့်သဘောမျိုး ဖြစ်သည့် အမိန့်ကို ထုတ်ဆင့်၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားသူကို ရုံးရှေ့သွင်း စစ်ဆေးရန် သို့တည်းမဟုတ် မတရားသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ နည်းလမ်း မကျသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ပါက ထိုသူအား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားခြင်းမှလွတ်ရန် အမိန့်ချမှတ် သည့် အာဏာအပ်နှင်းထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၃၇၈(ခ)တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ အပ်နှင်းသည့် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာသည် အခြားတရားရုံးများအား တည်ဆဲဥပဒေများအရ အပ်နှင်းထားသည့် စာချွန်တော်အမိန့်သဘောမျိုး သက်ရောက်သည့်အမိန့် ထုတ်ဆင့်ပိုင် ခွင့်အာဏာကို မထိခိုက်စေရဟု ပြဌာန်း ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော် ချုပ်သို့ အပ်နှင်းသည့် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့် ခွင့်အာဏာသည် သီးခြားသက်သာခွင့် ဥပဒေနှင့်

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေတို့အရ တရားလွှတ်တော် သို့အပ်နှင်းသည့်အာဏာများကို ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

ပြည်သူတို့၏ မူလအခွင့်အရေးများကို အခြေခံဥပဒေနှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက အပ်နှင်းထားသည့် အာဏာအရ ပြည်သူတို့၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ် စောင့်ထိန်းရာ ဌာနကြီးဖြစ်သည်။

အထက်၌ဖော်ပြသကဲ့သို့ ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့၏အခွင့်အရေးကိုထိပါးလာလျှင် အခြေခံ ဥပဒေနှင့် အခြားသော တရားဥပဒေတို့က ပြဌာန်း ထားရှိသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါ ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရည်ညွှန်းစာအုပ်များ

- ၁။ ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ
- ၂။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(၂၀၀၈ ခုနှစ်)
- ၃။ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ တို့ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ
- ၄။ အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေဘာသာရပ်၊ ဗဟိုဝန်ထမ်း တက္ကသိုလ်၊ ဥပဒေပညာဌာန
- ၅။ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေပို့ချချက်များ၊ အတွဲ(၂)၊ တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူသင်တန်း
- ၆။ ခေတ်အလိုက်တရားစီရင်ရေးအခြေခံမူများနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် အကောင်အထည် ဖော်မှုများ၊ တရားရုံးချုပ်၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ်
- ၇။ BLACK'S LAW DICTIONARY

(တင်ဟုန်) တရားရေး

ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏

သင်ကြားချက်များကို

ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှရေးသားဖော်ပြခြင်း

မောင်တင်ဌေး

ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံးသို့ တရားရေးဝန်ထမ်းအဆင့်(၃)အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် သတင်းပို့ပြီးနောက် ကျွန်တော်၏စားပွဲသို့ ပထမဆုံး ရောက်လာသည်များမှာ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ် (၁၈) မြို့နယ်တရားရုံးများမှ ပေးပို့လာသည့် ပြစ်မှုပုံစံ (၃၁) ပါ အမှုစာရင်းများကိုကြည့်ရှု၍ တောင်းခေါ်ထားသည့် အမှုတွဲ(၁၀၀) ကျော်ဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်လုပ်ရမည်မှာ ထိုအမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှတ်ချက်များ ရေးသားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် စားပွဲ၌ထိုင်နေသည်မှာ တစ်နာရီကျော်ခန့်ရှိသွားပြီဖြစ်ပါသည်။ အမှုတွဲ ပုံကိုကြည့်ပြီး ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ၍ ဒီအတိုင်းထိုင် နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ် ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် ရောက်ရှိလာပါသည်။

“ကိုတင်ဌေးရေ ဘာလုပ်နေတာလဲ”

“ဘာမှမလုပ်ပါဘူး အစ်ကိုကြီးရေ၊ ဘာလုပ် ရမှန်းမသိလို့ထိုင်နေတာ၊ ဒီအမှုတွေမှတ်ချက်ရေးပေးရမယ်တဲ့”

“လွှက်ရည်ဆိုင်သွားရအောင်ကွာ၊ မှတ်ချက် ရေးတာငါသင်ပေးပါမယ်”

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဆရာ ဦးအောင်ထူးရှိန်နှင့်အတူ ကျွန်တော်တို့ ကချင် ပြည်နယ်တရားရုံး၏ မြောက်ဘက် ခြံစည်းရိုးသာခြား သည့် မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီရုံးဝင်း အတွင်းရှိ ဦးမောင်မောင်၏ လွှက်ရည်ဆိုင်သို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီး လွှက်ရည်ဆိုင်၌ ဆရာ ဦးအောင်ထူးရှိန်ကကျွေးမွေးသည့် လွှက်ရည်ကို သောက်၊ မုန့်ကိုစား၍ ဆေးပေါ့လိပ်ကိုဖွာကာ ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် သင်ပေးသည့် ပြစ်မှုပုံစံ-၃၁အရ တောင်းခေါ်ထားသည့်အမှုတွဲများ၌ မှတ်ချက်ရေးနည်း သင်ခန်းစာကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ နာယူမှတ်သားခဲ့ရပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

နောက်တစ်ရက်၏နံနက်ခင်းတွင် ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်ထံမှ မှတ်ချက်နမူနာများ မှတ်စုစာရွက်ကို လည်း ကျွန်တော်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းနမူနာမှတ်စုစာရွက်ကို နောက်ထပ်တစ်ရွက်ကူးကာ တစ်ရွက်ကို လက်နှိပ်စက်စာရေး အစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုကို ပေးလိုက်ပါသည်။ ကျွန်တစ်ရွက်ကို ကျွန်တော်ကယူထားပြီး စာရွက်အလွတ်တစ်ရွက်၌ မှတ်ချက်ရေးသားရမည့်အမှုအမှတ်နှင့်မှတ်စုစာရွက်ပါ မှတ်ချက်အမှတ်စဉ်များကို ရေးပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် လက်နှိပ်စက်စာရေး အစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုကလက်နှိပ်စက်ဖြင့် မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းရိုက်နှိပ်သွားရုံသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် ကျွန်တော့်စားပွဲပေါ်မှ မှတ်ချက်ရေးရန်အမှုတွဲပုံကြီးသည် နာရီပိုင်းအတွင်းမှာပင် လက်နှိပ်စက် စာရေးအစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုစားပွဲသို့ ရောက်ရှိသွားပါတော့သည်။ မှတ်စုစာရွက်ပါ

မှတ်ချက်အချို့မှာ ဆင်တူသကဲ့သို့ ဖြစ်သော်လည်း ဂဏန်းအမှတ်စဉ်ကိုရေးရုံမျှဖြင့် လက်နှိပ်စက်စာရေးက ရိုက်နှိပ်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်အတွက် အနည်းငယ်စာသား မတူရုံဖြင့် နံပါတ်စဉ်တစ်ခုပေး၍ ရေးသားထားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကျွန်တော့်အား ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်သင်ကြားပေးခဲ့သည့် ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ အရ တောင်းခေါ်ထား သည့်အမှုတွဲများ ဌာမှတ်ချက်ရေးနည်းကို ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် ထိုစဉ်အချိန်အခါက သင်ကြားပေးခဲ့သည့် အတိုင်းပင် မဖြည့်မစွက်၊ မနုတ် မပယ်ဘဲ အရင်းအမှန်အတိုင်း မချွင်းမချန် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မှတ်ချက်များ

အမှုတွဲမျက်နှာဖုံး

၁။ အမှုတွဲမျက်နှာဖုံးတွင် အမှုရက်ချိန်းများမရေးဘဲ သီးခြားစာရွက်တွင်ရေးသားခြင်းအားဖြင့် အမှုတွဲမျက်နှာဖုံး ညစ်ပတ်ပေရေခြင်းမှ ကင်းဝေးနိုင်သည်ကို သတိပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။

၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၄ အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားသူကြီးများအားလုံး၏ အမည်များကို ဖော်ပြရန်လိုအပ်ပါသည်။

၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားရုံးအမည်ကို ရေးသားရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၇အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားခံအားလုံး၏အမည်များကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ တရားသေလွှတ်သောအမှုတွင် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “အေ” အက္ခရာ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ ခံဝန်ရယူခွင့်ရှိသောအမှုတွင်အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “ဘီ” အက္ခရာ ရေးသား ရန်လိုပါသည်။

၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ တရားရှင်လွှတ်သောအမှုတွင် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “ဒီ” အက္ခရာရေးသားရန်လိုပါသည်။

၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံးတွင် “ဘီ” အက္ခရာ ရေးသားရန်မှာ ခံဝန်ရယူခွင့်ရှိသောအမှုများ၌သာဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရအမှုတွဲမျက်နှာဖုံးအတွင်းဘက်စာမျက်နှာတွင် ပုံနှိပ်ထားသည့် မာတိကာပုံစံအတိုင်း အညွှန်းမာတိကာကိုပြည့်စုံစွာ ရေးသား၍ တရားရုံးစာရေးက လက်မှတ်ရေးထိုး ရန်လိုပါသည်။

၁၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရအမှုတွဲကို စာမျက်နှာနံပါတ်များရေးထိုး၍ မျက်နှာဖုံးအတွင်းဘက် စာမျက်နှာတွင် ပုံနှိပ်ထားသည့် မာတိကာပုံစံအတိုင်း အညွှန်းမာတိကာကိုပြည့်စုံစွာရေးသား၍ တရားရုံး စာရေးက လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၁၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ အမှုတွဲမှာပြီးပြည့်စုံရန်လိုအပ်သောကြောင့် ချမှတ်သည့်အမိန့် အကြောင်း အရာကို အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၁၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ အမှုတွဲမှာ ပြီးပြည့်စုံရန်လိုအပ်သောကြောင့် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး ၌ ပုံနှိပ်ဖော်ပြထားသည့်အချက်အလက်များနှင့်အညီ ဖော်ပြရေးသားရန်လိုပါသည်။

နေ့စဉ်မှတ်တမ်း

၁၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းခေါင်းစဉ်တွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန်လိုပါသည်။
၁၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂၊ ၁၁၀၅ တို့အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ လက်မှတ်ပြည့်စုံစွာ ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။

၁၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၄၈ အရ တရားခံက တရားလိုပြသက်သေများကို ပြန်ခေါ်စစ်မေး လို/မလိုမေးမြန်း ကြောင်း အမှုတွဲတွင်ဖော်ပြရန် လိုပါသည်။

၁၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၀(၁)၊ ၄၅၄(၁) (၂) အရ တရားခံအားသက်သေအနေ ဖြင့်ကြားနာစစ်ဆေး သည့်အမှုတွင် တရားခံကင်းကိုယ်တိုင် သက်သေခံလိုသည့် သဘောဆန္ဒမရှိဘဲ ၎င်းကိုသက်သေအဖြစ် စစ်ဆေးခြင်း မပြုနိုင်သောကြောင့် တရားခံအားကိုယ်တိုင် သက်သေခံချက်ပေးလိုသည်၊ မပေးလိုသည်ကို မေးမြန်းပြီးကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၁၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၄ (၂) အရ တရားခံအားသက်သေ အနေဖြင့် ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ ပြစ်မှုဆိုင် ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၂ (၁) ချွင်းချက်(ခ) အရ သတိပေးပြီးကြောင်း ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၁၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၃၂၊ ၁၁၁၆ အရ ထုတ်ပေးသည့်သက်သေစရိတ်ငွေများကို နေ့စဉ် မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြသင့်ပါသည်။

၁၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၇၃ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဘီလစ်ရုံးခန်းနှင့် ဘီလစ်အမည်ကို ထုတ်ဖော်ညွှန်ပြစေပြီးဖြစ်ကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၂၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဒဏ်ငွေပေးသွင်းပြီးသည့် အကြောင်းကို အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ရေးသွင်းထားရန်လိုပါသည်။

၂၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၄၅ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဘဏ်သို့ငွေပေးသွင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချလံစစ်ဆေးပြီးကြောင်း အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားရန်လိုပါသည်။

၂၂။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁) အပိုဒ် (၁၄)အရ တရားစီရင်ရေး အကြံဉာဏ်တောင်းခံသည်။ မတောင်းခံသည်ကို အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ဦးစီးမှူးကရေးသွင်း၍ လက်မှတ်ရေး ထိုးရန်လိုပါသည်။

၂၃။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁) အပိုဒ် (၁၂)အရ တရားစီရင်ရေး အကြံဉာဏ် တောင်းခံသောအမှုတွင် တရားစီရင်ရေးအကြံပေးချက်ကို အမှုတွဲ၌ တွဲထားရန်လိုပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းစာရင်း ပြစ်မှုပုံစံ(၃)

၂၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၀ အရ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်၍သေခြင်း (သို့မဟုတ်) အပြင်းအထန်နာကျင်ခြင်း ဖြစ်စေသောအမှုများတွင် အသုံးပြုသောလက်နက်၊ အလေးချိန်နှင့် အတိုင်းအထွာကို ဖော်ပြထားရန်လိုပါသည်။

၂၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၈၇၊ ၁၀၉၂ တို့အရ အဖိုးတန်သက်သေခံပစ္စည်းများကို ပထမ အကြိမ်အမှုကြားနာ စစ်ဆေးသည့်အခါ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးကြောင်း အမှုတွဲ၌ပေါ်လွင်ရန်လိုပါသည်။

၂၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၆ အရ ရှေးဦးစွာဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းပုံစံဖြစ်သည့် ပြစ်မှုပုံစံ(၃) ပေါ်တွင် စုံလင်စွာရေးသားရန်လိုပါသည်။

၂၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂၊ ၁၁၀၆ အရ ရှေးဦးစွာဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းပုံစံဖြစ်သည့် ပြစ်မှုပုံစံ(၃) ပေါ်တွင် စုံလင်စွာရေးသား၍ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ၏ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

တရားလိုဘက်မှသက်သေထွက်ချက်များ

၂၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအသီးသီး၏အစစ်ခံချက်တွင် နံပါတ်ရေးပေးရန် လိုပါသည်။

၂၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ သက်သေထွက်ချက်ခေါင်းစည်းတွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန် လိုပါသည်။

၃၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၉ အရ သက်သေထွက်ချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ အမှုတွဲချုပ်သည့် အခါ စာသားများမပါဝင်စေရန် နံဘေးကွက်လပ်ထား၍ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၃၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၁၂ အရ “ဖတ်ပြရာ မှန်ကန်ကြောင်းဝန်ခံသည်”ဟူသော စကားရပ်ကို သက်သေအစစ်ခံ ချက်အောက်ခြေ၌ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၃၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအစစ်ခံချက်တွင် တရားသူကြီး၏ လက်မှတ်အပြင် နေ့စွဲတပ်ရန် လိုပါသည်။

၃၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၂ အရ ပြန်ခေါ်စစ်မေးသည့် သက်သေခံချက်ကို ထိုသက်သေ၏မူလ အစစ်ခံချက်နှင့် အတူ ပူးတွဲထားရန်လိုပါသည်။

၃၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၃ အရ အသစ်ပြန်စစ်ဆေးသောအမှုတွင် သက်သေအစစ်ခံချက်ကို နေ့ရက် အစီအစဉ်အတိုင်း တွဲထားရန်လိုပါသည်။

တရားလိုဘက်မှစာရွက်စာတမ်းစာရင်း

၃၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၉ အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် တရားရုံး၏ သက်သေခံအရာ တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရန်လိုပါသည်။

၃၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၉၊ ၁၀၇၅(၂)၊ ၁၀၇၉ အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် တရားရုံး၏ သက်သေခံတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်၍ တရားသူကြီး၏ ထပ်ဆင့်လက်မှတ်ရေး ထိုးရန်လိုပါသည်။

၃၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၇၅(၂) အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာမှတ်စာတမ်းအသီးသီးကို ပြစ်မှုပုံစံ (၁၀) စာရွက်စာတမ်းစာရင်းနှင့် စာရင်းပြုလုပ်၍ ထိုစာရင်းကို စာမှတ်စာတမ်းများ၏ရှေ့တွင် ကပ်လျက် တွဲထားရန် လိုပါသည်။

စွဲချက်

၃၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၃၁ အရစွဲချက်တွင် တရားရုံးတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရန်လိုပါသည်။

၃၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၃၂-၄၃၄ အရ စွဲချက်တွင် တရားခံသိသာနိုင်လောက်အောင် ပြစ်မှုနှင့် ကျူးလွန်သည့် အချိန်အခါ၊ နေရာဌာန၊ အကြောင်းအချက်များကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၄၀။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၊ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ တရားစီရင်ရာတွင် အဖွဲ့ဖြင့်သာစီရင်ကြောင်းပေါ်လွင်စေရန် စွဲချက်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ်ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။

၄၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၄၆-၄၄၇ အရ တရားခံက စွဲချက်ကိုဝန်ခံသောအခါ စွဲချက်ပုံစံကျောဘက်ရှိ မလိုသောစာသားများကိုမျဉ်းသား၍ ဖျက်ပစ်ရန်လိုပါသည်။

၄၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၃၀ အရ စွဲချက်အပါအဝင်ဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းများတွင် ပုံစံ၌ပါရှိသည့်

အတိုင်း အခင်းဖြစ်နေရက်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၆ ခု၊ ရက်တို့ကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

တရားခံဘက်မှ သက်သေထွက်ချက်များ

၄၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ တရားခံသည် သက်သေအနေဖြင့် အစစ်ခံသောအခါ နံပါတ်ပေးရန်လိုပါသည်။

၄၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအစစ်ခံချက်တွင် တရားသူကြီး၏လက်မှတ်အပြင် နေ့စွဲတပ်ရန်လိုပါသည်။

၄၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၀ အရ သက်သေခံအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃၇၊ ၁၃၈ အရ သက်သေများကို ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ ပြန်လှန်စစ်ဆေးမေးခွင့်ပေးကြောင်း အမှုတွဲတွင်ပေါ်လွင်ရန်လိုပါသည်။

၄၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ သက်သေထွက်ချက်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

တရားခံဘက်မှ စာရွက်စာတမ်းစာရင်း

၄၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ စာရွက်စာတမ်းစာရင်း၊ ပြစ်မှုပုံစံ(၁၀)တွင် တာဝန်ရှိသူက လက်မှတ်ရေးထိုးထားရန်လိုပါသည်။

စီရင်ချက် (သို့မဟုတ်)ဆုံးဖြတ်ချက်

၄၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၅၄ အရ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် နေ့စွဲတပ်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၄၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၁(၁)အရ ပြစ်မှုထင်ရှား မစီရင်သောအမှုတွင် အမှုအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ “လည်ဆယ်မှု”(သို့မဟုတ်)“မှားယွင်းမှု”(သို့မဟုတ်)“ မည်သည့် ဥပဒေပုဒ်မအရအမှုမှန်”ဟု အယူရှိသည့်အတိုင်း အမိန့်ချမှတ်ရန်လိုပါသည်။

၅၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၈၂ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် တရားခံ၏ အခြေအနေကို ထောက်ထား ရန်လိုပါသည်။

၅၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၁ အရ သက်သေခံပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် အမိန့်ချမှတ်ရန်လိုပါသည်။

၅၂။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁၅) နှင့်အညီ စီရင်ချက်အမိန့်များရေးထားရန်လို ပါသည်။

၅၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၅၄ အရ စီရင်ချက်ကို လက်နှိပ်စက်ဖြင့်ရေးလျှင် စီရင်ချက်၏ စာမျက်နှာတိုင်း တွင်တရား စီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ နေ့စွဲတပ်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၅၄။ စီရင်ချက်အမိန့်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်(၃)ဦး စုံညီလက်မှတ်ရေးထိုးမှ တရားဝင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန် လိုပါသည်။

၅၅။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၊ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ တရားစီရင်ရာတွင် အဖွဲ့ဖြင့်သာစီရင်ကြောင်းပေါ်လွင်စေရန် စီရင်ချက်၊ အမိန့်တွင်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ် ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

ဝရမ်းစာများ

၅၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၁၆ (၂) အရ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်သောအမှုတွင် တရားခံအား ပို့လိုက်သော အကျဉ်းထောင်ကို အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ရေးသားထားရန်လိုပါသည်။

၅၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၁၆(၃) အရ ထောင်ဝရမ်းစာမူရင်းခွဲကို စစ်ကြောစာတွဲတွင် တွဲထားရန်လို ပါသည်။

အထွေထွေကဏ္ဍ

- ၅၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲ၌ စာမျက်နှာနံပါတ်ရေးသားရန်လိုပါသည်။
- ၅၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲကိုသုံးနေရာတွင် စာအုပ်ပုံစံအတိုင်းချုပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၀အရ စစ်ကြောစာတွဲနှင့် အမိန့်ဆင့်စာတွဲကို ခွဲခြားထားရန်လိုပါသည်။
- ၆၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၉(၂)၊ ၈၅ အရ ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းများကို ဖောက်စူးဝိုင်းဖြင့် ဖောက်ဖျက်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၃၂ အရ ရဲပုံစံ-၁၂၅(က) စွဲချက်ပြန်တွင် စစ်ဆေးစီရင်မှု၏ အပြီးသတ်အခြေအနေကို ဖြည့်စွက်၍ အကြောင်းကြားရန်လိုပါသည်။
- ၆၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၁(၂) အရ သက်သေခံပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲသည့်အမိန့် မိတ္တူကို ဘီလစ်(သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းမှူးထံ ပေးပို့ရန်၊ ယင်းသို့ပေးပို့ပြီးကြောင်း အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသွင်းထား ရန်လိုပါသည်။
- ၆၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၉၄၅၊ ၁၁၀၃ အရ မမှန်သောစာလုံးကိုဖျက်၍ မှန်သောစာလုံးများကို ပြင်ဆင်သည့် ပြင်ဆင်ချက်များတွင် သက်သေခံလက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၆၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၀ အရ ဆင့်စာအတွက် ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းလက်ခံရရှိကြောင်း ပြောစာဒုတိယမူရင်း ခွဲကို အမိန့်ဆင့်စာတွဲတွင် တွဲထားရန်လိုပါသည်။
- ၆၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၆ အရ အရေးယူပိုင်သည့်ပြစ်မှုနှင့် အရေးမယူပိုင်သည့်ပြစ်မှုနှစ်ရပ်လုံးအတွက် တိုက်ရိုက်လျှောက်လွှာတွင် ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းဒီ/၅၀၊ ကပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ ဝန်ခံချုပ်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ် ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၆၈။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများကို ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုရာ၌ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက် အမှတ်(၁၁)နှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၆၄ အရ ပေါ့လျော့သောပြစ်ဒဏ်ဖြစ်သည်။
- ၇၀။ တရားခံအပေါ်ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာ၌ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၉) နှင့်အညီ ဆောင်ရွက် ရန်လိုပါသည်။
- ၇၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ ချုပ်မိန့်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာ လက်မှတ် ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။
- ၇၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ စာရွက်စာတမ်းစာရင်းတွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန်လိုပါသည်။
- ၇၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၈ အရ သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်းသောစာရွက်စာတမ်းများကို စစ်ကြောစာတွဲတွင် နေရာတကျတွဲထားရန်လိုပါသည်။
- ၇၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၈ အရ အမှုတွဲကို အစီအစဉ်အတိုင်း ချုပ်ထားရန်လိုပါသည်။
- ၇၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၆ အရ အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ အမှုစီရင်ပြီးပြတ်သည့်နေ့အထိ ချိန်းဆိုသောနေ့တွင် အမှုဆောင်ရွက်ပုံကို မှတ်တမ်းတင်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၇၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၇အရ အမှုတွဲကို စာအုပ်ပုံစံအတိုင်း သုံးနေရာတွင် ချုပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၇၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲကို စာအုပ်ပုံစံအတိုင်း သုံးနေရာတွင်ချုပ်ရန် စက္ကူ

တစ်ချပ်ကို အမှုတွဲ၏ နောက်ဆုံးစာမျက်နှာအဖြစ် ပြုလုပ်ထည့်သွင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။

၇၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁အရ အမှုတွဲရှိ စက္ကူရပ်များပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ဖျက်စီးခြင်းမရှိစေရန် စက္ကူတစ်ချပ်ကို အမှုတွဲ၏ နောက်ဆုံးစာမျက်နှာအဖြစ် ပြုလုပ်ထည့်သွင်းရန်လိုပါသည်။

၇၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆ အရ တရားရုံးသို့ ငွေပေးသွင်းသည့် မည်သည့်အခါ၌မဆို ငွေပေးသွင်းသည့်အကြောင်းကို သက်ဆိုင်သော အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသွင်း၍ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သူက လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၈၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆အရ တရားခံက ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ခြင်းနှင့် ယင်းဒဏ်ငွေကို သက်ဆိုင်ရာဘဏ်သို့ ပေးသွင်းပြီးကြောင်းတို့ကို အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၈၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၄၅ (၂)အရ ဒဏ်ငွေကို ဘဏ်သို့ပေးသွင်းပြီးနောက် ချလံကို စစ်ဆေးပြီး ကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၈၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် (၁၀၄၇- ၁၀၅၁)အရ နစ်နာသူသို့ လျော်ကြေးငွေပေးပြီးကြောင်း (သို့မဟုတ်) မည်သို့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်းကို နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၈၃။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၅) အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအမိန့်၌ တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး ပြည့်စုံစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၈၄။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၅) အရအမိန့်နှင့် စီရင်ချက်တွင် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး ပြည့်စုံစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၈၅။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၆) အရ တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များက အမိန့်နှင့် စီရင်ချက်များကို နည်းလမ်းတကျရေးသားချမှတ်ရန် ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤစာတန်းကို ရေးသားရန်စိတ်ကူးနေစဉ်အတွင်းမှာပင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် နေပြည်တော်၌ (၁၂-၅-၂၀၁၁)ရက်နေ့မှ (၁၃-၅-၂၀၁၁)ရက်နေ့အထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူး များ၏ လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးသို့ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူးဖြစ်သည့် ကျွန်တော်လည်းတက် ရောက်ခဲ့ရပါသည်။ အစည်းအဝေး ပထမနေ့ အစည်းအဝေး အစီအစဉ် ပထမပိုင်းအပြီး ခေတ္တရပ်နားချိန်၌ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဆရာဦးမြသိန်း၏ ဧည့်ခန်းတွင် မတွေ့ရသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်သည့် တရားရေးအရာရှိ နှစ်ဦးနှင့် စကားလက်ဆုံကျခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးမှာ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူး ဦးကိုကိုဦးနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူး ဦးသန်းအောင် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အလွှာပသလွှာပ စကားများပြောဆိုနေကြစဉ် ဦးသန်းအောင်က ကျွန်တော်အား အောက်ပါ အတိုင်းမေးမြန်းပါသည်။

“ဆရာအသက်ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲတဲ့”

“ကျွန်တော်အသက်က ၅၉နှစ်ပါ”

“ဆရာသိပ်မကျန်တော့ဘူးနော်”

ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှ ဒဿနိကဗေဒ အဓိကဘာသာရပ်ဖြင့် ၁၉၇၂ ခုနှစ်က ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သော ကျွန်တော်သည် ဦးသန်းအောင်၏ “သိပ်မကျန်တော့ဘူးနော်” ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုးထွက်နေသည့်

ထိုစကား၏အဓိပ္ပါယ်ကို “အသက်၆၀ ပြည့်ခါနီးဖြစ်၍မိခင်တရားရေးဌာန၏ ရင်ခွင်တွင် ကျွန်တော်အတွက် ဆက်လက်ခိုလှုံနေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်ကို ဆိုလိုခြင်းပေလား” သို့မဟုတ် “ကျွန်တော်အသက်ကြီး လာပြီဖြစ်၍ ဤကမ္ဘာမြေတွင် ကျွန်တော်၏ ဆက်လက်နေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်ကို ဆိုလိုခြင်းပေလား” မဝေခွဲတတ်ပါ။ အမှန်တကယ်ပင် ကျွန်တော်မဝေခွဲတတ်ပါ။

သို့ရာတွင် မိခင်တရားရေးဌာန၏ရင်ခွင်တွင် ကျွန်တော်အတွက် ဆက်လက်ခိုလှုံနေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်မှာ သာမန်အားဖြင့် မြင်သာထင်ရှားလျက်ရှိပြီထင်ပါသည်။ မိမိအားနှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် တင်းတင်းရင်းရင်း နွေးနွေးထွေးထွေး ကြိုဆိုပွေ့ဖက်ထားခဲ့သည့် မိခင်၏လက်များသည် ပြေလျော့လာနေပြီလား၊ အမေ့အိမ်၏အထွက်တံခါးကို မြင်တွေ့နေရပြီလား ကျွန်တော်မပြောတတ်ပါ။

တစ်ဘက်တွင်လည်း ဤကမ္ဘာမြေတွင် ကျွန်တော်၏နေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့ဘူးလား၊ ဤအတွေးသည် ကျွန်တော်အား (၅၉)နှစ်တာကာလ လူ့ဘဝကိုအဆောတလျှင် အပြေးအလွှား ပြန်လည် ဆန်းစစ်စေခဲ့ပါတော့သည်။ ကျွန်တော့်အတွေးတွင် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လွင်နေသည်မှာကား မိမိနှင့်စပ်သမျှ အပေါ် ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူတို့တွင် သတိဖြင့် ပြုမူဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ထောက်တည်ရာမရှိ သေးသည့် ပုထုဇဉ်၏ သတိဟူသည် တကယ်တမ်းတွင် အားမကိုးလောက်သည်မို့ မိမိ ကိုယ်တိုင်သိနိုင်သည် လည်းရှိ၊ မသိနိုင်သည်လည်းရှိနိုင်သည့် မတော်တဆအမှားများစွာ - - -

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကဗျာဆရာ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာ၊ အက်ဆေးရေးဆရာ မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)သည် မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး၊ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး ဦးအုန်းမြင့်ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)တွင် ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန၌ တွဲဖက်ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦးအဖြစ် ကျွန်တော်တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် မန္တလေးခရိုင်တရားရုံးသို့ ရုံးစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးအဖြစ် ဦးအုန်းမြင့်၏ တရားခွင့်မှ အမှုတွဲများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့ရစဉ်က ကျွန်တော်မသိပါ။ ထိုအချိန်က နောင်တွင် ဦးအုန်းမြင့်သည် ကျွန်တော် ခရိုင်တရားသူကြီးအဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ်ရုံးထိုင်ခဲ့သည့် ဘောလခဲခရိုင် တရားရုံးသို့ ခရိုင်တရားသူကြီး အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်ဆိုခြင်းကိုလည်း ကျွန်တော်မသိခဲ့ပါ။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)ကိုတော့ ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတည်းကသိပါသည်။ လူချင်းသိခြင်း မဟုတ် သကဲ့သို့ ကျောင်းကုန်းကိုလည်းကျွန်တော်ရောက်ဖူးခြင်းမရှိပါ။ မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)၏ ဆောင်းပါးများကို သတင်းစာများတွင် ဖတ်ရှုနှစ်သက်သဘောကျခြင်းဖြင့် သိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ “မရိုင်းမှမြန်မာ” ဟူသော ဆောင်းပါး ကို သတင်းစာ(လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာဟုထင်ပါသည်)တွင် ဖတ်ခဲ့ရသည်ကိုလည်း ယနေ့တိုင် သတိရနေမိပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

“ကျောင်းကုန်း”အမည်နှင့်တွဲလျက် “မောင်ရင့်မာ” ဟူသောကလောင်အမည်ဖြင့် ရေးသားသည့် မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)၏စာများကို၊ မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)၏စာများကို နှစ်သက်ခဲ့သည့် ကျွန်တော်သည် အစောပိုင်းကာလများကတည်းက နှစ်ခြိုက်စွာဖတ်ရှုနေခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။

မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)သည် ပြည်မြို့သို့မရောက်ဖူးသော“ဝန်ချတောင်”ဆိုသည်ကို အမည်မျှပင် မကြားဘူးခဲ့သော“ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေခေါင်းလောင်း” ဆိုသည်ကိုလည်း သိရုံမျှပင်မသိသော ကျွန်တော့်ကို

သူရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည့် “ဝန်ချတောင်နှင့် ရသစာတမ်းများ”စာအုပ်ပါ“ဝန်ချတောင်”ဟူသော ရသစာတမ်းဖြင့် မနောဝိဉာဏ်အားဖြင့် ဝန်ချတောင်ထိပ်ဆီသို့ အရောက်ပို့ဆောင်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဝန်ချတောင်ပေါ်သို့ မနောဝိဉာဏ်အားဖြင့် ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤစာတမ်းကိုရေးသားနေဆဲမှာပင် ၁၉၈၁ ခုနှစ်ဝန်းကျင်ကာလဆီက မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်(မြဝတီလား၊ ရှုမဝလား၊ ငွေတာရီလားဆိုသည်ကိုတော့မမှတ်မိတော့ပါ)တွင် ဆရာမောင်ပန်းမွှေးရေးသည့် ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်တွင်ပါရှိသည့် ကဗျာ ဆရာကြီးဒေါင်းနွယ်ဆွေ ဆေးရုံတက်နေစဉ် ဆရာကြီး မင်းသုဝဏ်ကပေးခဲ့သည့် အောက်ပါစာကလေးကိုလည်း သတိရ နေမိပါသည်။

“မာနလွန်ပြီးနောက်နှင့် အခြားကဗျာများအတွက် ကန်တော့ပါသည်။ ငွေ ၁၀၀”

ဆရာကြီးဒေါင်းနွယ်ဆွေရေးသည့် “မာနလွန်ပြီးနောက်” ဟူသောကဗျာကို ကျွန်တော်မဖတ်ခဲ့ရပါ။ သို့သော် မာနလွန်ပြီးနောက်ဟူသော ကဗျာအမည်ကလေးကပင် ကျွန်တော့်အား မာနမှလွန်မြောက်လိုသည့် ဆန္ဒများ တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်ဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ယခုအခါ လူကိုယ်တိုင် အမှန်တကယ်ရောက်ရှိခြင်း မဟုတ်သေးသော်လည်း ကျွန်တော်၏ စိတ်တွင် ပေါ်သော သိတတ်သည့်သဘောဖြစ်သည့် အတွေးအားဖြင့်၊ နှစ်လိုဖွယ်ရာ အေးချမ်းသာယာလှသည့် ဝန်ချ တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး မာန်မာနဟူသမျှကို တဒဂ်အားဖြင့်ပင်ဖြစ်စေ လွန်မြောက် စေပြီးဖြစ်သည့် ကျွန်တော်သည် မိမိ ကိုယ်တိုင်သိနိုင်သည်လည်းရှိ၊ မသိနိုင်သည်လည်းရှိနိုင်သည့် မတော်မဆ အမှားများစွာအတွက် မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)၏ စာတမ်းပါအတိုင်း တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

“ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှားမိသည်ရှိသော် ထိုအပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်း အကျိုးငှာ... ”

“ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေ” ခေါင်းလောင်းကိုလည်း နှလုံးသားနှင့် ကျွန်တော်တီးခတ်ပါ၏။ ဤတီးခတ် မြည်ဟီးသံသည် ၃၁ ဘုံအနှံ့နေရာမလပ် အထပ်ထပ်ပျံ့နှံ့ပါစေသတည်း။ အထပ်ထပ်ပင် ပျံ့နှံ့ပါစေသတည်း။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤသို့အားဖြင့် ကျွန်တော်မောင်တင်ဌေးသည် မာနလွန်ပြီးနောက် ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှ ဝန်ချ တောင်းပန်၍ ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေခေါင်းလောင်းကိုတီးခတ်လျက် “ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏ သင်ကြားချက်များကို ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှ ရေးသားတင်ပြခြင်း”ဟု အမည်ပေးအပ်သည်ဖြစ်သော ဤစာတမ်းလေးကို လေးစားစွာ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

တောင်ပန်ခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်းများဖြင့်
မောင်တင်ဌေး

သတိပြုဖွယ်

မှားတတ်တယ်

သင်းသင်းခိုင်
တရားရေး

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများစစ်ဆေးစီရင်ရာတွင်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကျော်လွန်ဆောင်ရွက်၍ မရပါ။ ထို့အတူ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုများကို စစ်ဆေးစီရင်ရာတွင်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ အတိုင်းဆောင်ရွက်မှသာ မမှားသင့်သောအမှားများကို ကျူးလွန်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) နှင့်စပ်ဆိုင်သောစီရင်ထုံးများထဲမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသမျှသောနောက်ပိုင်း စီရင်ထုံးများကိုသတိပြုနိုင်စေရန် မျှဝေတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) တွင် “တရားခံကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ထုချေခွင့်မရလျှင် ၎င်းတရားခံအား ထိခိုက်အောင်ဤပုဒ်မအရ မည်သည့်အမိန့်ကိုမျှ ချမှတ်ခြင်းမပြုရ”ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ တွင် “တရားရုံးတစ်ရုံးရုံးက မိမိ၏ပြင်ဆင်မှုအာဏာများကို သုံးစွဲသည့်အခါ ယင်းတရားရုံး၏ရှေ့တွင် မည်သည့်အမှုသည်ကမျှ ကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ လျှောက်လဲပြောဆိုခွင့်မရှိစေရ”

“သို့ရာတွင် အဆိုပါတရားရုံးက သင့်သည်ထင်မြင်လျှင် ဆိုခဲ့သည့် အခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးသည့်အခါ အမှုသည်တစ်ဦးဦးကို ကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ကြားနာနိုင်သည် ထိုပြင် ဤပုဒ်မပါမည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကမျှ ပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၂) ကို ထိခိုက်သည်ဟုမှတ်ယူခြင်းမပြုရ” ဟူ၍ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ အရ တရားရုံးတစ်ရုံးက မိမိပြင်ဆင်မှု စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးသည့်အခါတွင် အမှုသည်ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ လျှောက်လဲရှင်းလင်းထုချေရန် အခွင့်အရေး ကိုမပေးပဲ နေခွင့်ရှိသော်

လည်း ထိုသို့ခွင့်မပြုခြင်းကြောင့် လျှောက်လဲ ရှင်းလင်း ထုချေခွင့် အခွင့်အရေး ခံစားခွင့်မရှိသူအပေါ် ထိခိုက် နစ်နာစေမည့် အမိန့်မျိုးကို ချမှတ်ခွင့်မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) က တားမြစ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများတွင် ပြင်ဆင်မှုအာဏာကို ကျင့်သုံးသည့် အခါတွင် မိမိ၏အမိန့်ကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာ စေမည့်သူအား လျှောက်လဲရှင်းလင်း ထုချေခွင့် မပြုပဲထိခိုက်နစ်နာစေသည့် အမိန့် ချမှတ်ခြင်းမပြုရန် လိုအပ် ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)
နှင့်စပ်လျဉ်း၍
မောင်ရွှေဝင်း

နှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၆၆ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)

၁၄၈၂-အမှုတွင်

“ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ၎င်း၏အကျိုးကို ထိခိုက် နစ်နာစေမည့်အမိန့်ကို မချမှတ်မီ၊ ၎င်းအားကိုယ်တိုင် သော်လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှင့်သော်လည်း ကောင်း ကြားနာရန် အခွင့်အရေးပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အခွင့်မပေးပဲ တစ်ဖက်သတ်ကြားနာကာ တရားခံ၏အကျိုးကို ဆန့်ကျင်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ လျှင် ထိုအမိန့်သည် အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အား ချိုးဖောက်ရာရောက်သဖြင့် တရားဝင် အမိန့်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ကြားနာရန်ခွင့်ပြုပြီးမှသာ အပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်ပေး ရမည်ဟု ဥပဒေက အတိ အလင်း သတ်မှတ်ထားသည့် ကိစ္စတွင် ဥပဒေပါ သတ်မှတ်ချက်ကိုမလိုက်နာဘဲ အမိန့်ချမှတ်ပါက ထိုအမိန့်သည် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အတွင်း ချမှတ် သည့်အမိန့်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ယင်းသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာအတွင်း ချမှတ်ထားသည့် အမိန့်မဟုတ်လျှင် ထိုအမိန့်သည် တရားဝင်အမိန့် အဖြစ် ရပ်တည်ခြင်း မပြုနိုင် သည့် အလျှောက်

တရားရုံးချုပ် အနေဖြင့် ဆက်လက်ကြားနာပြီး တရားဝင်အမိန့်ချ မှတ်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်သည်။ ထိုသို့အမိန့်ချမှတ်ခြင်းအားဖြင့် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ပုဒ်မ ၃၆၉ အားဆန့်ကျင်ရာ မရောက်ပေ” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဦးလှတင် ပါ (၅) နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၇၀ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)

၂၀၉-အမှုတွင်

“ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရ တရားခံသည် နစ်နာရန်ရှိပါမူ ၎င်းအား သို့မဟုတ် ၎င်း၏ရှေ့နေအား ပြင်ဆင်မှုရုံး ဖြစ်သော ဤ တရားရုံးချုပ် သို့မဟုတ် စက်ရှင်ရုံး သို့မဟုတ် ခရိုင် ရာဇဝတ် တရားသူကြီးရုံးနှင့် ကြားနာရမည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ ဤတရားရုံးချုပ်၏ အစိုးရ ရှေ့နေကြီးကို ကြားနာခဲ့ လျှင် တရားခံကို ကြားနာခွင့် ပေးရမည် ဖြစ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယခု အယူခံတရားလို ရှေ့နေကြီး အားရာဘက်စက်ရှင် တရားသူကြီးရုံးတွင် ၎င်းတို့ ကိုယ်စား ကြားနာခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ကားမှန်၏ သို့သော် ဤ တရားရုံးချုပ်ခုံရုံးက ကြားနာခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပေ သဘာဝဓမ္မတရားအလျောက် တရားမျှတမှုရှိစေရန် အလို့ငှာ အကြောင်းမကြားပဲ ၎င်း၏နောက်ကွယ်တွင် တစ်ဘက်သတ်ပြုလုပ်ကြားနာ ခဲ့ခြင်းမရှိသင့်ဟု တရား ဥပဒေဆီမှီစကားပုံ "AUDI ALTERAM PARTEM"(Hear the other side) လည်းရှိသည်။ သို့သော်ဤအထူးအယူခံမှုတွင် အယူခံ တရားလိုများ ၏တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအား ကြားနာခဲ့ပြီး လျှင် အကျယ်တဝင့်တင်ပြ ပြောဆိုခွင့်ကိုလည်း ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်
မောင်စံထွန်း ၁၉၇၆ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)-၇၆ တွင်

“ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)

အရ ပြင်ဆင်မှု ကြားနာသော တရားရုံးသည် တရားခံ အပေါ်ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် လိုလျှင် တရားခံအား အကြောင်းကြားစာထုတ်၍ ကြားနာရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းမှာ ဥပဒေ အရ လွှဲမှားလျက်ရှိသည်။ တရားခံအား ကြားနာခြင်း မရှိပဲ အပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးသော အမိန့်မှာ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်လျက်ရှိသည်။” ဟုလမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်နုပါ(၃) ၁၉၇၉ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး-၉၀ အမှုတွင် “ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) အရတရားရုံးသည် တရားခံကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ သူ၏ အကျိုးဆောင်ဖြစ်စေ ကြားနာရန် အတွက် လျှောက်လဲ တင်ပြခွင့်မပေးပဲ တရားခံ၏ အကျိုးထိခိုက်နစ်နာစေ မည့်အမိန့်ကို မချမှတ်နိုင်ကြောင်းကို ပြဌာန်းထား သည်။ မကွေးတိုင်းတရားရုံးသည် တရားခံများ၏ အကျိုးထိခိုက်နစ်နာစေသော အမိန့်ကို တရားခံများ အား အကြောင်းကြားခြင်းမပြုဘဲ အမိန့် ချမှတ်ခြင်း မှာ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင် သည်”ဟုလမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ခင်မောင်လတ် ပါ (၂) နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၉၀ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး
၈ -အမှုတွင်

“လက်အောက်တရားရုံးများက ဥပဒေနှင့် မညီမညွတ်ဆောင်ရွက်နေသည်ကို ပြင်ဆင် တည့်မတ် ပေးနိုင်ရန်အတွက် တိုင်းတရားရုံးက ပြင်ဆင်မှုဖွင့်လှစ် ခွင့်ရှိသည်မှာမှန်သည်။ ပြင်ဆင်မှုများတွင် နှစ်ဘက် အမှုသည်များနှင့် ၎င်းတို့၏အကျိုးဆောင်များသည် အခွင့်အရေး တစ်ရပ်အနေဖြင့် လျှောက်လဲ တင်ပြခွင့် မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ

၄၄၀တွင်ပြဌာန်းထားသော်လည်း ယင်းပြဌာန်းချက် ၏ ချွင်းချက်တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) ပါ ပြဌာန်းချက်ကိုမထိခိုက်စေရပေ။ အဆိုပါ ပြင်ဆင်မှု၌ တရားခံအားထိခိုက်နစ်နာစေသော အမိန့်ကို ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် ယင်းတရားခံအား ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ထုချေ ကြားနာခွင့် မပေးပဲ အမိန့်ချမှတ်နိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) တွင် ပြဌာန်းထားသည်။

ဧရာဝတီတိုင်း တွဲဖက်(၆) တရားရုံးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှု (က) ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ မူလမူ တရားခံ ခင်မောင်လတ်ပါ (၂)ဦးတို့ကို ကြားနာ ခွင့်မပြုခဲ့ကြောင်း အမှုတွဲ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအရတွေ့ ရသည်။ ဒဏ်ငွေတပ် ရိုက်ခဲ့သည့် မြို့နယ် တရားရုံး၏ အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်၍ အမှုကို အစမှ ပြန်လည် စစ်ဆေး ခဲ့သည့် တိုင်းတရားရုံး၏အမိန့်မှာ တရားခံ ခင်မောင်လတ်ပါ (၂)ဦးတို့အား နစ်နာစေသော အမိန့် တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တိုင်း တရားရုံး၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ၄၃၉(၂)၏ပြဌာန်း ထားမြစ်ချက် နှင့် ဆန့်ကျင်နေပေသည်” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ဦးဘိန်လေး နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂)
၁၉၉၃ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး
၁၄၂ -အမှုတွင်

“တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ချက်တွင် ဦးဘိန်လေး အား အကြောင်းကြားစာချမှတ်ရာတွင် တရားဝင် အတည်ဖြစ်ကြောင်း ထောင်ပိုင် ဦးတင်ကြွယ်က ၂၄-၄-၉၂ နေ့တွင် ယင်းအချက်ကို ပြန်ကြားထားပြီး တရားရုံးချုပ်ကအမှုကြားနာသော နေ့မှာ ၁၉၉၂ခုနှစ် ဧပြီလ ၃၀ ရက်ဖြစ်သောကြောင့် ဦးဘိန်လေးတွင် ထုချေခွင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိပြီးကြောင်း” လမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်ရီ ပါ

(၃) ၂၀၀၃ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး

၁၆ -အမှုတွင်

“ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရပြင်ဆင်မှုကြားနာသော ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံးသည် တရားခံများအပေါ် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် လိုလျှင် ၎င်းတို့အား အကြောင်းကြားစာ ထုတ်ဆင့်၍ ကြားနာမည်လိုအပ်မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် ရန်မလိုအပ်ဟုထင်မြင်ယူဆပါကလည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ပါ ပြဋ္ဌာန်း ချက်အရ ပြင်ဆင်မှုလျှောက်ထားခံရသူများကို ကြားနာခြင်း မပြုဘဲ အမှု၏အရည်အသွေးအရ အဆုံးအဖြတ် ပြုရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော အခြေအနေမျိုး၌ ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံးကမည်သည့်အကြောင်း ပြချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဘဲ လျှောက်ထားခံရသူ မောင်ရီပါ ၃ ဦးအား ကြားနာရန် ဆင့်ခေါ်နေဆဲတွင် ပြင်ဆင်မှုကို ပလပ်ခဲ့ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ် သည်ဟု မဆိုသာပေ”ဟုလမ်းညွှန်ထုံးစံထားပါသည်။

ဦးဝင်းဇော်ဦး နှင့်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၂၀၀၈ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး

၈၄-အမှုတွင်

“ပဲခူးတိုင်း(အနောက်ပိုင်း) တရားရုံး အနေဖြင့် သက်သေခံကားနှင့် ပတ်သက်၍ ပြင်ဆင်မှု ဖွင့်လှစ်ခဲ့သော်လည်း အမှန်တကယ်နစ်နာသူများဖြစ်

သည့် ဦးကျော်ငြိမ်းလွင်နှင့် ဦးဝင်းဇော်ဦး တို့အား ဆင့်ခေါ်၍ ထုချေရှင်းလင်းခွင့် မပေးခဲ့သဖြင့် ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် နှင့် ညီညွတ်မှုမရှိပေ။ တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၀၉၁ (၁)တွင် တရားခံမှတစ်ပါး အခြားသူတစ်ဦး တစ်ယောက်ထံမှ ပစ္စည်းကို ယူခဲ့လျှင်ယင်းပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲသည့် အမိန့်မချမှတ်မီထိုသူကိုအား လျှောက် ထားခွင့်ပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ယာဉ်မောင်းသူ မြင့်ဦး (အမှတ် ၃ တရားခံ)နှင့်အခြား တရားခံများ သည် တိုက်ရိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို ကြားနာရုံနှင့် တရားရုံး များ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၀၉၁ (၁)နှင့် ညီညွတ်သည်ဟု မဆိုသာပေ” ဟုလမ်းညွှန်ထုံးစံထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုများတွင် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားလာသော အမှုများ၊ လက်အောက်ခံတရားရုံးတစ်ရုံးက ချမှတ် သော ပြစ်ဒဏ်များသည် ပြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်မျှတခြင်း မရှိဟု ထင်မြင်ယူဆ၍ ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့် ပေးရန် ပြင်ဆင်မှု (က)ဖွင့်လှစ်သော အမှုများတွင် သက်ဆိုင်ရာ အမှု ကြားနာစီရင်သည့် တရားရုံးက ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်ရန် အမိန့်ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် မိမိ၏အမိန့်ကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာစေမည်သူအား ရှင်းလင်းထုချေနိုင်ရန် အခွင့် အရေးပေးခြင်းမပြုဘဲ အမိန့်ချမှတ်ခြင်း မပြုကြရန် လိုအပ်ပါကြောင်း သတိပြုနိုင်စေရေး ဤဆောင်းပါး ဖြင့်မျှဝေတင်ပြ လိုက်ပါသည်။

သင်းသင်းခိုင်

တရားရေး

မြန်မာအမျိုးသမီးများ ရရှိပြီး အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ

သီရိတင်

မြန်မာလူမျိုးများသည် မြန်မာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံအရ ရှေးအစဉ်အဆက်ကပင် အမျိုးသမီးများအပေါ် ကြင်နာစွာ ဖေးမဆက်ဆံမှုရှိခဲ့ပြီး မြန်မာမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ထိုက်တန်စွာ နေရာပေးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာလူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် လူမှုဆက်ဆံရေးကို လေ့လာလျှင် ရှေ့ခေတ်ဓမ္မသတ်များဖြစ်ထုံးများမှစ၍ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော စီရင်ထုံး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများအရ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို အလေးထား၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ရှေးယခင်ကတည်းကပင် လူမှုရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ခေတ်အလျောက်ဓမ္မသတ် ကျမ်းများပြုစု၍ ကျင့်သုံးလိုက်နာခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဝရုဓမ္မသတ်တွင် မိန်းမများအား လင်၏အမွေခံအဖြစ် ရထိုက်ခွင့်ရှိကြောင်း အခွင့်အရေးပေးထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေတွင် မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာ၌ အသက်(၂၀)ပြည့်ပါက မိမိ၏သဘောဆန္ဒအရ မိမိနှစ်သက်သူကိုရွေးချယ်လက်ထပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ပထမမယားရှိသည့် အမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့လျှင် ယခင်က မယားကြီး၊ မယားငယ် အဖြစ်သက်မှတ်ခဲ့သော်လည်း ဒေါ်ကြည်ကြည်နှင့် မစ္စမေရီဝီနီ(၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး စာ၅၂) တွင် မယားပြိုင်ဖြစ်သည် ဟု တစ်ပြေးညီသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရ ပါသည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးများ အထူးထိမ်းမြားမှုနှင့် အမွေဆက်ခံမှုအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ အသက် ၁၄ နှစ်ပြည့်ပြီး အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိဘသို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အရွယ်ရောက်ပြီးဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းသည် တရားဝင်ကြောင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၂၂ တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် အမျိုးသားက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးကို ထိမ်းမြားရန် ကတိပြုလျှင်လည်း တရားဝင်ကြောင်းပုဒ်မ ၂၅ (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ် သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ် ခဲ့ဖူးသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိမိသဘောဆန္ဒအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် အမျိုးသားနှင့် လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သို့ကူးပြောင်းကိုးကွယ်လျှင်

ယင်းဥပဒေ အရ ထိမ်းမြားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေ၏အကာအကွယ်ကို ခံစားခွင့်ရှိကြောင်းပြဌာန်းထားပါသည်။ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်း၊ အစ္စလာမ်တရားဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်း၊ ခရစ်ယာန်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ဥပဒေအရထိမ်းမြားခြင်းနှင့် ဟိန္ဒူဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်းတို့တွင် ကာယကံရှင်အမျိုးသမီး၏ လွတ်လပ်သော သဘောတူညီမှု ရှိရန်လိုအပ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့၏လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိကြောင်းတွေ့ရှိ ရပါသည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိမိအပေါ် သစ္စာမဲ့သည့် အမျိုးသားတစ်ဦးထံမှ လျော်ကြေးတောင်းဆိုခွင့်ရှိကြောင်း၊ ဓမ္မသတ်များတွင်လည်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးတစ်ဦးအား ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ပြီး ကျူးကျူးလွန်လွန်ဖြစ်၍ ကိုယ်ဝန်ရှိသည့်ကိစ္စမျိုးတွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရန် ကတိပေးခဲ့ခြင်း မရှိသော်လည်း အမျိုးသမီးက လျော်ကြေးတောင်းခွင့်ရှိကြောင်း ‘မောင်ကိုကြီးနှင့် ဒေါ်အုန်းခင် (၁၉၆၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၉၁၃)’ တွက် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်ကတိပြုခဲ့ခြင်းရှိ၍ ကတိပျက်ကွက်ခြင်းကြောင်း လျော်ကြေးပေးလျော်ရခြင်းလည်းရှိပါသည်။ “မိန်းကလေးအား ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရန် ကတိပျက်ကွက်သည့်ယောက်ျားအပြင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးရန် ကတိပြုသည့်ယောက်ျား၏ မိဘကိုပါ ကတိပျက်ကွက်မှုအတွက် လျော်ကြေးငွေကျပ်သိန်း ၁၀၀ ပေးလျော်စေရန် ဒီကရီချမှတ်ခဲ့ကြောင်း” မောင်ရဲငြိမ်းအောင်ပါ ၃ နှင့် မခင်စန်းနွယ် (အရွယ် မရောက်သေးသူ ၎င်း၏ အုပ်ထိန်းသူ မိခင်ဒေါ်စန်းမြင့်)၂၀၁၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၆၉ တွင်လည်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

တစ်ဖန်အမျိုးသားတစ်ဦးက အမျိုးတစ်ဦးကို

လက်ထပ်ယူပါမည်ဟု အယုံသွင်းပြီး ကာမရယူပြီးနောက် လက်ထပ်ရန်ငြင်းဆိုလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၅ ပါပြဌာန်းချက်များနှင့် အကျုံးဝင်သဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇ အရ ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင်ကြောင်း ‘မောင်သန်းထွန်းနှင့် ပထစ(မခင်နှင့်ရီ) ၁၉၇၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၂၃’ တွင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ခရစ်ယာန်နှင့် ဟိန္ဒူတရားဥပဒေများတွင် ထိမ်းမြားမှုကတိပျက်ခြင်းအတွက် လျော်ကြေးတောင်းခွင့် မရှိသော်လည်း မြန်မာအမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မိမိကိုလက်ထပ်ရန်ကတိပေးပြီး ကာမရယူခဲ့လျှင် နစ်နာကြေးကို တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုတောင်းခံနိုင်သည့်အပြင် ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုနိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့သည် နှစ်ဦးသဘောတူလျှင် လွယ်ကူစွာကွာရှင်းနိုင် သော်လည်း လင်ယောက်ျားသည် ၎င်း၏သဘောဆန္ဒအလျောက် မယားဖြစ်သူကို အကြောင်းမဲ့သက်သက် ကွာရှင်းခွင့် မရှိကြောင်း ‘ဒေါ်အမာနှင့် ဒေါ်ခင်တင် (၁၉၆၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၃၂၄)’ အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိ ရပါသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မယားဖြစ်သူသည်ကြီးလေးသော အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှု၊ သာမန်အိမ်ထောင်ရေး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် ယောက်ျားကိုကွာရှင်းခွင့်ရှိကြောင်းလေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ဓမ္မသတ်များတွင် လင်ယောက်ျားကမယားကို ရိုက်နှက်ဆုံးမခြင်းကို ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် လင်ယောက်ျားသည် မိမိမယားအားအနည်းငယ်မျှ ရိုက်ခွင့်မရှိကြောင်း ယင်းသို့ရိုက်နှက်ခြင်းကို အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လင်မယားကွာရှင်းခွင့်ရရှိနိုင်ကြောင်းဦးမျိုးမြင့် နှင့် ဒေါက်တာခင်မေကြည်(၁၉၆၈ ခုနှစ်နိုင်ငံတော်စာရား ရုံးချုပ်ပထမအယူခံမှုအမှတ် ၁) တွင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝလုံခြုံရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၈၈ တွင်တရားဝင်လက်ထပ်ထားသည့် ဇနီးကို လင် ယောက်ျားက ထောက်ပံ့ခြင်းမပြုဘဲနေလျှင် ဇနီးဖြစ်သူ ကတရားစွဲဆို၍ လစဉ်ထောက်ပံ့ကြေး တောင်းခံခွင့်ရှိ ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၇ တွင်စွဲဆိုသောပြစ်မှုမှာ အာမခံ မပေးနိုင်သော ပြစ်မှုဖြစ်သော်လည်း စွပ်စွဲ ခံရသူမှာ အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် ၎င်းကိုအာမခံပေးနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၅၂တွင် အမျိုးသမီး တစ်ဦးကို ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော ကိစ္စတစ်ခုခု အတွက် သွေးဆောင် ခေါ်ယူသွားကြောင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်၍ချုပ်နှောင် ထားကြောင်း ပေါ် ပေါက်လျှင် အဆိုပါအမျိုးသမီးအား ပြန်လည်အပ်နှံရန် အတင်းအကျပ်ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်းကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါ သည်။

ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၆၂(၁)တွင် အမျိုးသမီး အား သေဒဏ်(သို့)တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်ထိုက်သင့် သည့် ပြစ်မှုမှအပ အခြားပြစ်မှုဖြင့် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင် သည့်အခါ ယင်း၏အသက်၊ အကျင့်၊ စာရိတ္တနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရသည့်အကြောင်းကို ထောက်ထား၍ ပထမအကြိမ် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းလည်းဖြစ်ပါက ပြစ်ဒဏ်ကို ချက်ချင်းမချသေးဘဲ ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ရန် ခံဝန်ချုပ်ချုပ်ဆိုလျက် အစမ်းသဘော လွှတ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသား ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅(က)တွင် နိုင်ငံသားတစ်ဦးသည် နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင် ပြုကာမျှဖြင့် နိုင်ငံသားအဖြစ်အလိုအလျှောက် မဆုံးရှုံးစေရဟု ပြဌာန်းထားသဖြင့် မြန်မာအမျိုးသမီးသည် နိုင်ငံခြားသားနှင့် လက်ထပ် စေကာမူ မိမိ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ဆုံးရှုံးခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

အကျဉ်းထောင်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၇(၁)တွင်

အမျိုးသမီးအကျဉ်းသားများကို သီးခြားအဆောက်အအုံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံတစ်ခု၏ သီးခြားနေရာ၌ဖြစ်စေ ခွဲခြားထားရှိရန်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၆ တွင်အမျိုးသမီးအကျဉ်းသားများကို လက်ထိပ်ခြေကျင်း မခတ်ရန်လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ကလေးသူငယ်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၇ တွင် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသည် မိန်းမ ဖြစ်လျှင် အမျိုးသမီးအစောင့်အရှောက်ဖြင့် ထားရမည် ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးများဆိုင်ရာနည်းဥပဒေ ၁၈ (ခ) တွင် မူးယစ် ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုဖြင့် ထောင်ကျခံရသော အမျိုးသမီး များအား ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရွက်ရာစိုက်ပျိုးမွေးမြူ ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အသေးစား စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကိုသာ သင်ကြား လေ့ကျင့်ပေးရမည်ဟု အခွင့်အရေးပေးထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ယင်းနည်းဥပဒေ ၆၀(ခ)၌ မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်တတ်သူနှင့် ကျူးလွန်ကြောင်း ကျော်လောသတင်းရှိသူများအား

အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေး
ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ
အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်
ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ
ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးများနှင့်
ကလေးနှို့တို့က်သော အမျိုးသမီးများအား
အန္တရာယ်ဖြစ် စေနိုင်သည့် ပိုးသတ်ဆေးကို
ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊
သုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း
စေခိုင်းခြင်းမပြုရန်

တစ်ဦး တစ်ယောက်သောသူအား
 နိုင်ငံအပည့်ဖြစ်စေ ဥပဒေ နှင့်
 အညီအုပ်ထိန်းသူထံ မှဖြစ်စေ
 ခိုးယူမှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊
 ပုဒ်မ ၃၆၆တွင် အတင်းအဓမ္မ
 ထိမ်းမြားပေးစေရန် စသည် တို့အတွက်
 မိန်းမကို ခိုးယူမှု (သို့)
 သွေးဆောင်ခေါ်ယူမှု (သို့)
 သွေးဆောင်မှုပြုလျှင် လည်းကောင်း။

ဖမ်းဆီးရာတွင် ဖမ်းဆီးခံရသူမှာ အမျိုးသမီးဖြစ်ပါက တရားသူကြီးသည် ဆက်လက်ချုပ်ထားရန် လုံလောက်သောအကြောင်းမရှိဟုယူဆလျှင် တရားရုံးသို့ လျှောက်ထား စွဲဆိုခြင်းမပြုမီ လုံလောက်သော အာမခံနှင့် လွှတ်ထားနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း နည်းဥပဒေ ၆၁(င)တွင် တရားသူကြီးသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်တတ်သူနှင့် ကျူးလွန်ကြောင်း ကျော်ဇောသတင်း ရှိသူများအား စစ်ဆေးစီရင်ရာ၌ အမှုတွင်ရရှိသည့် သတင်း အချက်အလက်များအရ လုံလောက်သော အကြောင်းမရှိဟု ယူဆလျှင် ဖမ်းဆီးခံရသူမှာ အမျိုး သမီးဖြစ်ပါက အမှု အတောအတွင်း လုံလောက်သော အာမခံနှင့်လွှတ်ထားနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အထူးဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များမှာ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ပြည်တန်ဆာနှိပ်ကွပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၊ ပုဒ်မ ၆ တို့တွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးအား ပြည်တန်ဆာဖြစ်အောင်ပြုသူ၊ ပြည်တန်ဆာ အလုပ်ဖြင့် ရရှိသောငွေကြေးကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်းပြုသူတို့ကိုလည်း ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်သည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ တွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို

ပြည်တန်ဆာအဖြစ် စီးပွားရှာနေသည့်အိမ် အဆောက်အအုံစသည့် နေရာများတွင် တရားဝင်ယောက်ျားမှ တစ်ပါး အခြားယောက်ျားတစ်ဦးဦးနှင့် ကာမစပ်ယှက်စေရန်(သို့)ယုတ်ညံ့သော အပြုအမူပြုစေရန်အကြံဖြင့် ထိုအမျိုးသမီး၏အလိုဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်၍ တားဆီးထားသူအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်များမှာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးနို့တိုက်သော အမျိုးသမီးများအား အန္တရာယ်ဖြစ် စေနိုင်သည့် ပိုးသတ်ဆေးကို ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ သုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း စေခိုင်းခြင်းမပြုရန် ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၉၀)ပုဒ်မ ၃၆ တွင်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လူကုန်ကူးမှုတားဆီးကာကွယ်ရေးဥပဒေအခန်း၆ တွင် လူကုန်ကူးခံရသော အမျိုးသမီးများကလေး သူငယ်နှင့် လူငယ်များအား အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ တွင် ဗဟိုအဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့များသည် လူကုန်ကူးခံရသော အမျိုးသမီးများ ကလေးသူငယ်နှင့် လူငယ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍-

(က)ယင်းတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားစေခြင်းကို အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည့်အပြင် လိုအပ်သောလုံခြုံမှုနှင့် အကူအညီများကိုပေးရမည်။

(ခ)ယင်းတို့အတွက် အကောင်းဆုံးအခြေအနေဖြစ်ကြောင်း စိစစ်တွေ့ရှိပါက မိဘ(သို့) အုပ်ထိန်းသူထံပြန်လည်ပို့ဆောင်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဟု ပြဌာန်းထားပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်အမျိုးသမီးများ အခွင့်အရေးအတွက် ကာကွယ်ပေးထားသော ဥပဒေများ

အပြည့်အဝ ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်သည်။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၉ ၌မိန်းမတို့၏ ကာအိန္ဒြေကို စော်ကားရန် စကား(သို့)ပြုလုပ်မှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပဒေပုဒ်မ ၃၇၄ တွင် မိန်းမကို ကာအိန္ဒြေပျက်စီး စေရန်အကြံဖြင့် လက်ရောက်မှု ကျူးလွန်ခြင်း(သို့) ရာဇဝတ်မကင်းသော အနိုင်အထက်ပြုမှုကို ပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၆/၅၁၁ တွင် မိန်းမသားကို အလိုမတူဘဲ ကာမ စပ်ယှက်ရန် အားထုတ်ခြင်း ပြုလုပ် လျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၆တွင်မိန်းမကိုအလို မတူဘဲ ကာမစပ်ယှက်မှု ကျူးလွန်လျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၆၃ တွင် တစ်ဦး တစ်ယောက်သောသူအား နိုင်ငံအပသို့ဖြစ်စေ ဥပဒေ နှင့်အညီအုပ်ထိန်းသူထံ မှဖြစ်စေ ခိုးယူမှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၆၆တွင် အတင်းအဓမ္မ ထိမ်းမြားပေးစေရန် စသည် တို့အတွက် မိန်းမကို ခိုးယူမှု (သို့) သွေးဆောင်ခေါ် ယူမှု (သို့) သွေးဆောင်မှုပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၁ တွင်တစ်ဦးတစ်ယောက် သောသူကို ကျွန် အဖြစ် ရောင်းဝယ်မှု (သို့) စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ၃၇၂တွင်အရွယ်မရောက်သေးသော မိန်းကလေး ကို ပြည့်တန်ဆာကိစ္စအလိုငှာ ရောင်းဝယ်မှုပြုလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၁၂ တွင် ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမ၏ အသက်ကို ကယ်ဆယ် လိုသော်သဘောရိုးဖြင့် မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမကို ကိုယ်ဝန်ပျက် စေရန် ပြုလုပ်မှု ကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၁၄ တွင် ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျ စေရန်အကြံနှင့် ပြုမှုဖြင့် သေစေခြင်းပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၃ တွင် တရားဝင်ထိမ်းမြားကြောင်းကိုယုံကြည်စေရန်ယောက်ျား ကလှည့်ဖြားလိုသောသဘောဖြင့် သွေးဆောင်၍ ကာမ စပ်ယှက်ခြင်း ပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၇ တွင် မယားခိုးမှုကျူးလွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၈ တွင် ရာဇဝတ်မကင်းသော အကြံနှင့် တရားဝင်

မယားကို ဖြားယောင်းခြင်းဖြင့် ထွက်ခွာစေခြင်း (သို့) ဆောင်ယူ သွားခြင်း (သို့) တားဆီးခြင်း ပြုလျှင်လည်း ကောင်း ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထား ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂ နှင့် ရဲလက်စွဲအပိုဒ်-၁၃၆၄တွင် မိန်းမတို့ကို ရှာဖွေရာ၌ မိန်းမချင်းသာရှာဖွေ ရကြောင်း ရှာဖွေခြင်းခံရသော မိန်းမ၏အိန္ဒြေကို ကြပ်တည်းစွာ စောင့်စည်းရှာဖွေ ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ရဲလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၃၈၂(ဃ)(၃) တွင်လုံခြုံစွာ ထားနိုင်သော အကြောင်း ရှိသည့် မိန်းမအားလက်ထိပ်မခတ်ရဟုလည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပဒေအပိုဒ် ၁၂၀၀တွင် မိန်းမအချုပ်သားပို့ ဆောင်ရာ၌ ယုံကြည်စိတ်ချရပြီး အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းသော တပ်ဖွဲ့ဝင်ကို ရွေးချယ်ပို့စေရမည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် နေ့ဘက်၌သာ ခရီးသွားရန်စီစဉ်ရမည်။ ပို့ဆောင်ရာတွင် အဖော်အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ရှိ ရမည်ဟု လည်းကောင်းအပိုဒ် ၁၃၆၈(ဃ)(၄) မိန်းမ တစ်ယောက်သာ သီးခြားချုပ်ထားသောအခါ အသက် ကြီးပြီးသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော် မိန်းမနှစ်ယောက်က စောင့်ကြပ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ မြင့်မား တိုးတက်ရေး အတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိရာတွင် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာရေး နှင့် အမျိုးသမီးများ ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် လည်းအလေးထား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သို့ပါ၍ အမျိုးသမီးများ အခန်းကဏ္ဍ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးထားသည်များနှင့် ပတ်သက်သော် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို တစေ့တစောင်း မီးမောင်းထိုးပြ လိုပါသဖြင့် ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သီရိတင်

အမှုပိတ်ခြင်း

တင်တင်မာ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုတစ်မှုကို မည်သည့် အချိန်တွင် ပိတ်နိုင်ပါသနည်း။ တရားခံ၏ လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ အမှုပိတ် နိုင်ပါသလား။ အမှုပိတ်နိုင်သည့် အခြေအနေ ၄ ရပ်သာရှိပါသည်။ တရားခံ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်၍၎င်း၏ မျက်ကွယ်တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ သက်သေထွက်ချက် များ ရယူရန် ရှိသည့်အခါ၊ တရားခံ သေဆုံးသွားသည့် အခါ၊ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ ပြစ်မှု မထင်ရှား၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြေအေး ရုပ်သိမ်း၍ သော်လည်းကောင်း အမှုမှအပြီးအပြတ်လွတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စွဲချက်မတင်မီ လွတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ အမှုပြီး ဆုံးသွားသည့်အခါ တစ်ခုတည်းသော ပြစ်မှု အတွက် တစ်ပြိုင်တည်းလိုလို အကြိမ်ကြိမ် စွဲဆိုမိသော အခါ တို့တွင်သာ အမှုပိတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တရားခံ၏ လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ တရားလို က လျှောက်ထားသဖြင့် အမှုခေတ္တပိတ် သည်ဟုလည်း ကောင်း တရားလိုမလာ၍ အမှုပိတ် သည်ဟုလည်း ကောင်း တရားခံ၏ လိပ်စာကို မတင်နိုင်၍ အမှုပိတ် သည်ဟုလည်းကောင်း အမျိုးမျိုး အမိန့်ချနေသည်ကို ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ အရ အတော်များများ တွေ့နေရပါသည်။ ထို့အပြင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၂ အရ စုံစမ်းစစ်ဆေးတင်ပြရန် အမိန့်ချပြီးနောက်

အစီရင်ခံစာ မတင်သွင်းမီ တရားလိုမလာတော့၍ အမှုပိတ်သည်ဟုလည်းကောင်း တရားလိုမှကြေအေးလို ၍ ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်သည်ဟု လည်းကောင်း မှားယွင်းစွာ အမိန့်ချမှတ်သည်ကိုလည်း တွေ့နေရပါသည်။ ကြာလျှင် အမှားကိုအမှန်ထင်ပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အမှန် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည် ဖြစ်၍ ဤဆောင်းပါးကို ရေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဦးတိုက်မှုများတွင် တရားလိုသည် တိုင်စဉ်က ပင် တရားခံအား ဆင့်ဆိုရန် လိပ်စာ တစ်ခုခုကို တင်ပြမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဆင့်ဆိုသောအခါတွင်မှ ရုံးရှေ့ မလာလို၍ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုလိပ်စာတွင် မရှိတော့ခြင်းမျိုးသာရှိ ပါသည်။ ထိုအခါ တရားလိုက လိပ်စာကို ထပ်မံ စုံစမ်းတင်ပြတတ်ပါသည်။ တရားခံ၏ လိပ်စာကို ထပ်မံစုံစမ်း၍ မရတော့ခြင်းသည် တရားခံ တိမ်းရှောင်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟုသာ ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုအခါ တရားရုံးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁၂အရ တရားခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် တရားလိုပြ သက်သေ ထွက်ချက်များ ရယူရန် ဆောင်ရွက်ရန် သာရှိသည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှုကြီးကို ပိတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားခံ၏လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် အမှုပိတ်နိုင် ပါသလား။ ဤသို့ အမှုပိတ်နိုင် ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်

ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ ဦးဝင်းမောင်နှင့် ဒေါ်ကြွေ ၁၉၈၂၊ စာ ၇၀ အမှုတွင် “တရားလိုနှင့် တရားခံတို့ သည် တရားရုံးသို့မလာတော့သဖြင့် အမှုကို ပယ်၍ပိတ် လိုက်သည်” ဟု မြို့နယ်ရုံးက အမိန့်ချသည်မှာ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် မညီကြောင်း သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ထား သည်လည်း ရှိပါသည်။

တရားလိုက တရားခံပြေးမှု ဖွင့်လိုသော ဆန္ဒမရှိ တရားရုံးကလည်း အမှုမပွားလိုလျှင် ဆောင် ရွက်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)အရ ဆောင်ရွက်ရန် သာဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ကြေညက်အောင် မလေ့လာပဲ အလွယ်တကူ အမှုပိတ် သည်မှာ ကောင်းသော အလေ့အထမဟုတ်ပါ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)တွင် “တည်ဆဲ ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ အမိန့်ဆင့်စာ ဝါရမ်းစာ စရိတ်ဖြစ်စေ အခြားစရိတ်ဖြစ်စေပေး ဆောင်ရန် ရှိသည့်အခါ ထိုစရိတ်ငွေများ မပေး ဆောင်မီ မည်သည့်အမိန့်စာ သမ္မန်စာဝရမ်းစာမျှ

.....

တရားလိုက

တရားခံပြေးမှုဖွင့်လိုသော

ဆန္ဒမရှိ

တရားရုံးကလည်း

အမှုမပွားလိုလျှင်

ဆောင်ရွက်ရန်

နည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ

ကြုံတတ်ပါသည်။

ပြစ်မှုတစ်ခုတည်းကို

တရားရုံးတွင်လည်း

ဦးတိုက်လျှောက်သည်။

ရဲစခန်းတွင်လည်း

တိုင်ချက်ဖွင့်သည်။

.....

မထုတ်ဆင့်ရ အကယ်၍ သင့်လျော်သည့် အချိန် အတွင်း အဆိုပါစရိတ်များ ကိုမပေးဆောင်နိုင်လျှင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် တိုင်တန်းချက်ကို ပယ် နိုင်သည်” ဟုပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

များသောအားဖြင့် ဦးတိုက်မှုများမှာ ရဲအရေး မပိုင်သော အမှုများဖြစ်ပါသည်။ ရဲအရေးမပိုင်သော အမှုများအတွက် တရားခံဆင့်ဆိုရန် ရုံးခွန်ကို တရားလို ကပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (တရားရုံးများ လက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၀၃နှင့် အမိန့်ဆင့်စာခ နည်းဥပဒေ ၁၇) တရားခံ၏ လိပ်စာတင်ပြရန်နှင့် ရုံးခွန်ဆောင်ရန် ရုံးချိန်းတစ်ချိန်းပေးလိုက်ပါ လိပ်စာမတင် နိုင်လျှင် ရုံးခွန်လည်းဆောင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထိုအခါ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)အရ တိုင်တန်း ချက်ကို ပယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တရားခံ၏လိပ်စာ အတိအကျရှိပြီး ထွက်ပြေးနေလျှင် တရားခံပြေးမှု ဖွင့်ရ မည်ဖြစ်ပြီး တရားခံ၏ လိပ်စာ တင်ပြရန်နှင့် ရုံးခွန် ဆောင်ရန် ဆင့်ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

တရားလိုမလာ၍ အမှုမပိတ်နိုင်ပါ။ ပြစ်မှု

ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၄၇ အရ ဆောင်ရွက်လျှင် တရားခံကို အပြီးအပြတ်လွှတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၅၉ အရ ဆောင်ရွက်လျှင် တရားခံကို စွဲချက်မတင်မီ လွှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တရားခံမလာရောက်ပဲ ဤပုဒ်မနှစ်ခုအရ ဆောင်ရွက်ပြီး အမှုပိတ် နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃) အရ ဆောင်ရွက်မှသာ နည်းလမ်းမှန်မည် ဖြစ်သည်။ တရားခံအား အရေးယူမည့် အမိန့်ချပြီးလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ အမှုပလပ်နိုင် တော့မည်မဟုတ်ပါ။ ဦးသန်းမောင်နှင့် ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ-၂ ၁၉၈၁၊ စာ ၁၁၉ အမှုကို ကြည့်ပါ။

အလားတူပင် ဦးခင်မောင်မြင့် နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ၁၉၈၁၊ စာ ၈ အမှုတွင်လည်း တရားခံ အားအရေးယူမည့် အမိန့် ချပြီးနောက် ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ ထပ်မံ စုံစမ်းခြင်း ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်ခြင်းတို့သည် ဥပဒေနှင့် မညီကြောင်းသုံးသပ် ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားလိုမှ ကြေအေးလို၍ ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်သည် ဆိုသည်မှာ လုံးဝမှားပါသည်။

ကြေအေးလိုလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၅ အရဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ်မရှိမှသာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်ကိုသတိပြုပါလေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် ချိန်းဆိုစဉ်တွင် အစီရင်ခံစာပြန်မပို့မီ တရားလို

မလာတော့သော အခါ အမှုပိတ်နိုင်ပါသလား။ အစီရင်ခံစာ ပြန်သွင်းသည်အထိစောင့်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ်မရှိလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ် ရှိလျှင် အရေးယူမည့်အမိန့်ချပြီးမှ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃) အရ ဆောင် ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ကြုံတတ်ပါသည်။ ပြစ်မှုတစ်ခု တည်းကို တရားရုံးတွင်လည်း ဦးတိုက်လျှောက်သည်။ ရဲစခန်းတွင်လည်း တိုင်ချက်ဖွင့်သည်။ ဤသို့ ကြုံလာလျှင် မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို ဒေါက်တာ ဦးမောင်မောင်စိန်ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၂ ၁၉၇၈၊စာ ၉၄ အမှုတွင် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ တွင် ပုဒ်မခွဲ(၁)(ခ)အရ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ တရားစွဲဆိုမှုကို လက်ခံအရေးယူလျှင် ပုဒ်မခွဲ(၁)(က) အရ နစ်နာသူ၏ တိုင်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံအရေး မယူရဟု တားမြစ်ထားခြင်းလည်း မရှိပေ။ ပြစ်မှုတစ်ခု အတွက် နှစ်ကြိမ် အရေးယူနိုင်သည်မှာ မှန်သော် လည်းချက်ချင်းပယ်ရန် မဟုတ်ပေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၀ အရ စုံစမ်းသွားရန် လိုအပ် ပါသည်။ အကြိမ်ကြိမ်စွဲဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါက မူလရှိပြီး ဖြစ်သည့်အမှုနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဆောင်ရွက် သွားရန်သာဖြစ်သည်။ ပင်တိုင်အမှုတွင် ပူးပေါင်း လိုက်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ နောက်အမှုမှာ စာရွက်စာတမ်း များကို ပင်တိုင်အမှုတွင် တွဲထားရန်ဖြစ်သည်။ နောက် အမှုတွင် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ နောက် အမှုကို ပိတ်လိုက်ရန်သာ ဖြစ်ပါကြောင်း ထပ်ဆင့် လောင်း၍ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

တရားမျှတမှုဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များ

မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)

တရားခွင့်များတွင် ဥပဒေနှင့်အညီရှာဖွေ ဆုံးဖြတ်ပေးလေ့ရှိသောအမှန်တရားဟူသည် ဥပဒေ အရအမှန်တရားသာလျှင်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပဒေအရ အမှန်တရားဟူသည်မှာလည်း လူတို့ သတ်မှတ်သမုတ် ထားကြသော သမုတ်သစ္စာဟုဆို ရမည့်အမှန်တရား သာဖြစ်သောကြောင့် အချိန် ကာလမရွေး၊ နေရာဒေသ မရွေး မှန်ကန်သော အမှန်တရားမျိုးမဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း တရားရုံးတစ်ရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုအပေါ်မမှန်ဟုယူဆသူအား အယူခံဝင်ခွင့်၊ ပြင်ဆင်မှု တက်ရောက်ခွင့်စသောအခွင့်အရေးများကို ဥပဒေက ပေးအပ်ထားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အမှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးရသည့် တရားရုံးများသည် တရားခွင့်တွင် ဥပဒေအရ အမှန် တရားကို ရှာဖွေဖော် ထုတ်ကြရာ၌ တရားမျှတမှုကို အဓိကအခြေခံထား၍ စဉ်းစားသုံးသပ်ကြရပါသည်။ အကြောင်းမှာ ပြဌာန်းဥပဒေများသည် ပင်လျှင် တရားမျှတမှုကိုအခြေခံ၍ ပြဌာန်းထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေများဆိုင်ရာ အက် ဥပဒေပုဒ်မ-၁၃(၃) တွင်အောက်ပါအတိုင်း ပြဌာန်း ထားပါသည်-

"In case not provided for by sub-section (1), or by any other enactment for the time being in force the decision shall be according to justice, equity and good conscience"

ဆိုလိုသည်မှာ အမှုများကို စစ်ဆေးစီရင် ကြရာ၌ သီးခြားဥပဒေတစ်ရပ်ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ ကတရားမျှတမှုသာနာညီမျှမှုနှင့် ကောင်းမြတ်သော အသိတရားတို့အရ ဆုံးဖြတ် ရမည်ဟု ပြဌာန်းထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဌာန်းချက်အရ လက်ရှိ တည်ဆဲဥပဒေပြဌာန်းချက်များ သည်လည်း ဖော်ပြပါ အချက်များဖြစ်သည့် "တရားမျှတမှု၊ သာနာ ညီမျှမှု နှင့် ကောင်းမြတ် သောအသိတရား" စသော လောကပါလ တရားများ အပေါ်အခြေခံပြဌာန်းထားကြောင်း မြင် သာ ပါသည်။

'ဥပဒေ'မူသည် သေမင်းနှင့်တူပါသည်။ သေမင်းသည် ၎င်းရှေ့ရောက်လာသူအားလုံးကို မျက်နှာစိမ်း မျက်နှာကျက်မရွေး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ မရွေး၊ ပညာတတ်ပညာမဲ့မရွေး၊ အားလုံးအပေါ် တစ်ပြေးညီ သတ်မှတ်ပြုမူတတ်ပါသည်။ သူခေါ် ဆောင်သွားသည့် လမ်းမှာလည်း တစ်လမ်းတည်းပင်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ဥပဒေ၏ရှေ့မှောက် ရောက်လာကြ သူ အားလုံးသည်လည်း တစ်ပြေးညီ ဖြစ်ရန်လိုအပ်လှ ပါသည်။ သို့မှသာ ဥပဒေဟူသည် တရားမျှတမှုကိုဖော် ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဂရိအတွေးအခေါ်ပညာရှင် အရစ္စတိုတယ် (Aristotle) က တရားမျှတမှုကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်- *"Justice meant the equal treatment of those who are equal before the law"*

'တရားမျှတမှု'ဟူသည် ဥပဒေ၏ ရှေ့မှောက် ၌ အားလုံးအပေါ် တန်းတူညီတူ၊ တစ်သားတည်းပြုမူ

ဆက်ဆံခြင်းကို ဆိုလိုကြောင်း ဖွင့်ဆိုထားခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးများသည် တရားမျှတမှုကို မည်သို့ လိုက်နာဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း မောင်ဘိုးခွေးနှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမှု^(၁)တွင် အောက်ပါအတိုင်းလမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်-

“အပြစ်ရှိသူကို ထိုက်သင့်သောအပြစ်ပေးရန်နှင့်အပြစ်မရှိသောသူကို ဥပဒေအရကာကွယ်ပေးရန် မှာတရားရုံးများ၏ အဓိကဝတ္တရား ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ အကာအကွယ်ပေးရာတွင်ပြည်သူ့ ဝန်ထမ်းကို တစ်မျိုး၊ လုပ်သားပြည်သူကို တစ်ဖုံ ကွဲပြားခြားနားလျက် စဉ်းစားခြင်းမပြုနိုင်။ ညီတူ ညီမျှအကျိုးခံစားခွင့် ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအတိုင်းပင်လည်း တရားရုံးချုပ် အမျိုးရှိသည့် တရားရုံးများသည် လိုက်နာကျင့်သုံးလျက် ရှိသည်။”

မခင်ညွန့်နှင့်ဦးချစ်ဆိုင် စီရင်ထုံး^(၂) တွင်လည်းအောက်ပါ အတိုင်းလမ်းညွှန်ခဲ့ ပါသည်-

“တရားစီရင်သည် ဆိုရာ၌ တရားမျှတမှုကို ပြုရုံနှင့် မပြီး။ တရားမျှတမှုကို ပြုကြောင်း နှစ်ဖက် အမှုသည်များနှင့်တကွ အများပြည်သူကို မြင်စေ ရာသည်။”

တရားရုံးများတွင် တရားစီရင်ရာ၌ တရားမျှတမှုကို အဓိကအခြေခံကာ စစ်ဆေးစီရင်ဆုံးဖြတ် ကြရကြောင်း အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ တရားခွင်များတွင်တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင် ကြရာ၌ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လက်စွဲများဖြင့် အတိ အလင်း ပြဌာန်းသတ်မှတ်ထားသည်များရှိ သကဲ့သို့ တရားရုံးများ အစဉ်အဆက် လိုက်နာကျင့်သုံးလာကြသော ကျင့်စဉ်များလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းကျင့်စဉ်များကို ယခု ဆောင်းပါးတွင် ဆွေးနွေး တင်ပြလိုပါသည်။

အမှုတစ်ခုကို ကြားနာစစ် ဆေးရာတွင် အမှုတွင်တင်ပြသောသက်သေများ၏ နှုတ်သက်သေခံ

ချက်များသည် တိကျမှန်ကန်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သက်သေဆိုရာ၌ ဆွေမျိုးသက်သေ၊ ကြုံကြိုက်သက်သေ၊ လွှပ်လပ်သောသက်သေ၊ ကလေးသက်သေ၊ ဆွံ့နားမကြားသက်သေ၊ ဆန့်ကျင်သက်သေ၊ မုသားသက်သေ ဟူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိပါသည်။ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ-၁၁၈အရ မေးမြန်းသည့်မေးခွန်းများကို နားလည်ဖြေဆို နိုင်စွမ်းရှိသူ မည်သူမဆိုသက်သေခံ နိုင်ခွင့်ရှိ ပါသည်။ ထို့ပြင် သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ-၁၃၄အရ အမှုတစ်မှုတွင် အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုကို ထင်ရှားစေရန် အတွက် သက်သေအရေအတွက် မည်မျှ လိုအပ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိကြောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

တရားခွင်များတွင် တရားမျှတမှုအတွက် ကျင့်သုံးလေ့ရှိသော ကျင့်စဉ်တစ်ခုမှာ အမှုတစ်မှုမှ သက်သေတစ်ဦးအား စစ်ဆေးနေစဉ် ယင်းအမှုတွင် ပါဝင်သော အခြားသက်သေများကို တရားခွင်အနီး တွင်ရှိမနေစေရန် သတိပြုကြလေ့ ရှိသော ကျင့်စဉ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။

တရားခွင်တွင် အမှုတစ်မှု၌သက်သေ တစ်ဦး အား စစ်ဆေးနေစဉ် အမှုတွင်ပါဝင်သော သက်သေများကို ခပ်ဝေးဝေးတွင်နေစေရန်ပြောဆို ညွှန်ကြား ရလေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့အမိန့်ပေး ညွှန်ကြား နိုင်သော်လည်း ယင်းအချက်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေတွင်လည်းကောင်း ၊ သက်သေခံဥပဒေတွင် လည်းကောင်း ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ ဟု အေပီဆားမား နှင့် ဂျီစီစီရာရေးရား စီရင်ထုံး^(၃) တွင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

သက်သေတစ်ဦး၏ ထွက်ဆိုချက်ကို မှတ်တမ်း တင်နေစဉ် အခြားသက်သေများအား ရုံးခန်းပြင်ပသို့ သွားရောက် နေစေရန် ပြောကြား သင့်သည်ဟု နိုင်ငံတော်နှင့် ဆိုဟန်ဆင်း၊ အမှု^(၄) တွင်လည်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

သက်သေတစ်ဦး၏ ထွက်ဆို ချက် သည်

(၁) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၈၄
(၂) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၁၈

(၃) အေအိုင်အာရ်၊ ၁၉၆၁၊ အေပီ စာ-၄၂၀(၄၂၁)
(၄) ၁၉၅၅၊ ရာဇဝတ် ဥပဒေဂျာနယ်၊ စာ-၈၁၄

တန်ဖိုးရှိသောသက်သေခံချက်ဖြစ်ရန်မှာ ပယောဂကင်းသော ထွက်ဆိုချက် ဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သက်သေအား တစ်ဦးတစ်ယောက်က သင်ကြားပေးထားခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်သွေးဆောင် ဖြားယောင်းထားခြင်း၊ စည်းရုံးထားခြင်း၊ ဇာတ်တိုက်ထားခြင်း စသော အချက်များမပေါ်ပေါက် ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လွတ်လပ်သော သက်သေခံချက်အဖြစ် အမှုအတွက် အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သက်သေတစ်ဦးသည် အခြားသက်သေ တစ်ဦး၏ ရုံးရှေ့ထွက်ဆိုချက်ကို နားထောင်ကာ ထွက်ဆိုသဖြင့် မယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း ထုချေ ငြင်းဆိုလာနိုင်သဖြင့် တရားခွင့်တွင် အထက်ပါ အတိုင်း ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ အေပီဆားမားနှင့် ဂျီစီဗီရာ ရေးရား စီရင်ထုံး^(၁)တွင် တရားရုံးအနေဖြင့် သက်သေများအကြား ဆက်သွယ်ထွက်ဆိုနိုင်ခြင်းကို တားဆီးပိတ်ပင်ရန်လိုအပ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါကျင့်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရဲလက်စွဲ(ဒုတိယတွဲ)အပိုဒ်-၁၃၁စ တွင်အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

“စုံထောက်စစ်ဆေးရာ အရပ်မှ ဖြစ်စေ၊ ရဲစခန်းမှဖြစ်စေ၊ တရားခံကို ရုံးသို့ယူဆောင်လာသော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့ အနက် တစ်ဦးတစ်ယောက်မှာ အမှုတွင် သက်သေဖြစ်လျှင် စစ်ဆေးမေးမြန်းစဉ် ရုံးအတွင်းသို့ မလာမရောက်စေရ။ ၎င်းကို မခေါ် မချင်း အပြင်က စောင့်ဆိုင်းနေစေရမည်။ ဤသို့ မနေလျှင် ၎င်း ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်သည် အခြား သက်သေ ထွက်ဆိုချက် အရပ်ရပ်ကို ကြားသဖြင့် ၎င်းတို့ သက်သေတို့ ထွက်ချက်နှင့် ညီညွတ်အောင် ထွက်ဆိုရန်ရှိသောကြောင့် ၎င်းရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်၏ ထွက်ဆိုချက်ကို ရာဇဝတ် တရားသူကြီးက မရေးမမှတ်ဘဲ ဖယ်ရှား နိုင်သည်။”

၎င်းညွှန်ကြားချက်အရ တရားရုံးသို့ တရားခံ

ကို ခေါ်ဆောင်လာသော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့ အနက် အမှုတွင် သက်သေပါသောရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်ကို အခြားသက်သေ စစ်ဆေးနေစဉ် တရားခွင့်အနီးတွင် ရှိမနေစေရန်နှင့် အကယ်၍ရှိနေပါက အဆိုပါ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်၏ထွက်ဆိုချက်ကိုမယူဘဲ ဖယ်ရှား နိုင်ပါသည်။

တရားမျှတမှုအတွက် ကျင့်စဉ်တစ်ရပ်သည် ဥပဒေပြဌာန်းချက်တစ်ရပ်မဟုတ်စေကာမူ လိုက်နာခြင်းမပြုပါက ပြစ်မှုမြောက်နိုင်ပါသည်။ တရားမျှတမှုအတွက် တရားရုံး၏ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်၍ လိုက်နာရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်နှင့် ဆိုဟန်ဆင်း၊ အမှု^(၄) တွင် “သက်သေ တစ်ဦးသည် တရားရုံး၏အမိန့်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး ရုံးခန်းပြင်ပသို့ထွက်ခွာသွားခြင်းမရှိလျှင် ရုံးတော်အားမထိမဲ့မြင်ပြုမှု ကျူးလွန်ရာရောက် ပါသည်။ သို့သော် ၎င်း၏သက်သေခံချက်အား မပယ်နိုင်ခြင်း၊ သက်သေခံချက်ရယူရန် ငြင်းဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း ၎င်း၏အစစ်ခံချက်တန်ဖိုးယုတ် လျော့စေသည်”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သက်သေ တစ်ဦးသည် အခြား သက်သေများ စစ်ဆေးနေခိုက် တရားရုံး တွင်ရှိနေလျှင် ထိုသက်သေအား စစ်ဆေးချိန်၌ ထိုသို့ရှိနေကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန် လိုအပ်သည်ဟု တရားရုံးမှယူဆပါလျှင် အခြားသက်သေများ စစ်ဆေးသောအခါ ယင်း အချက်ပေါ်တွင် ရှင်းလင်း မေးမြန်းသင့်သည်”ဟူ၍ လည်းကောင်းဆုံးဖြတ် ထားသည်ကို လည်း တွေ့ရှိ ရပါသည်။

တရားသူကြီးတစ်ဦးသည် ပြစ်မှုတစ်ခုတွင် ဖြောင့်ချက်ရေးမှတ်ယူသူ သေတမ်းစစ်ချက်ရေးမှတ်ယူသူ လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် ပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းတို့တွင် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သူစသည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရတတ် ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ အမှုကိုတရားရုံးသို့ တရားစွဲတင်ပို့ခြင်းမပြုမီ ရဲတပ်ဖွဲ့ကအမှုစုံစမ်း စစ်ဆေးနေစဉ် အမှု၏ ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရခြင်းဖြစ်၍

(၃) အေအိုင်အာရ်၊ ၁၉၆၁၊ အေပီ စာ-၄၂၀(၄၂၁) (၄) ၁၉၅၅၊ ရာဇဝတ်ဥပဒေဂျာနယ်၊ စာ-၈၁၄

ယင်းအမှုတွင် အဆိုပါတရားသူကြီး အား တရားလိုပြ သက်သေအဖြစ် ထည့်သွင်းလေ့ရှိကြ ပါသည်။ ထိုသို့ မိမိကိုယ်တိုင် သက်သေအဖြစ်ပါဝင်သော အမှုမျိုးကို လည်း မိမိကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူ စီရင်ခြင်းမျိုးမှ ရှောင် ကြဉ် ကြရလေ့ရှိပါသည်။ ယင်းအစဉ်အလာ မှာလည်း တရားမျှတမှုကို မဏ္ဍိုင်ပြုစစ်ဆေးစီရင်ကြောင်း အများ မြင်သာ စေရန်ဖြစ်ပါသည်။

တရားစီရင်ရာတွင် ဥပဒေဖြင့် အတိအလင်း ပြဌာန်းထားချက် မဟုတ်သော်လည်း လိုက်နာ ကျင့်သုံး ကြရသော ကျင့်စဉ်မူသဘောတရား တစ်ခုကိုလည်း ဆက်လက်တင်ပြလိုပါသည်။ ယင်းမှာ *"It is better than several guilty persons should escape than that one innocent person should suffer"* ဆိုသောမူပင်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သူ တရားခံအများ လွတ်မြောက်နေခြင်းသည် ပြစ်မှုမကျူးလွန်ဘဲ စွပ်စွဲခံနေရသူ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အပြစ်မဲ့သူတစ်ဦး ပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်းထက်ပို၍ လျော်ကန် သင့်မြတ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဖော်ပြပါဥပဒေဆိုင်ရာ မူသဘောတရား သည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး တစ်ခုမှ စတင်၍ ပေါ်ပေါက်လာရသည် ဟုဆိုပါသည်။ သေဒဏ် ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကြီး များတွင် ခိုင်လုံ သောသက်သေခံ အထောက်အထားများ ပေါ်လွင် ထင်ရှားမှသာ တရားခံအပေါ် အပြစ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ အပြစ်မရှိသူကို မှားယွင်းပြီး သေဒဏ်ချမှတ်မိပါက ပြန်လည် ကုစားမရနိုင်သော နစ်နာဆုံးရှုံးမှု၊ ယူကြုံး မရဖြစ်မှုတို့ဖြစ်စေတတ်သဖြင့် သတိပြုနိုင်ကြစေရန် ဥပဒေလောကတွင်လက်ဆင့် ကမ်းလာကြသော မူ သဘောတရားပင်ဖြစ်ပါသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံစီရင်ထုံးတွင် သမီးအရင်းကို သတ်မှုနှင့် ဖခင်တစ်ယောက်ကို တရားစွဲဆိုပါသည်။ အဖေဖြစ်သူနှင့် သမီးတို့သည် မကြာခဏစကားများ ရန်ဖြစ်လေ့ရှိကြသည်။ တစ်ရက်တွင် သမီးဖြစ်သူမှာ

ရုတ်တရက်သေဆုံးသွားသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန် ရှိသူများက အလောင်းကိုခွဲစိတ်ကြည့်ရှု စစ်ဆေး ကြသောအခါ အဆိပ်သင့်သေဆုံး ရကြောင်း တွေ့ရှိကြ ရသည်။ သမီးနှင့်မသင့်မြတ်သော ဖခင်သတ် သည်ဟု စွပ်စွဲကာ ဖခင်ကိုလူသတ်မှု နှင့်တရားစွဲဆို ခဲ့ကြသည်။ တရားရုံးက အမှုကို စစ်ဆေးပြီး ဖခင်ကို သေဒဏ် အမိန့်ချမှတ်ပြီး ကြိုးပေးလိုက်ကြသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ကိုကြိုးပေးပြီး နောက် မကြာခင်မှာပင် သမီးဖြစ်သူ ၏အခန်း တစ်နေရာတွင် ၎င်းကိုယ်တိုင် ရေးထား သော စာတစ်စောင်ကိုတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ထိုစာတွင် မည်သည့်အတွက် သူ့အဆိပ်သောက်၍ သေဆုံးရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားထားသည်ကို စိတ်မကောင်းစွာ တွေ့မြင် ခဲ့ကြရသည်။

အထက်ပါဖြစ်ရပ်မျိုးမဖြစ်စေရန် တရားရုံး များသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းကို သံသယ ကင်းရှင်း စွာ ပေါ်ပေါက်မှ သာတရားခံတစ်ဦးအပေါ် ပြစ်ဒဏ် ပေးလေ့ရှိပါသည်။ ထိုအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရလေ့ရှိသော ကျင့်စဉ်တစ်ခုမှာလည်း သံသယ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပေးခြင်းပင်ဖြစ် ပါသည်။

"If there is a reasonable doubt of the guilt of an accused person, he is entitled to the benefit of that doubt and cannot be convicted"

အဓိပ္ပါယ်မှာတရားခံတစ်ဦးသည် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်သည့် သံသယ ဖြစ်ဖွယ် အချက် အလက်များရှိနေပါက ၎င်းတရားခံ အပေါ် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းမပြုဘဲ သံသယအကျိုးကို ခံစားခွင့်ပြုသင့်ကြောင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမူသဘော နှင့်ပတ်သက်ပြီး လမ်းညွှန် ဆုံးဖြတ်ထားသော စီရင်ထုံး များလည်းရှိပါသည်။

မောင်တင်မြနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော် စီရင်ထုံး^(၁) တွင် သံသယ အကျိုးကို

(၅) ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၄၄

တရားခံအားခံစားခွင့်ပေးသင့်ကြောင်း အောက်ပါ အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

“လူသတ်မှုတစ်ခုတွင်အခြား သက်သေများ ကိုယ်၍သံသယဖြစ်စေနိုင်သော မျက်မြင်သက်သေ တစ်ဦးတည်း၏ ထွက်ချက်ဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းမှာ မသင့်လျော်ချေ။ ပြင်ပ၌ အမှုမှန်သည်မှားသည်ကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားဘဲ တရားရုံးတော်၏ ရှေ့မှောက် တွင် ထွက်ဆိုသောသက်သေခံချက်များ အပေါ် မူတည်၍ ၎င်းသက်သေခံချက်များကို ချိန်ဆပြီး တရားခံအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရသဖြင့် ထိုသက်သေခံချက်တွင် သံသယဖြစ်ပေါ်စေရန် အချက်အလက်များရှိပါက သံသယအကျိုးကိုတရားခံ သာ ခံစားခွင့်ရှိသည်”

ဦးလှရွှေနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံ အမှု^(၆)တွင်လည်း သံသယ၏ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပေးသင့်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ် ထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

“အဓိကတရားလိုပြသက်သေလေးဦးကို မယုံကြည်ထိုက်သည့်အပြင်တရားခံပြ သက်သေများ ကလည်း အယူခံ တရားလိုကို ထောက်ခံနေကြ၍ လည်းကောင်း၊ ဘိုးညွန့်သေပြီဟု အထင်အရှား သက်သေ မရှိ၍လည်းကောင်း အယူခံတရားလိုသည် စွပ်စွဲသောပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု ခိုင်ခိုင် မာမာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်ခဲယဉ်းသည်။ အယူခံ တရားလိုသည် ရပ်ရွာငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် ရွပ်ရွပ်ချွံချွံလူဆိုး သူဆိုး များကို နှိမ်နင်းခြင်းပြုခဲ့ပေသည်။ ထိုသို့ ဆောက်ရွက် ရင်း ၎င်းအပေါ် မလိုမုန်းထားသူများ ပွားများစေနိုင် သည်။ ထိုသူများက လီဆယ် တိုင်တန်း ခြင်းကြောင့် အထူးရာဇဝတ်ရုံးသို့အယူခံတရားလို ရောက်ခဲ့ခြင်း လည်းဖြစ်နိုင်သည်။

အလားတူပင်အမ်အေအာရာဇ် ပါ၂ နှင့်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမှု ^(၇)တွင်လည်း “ကောက်ချက်နှစ်မျိုးယူနိုင်သည့် ကိစ္စများတွင် တရားခံ ဘက်သို့ သက်ညှာသည့် ကောက်ယူချက်ကို လက်ခံ ခြင်းမှာမျှတမှုရှိသည်”ဟု သုံးသပ်လမ်းညွှန် ထားသည် ကိုတွေ့ရပါသည်။

“တရားရုံးများအနေဖြင့် သက်သေထင်ရှား တွေ့ရှိ၍ တရားခံများကျူးလွန်သည်ကို အမှန် ဆုံးဖြတ် နိုင်မှသာလျှင် ပြစ်မှုအကြီးငယ်အလိုက် ပြတ်ပြတ် သားသား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ တရားခံများ သည် တကယ်ပင်ပြစ်မှုကျူးလွန် သူများ ဟုတ်မဟုတ် ခိုင်လုံသောသက်သေမရှိဘဲ သံသယမျှသာရှိသောအခါ ၌မူကား ၎င်းတို့အပေါ်တွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ် ရန်မဟုတ် ပေ”ဟူ၍လည်း အော်ဒရောဖမာန်ပါ ၆ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အမှု^(၈)တွင် လည်း လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ထားခဲ့ပါသည်။

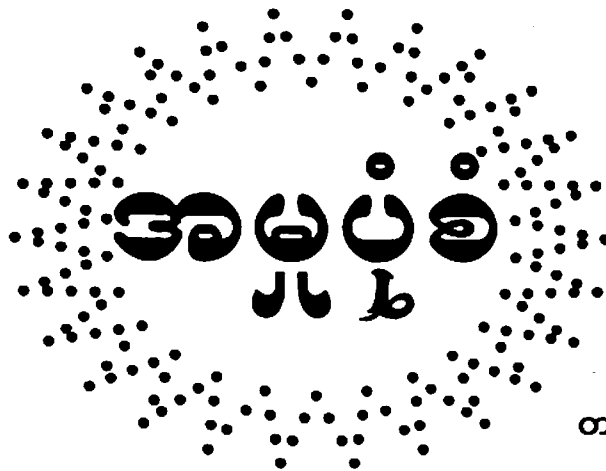
ထို့ကြောင့် တရားရုံးများသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများ၌ တရားစွဲဆိုခံရသူ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိမီ အပြစ် ကင်းသူတစ်ဦးအဖြစ်သာ သတ်မှတ်လေ့ရှိ ပါသည်။ ထို့ကြောင့်‘တရားစွဲခံထားရသူ’(သို့ မဟုတ်) ‘စွပ်စွဲ ခံရသူ’ အဖြစ်သာခေါ်ဆိုရလေ့ရှိပြီး စွဲချက် တင်ပြီးမှ သာ ‘တရားခံ’ဟုသုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ကြလေ့ ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် တရားခံပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိဘဲ သံသယဖြစ်ဖွယ်တွေ့ ရှိရပါက လည်း သံသယအကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပြု ကာ သက်သာခွင့်ပေးလေ့ရှိပါသည်။

တရားစီရင်ရေး၌ အစဉ်အဆက်ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ကြရလေ့ရှိသော တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်များအကြောင်း လက်လှမ်းမှီသမျှ စုစည်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)

(၆) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၇၉
(၇) ၁၉၇၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၆
(၈) ၁၉၆၅ခုနှစ်၊မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၅၃၈

တင်ဟုန်(တရားရေး)

တရားလို၏အဆိုလွှာတွင် တရားစွဲဆိုရန် အကြောင်း ပေါ်ပေါက်ကြောင်း ထင်ရှားသိသာ စေခြင်း ရှိ မရှိ၊ တရားလိုစွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှန်ကန် ခြင်း ရှိ မရှိ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မကြာခဏ လွဲမှားစွာ ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်တတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

“တရားစွဲဆိုရန်အကြောင်း”ဆိုရာ၌ တစ်ဘက် ကငြင်းဆိုပါက တရားလိုအနေဖြင့် သက်သေထင်ရှား ပြသရန် လိုအပ်သောအကြောင်းခြင်းရာ အသီးသီး ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သည်။^(၁)

အမှုတစ်ခုကို တရားလိုတရားစွဲဆိုသော ပုံစံအတိုင်း စွဲဆိုနိုင်ခြင်းရှိ မရှိမှာ အဆိုအချေတို့အရ ဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာဖြစ်သည်။ သက်သေခံချက် များ ရယူပြီးမှဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာမဟုတ်ပေ။ အမှုပုံစံ မှန် မမှန်စိစစ်ရ၌ တရားလို ၏အဆိုလွှာတွင် အဆိုပြုထားသည့်အချက်များကို စွဲဆိုသည့် အမှု အမျိုးအစားအလိုက် ညီညွတ်ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သည့် အင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ မရှိ စိစစ်ရသည်။ ထိုသို့စိစစ်ရာ၌ ချေလွှာတွင်ဝန်ခံထားသည့် အချက်

များကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်သည်။^(၂)

အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအား နှင်လိုမှုစွဲဆို နိုင်သောကိစ္စရပ်များကို ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) မှ (စ) တွင်ပြဌာန်းထားသည်။

အိမ်ရှင်တစ်ဦးသည် မိမိအိမ်ငှားအား ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားခကြီးကြပ်ရေး အက် ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ ပါပြဌာန်းချက်မှအပ မည်သည့် အကြောင်းနှင့်မျှ အိမ်ရှင်လိုမှု စွဲဆိုပိုင်ခွင့်မရှိပေ။^(၃)

အိမ်ငှားဖြစ်သူက မိမိသည်အိမ်ငှား မဟုတ် ကြောင်း ငြင်းဆိုရုံမျှဖြင့် အိမ်ရှင်သည် အိမ်ငှားအား ငှားရမ်းခြင်းရပ်စဲ၍ ကျူးကျော်သူအဖြစ် အိမ်ရှင်လိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။^(၄)

အိမ်ငှားဖြစ်သူက ဂတိအတိုင်းအချင်း ဖြစ်အခန်းမှ ဖယ်ရှားမပေးခြင်းကြောင့် ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး အိမ်ရှင်လိုမှု မစွဲဆို နိုင်။^(၅)

အငှားစာချုပ်ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ဆက်လက်

(၁) ဦးသိန်းညွန့် ပါ-၅နှင့် ဒေါ်အေးဒါစန်းမောင်၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၄

(၂) ဒေါ်ခင်မြင့် နှင့် ဒေါ်မြင့်မြင့် ပါ-၇၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅

(၃) ဦးကျော်ရှိန် ပါ-၂နှင့် ဒေါ်ရှိန်၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၇

(၄) ဒေါ်ခင်သစ် နှင့် ရမ်းဘာလက် ပါ-၇၊ ၁၉၈၃ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၈၇

နေထိုင်သူကို ကျူးကျော်သူအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့် မရှိပေ။^(၁)

အဆိုပါစွဲဆိုမှုများသည် အမှုပုံစံမှန်ကန်မှု မရှိပေ။

မူလကအခွင့်အမိန့်အရ နေထိုင်သူဖြစ်သော် လည်း၁၉၆၀ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ် ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ (၁) အရ အိမ်ငှားဖြစ်သွား သည်နှင့် အခွင့်အမိန့်အရ နေထိုင်သူများ မဟုတ် တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် အခွင့် အမိန့်အရ နေထိုင်သူ အဖြစ် နှင်ထုတ်ပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်းသည် အမှုပုံစံ မမှန်ပေ။ ^(၆)

ပေါင်နှံခြင်းကို ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၈ (က)တွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပြီး ပေါင်နှံခြင်း အမျိုးမျိုးကို ပုဒ်မ ၅၈(ခ)မှ (ဆ)အထိ၌ဖော်ပြထား သည်။ ပေါင်ကြေးငွေကျပ် ၁၀၀ ထက်ပိုပါက ပိုင်ဆိုင် ခွင့်စာချုပ်စာတမ်းပေးအပ်၍ ပေါင်နှံသည့်ကိစ္စမှလွဲ၍ မှတ်ပုံတင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရန်လိုအပ်သည်။

ပေါင်နှံသူသည် ပေါင်နှံမှုအထမမြောက်ပါက အပေါင်ရွေးနှုတ်လိုမှုစွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ ပိုင်ဆိုင်မှု ကိုအခြေပြု၍ လက်ရောက်ရလိုကြောင်း စွဲဆိုနိုင်သည်။ အပေါင်ရွေးနှုတ်လိုမှု စွဲဆိုပါက အမှုပုံစံမှားယွင်းနေ၍ တောင်းဆိုသည့်သက်သာခွင့်ကိုမရနိုင်ပေ။^(၇)

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ လင်မယား

ကွာရှင်းပြတ်စဲစေလိုမှု သက်သက် သို့မဟုတ် လင်မယား ကွာရှင်းပြတ် စဲစေလိုမှုနှင့် ပစ္စည်းခွဲဝေ ပေးစေလိုမှုသာ စွဲဆိုနိုင်သည်။ လင်မယားကွာရှင်း ပြတ်စဲစေလိုမှုနှင့် ပစ္စည်းထက်ဝက်ပိုင်ဆိုင် လိုကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာပေးစေလိုမှုဟူ၍ စွဲဆိုပိုင်ခွင့်မရှိပေ။^(၈)

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေစားအမွေခံ များသည် အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common) ဖြစ်ကြသော်လည်း ပူးတွဲပိုင်ရှင် များ(joint tenants)မဟုတ်ပေ။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေစားအမွေခံတို့အကြားပစ္စည်းခွဲစေ၍လက်ရောက် ပေးအပ်စေလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။ အမွေဆိုင် တစ်ဦးသည် ကျန်အမွေဆိုင်တစ်ဦးထံမှ မိမိအစုကို ရလိုပါက အမွေပုံ ပစ္စည်းကိုစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရမည်။^(၉) အမွေဆိုင်ပစ္စည်းကို တစ်ဦးတည်းပိုင်ရှင် ဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာပေးရန်နှင့် လက်ရောက် ပေးအပ်စေ လိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။^(၁၀)

မဟာမေဒင်ဘာသာဝင် မူဆလင် အမွေစား အမွေခံများသည် မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သော သီးခြား အမွေစုများ အတိုင်း အမွေပစ္စည်းကို အတူပိုင်ဆိုင် သူများ(tenants in common)အဖြစ်ဆက်ခံကြသည်။^(၁၁) အမွေခံတစ်ဦးသည် လက်ရောက်ရလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။ အမွေပုံပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခွင့် ရှိ သည်။^(၁၂)

- (၅) အက်စ်စီ ဟူစိန် နှင့် ဟာပက်ကာဆင်ချန်နီးယား (ခ) ဦးပို ပါ-၂ (၎င်း၏ကိုယ်စားလှယ်ဒေါ်သန်းတင်) ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၆၁
- (၆) ညောင်လေးပင်မြို့နယ် ကုန်စည်ပို့ ဆောင်ရေးလုံးဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်မောင် ပါ-၂နှင့် ဦးလှဖေ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၀၇)
- (၇) ဒေါ်ယဉ်ယဉ်မြင့် နှင့် ဒေါ်ပေါလှ၊ ၁၉၉၁ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၂၇
- (၈) မောင်သိန်း ညွန့်နှင့် မပိုင်စိန်၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၅၈
- (၉) ဒေါ်ဒေါ်ရှင် ပါ-၃ နှင့် ဦးအောင်ဖေ ပါ-၃၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး(လွှတ်တော်) စာ-၅ (ဂ)၊ မောင်ဘတူနှင့် မသက်စု ပါ-၄၊ ရန်ကုန်အတွဲ ၅၊ စာ-၇၈၅)
- (၁၀) ဦးတင်လှ နှင့် ဒေါ်စိန်ရှင်၊ ၁၉၇၈ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၂
- (၁၁) မဘီနှင့် မခါတွန်၊ ရန်ကုန်အတွဲ ၇၊ စာ-၇၄၄
- (၁၂) မသိန်းညွန့် နှင့် ဒေါ်ဖွားသန့် ပါ-၂၊ ၁၉၆၃ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၉၉၂

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ၏ အမွေဆက်ခံရေးသည် အမွေဆက်ခံခြင်းအက်ဥပဒေ(succession Act) နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သေတမ်းစာမရေးဘဲ သေဆုံးသွားသော ခရစ်ယာန်အမွေရှင်များ ကျန်ရစ်သောအမွေ၌ ဝေစုရလိုလျှင် အမွေပုံကို တရားရုံးကစီမံခန့်ခွဲပေးရန် စွဲဆိုရသည်။ (၁၇)

ဟိန္ဒူဥပဒေအရအမွေဆက်ခံမှုတွင်မိတ္တက္ကရဥပဒေနှင့် ဒါယျာဘာဂဥပဒေ တို့ကိုလိုက်နာကြရသည်။ (ဟိန္ဒူဥပဒေအပိုဒ် ၂၂) (D.F.MULLA ရေးသားသည့် (PRINCIPLES OF HINDU LAW: (12th EDITION)ကိုရည်ညွှန်းသည်။) စွဲဆိုရမည့်အမှုပုံစံမှာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ အမှုပုံစံမှန် မမှန် အငြင်းပွားမှုများလည်းရှိသည်။

ဟိန္ဒူဥပဒေအရအတူ အမွေဆက်ခံခွင့်(Co-heirs)တွင် မိတ္တက္ကရဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ ၏အမွေဆက်ခံမှုနှင့်ပတ်သတ်၍ သား၊ မြေးသား၊ မြစ်သား၊ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့မှအပ ကျန်အမွေဆက်ခံသူများသည် အမွေပစ္စည်း၌ အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ သား၊ မြေးသား၊ မြစ်သား၊ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့သည် အမွေပစ္စည်း၌ ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ (အပိုဒ် ၃၁(၁))

ဒါယျာဘာဂဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ၏ အမွေဆက်ခံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့မှအပ ကျန်အမွေဆက်ခံသူများသည် အမွေပစ္စည်း၌ အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)အဖြစ် အမွေ ဆက်ခံကြသည်။ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့သည် အမွေပစ္စည်း၌ ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ (အပိုဒ် ၃၁(၂))

ဒေါ်ဒေါ်ရင် ပါ-၃ နှင့် ဦးအောင်ဖေ ပါ-၂ အမှု(၉)တွင်မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေခံ အမွေစားများသည် အမွေပစ္စည်းတွင် အတူ ပိုင်ဆိုင်သူများ (ten-

ants in common)ဖြစ်ကြသော်လည်း ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)မဟုတ်ကြောင်း၊ အမွေခံ အမွေစားတစ်ယောက်သည် မိမိ၏ အမွေဝေစုရလိုပါက အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

မောင်ဘတူနှင့် မသက်စု ပါ-၄ အမှု(၉) နှင့် ဦးဘန်စွန်းနှင့်ဒေါ်သီအမူ (၁၈) တို့တွင် ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုမှာ ပစ္စည်းအရပ်ရပ် တွင်ရှိသည့် ပိုင်ရှင်အများ၏ ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်မှု (joint owner or joint tenants)နှင့် ပူးတွဲလက်ရှိ (joint possession)ဖြစ်မှုတို့မှ တရားလို၏ အစုအတွက် သီးခြားပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သီးခြားလက်ရှိရရန် စွဲဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

သို့ဖြစ်၍ အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)သည်မိမိ အမွေဝေစုရလိုပါက အမွေပုံ စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်ပြီး အမွေပစ္စည်းတွင် ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)သည် မိမိအစုအတွက် ပစ္စည်းခွဲဝေ ပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဦးလှစိန်(၎င်း၏အထွေထွေကိုယ်စားလှယ်စာရသူ ဦးမိုးဆွေ)နှင့် ဒေါ်လှလှဝင်း ပါ-၇အမှု၊ တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး) ရုံးထိုင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ တရားမပထမအယူခံမှုအမှတ် ၂၁၂ တွင် ဒါယျာဘာဂဥပဒေအရမြေးဖြစ်သူ ဦးလှစိန်သည် အဆိုလွှာပါ ဖော်ပြချက်အရ အဖိုးဖြစ်သူ ဦးလက်သုဒ္ဓရ ၏ အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူ (tenants in common) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်းသည် အမှုပုံစံမှားယွင်းသည် ဟုမဆိုနိုင်ကြောင်းဆုံးဖြတ်သည်။

ဒါယျာဘာဂဥပဒေ အရမုဆိုးမဖြစ်သူသည် ဟိန္ဒူယောက်ျားဖြစ်သူ၏ အမွေကိုအာဏာသတ်ဖြင့် ဆက်ခံခွင့် (Limited Estate)ကိုသာရရှိသောကြောင့်

(၁၃) ဦးအရောင် နှင့် မကာကြူမွေး၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၁၄)

(၁၄) ၁၉၆၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၂၅(၅၂၉)

ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်သည်။ သား၊ မြေးသားနှင့် မြစ်သားတို့သည် အမွေပစ္စည်းကို ခွဲဝေပေးစေရန်အတွက် ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ အမွေပုံ ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုသာ စွဲဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (၁၅)

အမှုစွဲဆိုပုံစံမှားယွင်းနေပါက တောင်းဆိုသည့်သက်သာ ခွင့်ကိုမရနိုင်ပေ။ အမှုပလပ်ခြင်းခံ

ရမည်ဖြစ်သည်။ စွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှန်ကန်စေရန် တရားလို၊ တရားပြိုင်တို့၏ အနေအထား၊ အရေးဆိုရမည့် ပစ္စည်းတို့ကိုစိစစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် စွဲဆိုသည့် အမှုအမျိုးအစားအလိုက် ညီညွတ်ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သောအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ မရှိလည်း စိစစ်ရန်လိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တင်ဟုန်(တရားရေး)

၁၅။ ဦးစိုးရ ပါ-၁၀ နှင့် ဦးနေလစိုး၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားမီရင်ထုံး၊ စာ ၁၆

ကြော်ငြာ

စာရေးသူများသို့.

၁။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ ထုတ်ဝေသောတရားရေးဂျာနယ်များ၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြရန် တရားစီရင်ရေးရာ၊ဥပဒေရေးရာ တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသောဆောင်းပါး စာမူများ ရေးသားပေးပို့နိုင်ပါသည်။

၂။ စာမူများအားမြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်းရေးသားနိုင်ပါသည်။

၃။ စာမူတစ်ပုဒ်အတွက် မူရင်းစာမူနှင့်အတူမိတ္တူတစ်စောင်ပူးတွဲပေးပို့ရန်ဖြစ်ပါသည်။ကိုယ်တိုင်ရေးသားကြောင်းနှင့် ယခင်ကမည်သည့် စာစောင်မဂ္ဂဇင်းတွင်မျှ ဖော်ပြဘူးခြင်းမရှိကြောင်းဝန်ခံချက်လည်း ပါရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ စာမူများအား တရားရေးဂျာနယ်၊စာတည်းအဖွဲ့၊ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နေပြည်တော်သို့ စာရေးသူ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာတိုက်မှဖြစ်စေ ပေးပို့ရန်ဖြစ်ပြီး စာရေးသူ၏ နေရပ်လိပ်စာ အပြည်အစုံဖော်ပြပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ရွေးချယ်ခြင်းမခံရသော စာမူများအား ပြန်လည်ရယူလိုပါက စာရေးသူကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ထုတ်ယူနိုင်ပါသည်။

တရားရေးဂျာနယ်၊စာတည်းအဖွဲ့.

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးခြင်း

တင့်တင့်မော် (တရားရေး)

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးရန်အခွင့်အာဏာကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိပြီး ဆောင်ရွက်ပုံ အဆင့်ဆင့်ကို တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၅၁၃၊ ၁၁၃၇ တို့တွင် ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ ကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါတွင် အရေးကြီးသော သက်သေခံချက်များ မဆုံးရှုံးစေရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ အရ တရားခံပြေးမှုကို ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသော တရားခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် စစ်ဆေးခြင်းသည် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုသာဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား သူ၏မျက်ကွယ်၌ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရန်မဟုတ်ပေ။

တရားခံ၏ မျက်ကွယ်၌ သက်သေများကို စစ်ဆေးထားခြင်း မရှိပါက အမှုဖြစ်ပွားပြီး နောက်ကာလ အတန်ကြာ မှတရားခံအား ဖမ်းဆီးရမိပြီး တရားစွဲဆိုလာချိန်၌ အမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သိရှိသက်သေခံနိုင်သူများ သေဆုံးသွားခြင်း (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်စွမ်းမရှိတော့ခြင်း (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်သော်လည်း အမှုအဖြစ်အပျက်ကို ကောင်းစွာ မှတ်မိနိုင်စွမ်းမရှိတော့သည့်အခါ အမှန်တကယ် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူမှာ အမှုမှ လွတ်မြောက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားခံပြေးမှုတွင်

အမှုကိစ္စသိရှိသူတို့၏ သက်သေခံချက်များကို ရေးမှတ်ယူထားနိုင်လျှင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို ဖမ်းဆီး ရမိ၍ တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာချိန်၌ တရားခံပြေးမှုတွင် စစ်မေးထားသည့်သက်သေသည် သေဆုံးခဲ့လျှင် (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်စွမ်းမရှိတော့လျှင် (သို့မဟုတ်) အမှု၏ အကြောင်းအချက်များကို ထောက်ချင့်၍ တရားရုံးက သင့်လျော် ခြင်းမရှိဟု ထင်မြင်သည့်အချိန် ကြန့်ကြာခြင်း (သို့မဟုတ်) စရိတ် ကြီးလေးခြင်း မရှိဘဲဆင့်ခေါ်၍မရနိုင်လျှင် နောက်နောင်တွင် ယင်းပြစ်မှုနှင့် စွပ်စွဲခံရသူမည်သူ့ အပေါ်မဆို သက်သေခံချက်အဖြစ် တင်သွင်းနိုင်ပါသည်။ (၁)

တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများက တရားခံပြေးမှုအဖြစ် တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာသောအခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာမှတ်ပုံတင် စာရင်းစာအုပ်အမှတ် (၂) တွင်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှုအဖြစ် ရေးသွင်းမှတ်ပုံတင်ရပါသည်။

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးရာ၌-

(က) တရားခံ လုံးဝဆင့်ခေါ်မရ (သို့) ဖမ်းဆီးတင်ပို့နိုင်ခြင်းမရှိသောအမှု၊

(ခ) တရားခံအများ ပါဝင်သော အမှု၌ အချို့တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသော်လည်း အချို့တရားခံ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေသော်အမှု၊

(ဂ) တရားစွဲဆိုတင်ပို့စဉ်တရားခံရှိနေပြီး အမှုစစ်ဆဲ၌ တရားခံထွက်ပြေး လွတ်မြောက်(သို့မဟုတ်) တိမ်းရှောင်သွားသောအမှု ဟူ၍ (၃)မျိုး

(၁) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ (၁)

(၃)စားရှိပါသည်။

(က) တရားခံလုံးဝဆင့်ခေါ်မရ (သို့မဟုတ်) ဖမ်းဆီးတင်ပို့နိုင်ခြင်း မရှိသောအမှု

တရားခံကို လုံးဝဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိသောကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂အရ တရား စွဲဆိုတင်ပို့လာသော အမှုမျိုးကို ရာဇဝတ်သေးမှု (အထွေထွေမှု) ဖွင့်လှစ်၍ တရားခံကို ဖမ်းဆီးရန် ဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရ ပါမည်။

တရားခံဖမ်းဝရမ်း အတည်ပြုပြန် သွင်းရန် ချိန်းဆိုသည့်နေ့တွင် တရားခံဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိ၍ ဝရမ်း အတည်မဖြစ်ကြောင်း တရားခံဖမ်းဝရမ်း ပြန်လည်တင်သွင်းလာလျှင် ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင်ကို စစ်မေးပြီး မင်နီသက်သေများကို စစ်မေး ရပါမည်။ တရားခံပြေးမှုတွင် မင်နီနှင့် မင်နက် သက်သေဟူ၍ စာရင်းတင်ပြထားရာ မင်နီ သက်သေ များသည် တရားခံထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေကြောင်း ထွက်ဆိုကြမည့် သက်သေများဖြစ်ပြီး မင်နက်သက်သေ များသည် တရားခံပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထွက်ဆိုကြ မည့်သက်သေများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့စစ်မေးရာတွင် တရားခံမှ စွပ်စွဲထားသော ပြစ်မှုဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်း ရှောင်နေခြင်း ဟုတ် မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံအား လတ်တလော ဖမ်းဆီးရမိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိ-မရှိ တို့ကို စစ်မေးရပါသည်။

တရားရုံးမှ တိုက်ရိုက်အရေးယူသည့်အမှုမှ စွပ်စွဲခံရသူကို ဆင့်စာချအပ်သော်လည်း လာရောက် ခြင်းမရှိသည့် အခါတရားခံဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်လေ့ရှိ ပါသည်။ ယင်းသို့ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်သည်ဖြစ်စေ၊ ဆင့်စာ ချအပ်ခြင်းမရှိဘဲတရားခံ ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်သည် ဖြစ်စေ၊ တရားခံဖမ်းဝရမ်း အတည်ပြုပြင်သွင်းရန် ချိန်းဆိုသည့် နေ့တွင် တရားခံဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိ၍ ဝရမ်းအတည် မဖြစ်ကြောင်း တရားခံ ဖမ်းဝရမ်း ပြန်လည်တင်သွင်းလာလျှင် ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အားစစ်မေးပြီး သက်ဆိုင်ရာ ရ. ယ. က

ဥက္ကဋ္ဌ (သို့) အဖွဲ့ဝင်တို့ကို စစ်မေးရပါသည်။ ယင်းသို့စစ်မေး ရာတွင်လည်းတရားခံမှာစွပ်စွဲ ထားသောပြစ်မှုဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခြင်း ဟုတ်-မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံအား လတ်တလော ဖမ်းဆီး ရမိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိ-မရှိ တို့ကို စစ်မေးရမည် ဖြစ်သည်။ တရားခံမှာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေ ကြောင်းနှင့် လတ်တလောဖမ်းဆီးရမိနိုင်မည့် အခြေ အနေမရှိကြောင်း တွေ့ရှိပါက မူလဖွင့်လှစ်ထားသော အမှုမှာ ပြစ်မှုကြီးဖြစ်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေ ထွေမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရ ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော် အမှုမျိုးတွင် တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းမှ တရားခံပြေးမှု အဖြစ်စွဲဆိုတင်ပို့ခြင်း မဟုတ်၍ မှင်နီသက်သေစာရင်း ရှိမည်မဟုတ်ပါ။

(ခ) တရားခံအများပါဝင်သော အမှု၌အချို့တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသော်လည်း အချို့တရားခံထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသောအမှု

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအနက် အချို့ကိုသာ ဖမ်းဆီးရမိပြီး၊ အချို့မှာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် သွားသည့်အခါ ဖမ်းဆီးရမိသူများကို ပြစ်မှုကြီးဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းမရှိဘဲ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသူများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှု (တရားခံပြေး) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တစ်ပြိုင်တည်း လက်ခံဆောင်ရွက်ရလေ့ရှိပါသည်။ အဆိုပါ (၂)ကို တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာလျှင် ပြစ်မှုကြီးကို စစ်ဆေးခြင်း မပြုသေးဘဲ ခေတ္တဆိုင်းငံ့ကာ တရားခံပြေးမှုနှင့်အတူ ပူးတွဲချိန်းဆို ရပါသည်။

တရားခံပြေးအား ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်၍ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းမရှိပါက ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲတပ်ဖွဲ့ ဝင်နှင့် မင်နီသက်သေ များအား တရားခံမှ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေခြင်း ရှိ-မရှိ လတ်တလော ဖမ်းဆီး ရမိရန် အခြေအနေရှိ-မရှိတို့ကို စစ်ဆေးပြီး တရားရုံး များလက်စွဲစာပိုဒ်-၅၁၃(၂)အရ ရေးမှတ်ကာ တရားခံ ၏ မျက်ကွယ်၌ တရားလိုပြု(မင်နက်) သက်သေများကို

ဆက်လက် စစ်ဆေးသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း အမိန့် ချမှတ်ရပါမည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ပြီး ပြစ်မှုကြီးမှ တရားလို ပြသက်သေများအားလုံးကို ဆက်လက်စစ်ဆေးကာ တရားလိုပြသက်သေများ စစ်ဆေးပြီးသည်အထိ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ အထွေထွေ (တရားခံပြေး)မှုကို ပူးတွဲတင်ပြ စေရပါသည်။ စစ်ဆေးသော တရားလိုပြသက်သေများ ၏ ထွက်ဆို ချက်များကိုလည်း တရားခံပြေးမှုအတွက် သီးခြား ရေးမှတ်ယူရပါသည်။ ထိုသို့ရေးမှတ်ယူရာတွင် (၂)မူ စလုံး၌ လာရောက်သော သက်သေတို့ကို တစ်ကြိမ် တည်း စစ်မေး၍ တစ်မူ၌ထွက်ဆိုသည့် မင်ခံစာဖြင့် ကူးထားသော သက်သေခံချက်မိတ္တူကို အခြားတစ်မူ၌ ထည့်သွင်းခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည် ဖြစ်၍ ထိုအလေ့အကျင့်ကို လိုက်နာ ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ထားပါသည်။^(၁)

(ဂ)အမှုစစ်ဆေးဆဲကာလ၌ တရားခံထွက်ပြေး လွတ်မြောက် (သို့) တိမ်းရှောင် သွားမှု

အမှုစတင်တရားစွဲဆိုစဉ်က တရားခံမှာ ရုံးရှေ့တွင် ရှိနေသော်လည်း အမှုဆုံးခန်းမရောက်မီ အတွင်းအချုပ်ဖြင့် တရားခံဖြစ်ပါကအချုပ်မှထွက်ပြေး လွတ်မြောက်သွားလျှင် သို့တည်းမဟုတ် ခံဝန်ချုပ်ဖြင့် လွှတ်ထားစဉ် ရုံးချိန်းတစ်ရက်ရက်၌ မလာတော့ဘဲ တိမ်းရှောင်သွားသဖြင့် ဖမ်းဝရမ်း အကြိမ်ကြိမ်ထုတ် ဆင့်သည့်တိုင် မလာရောက်အတည် မပြုနိုင်လျှင် မူလ စစ်ဆေးသော ပြစ်မှုကြီးမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ (တရားခံပြေး)မှုသို့ ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ပြီးနောက် တရားခံပြေးမှုကို အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်နည်း အတိုင်း ဆက်လက် စစ်ဆေးသွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထူးခြားချက်မှာ မူလကတရားခံရှိနေခဲ့သဖြင့် ပြစ်မှုကြီး အဖြစ်စတင်စစ်ဆေးခဲ့ရာ၊ အမှုမပြီးပြတ်မီ တရားခံ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်(သို့) တိမ်းရှောင်သွားသော ကြောင့် ပြစ်မှုကြီးမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှုသို့ ပြောင်းလဲ ဖွင့်လှစ်ရခြင်းသာဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့သော

အမှုမျိုးကို အမှုသေးဖွင့်ပြီးနောက် တရားခံရှိစဉ်က စစ်ဆေးပြီး သောအဆင့်မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွား ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မင်နက်သက်သေများကို ပြည့်စုံစွာ စုံစမ်း စစ်မေးပြီးနောက် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသော တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုလုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်း ရှိ-မရှိကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှု လုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်း ရှိလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇ အရအမိန့်ထုတ်ပြန်သည့် နေ့မှ ရက်ပေါင်း(၃၀) ထက်မနည်း ကြေညာစာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် နေရာ၌လာရောက်စေရန် ကြေညာစာ ထုတ်ပြန်ရမည်။ ယင်းကြေညာစာကို တရားခံ၏ နေအိမ်၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကြော်ငြာ သင်ပုန်း (ဈေး၊ တရားရုံး၊ သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ် ရေးမှူးရုံး) တို့တွင် စွဲကပ်ကြော်ငြာရမည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇အရ ကြော်ငြာစာထုတ်ဆင့်ခံရသူ တရားခံပိုင်ဆိုင်သော အကျိုးခံစားခွင့် ရှိသော ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း ကိုဖြစ်စေ၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းအားလုံးကိုဖြစ်စေ ဝရမ်း စွဲကပ်ရန် အမိန့် ထုတ်ဆင့်နိုင်ပါသည်။ ဆောင်ရွက်ရန်နည်းလမ်းများကို ပြစ်မှု ဆိုင် ရာ ကျင့် ထုံး ဥပဒေ ပုဒ် မ-၈၈ တွင် အသေးစိတ်ပြဌာန်းထားပါသည်။ ပြစ်မှုလုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်းမရှိလျှင် ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန် ရန်သော် လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရန် သော်လည်းကောင်းငြင်းပယ်ရမည်။ ယင်းသို့ ငြင်းပယ် သည့်အခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇ နှင့်၈၈ တို့အရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ အမှု ပိတ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ရပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ အရေးယူဆောင်ရွက်သည့် စုံစမ်းမှုမဟုတ်သော်

(၂) တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၆၁၄

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ ပြီးစီးသောအခါ တရားရုံးရှေ့တွင် တင်ပြသော သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲရန် (ထုခွဲရန်) ချမှတ်သော အမိန့်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၃အရ ချမှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၅၁၇အရ ချမှတ်ခြင်းမဟုတ်၍ ယင်းအမိန့်နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အယူခံဝင်ခွင့်မရှိပါ။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ အရေးယူဆောင်ရွက်သော အမှုသည် ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ တွင် ရည်ညွှန်းသော စုံစမ်းမှု (INQUIRY) သို့မဟုတ် စစ်ဆေးစီရင်မှု (TRIAL) မဟုတ်သောကြောင့် တရားရုံးသည် သက်သေခံပစ္စည်း များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲခွင့်မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၃ အရထုခွဲခွင့်ရှိပါသည်။^(၁)

တရားခံပြေးဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါ ဆောင်ရွက်ခြင်း

တရားခံဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်လိုက်ခြင်းကြောင့် တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီးရမိသည်ဖြစ်စေ၊ တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီး ရမိကြောင်း တင်ပို့လာလျှင် ဖြစ်စေ 'တရားခံ ဖမ်းဆီးရမိ၍ အမှုပိတ်ကြောင်း' ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှု၏ နေ့စဉ် မှတ်တမ်းတွင် မှတ်တမ်းတင်၍ အမှုပိတ်ပြီး ယင်းအမှုကို အမှုကြီးအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အကယ်၍ ပြစ်မှုကြီးနှင့်အတူ ပူးတွဲ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော တရားခံပြေးမှုမှ တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီးရမိသည့် ကိစ္စတွင် ပြစ်မှုကြီးကို ဆက်လက် စစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ပြစ်မှုကြီးမှာ တရားလို ပြသက်သေများကို စစ်ဆေးနေဆဲ အဆင့်အဖြစ်ပါက အဆိုပါ ဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံကို မူလပြစ်မှုကြီး

တွင် ထည့်သွင်း၍ မူလတရားခံများနှင့် အတူတကွ တစ်ပေါင်းတည်း စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ စစ်ဆေးရာတွင် အမှုကို အစမှ ပြန်လည်စစ်ဆေးရပါသည်။မူလပြစ်မှုကြီးမှာ စစ်ဆေးမှု ပြီးဆုံးခါနီးသည့် အဆင့် ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါက ဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံပြေးကို မူလတရားခံ များနှင့် ပူးပေါင်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲ ယင်းဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံအတွက် သီးခြား အမှုဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရပါသည်။အကြောင်းမှာမူလ စစ်ဆေးပြီးအမှုအတွက် အချိန်၊လုပ်အားနှင့် စရိတ်များထပ်မံ မကုန်ကျစေရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသောတရားခံများကို နောင်တစ်ချိန်တွင် ဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါအမှုသစ်ဖွင့်လှစ်ပြီးဆောင်ရွက်ရပါမည်။ သက်သေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ အသေးအဖွဲအမှုတွဲမှ လိုအပ်သော စက္ကူရပ်များကို စစ်ဆေးသောအမှုတွဲသို့ ရွှေ့ပြောင်းယူနိုင်ပါသည်။^(၂) ထိုသို့ရွှေ့ပြောင်းယူရာတွင်ရယူသည့် စက္ကူရပ်များ၏ မိတ္တူရေးကူးကာမူလ အမှုတွဲတွင် ထည့်သွင်းထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ အရစွဲဆိုသော တရားခံပြေးမှုများတွင် တရားခံမှာ အမှန်တကယ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခြင်းဟုတ်မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံကို လတ်တလော ဖမ်းဆီးရမိနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိမရှိတို့ကို ထင်ရှားအောင် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ပြီးပါက တရားလိုပြ (မင်နက်) သက်သေများ ကို ပေါ့ပေါ့ဆဆ စစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲနောင်တွင် တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိချိန်၌ စစ်ဆေးခဲ့သော သက်သေခံချက်များမှာ အရေးကြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်သင့်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

တင့်တင့်မော် (တရားရေး)

(၃) U BA HLAING Vs BALABUN SODANI,14 Ram P.633
(၄) တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၁၁၃၇

မြန်မာနိုင်ငံမူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ လေ့လာတင်ပြခြင်း

သီရိတင်

တရားရုံးချုပ်၌ ဌာနတွင်းသင်တန်းများ အပြင် တရားရုံးချုပ်နှင့်ဆက်နွှယ်သည့် အခြားဌာနများ မှဖွင့်လှစ်ထားသောသင်တန်းများ တက်ရောက်ခြင်း ဖြင့်လည်း တရားရုံးလုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည့် အကျိုးတရားများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အခြေခံသံတမန် ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းတက်ရောက် စဉ်က ရရှိခဲ့သောအတွေ့အကြုံများကို မျှဝေပေးလို၍ ဤဆောင်းပါးကိုရေးသားတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မူးယစ်ဆေးဝါး အန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို အမျိုးသားရေးတာဝန် တစ်ရပ် အနေဖြင့် အလေးထား ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီး ရေးအန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ် ရေးအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့် ကို ဗဟို၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ၊ ရပ်ကွက်၊ အဆင့်အထိ အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းကာ အလေး ထားဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ဘိန်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် ဆိုပါ က(Opium)ခေါ်၍ ဘိန်းပင်ကို(Opium Poppy)ဟုခေါ် သည်။ ဘိန်းပင်စတင်ပေါက်ရောက်သော ဒေသသည် ဥရောပအရှေ့ပိုင်း မြေထဲပင်လယ်ဒေသ တဝိုက် ဥရောပတောင်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက် အနောက်ပိုင်း

တို့ဖြစ်သည်။ ဇာတိဒေသ၌ အိဖွန်'IFYUM'ဟုခေါ် ဆိုပါသည်။ ဤဝေါဟာရသည် ပါဠိဘာသာ၌ 'အိဟိဖန'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သက်ရှိကံသောဘာသာ ၌ 'အဖေန'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယဘာသာစကား ဖြင့် အဖိန်း ဟုခေါ်၍ မွန်မြန်မာဘာသာဖြင့် ဘိန်းဟူ၍ ဝေါဟာရဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် မူးယစ် ဆေးဝါးပြဿနာမရှိခဲ့ဘဲ အေဒီ ၁၅၈၀ ခန့်က အိန္ဒိယ မှ ပုသိမ်ဆိပ်ကမ်း သို့သယ်ယူလာသောဘိန်းနှင့် သန်လျင်ဆိပ်ကမ်းသို့ အာရပ်ကုန်သွယ်များ ယူလာ သောဘိန်း စတင်ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဂျွန်ပင်ကာတာဆိုသူ၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်းအရ လေ့လာသိရှိရသည်။ ဗဒုံမင်း (ခ) ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက် (၁၇၈၂-၁၈၂၉)တွင် ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော်၊ လျော်စာ၊ အရက်ဟူ၍ ယစ်မျိုးငါးပါးကို တားမြစ် ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် ယစ်မျိုးငါးပါး၊ နွားသား၊ ကျွဲသား သောက်စားမှုကို တားမြစ်သော ဥပဒေပြဌာန်းကာ မြို့ရွာ အုပ်ချုပ်သူများအား စီရင် သည့်အာဏာ အပ်နှင်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်ပြီး နောက်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သုံးစွဲခြင်း

အလေ့အထပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ တရုတ်ပြည်၌ ဘိန်းစစ်ပွဲပြီးနောက် ယူနန်ပြည်နယ်၌ တရားဝင်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းပြုခဲ့ရာမှ နယ်မြေပထဝီ ဆက်စပ်မှုကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု စိမ့်ဝင်ယုံ့နဲ့လာပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်တောင်တန်း၌ တရားဝင်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဘိန်းခန်းနှင့် ဘိန်းရှူခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ဖြင့် ခွင့်ပြု ခဲ့ပါသည်။ ဘိန်းကိုတရားဝင်ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အခွန်ငွေများရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့လက်ထက်တွင် ဘိန်းခန်း (၁၂၆) ခန်းခန့်ရှိပြီး၊ မှတ်ပုံတင်သူ (၅) သောင်းကျော် ရှိခဲ့ပါသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရ လက်ထက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် (၁၈၇၈) ခုနှစ် ဘိန်းအက် ဥပဒေအား ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အဆိုပါဥပဒေပြင်ဆင်ချက်နှင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဘေးဖြစ်စေတတ် သော ဆေးဝါးများဥပဒေတို့ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌လည်းကောင်း၊ ကချင်တောင်တန်းဒေသ (ယခုကချင်ပြည်နယ်) တွင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌လည်းကောင်း အသီးသီး ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုဒေသများတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ဘိန်းအက်ဥပဒေများ လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။

၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ဘိန်းစားသုံးသူများ မှတ်ပုံတင် မတင်မနေရ အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မူးယစ်ဆေးဝါး တားဆီးကာကွယ်ရေးကို စွမ်းအားရှိသမျှဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ(၂၉)ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည်စာချုပ်အရ မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်ခြင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေများ၊ အမိန့်ကြေငြာစာများပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးဖြန့်ဖြူးသုံးစွဲခြင်းတို့ကို ဆေးပညာနှင့် သိပ္ပံပညာကိစ္စများတွင်သာ ခွင့်ပြုခြင်းတို့ကို ဆောင် ရွက်ရ

ပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၅) ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ဘိန်းစုံစမ်းရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများ ဆေးဝါးကုသရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ခေတ်မမှီတော့သည့် ဘိန်းဥပဒေများ ပြင်ဆင်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့လူမျိုးကိုပါ အန္တရာယ်ပြုလာသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် တော်လှန်ရေး ကောင်စီသည် ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ မူးယစ်ထုံထိုင်း ဘေးဖြစ်စေတတ်သော ဆေးဝါးများဥပဒေကို ၁၉၇၄ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီးနှိမ်နင်းရေးတွင် ပိုမို အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိစေရန်နှင့် ထိရောက်စေရန်အတွက် ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများ မှတ်ပုံတင်၍ ဆေးကုသမှုခံယူရန် ပျက်ကွက်ပါက မူလ ပြစ်ဒဏ်ထက် တိုးမြှင့်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကိုထုတ်ပြန် ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါး တရားမဝင် သယ်ဆောင်ရောင်းချသူများအား ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန်အတွက် ပြင်ဆင်ချက် ထပ်မံပြု လုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီးနှိမ်နင်းမှုကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၇) ရက်နေ့တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သော ဆေးဝါးများဥပဒေအားလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် အဆိုပါဥပဒေ၏ နည်းဥပဒေကိုလည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ တပ်မတော်မှစစ်ဆင်ရေးများဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါး တားဆီးနှိမ်နင်းရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၁ ခုနှစ်UNFDCAC မြန်မာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး ၁၅ နှစ် စီမံကိန်း သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် UNDCP ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အစီအစဉ်အရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဒေသခွဲအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးပူးပေါင်း ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ နားလည်မှုစာချွန်လွှာ(MOU) လက်မှတ်ရေးထိုး ဆောင်ရွက်မှုများလည်း ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံ နိုင်ငံ အဖွဲ့ဝင် မဖြစ်မီ အချိန်ကပင် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက် မြို့၌ နှစ်စဉ် ကျင်းပသည့် (၁၈) ကြိမ်မြောက် မူးယစ် ဆေးဝါး ဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်အရာရှိများ အစည်းအဝေး (Meeting of ASEAN Senior Officials on Drug Matters ASOD) ကိုလေ့လာသူအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ဘရူနိုင်းနိုင်ငံဘန်ဒါဆာရီဘီဂဝမ် ၌ကျင်းပသော (၂၀) ကြိမ်မြောက် ASODအစည်း အဝေးမှစ၍ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ကွာလာလမ်ပူ၌ကျင်းပသော (၂၃) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးများသို့ ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ်လည်း ကောင်း တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ (၂၄) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးကိုမြန်မာနိုင်ငံမှ အိမ်ရှင်အဖြစ် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၄) ရက်နေ့နှင့် (၁၅)ရက် နေ့များတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ လက်ခံကျင်းပခဲ့ ပါသည်။

ဘင်းစတက်ဒေသအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါး နှင့် ဓါတုပစ္စည်းများ တရားမဝင်သယ်ဆောင်ရောင်း ဝယ်မှု တိုက်ဖျက် ရေးလုပ်ငန်းခွဲအုပ်စုများ အစည်း အဝေးကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ(၁၇) ရက်နေ့မှ (၁၈) ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့ ဆီဒိုးနားဟော်တယ်၌ အိမ်ရှင်အဖြစ်လက်ခံကျင်းပခဲ့ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ် ချုပ်ငြိမ်းပပျောက် ရေးအတွက် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲ စေသော ဆေးဝါးများတားဆီးကာကွယ်ရေး ဗဟိုအဖွဲ့ သည် (၁၅)နှစ်စီမံကိန်းကို (၅)နှစ် စီမံကိန်း ၃ ကြိမ်ခွဲ၍ မဟာဗျူဟာ(၂)ရပ်နည်းနိဿယ (၃)ရပ်ဖြင့် သတ်မှတ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မဟာဗျူဟာ(၂)ရပ်မှာ-

(က) မူးယစ် ဆေးဝါးပပျောက် ရေးကို အမျိုးသားရေးတာဝန်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဘက်ပေါင်း စုံမှ တိုက်ဖျက်ချေမှုန်းရန်၊

(ခ) နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး များ၏ ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု လုံးဝပပျောက်ရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နယ်စပ်ဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည်နှင့်အမျှ ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုတစ်စ တစ်စချုပ်ငြိမ်းပပျောက်စေရန် နည်းဗျူဟာ(၃)ရပ်မှာ-

- (၁) ထုတ်လုပ်မှုပပျောက်ရေး၊
 - (၂) သုံးစွဲမှုပပျောက်ရေး၊
 - (၃) တားဆီးနှိမ်နင်းရေး
- နည်းနိဿယ(၃)ရပ်မှာ-

(၁) မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်သုံးစွဲသူများ၏ ယုံကြည်ချက်၊ ခံယူချက်နှင့် စိတ်ဓါတ်ရေးရာ ပြောင်းလဲ တိုးတက်ရေး၊

(၂) တောင်ပေါ်မြေပြန့် တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း လွယ်ကူစွာကူးသန်းဆက်ဆံရေး၊

(၃) နယ်စပ်ဒေသတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဘဝတိုးတက်မြှင့် မားရေး တို့ဖြစ်သည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်သည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံနှင့် မဖွံ့ဖြိုးသေးသောနိုင်ငံအားလုံးကို ခြောက်လှန့်လျှက်ရှိလေသည်။ကုလသမဂ္ဂမှ ဆောင်ပုဒ် တစ်ခုပြဌာန်းခဲ့ရာ ယင်းမှာ"Problem of drugs is Problem of People""မူးယစ်ဆေးဝါး ပြဿနာသည် လူသားများ၏ပြဿနာ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုပြဿနာ ကို တိုက်ဖျက်ရေးမှာ လူသားအာလုံး ညီညွတ်မှ ဖြစ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ် ဆေးဝါး ထိန်းချုပ်ရေးအစီအစဉ်မှ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခု ထုတ်ပြန်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအား တိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းမှာ Drugs Global Problem Requiring Global Responses 'ကမ္ဘာ့ပြဿနာ မူးယစ် ဆေးဝါး၊တစ် ကမ္ဘာလုံးတိုက်ဖျက်ပေး'ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အသီးသီးက မိမိတို့နည်း မိမိတို့ဟန်ဖြင့်တိုက်ဖျက် လျက်ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဘာသာရေး၊

လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံအရ တားမြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သည့် နိုင်ငံဖြစ်ရာ လူတိုင်းထိမ်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည့် ငါးပါးသီလတွင် သူရာမေရယ မူးယစ်ဆေးဝါး သောက်သုံးခြင်းအား ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆုံးမသကဲ့သို့ ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော်၊ လှော်စာ၊ အရက် သောက်စားသူများ စီးပွားပျက်မည်မှတ် ဟုလည်း အဆုံးအမများရှိခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသည် စွဲစေသည်ဖြစ်ရာ စွဲမိပြီဆိုပါက လူကောင်းသူကောင်းဘဝကို ပြန်လည်ရောက်ရှိရန် လွန်စွာခဲယဉ်းသည်အပြင် စူးစမ်းလိုသည့် လူငယ်လူရွယ် များအတွက် အလွန်လျှင်မြန်စွာ ကူးစက်စေတတ်သော ရောဂါဆိုးများလည်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပဒေအရထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်ရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဌာနများတွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိခြင်း၊ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ကျောင်းသားလူငယ်များ အသိပညာပေးရေး အဖွဲ့မှ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် ကျောင်းသူကျောင်းသားများအား သင်တန်းများ ပေးခြင်း ဟောပြောပွဲများပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ပြည်သူများအား အသိပညာပေး အကျိုးဆောင်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့မှလည်း မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ် အသိပညာပေးရေး၊ တားဆီးကာကွယ်ရေး၊ လှုပ်ရှားမှုသတင်းများအား ရုပ်မြင်သံကြား/ရုပ်ရှင်သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်း စသည့်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် လုပ်ငန်းများခွဲ ဝေရန် ပညာပေးလှုံ့ဆော်လျက် ရှိပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူးယစ်ဆေးဝါးအလွဲသုံးစားမှုနှင့် တရားမဝင်ရောင်းဝယ်မှု တိုက်ဖျက်ရေးနေ့ စာပေဆောင်းပါး တေးသီချင်းကဗျာ ကာတွန်းနှင့် ပိုစတာ၊ ကွန်ပျူတာပန်းချီ၊ ကွန်ပျူတာဒီဇိုက်တယ် ပိုစတာပြိုင်ပွဲများ ပြုလုပ်

ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၇) ရက်နေ့က နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၀၂ တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့်ရရှိသည့် ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများ ထိန်းချုပ်ရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၅) ရက်နေ့က တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည့် ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန အမိန့်ကြေငြာစာအမှတ် ၁/၂၀၀၃ ဖြင့် ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် နိုင်ငံအချင်းချင်း အကူအညီပေးရေး ဥပဒေကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၈)ရက်နေ့က နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၀၄ ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်ထဲရေးဌာနသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံအချင်းချင်း အကူအညီပေးရေးနည်းဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်း၏ ပြဿနာမဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာ့လူသားအားလုံးအတွက် လူသားမျိုးနွယ် တစ်ရပ်လုံး လူညွန့်တုံးသွားစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြစ်ကြောင်း အမျိုးသားရေး တာဝန် တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းဖြစ်၍ ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး ခက်ခဲနက်နဲသည့် လုပ်ငန်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။ တရားရုံးများတွင်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ပတ်သက်သော အမှုများကို အရေးကြီးသော ပြစ်မှုကြီးများအဖြစ် စစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး အတွက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရေးကြီးသော ကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

သီရိတင်

ခံနမူနာပြစီရင်ထုံး

ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)

ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရသည့်အခါ ဥပဒေပြဿနာရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကောက်ယူသုံးသပ်ကြရာတွင် စွဲဆိုထားသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အတိအကျအခိုင်အမာ အကျုံးဝင်ထင်ရှား ကိုက်ညီမှု ရှိ မရှိ သက်သေခံချက်များကို စိစစ်ရာ၌၊ ယင်းစွဲဆိုရင်း ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်တိုင်းတာ စပ်ဟပ်အဖြေထုတ်ယူရခြင်းကြောင့် အမှားအယွင်းနည်းပါးနိုင်သော်လည်း၊ ယင်းစွဲဆိုရင်း ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အတိအကျအခိုင်အမာ အကျုံးဝင်သည်ဟု တိကျပြတ်သားစွာ ကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုနိုင်သည့်အမှုများတွင် ယင်းအမှုမှ သက်သေခံချက်များအပေါ် ဘက်စုံထောင့်စုံမှခြုံငုံစဉ်းစားကာ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များအပေါ် သဘာဝနိယာမတရားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီးကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ရန် အဖြေထုတ်ယူရသည့်အခါများ၌ တရားသူကြီးမှာလည်း လူပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြ၍ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ရုံးနှင့် တစ်ရုံး ကောက်ယူသုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပုံချင်း တူညီကြမည်မဟုတ်ပါ။

ထို့ကြောင့် တရားရုံး တရားသူကြီးများနှင့် ဥပဒေရုံး၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ အနေဖြင့် အထောက်အထား အကိုးအကားအဖြစ် လမ်းညွှန်သဖွယ် အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် တရားစီရင်ရာတွင် တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း မဖြစ်စေရအောင် နိုင်ငံတော်၏အဆင့်မြင့်ဆုံး

တရားရုံး တရားသူကြီးများက တရားစီရင်ရေးခေတ်အဆက်ဆက်၌ ဖြန့်ချိထုတ်ဝေခဲ့သည့် လမ်းညွှန်စီရင်ထုံးများကို တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တို့ ကလည်း အစဉ်တစိုက်လိုက်နာ ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်ဖြစ်ရာ ယင်းစီရင်ထုံးများပါ ကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ အလွန်မှတ်သားလိုက်နာဖွယ် ကောင်းကြောင်း အောက်ပါ စီရင်ထုံးက စံနမူနာပြ ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

တရားစီရင်ထုံးစာအုပ်များထုတ်ဝေရာတွင် နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်မှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ(၁၈)နှစ်တာ ထုတ်ဝေပြီးခဲ့သည့် တရားစီရင်ထုံးစာအုပ်များ၏ မာတိကာရှေ့စာမျက်နှာ တွင် -----၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး (တရားရုံးချုပ်) စာ-၆၁၆ ပါ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံနှင့် မောင်ရွှေ(ခ)မောင်ရွှေပါ-၂(မောင်ထွန်းရှင်)--- စီရင်ထုံးမှ----- (တရားစီရင်ရာတွင် အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရုံမျှသာမကဘဲ ထိုသို့အမှန်တရားကို စီရင်ကြောင်းအများမြင်စေရာသည်)-----ဆိုသည့် လမ်းညွှန်မှုကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါစီရင်ထုံးတွင်----- မောင်ရွှေ(ခ) မောင်ရွှေနှင့် မောင်ထွန်းရှင်တို့သည် လယ်ယာနှင့် အင်းအိုင် လုပ်ကိုင်ကြ သူများဖြစ်သည်။ မောင်အုန်းငွေ ဆိုသူသည် ၎င်းတို့၏ အင်းအနီးအနားတွင် လှံဒဏ်ရာ

ဖြင့် သေဆုံးသွားသဖြင့် ၎င်းတို့ အပေါ် မောင်အုန်းငွေ အားသတ်မှုဖြင့် ပြည်မြို့၊ ပထမအထူးတရားသူကြီး ရုံးတွင် စွဲဆိုရာတရားလိုဘက်ကို အပြီးအဆုံးစစ်ဆေး ပြီးနောက်စွဲချက်တင်လောက်အောင် သက်သေ အထောက် အထား မရှိဟုယူဆသဖြင့် မောင်ရွှေနှင့် မောင်ထွန်းရှင်တို့ကို တရားရှင် လွှတ်ခဲ့သည်။

အစိုးရက စွဲချက်တင်လောက်အောင် အထောက် အထားများရှိနေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တရားရှင်လွှတ်သောအမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်သို့ ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူလရုံးပညာရှိတရားသူကြီးသည် အကြောင်း အချက်တို့ကို သေချာစွာချိန်ဆပြီး၍ သေဆုံးသူ မောင်အုန်းငွေက သေခါနီးဆဲဆဲ ငရွှေနှင့် ထွန်းရှင်ကွာ ဟုပြောဆိုခဲ့ခြင်းသည် မရေရာမပြည့်စုံ၊ သွေးစက်များ တွေ့ရှိရခြင်း၊ သက်ပုတ်ထား သည့်အချင်းအရာများ တွေ့ရှိရခြင်း စသည်တို့သည်လည်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများမဟုတ်၊ ထွန်းရှင်၏ ဖြောင့်ချက် ဟူသောထွက်ချက်သည်လည်း ဥပဒေအရ ဖြောင့်ချက် မမည်၊ မိမိကိုယ်မိမိအပြစ်လွတ်ရန် ပြောဆိုထားခြင်းမျှ သာဖြစ်၍သက်သေခံမဝင်၊ ထို့ကြောင့် အားလုံးကိုခြုံ၍ ကြည့်လျှင် တရားခံနှစ်ဦးအား အပြစ်ပေးလောက် အောင် ခိုင်လုံသောအထောက်အထားများမရှိဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် ပညာရှိအထူးတရားသူကြီး ဆုံးဖြတ် ထားသည်မှာ ချွတ်ချော် မှားယွင်းသည်ဟုဆိုသာ ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားခံများကို တရားရှင်လွှတ် မည့် အစား ၎င်းတို့အားဖြေရှင်းထုချေစေလျှင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သမျှအလုံးစုံ ပိုမိုထင်ရှားစေမည်ဟု ယူဆသည်။ ၎င်းတို့အား အပြစ်ပေးလောက်အောင် အခိုင်အလုံ အထောက်အထားများမရှိဟု ပညာရှိ အထူးတရားသူကြီးက ယူဆသော်လည်း ၎င်းတို့အား ညွှန်ပြသည့် သက်သေခံ အထောက်အထားများကားရှိ

နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အား ထုချေဖြေရှင်း စေခြင်းမပြုဘဲ တရားရှင်လွှတ်လျှင် တစ်ဖက်ကနစ်နာ နေသူများအဖို့ ရုံး၏စီရင်ချက်သည် တရားမျှတခြင်း ကင်းမဲ့ခဲ့ပြီဟု ထင်မြင်ယူဆဖွယ်ရာဖြစ်သည်။--- ဟုသုံးသပ်ကာ၊ အထက်ဖော်ပြပါ----- တရားစီရင်ရာတွင်အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရုံမျှသာမကဘဲ ထိုသို့အမှန်တရားကို စီရင်ကြောင်း အများမြင်စေရာ သည်----ဆိုသည့် လမ်းညွှန်မှုကို ချမှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်း သည် လည်းကောင်း၊တစ်ဆက်တည်းမှာပင်----- တရားရုံးအနေနှင့်လည်း ဆီလျော်ဆက်စပ်သော အချက်အလက်ဟူသမျှကို ဖော်ထုတ်ပြီးမှ ဆုံးဖြတ်လျှင်၊ ပိုမို၍လည်းမှန်ကန်နိုင်သည်၊ အမှန်တရားကိုစီရင် ကြောင်း ပိုမိုထင်ရှားစွာ အများက မြင်နိုင်သည်---- -ဟုလည်းကောင်း ဆက်လက်သုံးသပ်ကာ တရားရှင် လွှတ်သည့် အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်လျှက် ၎င်းတို့အားစွဲချက် တင်၍ ဆက်လက်စစ်ဆေးစေရန် ပြင်ဆင်အမိန့်ချမှတ် ခဲ့ပြီး-----ယင်းစီရင်ထုံး၌ပင်-----ထို့ကြောင့် ပြစ်မှု ထင်ရှားမခိုင်လုံဟု ပညာရှိတရားသူကြီး ကယူဆ လျှင် ၎င်းတို့အား အလွတ်ထုချေစေသင့်သည်ဟု ယူဆကြောင်း----ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော် တရားသူကြီး ချုပ် ဒေါက်တာမောင်မောင်၏ လမ်းညွှန်စီရင်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးလောကတွင် ယနေ့တိုင်စံနမူနာပြ မှတ်သားဖွယ် လမ်းညွှန်စီရင်ထုံးဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊
- ၂။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊

စီရင်ချက်

နှင့်

အမိန့်

တင်တင်မာ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုတစ်ခု၏ နိဂုံးသည် စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်ဖြစ်သည်။ စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်သည် စွပ်စွဲခံရသော လူသားတစ်ဦးဦးအား အမှုမှလွတ်စေ ထောင်ကျစေဟု အဆုံးသတ်ပေးသော နိဂုံးချုပ်လည်း ဖြစ်၍ ခွန်အားရှိသော ဥပဒေနှင့်ညီသော တိကျသော ပြဌာန်းချက် မှန်ကန်သော မျှတသောဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် အမိန့်တစ်ရပ်ဖြစ်ရန်လိုပေသည်။ လူသားတစ်ဦးဦး အား စီရင်သော ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြီးစလွယ် မရေး သင့်ဟု ယူဆပါသည်။

ပြစ်မှုပုံစံ ၉၇ တွင် စီရင်ချက်နှင့် အမိန့်ဟု နှစ်ပိုင်းပါရှိပါသည်။ စီရင်ချက်သည် စွပ်စွဲခံရသူအား မည်သည့် ပြစ်မှုပုဒ်မဖြင့် အကျူးဝင်၍ ပြစ်မှု ထင်ရှား တွေ့ရှိသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ မည်သည့် ပြစ်မှုပုဒ်မနှင့်မျှ အကျူးမဝင်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း မထင်ရှား၍ အမှုမှ လွတ်ရန်ကိုဖြစ်စေ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းဖြစ် သည်။ ရေးရိုးရေးစဉ်အတိုင်း အမိန့်ကိုရေးနေကြ သော်လည်း ကိုယ်စီးသည့်မြင်း အထီးလားအမလား ခွဲခြားခြား သိလျှင်ပိုကောင်းပါသည်။ စီရင်ချက်သည် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ပြီး အမိန့်သည် ထိုဆုံးဖြတ်ချက် ကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးသည့် ပြစ်ဒဏ် အပိုင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂၃(၁) (ခ) (၂) တွင်“ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပြောင်းလဲပြီး ပြစ်ဒဏ်ကိုအတည်ပြုနိုင်သည်” ဟု သုံးနှုန်းထားသည်ကို သတိပြုပါလေ။ စီရင်ချက်အပိုင်းတွင် ‘မောင်ဖြူအား xxx အကြောင်းများကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၆ အရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်’ဟုလည်းကောင်း ‘မောင်ဖြူသည် xxx အကြောင်းများကြောင့် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၆ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်’ဟု လည်းကောင်း ‘မောင်ဖြူသည် xxx အကြောင်းများ ကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း မထင်ရှား၍ သို့မဟုတ် စွဲဆိုရင်းပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု လုံလောက်သော အကြောင်းများ ထင်ရှားမတွေ့၍ အမှုမှ လွတ်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်ဟု’ လည်းကောင်း ရေးသားလျှင် ပိုမို ကောင်းမွန်မည်ဟုယူဆပါသည်။

ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ကို စိစစ်ရာတွင် “တရားခံသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ အပြစ်ရှိ၍ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်သည်ဟုလည်းကောင်း တရားခံ သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ အပြစ် မရှိ၍ ပြစ်ကျင့် ၂၅၈(၁)အရ လွတ်သည်ဟုလည်း

ကောင်း" ပေါ့ပေါ့တန်တန်ရေးသား အမိန့်ချသူ တစ်ဦးမကတွေ့ဖူးပါသည်။"တရားခံသည်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ သို့မဟုတ် မထင်ရှား၍"ဟူသာ သုံးနှုံးသင့် ပါသည်။ အလုပ်နှင့်ထောင်ဒဏ် ချမှတ်သည်ဟုလည်း ရေးလေ့ ရှိပါသည်။ ပြစ်ဒဏ် အမျိုးအစားတွင် အလုပ် ကြမ်းနှင့်ထောင်ဒဏ် အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ဟု သာရှိပါ သည်။ တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၆၆၂ တွင်ထောင် ဒဏ်ဆိုသည်မှာ အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ကိုသော် လည်းကောင်း အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ကိုသော်လည်း ကောင်း ဆိုလိုသည်ဟု ညွှန်ပြထားပါသည်။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃ တွင်လည်း ပြစ်ဒဏ် အမျိုး အစားများကို ပြဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၆၀ အရ အမှု အသီးသီးတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန် သူတစ်ဦးအား ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုးချမှတ် ထိုက်သည့်အခါ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့် တရားရုံးသည် ထိုသူအား ထောင် ဒဏ်ကာလအားလုံးအတွက် အလုပ်ကြမ်းနှင့်သော် လည်းကောင်း အလုပ်မဲ့သော်လည်းကောင်း အလုပ် ကြမ်းနှင့် တစိတ်တစ်ဒေသ ကျန်ကာလအတွက် အလုပ်မဲ့နှင့်သော် လည်းကောင်း ချမှတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ မူရင်းပြစ်မှုတွင် အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရန် ပြဌာန်း ထားလျှင် ယင်းအတိုင်းသာ ချမှတ်ရပါမည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၂)တွင် အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရန် ပြဌာန်းထား ခြင်းရှိသည်ကို သတိပြုပါလေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀၂(၂)အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာတွင် "အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်"ဟုမရေးဘဲ အလုပ်နှင့် ဟူသာ ရေးသည်မှာ အမှတ်တမဲ့အမှားဖြစ်၍ သတိပြု သင့်ပါသည်။ ထို့အတူ တစ်သက်တကျွန်းချမှတ် သည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ထောင်ဒဏ် တစ်သက်တကျွန်းဟု ရေးလျှင်လည်း မမှန်ပါ။ ဒဏ်ငွေဟုရေးလျှင် လည်း မမှန်ပါ။ ပြစ်ဒဏ်အမျိုးအစားတွင် သေဒဏ်၊

ထောင်ဒဏ်၊ ငွေဒဏ်၊ တစ်သက်တကျွန်းဒဏ်သာ ရှိ၍ဖြစ်ပါသည်။ ငွေဒဏ်သည် ဘီလစ် မှတ်ပုံတင် (၁) ထဲရောက်မှသာ ဒဏ်ငွေဖြစ်သွားပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းနှင့် ပက်သတ်၍ အမှုပြီး ဆုံးသောအခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ အရ အမိန့်ချ ရပါသည်။ ထိုအခါ အချို့တရားသူကြီး များသည် 'အယူခံရက်ကျော်က သက်သေခံကားနှင့် သုံးဘီးယာဉ်အား ပိုင်ရှင်သို့ပြန် ပေးပြီးဖြစ်စေရမည်ဟု' လည်းကောင်း 'သက်သေခံကားကို ပိုင်ရှင်သို့ ခံဝန်နှင့် ပြန်ပေးပြီးဖြစ်၍ အယူခံရက်ကျော်က ခံဝန်ချုပ် ပျက်ပြယ် စေရမည်ဟု' လည်းကောင်း 'သက်သေခံ ကားသည် ယာဉ်တိုက်မှုများတွင် သက်သေခံပစ္စည်း မဟုတ်၍ ပိုင်ရှင်သို့ခံဝန်နှင့် ပြန်ပေးထားသော အမိန့်သည် အယူခံရက်ကျော်က အတည်ဖြစ်စေရမည်' ဟုလည်းကောင်း 'မူးယစ် ဆေးဝါးများကို ဆိုင်ရာသို့ပို့ အပ်စေဟု' လည်းကောင်း အမိန့်အပိုင်းတွင် ရေးသား အမိန့်ချကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုအမိန့်များသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇နှင့် ညီညွတ်ပါသလား။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ တွင် "မည်သည့်ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင်မဆို x x x စစ်ဆေးစီရင်မှု ဆုံးခန်းရောက်သည့်အခါ တရားရုံးသို့ တင်ပြထား သောသို့မဟုတ်တရားရုံးက ထိန်းသိမ်းထားသော ပစ္စည်း x x x ကိုတရားရုံးသည် ဖျက်စီးစေရန် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းစေရန် သို့မဟုတ် လက်ရှိ ထားခွင့် ရှိသည်ဟုတောင်းဆိုသူအား ပေးအပ်စေရန် သို့မဟုတ် အခြားနည်းဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်စေရန် သင့်သည် ထင်မြင် သည့် စီမံခန့်ခွဲမှု အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ် နိုင်သည်"ဟု ပြဌာန်းထားသဖြင့် ယာဉ်တိုက်မှုများတွင် တင်လာသည့် ယာဉ်သည်သက်သေခံ ပစ္စည်း မဟုတ် စေကာမူ သက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ် ရောက်ရှိလာပြီ ဖြစ်၍ စီမံခန့်ခွဲမှု အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်မှသာ မှန်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ

ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁၆ (က) အရ သက်သေခံ ပစ္စည်း ပြန်ပေးထားသည်မှာ “စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ဖြစ်စေ စစ်ဆေးစီရင်မှုဖြစ်စေ မပြီးဆုံးမီကာလ အတွင်း” တွင်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်ဆေး စီရင်မှု ပြီးဆုံးသည့်အခါတွင် အမှုအတွင်း ခံဝန်နှင့် ပေးထားသော အမိန့်များသည် ပြီးဆုံးပြီဖြစ်သကဲ့သို့ ခံဝန်ချုပ်မှာလည်း ပျက်ပြယ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ပျက်ပြယ်ပြီးသော ခံဝန်ချုပ်ကို ပျက်ပြယ်ပြီးဖြစ်စေ ရမည်ဟု ဆိုလျှင် မှန်ပါမည်လား။ ထို့အတူ မူးယစ် ဆေးဝါးများကိုလည်း အမှုစွဲမတင်မီကပင် တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းက ဆိုင်ရာသို့ပို့အပ်ပြီး ဖြစ်၍ ဖျက်ဆီး စေဟူသော အမိန့်ချသင့် ပါသည်။

အမိန့်တွင် တရားခံ၏ အဖအမည်အပြင် နေရပ်လိပ်စာ အသက်အရွယ်ကိုပါထည့်မှ ပြည့်စုံပါ မည်။ တရားခံအား စီရင်သည့် ဥပဒေအမည် ပြဌာန်း သည့် ခုနှစ် ပုဒ်မအပြည့်အစုံကို ရေးသားချမှတ် ရပါမည်။ အပိုဒ်ခွဲရှိလျှင်လည်း မည်သည့် အပိုဒ်အရ အပြစ်ပေးကြောင်း သိသာရန် (ပ)ပိုဒ်(၃)ပိုဒ်ဟု ရေးသားဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ အမိန့်တစ်ရပ် သည် ပြည့်စုံ ရမည့်အပြင် သိက္ခာလည်းရှိရပါမည်။ ထောင်ဒဏ် မချမနေရ ချရမည့် အမှုမျိုးတွင် ထောင်ဒဏ် တစ်ရက် ချမှတ်ခြင်း ချုပ်ရက်နှင့် တိုင်း ဖြတ်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ကျဉ်အပ်ပေသည်။ တရားရုံး များ လက်စွဲအပိုဒ် ၆၆၅ တွင် ‘x x x ပြစ်မှုမှာ မည်သို့ပင် သေးငယ်စေကာမူ သို့တည်းမဟုတ် ငွေဒဏ်မှာ မည်သို့ပင် သေးငယ်စေကာမူ ပြစ်ဒဏ် စီရင်သည့် ကာလအပိုင်းအခြားမှာ ၅ ရက်အောက် နည်းသော ပြစ်ဒဏ်မဖြစ်စေရဟု’ ညွှန်ကြားထားသည် ကို သတိပြုအပ်ပေသည်။

စီရင်ချက်တွင် ပါဝင်ရမည့် အချက်များကို တရားရုံးများက လက်စွဲအပိုဒ် ၆၅၄ တွင်လည်းကောင်း

ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အပိုဒ် ၆၆၂၊ ၆၆၄နှင့်၆၆၅ တို့တွင်လည်းကောင်းညွှန်ကြားထား သည်ကို လေ့လာ လိုက်နာအပ်ပေသည်။ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရာတွင် ချုပ်ရက်များကို တွက်ချက်၍ နှုတ်ပေး ရသည်ကိုလည်းကောင်း အချုပ်ကျပြီး ကာလကို ထောင်ဒဏ်မှ နှုတ်ထုတ်ရမည်ဟု စီရင်ချက်တွင် ဖော်ပြရန်လည်းကောင်း လိုအပ်ကြောင်း တရားရုံး များညွှန်ကြားလွှာ အမှတ် ၆/၆၇ ဖြင့် အများလိုက်နာ ကျင့်သုံးရန် ညွှန်ကြားပြီးဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူအောက်ရုံး၏စီရင်ချက်၌အချုပ်ကျပြီး ကာလကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ကြောင်း မဖော်ပြပါက အယူခံရုံးက အချုပ်ကျပြီးကာလကို တွက်ချက်၍ ပြစ်ဒဏ်မှနှုတ်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် တစ်ပေါင်း တည်းကျခံစေရန် ချမှတ်သည် ဖြစ်စေ သီးခြားကျခံ စေရန် ချမှတ်သည်ဖြစ်စေ ကျခံရမည့်ပြစ်ဒဏ်မှ တစ်ကြိမ်သာအချုပ်ကာလကို နှုတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရေတွက်ရာတွင် လနှင့်မတွက်ပဲ စတင်အချုပ်ခံရသည့် နေ့မှစ၍ ရက်နှင့်တွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တရားရုံး များညွှန်ကြား လွှာ အမှတ်၈/၆၇ ဖြင့် ညွှန်ကြားပြီး လည်းဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်ထွန်းကြည် ၁၉၆၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၃၄၈ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် ပြစ်မှုမထင်ရှား၍ဖြစ်စေ အမှုကြေ အေး/ရုပ်သိမ်း၍ဖြစ်စေ တရားခံအား အမှုမှ လွှတ် သည့်အခါ လည်ဆယ်မှု မှားယွင်းမှု အမှုမှန် စသည် ဖြင့် အမှုအမျိုးအစားခွဲရသည်ကို မလိုက်နာသူများ လည်း ရှိနေ၍ တရားရုံးများ လက်စွဲကို ဖတ်ရှု မှတ်သားလိုက်နာသင့်ကြောင်းနှင့် စီရင်ချက် ရေးသား ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ညွှန်ကြားချက် ၁၅/၇၃ အပိုဒ် (၂) (ဂ) (၅) (၆) ပါ အချက်များကိုအလေးထား လိုက်နာသင့်ကြောင်း အကြံပြုရေးသား လိုက်ပါသည်။

တင်တင်မာ

၂၀၀၉ ခုနှစ်၊
တရားမအထူးအယူခံမှု
အမှတ် ၃၇ ၊ ၃၈ နှင့် ၃၉

မြစ်ကြီးနားခရိုင်တရားရုံး၏ ၂၀၀၇ ခုနှစ် တရားမကြီးအမှတ် ၃၀၊ ၃၁ နှင့် ၃၂ များတွင် အယူခံတရားလို ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က အယူခံ တရားပြိုင်များဖြစ်ကြသော ဒေါ်ခန်းရင်၊ ဒေါ်နွယ်ဦး နှင့် ဦးမင်ညို (ခ) ဦးထင်းဖုတို့ တစ်ဦးချင်းအပေါ် ၁၉၁၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (The Myanmar Copyright Act, 1911) အရ နှစ်နာကြေး ငွေ ကျပ် ၇၅ သိန်းစီ ရလို့မှုကို သီးခြားစီ စွဲဆိုခဲ့ရာ ၎င်းတို့တစ်ဦးချင်းထံမှ ငွေကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ရထိုက် ကြောင်း ဒီကရီ ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။

ထိုအခါ ဒေါ်ခန်းရင်၊ ဒေါ်နွယ်ဦး နှင့် ဦးမင်ညိုတို့ တစ်ဦးချင်းက ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံး ၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် တရားမ ပထမအယူခံမှု အမှတ် ၈၆ နှင့် ၅ တို့တွင် သီးခြားစီ အယူခံ ဝင်ရောက်ခဲ့ရာ ပြည်နယ်တရားရုံးက အယူခံမှုများကို ခွင့်ပြုပြီး မူလမှုများကို ပလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ မူလမှုများကို ပလုပ်ခဲ့သဖြင့် ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ ၂၀၀၈ခုနှစ် တရားမ ဒုတိယအယူခံမှုအမှတ် ၄၅၊ ၄၆ နှင့် ၄၇ တို့တွင် သီးခြားစီ အယူခံတင်သွင်းခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)က ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံး ၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများကို အတည်ပြုခဲ့ပြီး ဒုတိယအယူခံမှု အသီးသီးကို ပလုပ်ခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ ၂၀၀၉ ခုနှစ် တရားမ အထွေထွေ

လျှောက်လွှာ (အထူး) အမှတ် ၉၀၊ ၉၁ နှင့် ၉၂ တို့ကို တင်သွင်းခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ်က အောက်ပါ ပြဿနာ နှစ်ရပ်စီဖြင့် အထူးအယူခံ ဝင်ခွင့်ပြုခဲ့သည် -

(၁) ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေ ပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၁)ပါ ပြဌာန်းချက်တွင် တရားလို တီထွင်ထားသည့် ရုပ်ပုံများ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပါဝင်ခြင်းမရှိဟု သုံးသပ်ဆုံးဖြတ် ခဲ့သည့် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီသည် ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ် မှန်ကန်မှု ရှိ မရှိ၊

(၂) မူလရုံးတရားလိုသည် ၎င်း၏ မူပိုင် အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမှု အတွက်စွဲဆို ထားသည့် နှစ်နာကြေးများ ရပိုင်ခွင့် ရှိ မရှိ။

မူလမှုမှာ တရားလို ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က ၎င်းအသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်လိုက်သော ရုပ်ပုံများ အမျိုးသမီး ဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ဖက်ရှင် သစ်ကို မူပိုင်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် မြစ်ကြီးနားမြို့၊ စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ခဲ့ ကြောင်း၊ ထို့နောက် သမဝါယမဝန်ကြီး ဌာန အိမ်တွင်း စက်မှုလက်မှုတွင် မှတ်ပုံတင် လိုင်စင်ကြေးပေးသွင်း

ကာ ထိုဒီဇိုင်းသစ် လုံချည်များကို ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် ရဝမ် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၏ အတည်ပြုထောက်ခံမှု ကိုလည်း ရရှိခဲ့ကြောင်း၊ ရောင်းအားမြှင့်ရေးအတွက် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည့် ပြက္ခဒိန်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြအောင် ဆောင်ရွက် ခဲ့သည့် အပြင် အကုန်အကျခံကြော်ငြာခဲ့ကြောင်း၊ တရားလိုက ယင်းဒီဇိုင်းဖက်ရှင်သစ်ကို ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချနေခဲ့ရာတွင် တရားပြိုင်တို့ တစ်ဦး ချင်းကလည်း သီးခြား စီထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချ နေခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ အရ နစ်နာကြေးငွေ ကျပ် ၇၅ သိန်းစီ ကို တရားပြိုင် တစ်ဦးချင်းထံမှ ရထိုက်ကြောင်းကို အဆိုလွှာတွင် အဆိုပြုစွဲဆိုခဲ့သည်။

တရားပြိုင်အသီးသီးက ၎င်းတို့၏ ချေလွှာ အသီးသီးတွင် တိုင်းရင်းသားရိုးရာဝတ်စုံမှာ တစ်မျိုး သားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်ဝတ်စုံဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိက တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ပေး၍ မရကြောင်း၊ ရိုးရာဝတ်စုံ သည် ရှေးရှေးကပင် ရှိခဲ့ပြီး တရားလို အသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်သည့် အနုပညာလုပ်ငန်း (Artistic work) မဟုတ်ကြောင်း၊ တရားပြိုင်တို့က မိမိတို့ ယခင် ထုတ်လုပ်သည့်ကုန်အမှတ်တံဆိပ် များဖြင့် ကချင်ရိုးရာ အဝတ်အထည်များ ရောင်းချခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားလိုတောင်းဆိုသည့် သက်သာခွင့် မရထိုက် ကြောင်း ချေပခဲ့ကြသည်။

မြစ်ကြီးနားခရိုင် တရားရုံးက မူလမှုတွင် တရားလို၏ အမှုအသီးသီးအား အသာပေး ဖြေဆိုကာ တရားပြိုင် များသည် တရားလို၏ ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည်ဒီဇိုင်းသစ်ကို ဆင်တူယိုးမှားတူပ ရောင်းချခဲ့သည့်အတွက် ကုန်ကျရသော ကြော်ငြာ စရိတ်စကများ အသီးအသီး အတွက် တရားလိုကို တရားပြိုင် ၃ ဦးက ငွေကျပ် သိန်း ၆၀ စီ ပေးအပ်ကြ စေရန် ဒီကရီအသီးသီး ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။

ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံး ပထမအယူခံမှု

များတွင် တရားပြိုင်များသည် တရားလို၏ အမျိုး သမီးဝတ်စုံ ဒီဇိုင်းသစ်နှင့် ဆင်တူယိုးမှား ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခဲ့သည်မှာ မြင်သာကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားလိုက ထိုဒီဇိုင်းသစ် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချ ခဲ့မှုအတွက် မည်မျှဆုံးရှုံး နစ်နာခဲ့သည်ကို စာရင်းအင်း အထောက်အထား များနှင့် တိတိကျကျ တွက်ချက် တင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသဖြင့် နစ်နာကြေး ကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ရထိုက်သည်ဟု ချမှတ်ပေးခဲ့ခြင်းများသည် မှန်ကန်မှုတသည်ဟု မဆိုသာကြောင်း စသည်ဖြင့် သုံးသပ်ပြီး အယူခံမှု အသီးသီးအား ခွင့်ပြု၍ မူလ မှုများကို စရိတ်နှင့် ပလပ်ခဲ့သည်။

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) က ဒုတိယ အယူခံမှု အသီးသီးတွင် တရားလို တီထွင် ထုတ်လုပ်သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ်ဒီဇိုင်း ပုံစံသည် ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁)ပါ ပြဌာန်းချက်အရ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေနှင့် အကျိုးဝင် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ တရားလို၏ ဒီဇိုင်းသစ်ကို မှတ်ပုံတင်ရုံး၌ မှတ်ပုံတင်လိုက်ရုံမျှဖြင့် မူပိုင်ခွင့်ရရှိပြီးဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို လက်ခံရန် မရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ တရားလိုသည် ၎င်းက တီထွင်ဆန်းသစ်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာလုံချည် အထည်ဒီဇိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး မရှိသည့်အပြင် ၎င်း၏ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကို တရား ပြိုင်တို့က တူပ ရောင်းချခြင်း လည်းမရှိ၍ တောင်းဆို သောနစ်နာကြေး ရထိုက်ခွင့်မရှိကြောင်း သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ကာ ဒုတိယအယူခံမှု အသီးသီးကို ပလပ် ခဲ့သည်။

ဤအယူခံမှုများတွင် အယူခံတရားလိုမှာ တစ်ဦးတည်းဖြစ်သည့်အပြင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာများမှာ တူညီကြသည့်အလျောက် ဤစီရင် ချက်သည် ဤအယူခံမှု ၃ မှုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်စေရ မည်ဖြစ်သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရှေ့နေက လျှောက်လဲ ရာတွင် ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို ယူနိုက်

တက်ကင်းဒမ်နိုင်ငံ နှင့် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံတို့အတွက် ဗြိတိသျှပါလီမန်က ပြဌာန်းပေးခဲ့ကြောင်း ယင်း ၁၉၁၁ ခုနှစ် ဥပဒေကို နောက်ဆက်တွဲ ဇယားအဖြစ် ပူးတွဲကာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၁၉၁၄ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို ပြဌာန်းပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၏ ပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) ၌ အနုပညာ လက်ရာပစ္စည်း (Artistic Work) အပါအဝင် စာပေရေးရာ (Literary)၊ ပြဇာတ်နှင့် စင်တင်ပြဇာတ် (Dramatic)၊ တေးဂီတ (Musical) တို့သည် မူလ ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်သူထံ၌ မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး တည်စေရမည်ဟု ပြဌာန်းထားကြောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၅ တွင် အနုပညာလက်ရာပစ္စည်း (Artistic Work) တွင် အနုပညာလက်ရာများ (Artistic Craftmanship) လည်း ပါဝင်ခြင်းကို ပြဌာန်းထားကြောင်း သို့ဖြစ်ရာ အယူခံတရားလို တီထွင်ယက်လုပ်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီး ဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ် ဒီဇိုင်း (ခေတ်သစ်ရဝမ်ဒီဇိုင်း) သည် Artistic Work တွင် ပါဝင်သည့် Artistic Craftmanship ဖြစ်၍ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) တွင် အကျုံးဝင် သည်မှာ ပေါ်လွင်ကြောင်း၊ အယူခံတရားလိုသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်က ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်အတူ ၎င်း တီထွင်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်၏ အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းအသစ်ကို ဓါတ်ပုံနှင့် တကွမှတ်ပုံတင်ခဲ့ကြောင်း၊ ရဝမ် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကော်မတီ၏ အသိအမှတ် ပြုမှုကိုလည်း ရယူခဲ့ကြောင်း၊ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို ရဝမ်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား ဝတ်ဆင်စေရာ ပြက္ခဒိန် ထုတ်လုပ်ပေးခဲ့ကြောင်း၊နေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာများ နှင့် မြစ်ကြီးနားဈေးများ၊ ဈေးရုံများနှင့် ရယကရုံးများ တို့တွင် ၎င်းတီထွင် ထုတ်လုပ်သော အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း သစ်ပါ ရဝမ် အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်ကို တုပယက်လုပ် ရောင်းချ ခြင်း မပြု ကြရန် တားမြစ်သည့် ကြော်ငြာစာ များ ဖော်ပြခြင်း၊ ပေးပို့ခြင်း၊ စွဲကပ်ခြင်းတို့ ပြုခဲ့

ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အယူခံတရားပြိုင်တို့ က ယင်း လုံချည် ဒီဇိုင်းသစ်ကို တုပထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ကြ ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကြောင့် မူလရိုးဖြစ်သော မြစ်ကြီးနားခရိုင် တရားရုံးက ချမှတ်ပေးခဲ့သည့် နစ်နာ ကြေးအတိုင်း အတည်ပြုပေးအပ်စေ သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြ သည်။

အယူခံ တရားပြိုင်တို့၏ ရှေ့နေက လျှောက် လဲရာတွင် မူလမှည့် တရားလို၏ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကို တရားပြိုင် တို့က တုပခြင်း မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ကုန် အမှတ် တံဆိပ်များနှင့်ပင် ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်များ ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားကြောင်း၊ ကချင် ပြည်နယ် အတွင်း မည်သူ့ကိုမျှလည်း အထည်ဒီဇိုင်း အဆင်များကို မူပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ပေးခဲ့ခြင်း မျိုးမရှိ ခဲ့ကြောင်း၊ တရားလို တီထွင်ထား သည်ဆိုသော ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်ဒီဇိုင်းကို ဥပဒေနှင့်အညီ လျှောက်ထားကာ မူပိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့ သည်ဟု တရားလို ဘက်က မတင်ပြနိုင်ခဲ့သဖြင့် မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်သည်ဆိုကာ တရားမစွဲဆိုနိုင်သကဲ့သို့ ငွေကြေးနစ်နစ်မှုလည်း မပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ တရားလိုက ကုန်အမှတ် တံဆိပ် တုပရောင်းချ ခဲ့သည် ဟု စွပ်စွဲထားမှု မရှိကြောင်း၊ ၎င်းယက်လုပ်သည့် အထည် ဒီဇိုင်းကိုသာ ဆင်တူယိုးမှားပြုလုပ်ခဲ့သည် ဟုသာ စွပ်စွဲ ထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁)အရ မူပိုင်ခွင့်ရရှိပြီး ဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်ကို လက်ခံရန်မရှိ၍ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မှားယွင်းခြင်းမရှိကြောင်း တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ခုက ထုတ်လုပ်သော အထည်ဒီဇိုင်းသည် ယင်း တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စု၏ မူပိုင်ဖြစ်ပြီး ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှု လက်ရာများ တို့သည်လည်း ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေအရ ဆိုင်ရာမျိုးနွယ်စုက မူပိုင်ခွင့် အကာ အကွယ် ရရှိပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ခု၏ဇာတိ မျိုးရိုး၊ အမှတ်သင်္ကေတများ သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှု

ဆိုင်ရာ ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှုလက်ရာများကို အခြေခံ၍ ဆင့်ပွားဖန်တီးသော လက်ရာ (Derivative Work) မှာ ခိုးယူခြင်း (Pirate Work) မဟုတ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ဆင့်ပွားဖန်တီးမှု သို့မဟုတ် တီထွင်မှုကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိပြီး ပြစ်မှုကြောင်း ရော တရားမကြောင်းပါ အရေးယူခွင့်မရှိကြောင်း၊ အချင်းဖြစ် ရဝမ်တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံများမှာ ရဝမ်မျိုးနွယ်စုဝင် တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝတ်စုံဖြစ်ပြီး တစ်ဦးတည်းမူပိုင်ပေး၍ မရကြောင်း၊ ယင်းဝတ်စုံမှာ ရှေးရှေးယခင်ကပင်ရှိခဲ့ပြီး တရားလို အသစ်တီထွင် ဖန်တီးသည့် ပြုလုပ်ချက်မဟုတ်ကြောင်း ထို့အတူ ယင်းဝတ်စုံတွင် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းကို ဖြည့်စွက်ဖော်ပြ ရုံမျှဖြင့် ရဝမ်မျိုးနွယ်စု တစ်ခုလုံး၏ မူပိုင်ခွင့်ကို တရားလိုတစ်ဦး၏ ပုဂ္ဂလိကမူပိုင်ခွင့်မရနိုင်ကြောင်း တရားလိုမှာ တစ်ဆင့် ခံကူးယူပြုပြင်သူသာဖြစ် ကြောင်း ယင်းအကြောင်းများကြောင့် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မှားယွင်း ခြင်းမရှိ သဖြင့် ထုတ်ထားသော ပြဿနာအပေါ် အယူခံ တရားပြိုင်များဘက်သို့ အသာပေးဖြေဆိုကာ ဤအထူး အယူခံမှုများကို ပလပ်သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲ တင်ပြ သည်။

ဤအယူခံမှုများတွင် ဆုံးဖြတ်ရန် ပြဿနာ များမှာ တရားလိုက မှတ်ပုံတင်၍ ဆန်းသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းသစ်သည် တည်ဆဲမြန်မာ နိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေအရ မူပိုင်ခွင့် (Copyright) တွင် အကျုံးဝင် မဝင်နှင့် ၎င်းဒီဇိုင်းသစ်အား တုပ ထုတ်လုပ်သူများထံမှ နစ်နာကြေးရထိုက် မရထိုက်တို့ ဖြစ်သည်။

တရားလိုက ရဝမ်ရိုးရာအမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်ကို ဒီဇိုင်းအသစ် တီထွင်၍ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့ အသစ်တီထွင်ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် လုံချည် ဒီဇိုင်းကို ရဝမ်အမျိုးသမီးများက အသိအမှတ်ပြု

ဝတ်ဆင်လာကြရေးအတွက် အားထုတ်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြောင်း၊ ယင်းဒီဇိုင်းသစ်ကို တရားပြိုင်များ အသီးသီးက တုပထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခဲ့ ကြကြောင်း စသည့်အချက်များမှာ မူလမှုများတွင် ထင်ရှားပြီး ထိုအကြောင်းခြင်းရာ အချက်အလက်များ အပေါ် အောက်ရုံးအသီးသီးက တစ်သဘောတည်း ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီးလည်းဖြစ်သည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (The Myanmar Copyright Act) ဆိုရာတွင် နောက်ဆက်တွဲ ပထမဇယားပါအတိုင်း ၁၉၁၁ ခုနှစ်က ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံနှင့် အိုင်ယာလန် နိုင်ငံတို့၌ ပြဌာန်းခဲ့သည့် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ ကို ဆိုလိုကြောင်း ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁ နှင့် ၂ တို့တွင် ပြဌာန်းထားသည်။

၁၉၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် Copyright Act နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၂၄-၂-၁၉၁၄ ရက်စွဲဖြင့် ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခဲ့သော The Myanmar Copyright Act ၏နောက်ဆက်တွဲ ပထမဇယားပုဒ်မ (၁တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဌာန်း ထားသည် -

Subject to the provisions of this Act, copyright shall subsist for the term hereinafter mentioned in every original literary, dramatic, musical and artistic work,

"artistic work" စကားစုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အဆိုပါဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၅ (၁)တွင် ရှင်းလင်း ပြဌာန်းချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

"artistic work" includes works of painting, drawing, sculpture and artistic craftsmanship, and architectural works of art and engravings and photographs;

ယင်းပြဌာန်းချက်အရ အနုပညာရေးရာ လုပ်ငန်း (Artistic work) ဟု ဆိုရာတွင် အနုပညာ

ရေးရာ လက်မှု အတတ်ပညာလုပ်ငန်း (Artistic craftsmanship work) လည်း ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ဆိုခဲ့သည့် "အနုပညာရေးရာလက်မှု အတတ်ပညာလုပ်ငန်း" နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သို့သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် သီးခြား ဖွင့်ဆိုပြဌာန်းထားခြင်းမရှိသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီရင်ထုံးပြု ဖွင့်ဆိုထားခြင်း မတွေ့ရှိရပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ယင်းမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ မူလဇစ်မြစ်ဖြစ်သော အင်္ဂလန် နိုင်ငံတွင် မည်သို့ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်ကို စိစစ်ရန် လိုအပ် ပေမည်။ ထိုသို့ စိစစ်ခြင်းသည် ပုံတူကူးချခြင်း မဟုတ်စေကာမူ ဥပဒေ၏ ပင်ရင်းနိုင်ငံ၌ မည်သို့ ကျင့်သုံးခဲ့သည်ကို နမူနာရယူသင့်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

တရားသူကြီး ကလော့ကဆန် (Clauson J.) က ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော အမှုတစ်ခု^(၁) တွင် ဆင်ခြင် ကောက်ယူခဲ့ရာ၌ -

" Clauson J., in *Burke and Margot burke, Ltd. v. Spicers Dress Designs* in considering whether a lady's dress was capable of enjoying copyright protection as a work of artistic craftsmanship cited definitions of "artistic" and "artist" in the *Oxford English Dectionary* as showing that the proper question was whether a designer who designs and makes a frock was thereby cultivating" one of the fine arts in which the objects is mainly to gratify the aesthetic emotions by perfection of execution whether in creation or representation."

အထက်ပါ ကောက်ယူမှုအရ အမျိုးသမီးဝတ်ရုံသည် မူပိုင်ခွင့်ရရှိခံစားနိုင်ခြင်းရှိ မရှိကို အောက်စဖို့ဒ် အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ပါ အနုပညာရေးရာ (Artistic) နှင့် အနုပညာရှင် (Artistic) တို့၏ ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများကို ကြည့်ရှုရကြောင်း၊ ဒီဇိုင်းပညာရှင်က အသစ်တီထွင် ဖန်တီးချုပ်လုပ်လိုက်သော ဝတ်ရုံသည် အခြားသူ တို့၏ စိတ်နှလုံးဝယ် နှစ်သက်ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေအောင် ကျွမ်းကျွမ်း ကျင်ကျင်ဖြင့် အနုသုခုမမြောက် လက်ရာတစ်ခုဖြစ်စေ ခဲ့သည်။ မဖြစ်စေခဲ့သည်ဆိုသော အချက်ပေါ်တွင် အဓိကကောက်ယူရကြောင်း၊ အများကြိုက်နှစ်သက် အောင် ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေ ခဲ့ပါက မူပိုင်ခွင့်ရရှိခံစား စေခွင့်ရှိစေကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်က ယူကေနိုင်ငံ၌ စီရင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော အခြားမှုခင်းတစ်ခု^(၂) တွင်တရားလို၏ အလုပ်သမားတစ်ဦးက အဝတ်အထည်ချုပ်လုပ်ရန် ပိတ်စမှုရင်းဒီဇိုင်းတစ်ခုကို တီထွင်ခဲ့သည်။ ၎င်း ပိတ်စတွင် ဒေါင်လိုက် အစင်းကြောင်းများ ပါရှိပြီး ယင်း အစင်းအကြောင်းများအကြားတွင် ပန်းပွင့်များ နှင့်သစ်ရွက်များကို ဖြန့်ကျက်ထားသည်။ ယင်း အရာများကို မှန်ဝါးဝါး ဆေးရောင်များဖြင့် ချယ်မှုန်းထားသည်။ ထိုပိတ်စများကို ထုတ်လုပ်၍ ဈေးကွက် တင်ရောင်းချခဲ့ရာ အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည်။ ထိုပိတ်စကို တရားပြိုင်က တွေ့ရှိ၍ အလားတူ ဒီဇိုင်းဖြင့် ပိတ်စများ ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စ အတွက် တရားလိုက တရားစွဲဆိုရာ တရားပြိုင်က တရားလို၏ ဒီဇိုင်းကို အတွေးအခေါ် (Idea) အရသာ ရယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဒီဇိုင်း၏ အပြင်အဆင်၊ သွင်ပြင်၊ လက္ခဏာ

(၁) (a) *Burke and Margot Burke Ltd. Vs. Spicers Dress Designs* (1936) 1-Ch.400

(b) *Copinger and Skone James on Copyright*, 9th Edn., London, 1958, P-66)

(၂) (a) *Designs Guild Ltd. Vs. Russell Williams (Textiles) Ltd.*

[2000] 1-W.L.R., 2416 (U.K. House of Lords) / [2001] 1 All E.R. 700, H.L.

(b) *William Cornish, "Cases and Materials on Intellectual Proeprty"*. 4th., Edn., London . 2003. P-299

(Expression) ကို ရယူခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဟု ထုချေခဲ့သော်လည်း တရားလိုအား အနိုင်ပေးခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၏ မူလဇစ်မြစ် နိုင်ငံဖြစ်သော အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ တရားလို၏ ရဝမ် အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း အသစ်သည် အနုပညာရေးရာ လက်မှုအတတ် ပညာလုပ်ငန်း (Artistic craftsmanship work) တွင် အကျုံးဝင်ကြောင်း မြင်သာသည်။^(၂)

ထို့အပြင်တရားလိုသည် ရဝမ်အမျိုးသမီး များ အခြေခံသည့် အမျိုးသမီးများကို ပိုမိုနှစ်သက် ခုံမင် ဝတ်ဆင် လာကြစေအောင် အစဉ်အလာ ဝတ်ဆင်လာသော ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်တွင် အရှေ့မိတ် ဒီဇိုင်းတစ်ခုကို အသစ် တီထွင်ဖန်တီး၍ ထိုဒီဇိုင်းကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေရာ ၎င်း၏ဆောင်ရွက်ချက်မှာ မျိုးနွယ်တစ်ခု၏ အမှတ်သင်္ကေတ (Ethnic marks) သို့မဟုတ် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အမှတ်လက္ခဏာ (Traditional cultural expression) တစ်ခုအပေါ် ထပ်ဆင့် တီထွင်ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ချက် (Derivative works creations) တစ်ခုဖြစ်စေပေသည်။ ထိုသို့ ဂုဏ်သိက္ခာ အရလည်းကောင်း၊ အခြားနည်းအရ လည်းကောင်း ထိခိုက်နစ်နာ စေမှုမရှိသော ထပ်ဆင့် တီထွင်ဖန်တီး ခွင့်ကို တရားလိုက လုပ်ဆောင်ခွင့် ရှိသကဲ့သို့ ထိုသို့ အသစ်တီထွင်ဖန်တီးထုတ်လုပ် လိုက်ခြင်းအပေါ် မှတ်ပုံတင်လိုက်သည့်အပြင် လူအများအား နှစ်သက် ခုံမင် ဝတ်ဆင်လာကြစေ အောင် ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေ ခဲ့ပါက တရားလိုသည် မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရထိုက်ခွင့်ရှိစေထိုက်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းအကြောင်းများကြောင့် ပထမ ပြဿနာအပေါ်မူလရုံးတရားလိုသို့ အသာပေး ဖြေဆို သင့်ပေသည်။

ဒုတိယပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားလို၏ လုံချည်အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပုံစံအသစ်ကို လူအများ

ကြိုက်နှစ်သက် ကြခြင်းကြောင့် တရားပြိုင်တို့ကပင် သီးခြားစီ တုပထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်မှာ မြင်သာသည်။ မူလရုံးနှင့် ပထမအယူခံရုံး တို့ကလည်း ယင်းအချက် ကို တစ်သဘောတည်း ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ မူလရုံးတရားလိုမှာ အသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ရမှု၊ မှတ်ပုံတင်ခဲ့ရမှု၊ လူအများဝယ်ယူ ဝတ်ဆင်လာစေ ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရမှုများအတွက် ကုန်ကျခဲ့ရခြင်းများရှိမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ တီထွင် ဆန်းသစ် ထုတ်လုပ်မှုမှာ လူအများအား ဆွဲဆောင် စေခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါက ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ ကြုံတွေ့ ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တရားပြိုင်တို့ တုပ၍ အပြိုင်အဆိုင် ထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ခြင်းကြောင့် တရားလိုအား ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်စေခဲ့မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် တရားလို ကုန်ကျခဲ့သော စရိတ် စကများနှင့် နစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့ရမှု စုစုပေါင်းမှာ ကျပ်သိန်း ၆၀ ထက်မက ကျော်လွန်ခဲ့ကြောင်း မူလမူတွင် သက်သေထင်ရှားပေါ်လွင်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

သို့ဖြစ်ရာ မူလမူတွင် တရားပြိုင် တစ်ဦး ချင်းစီအား ကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ပေးလျော်စေခြင်းထက် တရားပြိုင်အားလုံးက ကျပ်သိန်း ၆၀ ကို အညီ အမျှပေးလျော်စေခြင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားပြိုင် တစ်ဦးချင်းအား ကျပ်သိန်း ၂၀ စီပေး လျော်စေခြင်း က ပိုမိုမျှတမှန်ကန်မှု ရှိစေပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ဤအထူးအယူခံမှုများ အသိသီး ကို တရားရုံးအဆင့်ဆင့် စရိတ်များနှင့်တကွ ခွင့်ပြု၍ ထုတ်ထားသော ပြဿနာများ အသီးသီးအပေါ် အောက်ပါအတိုင်း ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်သည် -

- (၁) ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူလပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) ပါ ပြဌာန်းချက်တွင် တရားလို

၂၀၀၉ ခုနှစ်၊
တရားမအထွေထွေအယူခံမှု
အမှတ် - ၇၂

မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး တရားမကြီးမှု အမှတ် -၁၅၃/ ၂၀၀၈တွင် တရားလို ဦးသန့်ဇင်က တရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်အပေါ် အမွေပုံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုစွဲဆိုသည်။ အမှုတွင် ငြင်းချက်အမှတ်(၁) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းမှုပြုလုပ်စဉ် တရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်က အမွေပုံပစ္စည်းဟု အဆိုပြုထားသော ပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်းပေးရန်အတွက် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၊ နည်း ၁အရ ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားပေးရန် လျှောက်ထားသဖြင့် မန္တလေးခရိုင်တရားရုံးက တရားမအထွေထွေမှု အမှတ်- ၂၅/ ၂၀၀၉ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်၍ ဒေါ်ဒေါ်၏ လျှောက်ထားချက်ကို ပယ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ အမိန့်ကို တရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်က ကျေနပ်မှုမရှိသဖြင့် မန္တလေးတိုင်းတရားရုံးသို့ တရားမအယူခံမှုအမှတ်-၆၃/ ၂၀၀၉ တင်သွင်းခဲ့သည်။ မန္တလေးတိုင်းတရားရုံးက အယူခံမှုကို ခွင့်ပြုပြီး မန္တလေးခရိုင်တရားရုံး၊ ဘီလစ်အား ပစ္စည်းထိန်းအဖြစ် ခန့်အပ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ရာ တရားလို ဦးသန့်ဇင်က ကျေနပ်မှုမရှိသောကြောင့် ဤတရားမအထွေထွေအယူခံမှုကို တင်သွင်းသည်။

မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်တွင် လျှောက်ထားသူဒေါ်ဒေါ်၏ အဓိကလျှောက်ထားချက်မှာ လျှောက်ထားခံရသူ ဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင် စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်၍ အခြားသူများ က ထိန်းသိမ်းရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် ထိုထိန်းသိမ်းသူများအား ဖယ်ရှားထိုက်ကြောင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း၊

လျှောက်ထားခံရသူဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုရှိသူမဟုတ်ကြောင်း ကောက်ယူနိုင်မည့်အထောက်အထားမရှိသဖြင့် ယင်း အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း သုံးသပ်လျက် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ရန် လျှောက်ထားမှုကို ပယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မန္တလေး တိုင်းတရားရုံး၏ စီရင်ချက်တွင် အမွေပုံပစ္စည်းများ၏ အများစုကို ရယူခွင့်ရှိကြောင်း အငြင်းမပွားသည့် အရွယ်မရောက်သေးသူများ၏ ကွယ်လွန်သူမိဘများပိုင် အမွေပုံပစ္စည်းများကို လက်ရောက်ရရှိရန် အပြိုင်တောင်းဆိုနေကြ သူများသည် အလုအယက်ဖြစ်နေကြရာ၌ အရွယ် မရောက်သေးသူအား မိမိတို့၏အမွေကို လိမ်လည် ယူခြင်းမခံရစိမ့်သောငှာ အမွေပုံကိုထိန်းသိမ်းကာ ဖြုန်းတီးမှုမူကာကွယ်ရန်အတွက် အမွေပုံပစ္စည်းများကို တာဝန်ယူ ထိန်းသိမ်းရန်ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်ခြင်းသည် တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိသည်ဟု မောင်ကျော်နှင့် မသိန်းကင် အမှု (၁)တွင်လည်းကောင်း၊ မပြီးပြတ်သေးသောအမှုတွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုပြီးဆုံးသည့်အခါ အမှုအနိုင်ရရှိသူအား မိမိအနိုင်ရရှိခြင်း၏ အသီးအပွင့်များမခံစားရခြင်း မရှိစေရန်အလို့ငှာ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းများကို မပျောက်မပျက်ထိန်းသိမ်းရန်ဖြစ်သည်ဟု ဦးအုန်းခင်နှင့် ဒေါ်စိန်ရင် အမှု(၂) တွင်လည်း ကောင်းညွှန်ပြထားကြောင်း၊ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်သည့်အခါ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းမှာ အမှုသည်တို့၏ အကျိုးငှာ ၎င်းတို့၏

(၁) ၁၉၅၉ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊ စာ-၇၂။
(၂) ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး(တရားလွှတ်တော်) စာ-၁၇၅။

ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်များနှင့် အညီ တရားရုံး၏ ထိန်းသိမ်းမှု အောက်တွင်ရှိသည့် ပစ္စည်းထိန်းသည် တရားရုံး၏ ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်၍ တရားရုံး အမိန့်များနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ ပစ္စည်းထိန်းက လက်ခံထားခြင်းသည် အမှုမှအမှုသည်များ၏ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်နှင့်အညီ ၎င်းတို့အားလုံး၏ လက်ရှိထားမှု ဖြစ်သည်ဟု ဝီအယ်(လ်)ကေ၊ကာစီချစ်တီးရားနှင့် ကိုမောင်စိန်အမှု(၇)တွင် အဆုံးအဖြတ်ပြုထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အချင်းဖြစ်အမှုမှ ပစ္စည်းများကိုလည်း ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ထိန်းသိမ်းစေခြင်းဖြင့်အမှုသည်များ၏ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်နှင့်အညီ ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်လျက် ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်စေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရွှေ့နေက အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင်စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်ဟု အယူခံတရားပြိုင်၏ တင်ပြချက်မှာ မှန်ကန်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ယင်းအချက်ကို မူလတရားမကြီးမှုတွင် ငြင်းချက်ထုတ်၍ စစ်ဆေးဆဲဖြစ်ကြောင်း၊ (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် အမွေပုံရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေးဝန်းအနောက်(ရယက)သို့ အပ်နှံခြင်း၊ ထို့နောက် ဆရာတော်ဦးစန္ဒာသီရိထံအပ်နှံခြင်းတို့မှာ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ သားသမီးများ၏ ဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ မူလမှုအဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)တွင် အမွေရှင်တို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေါ်ဒေါ်၏ သမက်များဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းနှင့် ဦးစိန်လှမောင်တို့နှင့် သားဦးထွန်းထွန်းဦးတို့က စနစ်တကျစာရင်းနှင့် တကွ ထုပ်ပိုးသိမ်းဆည်းခဲ့သည်ဟုလည်းကောင်း၊ အဆိုလွှာအပိုဒ်(၈)တွင် အမွေဆိုင်ရွှေထည်ပစ္စည်း(၁၀)မျိုးကို ဖော်ပြပြီး အပိုဒ်(၁၁)တွင် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်၌ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိမှ အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးအပ်၍ ယနေ့တိုင်ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်ရှိသည်ဟု

လည်းကောင်း ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ဦးသန့်ဇင်မှာ တစ်ဦးတည်းစားသောက်မှု အခက်အခဲရှိ၍ အစ်မဝမ်းကွဲတော်သူ ဒေါ်ဒေါ်၏သမီးဒေါ်လှလှမြင့်နှင့် ခင်ပွန်းဦးသန်းထွန်းတို့၏ အိမ်တွင်နေထိုင်လျက်ရှိသည်ဟု အဆိုလွှာအပိုဒ်(၁၂)တွင် ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ဒေါ်မြနွဲ့နှင့်ဦးဘရီ အမှု(၉)တွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ရန်မှာ တရားရုံးက ချင့်ချိန်ဆောင်ရွက်ရမည်ကိုစွဲဖြစ်သော်လည်း အလွန်ခိုင်လုံသော အမှုပေါ်ပေါက်ခြင်း မရှိလျှင် တရားဝင်ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့် လက်ရှိထားသည်ဟုဆိုသော တရားပြိုင်လက်ရှိဖြစ်သည့် ပစ္စည်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အရေးဆိုသည့်အမှု၌ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ခြင်းဖြင့် တရားရုံးက စွတ်ဖက်မည်မဟုတ်ဟု လမ်းညွှန်ထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ကွယ်လွန်သူတို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ရှိသူအယူခံ တရားလို ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်တွင်ထားရှိသဖြင့် လည်းကောင်း၊ သေချာစွာထုပ်ပိုးထား၍လည်းကောင်း၊ ပျောက်ပျက်၊ လျော့နည်း၊ ဆုံးရှုံးခြင်းများရှိမည်မဟုတ်သည့် အတွက် ပစ္စည်းထိန်းခန့်၍ အပ်နှံထားရန်မလိုအပ်ကြောင်း၊ တိုင်းတရားရုံး၏ အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်၍ ခရိုင်တရားရုံး၏ အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင် ပြသည်။

အယူခံတရားပြိုင်၏ ရွှေ့နေက မူလမှုအဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)၊ (၁၀)နှင့်(၁၁)တို့တွင် ဖော်ပြထားချက်များအရ လည်းကောင်း၊ အဆိုလွှာနှင့် ပူးတွဲတင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းအမှတ်စဉ် (၁)(၂) (၃)တို့အရ လည်းကောင်း အမွေဆိုင်ပစ္စည်း များမှာ အမှုနှင့်မသက်ဆိုင်သည့်အခြားသူများ၏ ထိန်းသိမ်းမှုအောက်တွင် ရောက်ရှိနေသည်မှာ ထင်ရှားနေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားခြင်းဖြင့် နှစ်ဖက်အမှုသည်များအတွက် နစ်နာရန်အကြောင်းမရှိသောကြောင့် တိုင်းတရားရုံး ၏ အမိန့်ကို အတည်ပြုပေးသင့်ကြောင်း၊ တရားမ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ

(၃) ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊ စာ-၅၀၁။
 (၄) ၁၉၆၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၂။

အမိန့် ၄၀၊ နည်း ၁ တွင် တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိလျှင် တရားရုံးသည် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ် နိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ပြဌာန်းထားကြောင်း၊ ယခုအမှုတွင် အချင်း ဖြစ် ပစ္စည်းများကို ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ် ထိန်းသိမ်းစေ ခြင်းဖြင့် အမှုသည်များ၏ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် သဘောပင်သက် ရောက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံး၏ အမိန့်ကို ဆက်လက်အတည်ပြုသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြ သည်။

အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သည် အမွေရှင် ဒေါ်မြရင်၏ တစ်ဦးတည်းသော သားဖြစ်ပြီး၊ မိဘနှစ်ပါးကွယ်လွန် သောအခါ ဒေါ်မြရင်၏ညီမ ဒေါ်မြတင်က သားအဖြစ်မွေးစားခဲ့ရသူဖြစ်၍ အမွေရှင်ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့၏ သားဖြစ်သည်။ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်မာ အမွေရှင်ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့နှင့် ညီအစ်မတော်စပ်သူဖြစ်သည်။ ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်ဒေါ်နှင့် ဒေါ်မြတင်တို့၏ မိဘများ ကျန်ရစ်သော အမွေပစ္စည်းများနှင့် ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့ ကွယ်လွန်စဉ် ကျန်ရစ်သော အမွေ ပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲပေးရန် အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်က ဒေါ်ဒေါ်အပေါ် တရားစွဲဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

မူလမှုအဆိုလွှာ အပိုဒ်(၇)တွင်ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေါ်ဒေါ်၏သမက်များ ဖြစ်ကြသော ဦးသန်းထွန်းနှင့် ဦးစိန်လှမောင်တို့နှင့် သားဦးထွန်းထွန်းဦးတို့က စနစ်တကျစာရင်းနှင့် တကွ ထုပ်ပိုးသိမ်းဆည်း ခဲ့ကြောင်း၊ အပိုဒ်(၁၀)တွင် တရားလိုဦးသန့်ဇင်မှ အဒေါ်ဒေါ်ဒေါ်နှင့် အမွေခွဲဝေရေးအတွက် ပြောဆိုရန် ဦးသန်းထွန်းတို့က (၂၉-၁၀-၉၅)နေ့တွင် စာချုပ် ချုပ်ဆိုလွှဲ အပ်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ အပိုဒ်(၁၁)တွင် ရွှေထုပ်ကို (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် ချမ်းအေးသာစံမြို့နယ်၊ ပြီးပြည့်စုံ မေ့ရုံကျောင်းတိုက်မှ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိ ထံသို့ အပ်နှံထားခဲ့ကြောင်း၊ (၂၀၀၀)ပြည့်နှစ်တွင်

ဦးစန္ဒာသီရိမှ တရားလိုဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲ ပြောင်းပေး၍ ယနေ့တိုင် ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်တွင် ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြထားပြီး၊ အဆိုလွှာနှင့် ပူးတွဲ တင်ပြသည့် စာရွက်စာတမ်းများအရလည်း (၃-၁၁- ၉၅)နေ့တွင် ဦးသန်းထွန်းမှ တရားလိုဦးသန့်ဇင်သို့ ရွှေထည်ပစ္စည်းများ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ကြောင်း၊ ထို့နောက် ဒေးဝန်းအနောက်ရပ်ကွက်(ရဝတ) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌမှ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိသို့ (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် ယာယီထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပေးရန် အပ်နှံခဲ့ ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ ချေလွှာတွင် အဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)နှင့် ပတ်သက်၍ သမီးနှင့် သမက်ဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းတို့က ဒေါ်ဒေါ်လက်ဝယ် တွင်ရှိသောသော့ကို တောင်းပြီးပစ္စည်းများကို ထုတ် ကြည့်ပြီး ဒေါ်ဒေါ်၏သားကြီးဖြစ်သူ ကိုထွန်းထွန်းဦး ပြန်ရောက်မှ ခွဲဝေပေးမည်ဟုပြောကာ ယူဆောင်သွား ကြောင်း၊ အဆိုလွှာအပိုဒ်(၁၀)(၁၁) မမှန်ကြောင်း၊ ဘုန်းကြီးထံအပ်နှံခြင်း မမှန်ကြောင်း၊ သမက်ဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းက ပစ္စည်းများကို ရယူရန် စီမံခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ ပစ္စည်းများကို၎င်း၏လက်ဝယ်တွင်သိမ်းဆည်း ထားကြောင်း ချေပထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။

ဖော်ပြပါ အဆိုလွှာနှင့် ချေလွှာတို့တွင် ဖော်ပြ ထားချက်အရ အမွေပစ္စည်းဟု အဆိုပြုသော ရွှေထည် ပစ္စည်းများမှာ အမွေဆိုင်များဖြစ်ကြသော အယူခံ တရားလိုဦးသန့်ဇင်နှင့် အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်တို့ ထံတွင် မရှိဘဲ အမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သူ ဒေါ်ဒေါ်၏သား၊ သမက်ဖြစ်သူတို့ထံတွင်လည်းကောင်း၊ ဘုန်းကြီး ဦးစန္ဒာသီရိထံတွင်လည်းကောင်း၊ ထိန်းသိမ်း ထားရ ကြောင်း၊ ထိုသူများမှလည်း အဆင့်ဆင့်ပြန်လည် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင်နေသဖြင့် အဆိုပါ ပစ္စည်းများကို ပျောက်ပျက်မသွားစေရန် မည်သူကမျှ တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်၏ တရားမ ကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၊နည်း ၁ အရ ပစ္စည်းထိန်းခန့်

ပေးရန်ကျမ်းကျိန်လွှာနှင့် အတူလျှောက်ထားချက်တွင် အယူခံတရားလိုဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင်စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်၍ အမွေပစ္စည်းဟုဆိုသော ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို အခြားသူများက ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နေကြောင်း၊ ဤသို့ မသက်ဆိုင်သူများ မှ ထိန်းသိမ်းမည့်အစား ပျောက်ပျက်ခြင်း မရှိစေရန်အတွက် တရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်း တစ်ဦးခန့်ထားပေးသင့်ကြောင်း ဖော်ပြလျှောက်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းလျှောက်လွှာအရဆိုလျှင် အယူခံ တရားလိုဦးသန့်ဇင်၏ မစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအကြောင်း တစ်ရပ်တည်းကြောင့် မဟုတ်ချေ။ အမွေဆိုင်ပစ္စည်း များကို မပျောက်ပျက်စေရန် အတွက်မည်သို့မျှ သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိသူ အခြားသူများက ထိန်းသိမ်းနေရ သဖြင့် တရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ထိန်းသိမ်းစေလိုကြောင်း ရည်ရွယ်တောင်းဆိုနေခြင်းဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၁နည်း ၁အရ တရားမမှုများတွင် အခင်းဖြစ်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အမှုအတောအတွင်း လျော်ကန်သင့်မြတ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိမည်ဟု ယူဆလျှင် အမှုစစ်သည့် တရားရုံးက ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်သည့် အမိန့်မှာ မူလတရားရုံးက ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထား၍ ချမှတ်ရသည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအမိန့်မျိုးကို အယူခံရုံးအနေနှင့် လွယ်လင့်တကူဝင်ရောက်စွက်ဖက်လေ့မရှိပေ။ သို့သော်မူလတရားရုံးက လိုက်နာအပ်သည့် စည်းကမ်းနည်းလမ်းများနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိဘဲ ပစ္စည်းထိန်းခန့်သည့် အမိန့်ကို ချမှတ်လျှင် အယူခံရုံးကဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရမည်။ အေ၊ ဘီအဗွဒုလ္လာ(ခ) ဦးဘစိန်နှင့် အေ၊ကေ အဗွဒုလ္လာ(ခ) ဦးမောင်လွင်ပါ (၁၁)အမှု^(၅)ကို ကြည့်ပါ။ အလားတူ ဒေါ်ရီနှင့် မအေးကြည် အမှု^(၆)တွင်လည်း ပစ္စည်းထိန်း

ခန့်ထားသည့်အမိန့်မှာ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆုံးဖြတ်ကာ ချမှတ်လျှင်အယူခံရုံးအနေဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုနိုင်ဟု အဆုံးအဖြတ်ပြုထားသည်။ ထို့ပြင်ယင်း စီရင်ထုံးတွင်ပင် တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိလျှင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားနိုင်သည်ဟု တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၄၀၁နည်း ၁ က အတိအလင်းပြဌာန်း ထားကြောင်း၊ တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိမရှိဆိုသောပြဿနာမှာ အမှုကိုလိုက်၍ အမှုတွင်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော အကြောင်းခြင်းရာများအပေါ်မှီငြမ်း၍ အဆုံးအဖြတ်ပြုရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မည်သည့်အခါမျိုးတွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထား ရမည်၊ မည်သည့်အခါတွင် မခန့်ထားရဟု ပုံသေကားချပ်သတ်မှတ်ထား၍ မရကြောင်း၊ တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိ၊ မရှိဆိုသောကိစ္စကို စဉ်းစားရာတွင် (က) တရားလိုသည် စွဲဆိုသောအမှုကို အနိုင်ရရန်လမ်းရှိခြင်း၊ (ခ) အငြင်းပွား လျက်ရှိသော ပစ္စည်းမှာ ပစ္စည်းထိန်းမခန့်အပ်ပါက ပျောက်ပျက်သွားရန် လုံလောက်သည့် အကြောင်းပေါ်ပေါက်နေခြင်း၊ (ဂ) တရားလိုသည် လျှောက်ထားသည့်ကိစ္စတွင် အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း စသည့်အချက် ၃ရပ်နှင့် ညီညွတ်ရန်လိုကြောင်း၊ ထိုသို့ ညီညွတ်လျှင်ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားရန်ခွင့်ပြုသင့်ကြောင်း၊ အတိအလင်းရှင်လင်းညွှန်ပြထားသည်။

ယခုအမှုတွင် အယူခံတရားလိုဦးသန့်ဇင်က စွဲဆိုသောအမွေပစ္စည်းဟု အဆိုရှိသည့် ရွှေထည်ပစ္စည်းများမှာ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ပေးရန် လျှောက်ထားသူ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ လက်ဝယ်မရှိကြောင်း အငြင်းမပွားချေ။ အယူခံတရားလို၏ လက်ဝယ်ယနေတိုင်ရှိသည်ဟု အဆိုလွှာတွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း ယင်းပစ္စည်းများကို အမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သူ ဦးသန်းထွန်း၊ ဦးစိန်လှမောင် နှင့် ဦးထွန်းထွန်းဦး (ဒေါ်ဒေါ်၏ သမက်များနှင့် သား)

(၅) ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၇၂။

(၆) ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊စာ-၁၃၉၈။

တို့က သိမ်းဆည်းထားရခြင်း၊ ၎င်းတို့မှ ဦးသန့်ဇင်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာ ဦးသန့်ဇင်မှ ဒေးဝန်းအနောက် ရပ်ကွက်(ရဝတ)အဖွဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းပေးရန် အပ်နှံရာ (ရဝတ)အဖွဲ့မှ ပြီးပြည်စုံဓမ္မာရုံကျောင်းတိုက်မှ ဘုန်းကြီး ဦးစန္ဒာသီရိထံသို့ အပ်နှံထားခြင်း၊ တဖန် ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိမှ အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း တို့ပြုခဲ့ကြောင်း အယူခံ တရားလို အဆိုပြုချက်နှင့် ပူးတွဲတင်ပြသည့် စာရွက် စာတမ်းများအရ ပေါ်ပေါက် နေရာ အယူခံတရားလို အနေဖြင့် အမွေပစ္စည်းဟု ဆိုသော ရွှေထည်များကို မပျောက်ပျက် စေရန် တာဝန် ယူထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု ဆိုရန်ခံယဉ်းပေသည်။ ထို့ပြင် အယူခံ တရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်အနေဖြင့် ပစ္စည်း ထိန်းခန့်အပ် ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်းမှာ အမွေ ပစ္စည်းများကို မပျောက်ပျက်စေရန်အတွက် မသက်ဆိုင်သူများက ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းခြင်းထက် တရားရုံးက ခန့်ထား သည့် ပစ္စည်းထိန်းက ထိန်းသိမ်း ခြင်းက ပိုမိုသင့်မြတ် မည်ဟု ရည်ရွယ်၍လျှောက်ထား ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း

လည်းပေါ်ပေါက်နေသည်။

ပစ္စည်းထိန်းခန့်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုပြီးဆုံးသောအခါအမှု အနိုင်ရရှိသူအား အနိုင်ရရှိခြင်း၏ အသီးအပွင့်များ ရရှိခံစားနိုင်စေရန် အတွက် အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းများကို မပျောက်မပျက် ထိန်းသိမ်းရန် ဖြစ်ရာယခုအမှုတွင် အချင်းဖြစ် အမွေဆိုင်ပစ္စည်း ရွှေထည်များကို မပျောက်ပျက်စေရန် အတွက်မည်သူမျှ တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း မရှိသည့် အခြေအနေ တွင် တရားရုံး၏ ထိန်းသိမ်းမှု အောက်တွင်ရှိသည့် ပစ္စည်းထိန်းကထိန်းသိမ်းစေခြင်း သည် လျှော်ကန် သင့်မြတ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံးက ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင် ထား၍ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤအယူခံရုံး အနေဖြင့် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရန် မသင့်ချေ။

သို့အတွက် ဤတရားမ အထွေထွေ အယူခံမှုကို စရိတ်နှင့်တကွ ပလပ်လိုက်သည်။
ရှေ့နေကျပ် ၃၀၀/-သတ်မှတ်သည်။

စာမျက်နှာ ၇၉ မှ အဆက်

တီထွင်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပါဝင်ခြင်း မရှိဟု သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ သည့်တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီသည် ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်မှန်ကန်မှု မရှိကြောင်း။

- (၂) မူလရုံးတရားလိုသည် ၎င်း၏ မူပိုင် အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမှုအတွက် စွဲဆိုထားသည့် နစ်နာကြေးများ

ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း။

ထို့နောက် ပထမအယူခံရုံးဖြစ်သော ကချင် ပြည်နယ်တရားရုံးနှင့် ဒုတိယ အယူခံရုံး ဖြစ်သော တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) တို့၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများအသီးသီးကို ပယ်ဖျက်၍ မူလရုံးဖြစ်သော မြစ်ကြီးနားခရိုင်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများကို တစ်စိတ် တစ်ဒေသအတည်ပြုပြီး မူလရုံးတရားပြိုင် အသီးသီးက တရားလိုအပေါ် နစ်နာ ကြေးငွေကျပ် သိန်း ၂၀စီပေးအပ်ကြစေရန် ပြင်ဆင်ဒီကရီ ချမှတ်ပေး လိုက်သည်။

judicial journal

English section

The Role of Constitutional Tribunal of the Republic of the Union of Myanmar

U TUN KYI

Introduction

The Republic of the Union of Myanmar is situated in south-east Asia and is bordered by China to the north and north-east, Laos and Thailand to the east and south-east, the Andaman Sea and Bay of Bengal to the south and Bangladesh and India to the west.

The total land area of the Republic of Union of Myanmar is 676,578 sq. kilometers. The population of Myanmar is estimated 57 millions in the year 2008.

The Republic of the Union of Myanmar became a member of the United Nations on 19th April 1948 and actively

participated in the activities of the United Nations and its agencies. On 23rd July 1997, she became a full fledged member of the Association of South East Asian Nations (ASEAN), and has been consistently practicing the independent, active and non-aligned foreign policy based on the five principles of peaceful co-existence.

The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar has been adopted through a nation-wide referendum on 29th May 2008. This Constitution came into operation through out the Union from the day the first session of the Pyidaungsu Hluttaw was convened.

Formation of Constitutional Tribunal of the Union

According to Section 293 of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, the Courts of the Union are formed as follows:

- (1) Supreme Court of the Union, High Courts of the Region, High Courts of the State, Courts of the Self-Administered Division, Courts of Self-Administered Zone, District Courts, Township Courts and the other Courts constituted by law;

- (2) Courts-Martial;
- (3) Constitutional Tribunal of the Union.

In this regard, the Constitutional Tribunal of the Union included in judiciary.

The Constitutional Tribunal of the Union was formed under the basic principle Section 46 of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar. And also it was formed with nine members including the Chairperson.

In respect of formation of the Constitutional Tribunal, the President submitted the candidature list of total nine persons, three members chosen by him, three members chosen by the Speaker of the Pyithu Hluttaw and three members chosen by the Speaker of the Amyotha Hluttaw and one member from among nine members to be assigned as the Chairperson of the Constitutional Tribunal of the Union, to the Pyidaungsu Hluttaw for its approval. And then, the President appointed the Chairperson and members of the Constitutional Tribunal of the Union approved by the Pyidaungsu Hluttaw.

Functions and Duties of the Constitutional Tribunal of Union

The functions and duties of the Constitutional Tribunal of Union are as follows:

- (1) interpreting the provisions under the Constitution;
 - (2) vetting whether the laws promulgated by the Pyidaungsu Hluttaw, the Region Hluttaw, the State Hluttaw or the Self-Administered Division Leading Body and the Self-Administered Zone Leading Body are in conformity with the Constitution or not;
 - (3) vetting whether the measures of the executive authorities of the Union, the Regions, the States and the Self-Administered Areas are in conformity with the Constitution or not;
 - (4) deciding Constitutional disputes between the Union and a Region, between the Union and a State, between a Region and a State, among the Regions, among the States, between a Region or a State and a Self-Administered Area and among the Self-Administered Areas;
 - (5) deciding disputes arising out of the rights and duties of the Union and a Region, a State or a Self-Administered Area in implementing the Union Law by a Region, State or Self-Administered Area;
 - (6) vetting and deciding matters intimated by the President relating to the Union Territory;
 - (7) with regard to a case being heard by a court, deciding disputes submitted in accord with the Constitution Section 323 and the Law of the Constitutional Tribunal of the Union Section 17;
 - (8) functions and duties conferred by laws enacted by Pyidaungsu Hluttaw.
- Submission to obtain the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal of the Union.**
- The following persons shall have the right to submit matters directly to obtain the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal of the Union under Section 325 of the Constitution.
- (1) the President;
 - (2) the Speaker of the Pyidaungsu Hluttaw;

- (3) the Speaker of the Pyithu Hluttaw;
 - (4) the Speaker of the Amyotha Hluttaw;
 - (5) the Chief Justice of the Union;
 - (6) the Chairperson of the Union Election Commission.
- Then, under Section 326 of the Constitution the following persons and organizations shall have the right to submit matters to obtain the above-mentioned facts from the Constitutional Tribunal of Union in accord with the prescribed procedures:
- (1) the Chief Minister of the Region or State;
 - (2) the Speaker of the Region or State Hluttaw;
 - (3) the Chairperson of the Self-Administered Division Leading Body or the Self-Administered Zone Leading Body;
 - (4) Representatives numbering at least ten percent of all the representatives of the Pyithu Hluttaw or Amyotha Hluttaw.
- Union in respect of obtaining interpretation, resolution and opinion, the Chief Minister of the Region or State shall submit their submission to the Constitutional Tribunal via the President. The Speaker of the Region and State Hluttaw shall put up their submission to the Constitutional Tribunal via the Speaker of the Pyidaungsu Hluttaw. The Chairperson of the Self-Administered Division Leading Body or the Self-Administered Zone Leading Body shall put forward their submission to the Constitutional Tribunal via the respective Chief Minister of the Region or State and the President. Representatives numbering at least ten percent of all representatives of the Pyithu Hluttaw or the Amyotha Hluttaw shall put up their submission to the Constitutional Tribunal via the respective Speaker of the Hluttaw.

In respect of the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal, the above-mentioned person and organizations shall attach concrete and precise evidences sufficiently on submitting in conformity with prescribed procedure under the provision of Section 16 of the Law of the Constitutional Tribunal of the Union. Under the Section 17 of this law, in connection with a case being heard by a court, if there arises a dispute whether the provisions

According to Section 15 of the Law of the Constitutional Tribunal of the

contained in any law contradict or conform to the Constitution, the said court shall stay the trial and submit its opinion to the Chief Justice of the Union as soon as possible. The Chief Justice of the Union shall put forward the said submission accompanying his opinion to the Constitutional Tribunal of the Union.

Vetting, Hearing and Conclusive Resolution

The submission which is put up under the above mentioned Section 16 or 17, to be scrutinized, the Chairperson shall constitute scrutinization board including three members (i.e one of the members chosen by the President, one of the members chosen by the Speaker of the Pyithu Hluttaw and one of the members chosen by the Speaker of the Amyotha Hluttaw.)

This board is responsible to check the submission whether or not to have attached related information, acceptable evidences and documents clearly and completely. If it is not complete, the board shall urge those who put up submission to submit the necessary documents within the due date.

If there will be the person or department, organization to respond to the submission, they are supposed to be allowed to submit related facts and concrete

evidences and documents within the due date after being inferred with a copy of submission. On completion of requirements, it shall be submitted to the Constitution of the Tribunal for hearing.

All members including the Chairperson shall hear and decide in respect of the submission. On hearing, at least six members including the Chairperson shall hear unless all members are incapable of taking part for serving duty and other reasons.

On hearing at the Tribunal, hearing date shall be pronounced in advance and shall be made before the open court apart from the State's confidentiality or security to be affected. Arguments from those concerned with regard to submission can be heard. Hearing shall be made as early as possible. Opinion of experts and suggestion shall be acquired after inviting them. The relevant provisions of the Code of Civil Procedure, the Code of Criminal Procedure and the Evidence Act shall be applied and exercised when appropriate.

After hearing the due date of the conclusive resolution shall be declared in advance. The Constitutional Tribunal of the Union shall proclaim conclusive resolution as early as possible. This resolution shall be passed by the approval of

over half of the members of the Constitutional Tribunal. And then it shall be proclaimed in open court.

The resolution of the Constitution Tribunal shall be final and conclusive. The resolution of the Constitution Tribunal has come into effect to the relevant governmental organizations and persons as well as respective territory.

Qualifications of the Members of the Constitutional Tribunal of the Union

Under Section 333 of the Constitution, it has been prescribed that the members of the Constitutional Tribunal should have the following qualifications:

- (1) person who has attained the age of 50 years;
- (2) person who has qualifications, with the exception of the age limit, prescribed in Section 120 of the Constitution for Pyithu Hluttaw representatives;
- (3) person whose qualification does not breach the provisions under Section 121 of the Constitution which disqualify a person standing for election as Pyithu Hluttaw representatives;
- (a) person who has served as a Judge of the High Court of the Region or State for at least five years; or
- (b) person who has served as a Judicial Officer or a Law Officer at least 10 years not lower than that of the Region or State level for; or
- (c) person who has practiced as an Advocate for at least 20 years; or
- (d) person who is, in the opinion of the President, an eminent jurist.
- (5) person who is not a member of a political party;
- (6) person who is not a Hluttaw representatives;
- (7) person who has political, administrative, economic and security outlook;
- (8) person loyal to the Union and its citizens.

Impeachment of the Chairperson and Members of the Constitutional Tribunal of the Union.

According to Section 334 of the Constitution, the Chairperson and members of the Constitutional Tribunal of the Union may be impeached on any of the following reasons:

- (1) high treason;
- (2) breach of any of the provisions under the Constitution;
- (3) misconduct;
- (4) disqualification of the qualifications of member of the Constitutional Tribunal of the Union prescribed under Section 333 of the Constitution;
- (5) inefficient discharge of duties assigned by law.

Term of the Constitutional Tribunal of the Union

The term of the Constitution Tribunal of the Union is the same as that of

the Pyidaungsu Hluttaw being five years. However, the ongoing Constitutional Tribunal of the Union, on expiry of its term, shall continue its functions till the President forms a new Tribunal under the Constitution.

Conclusion

There are different names relating to the Constitutional Tribunal such as "Constitutional Court", "Constitutional Council" in the countries of the world. It is the main task which is responsible for the protection of Constitutionality. This article is not complete but it is only brief information to the Constitutional Tribunal of the Union. If one wishes to know more in detail about the Constitutional Tribunal of the Union in Myanmar, one should study from Section 320 to 336 under the Chapter VI of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, the Law of the Constitutional Tribunal of Union and the Rules of this Law.

U TUN KYI

Overview on Legal Culture and Legal Profession of the United States and Japan

Aye Aye Hlaing

As a Young Leader's Programme student, I had a chance to study on legal culture and legal system, and legal profession of the United State and Japan. This issue will make an over view of comparative study on legal culture and legal profession between the United States and Japan. Even though the legal profession, which includes judges, prosecutors and lawyers, this item makes analysis upon lawyers in the United State and Japan. It will describe basic structure of legal profession, legal education and their functions. The aim of issue is to provide the understanding on basic structure of legal profession and legal education system and

the differences between these two countries. It is hoped to look at that the experiences, how to establish their legal profession and how to handle their legal function provide to get improvement for analysis upon own legal profession.

Legal Culture

The United States (hereinafter briefed us the US) has long been known throughout the world as the paradigm of pluralist society comprised of virtually every ethnic and religious group in the world. Despite of cultural diversity of its people, The US historically has followed the legal traditions established by its

English founding fathers. One of the great heritages of the US is the establishment of its Common Law system. The presentday Common Law tradition of the US has common root with the British system of law, but is unique into itself. The principle of *stare decisis*, the legal tradition of following rules or principle of law laid down on prior judicial decisions is the cornerstone of legal framework in the US. The US has written constitution in contrast to England's unwritten constitution. Due to the US federal system in which there are two different level of laws, federal and States. To resolve differences quickly and efficiently, it has created additional principles of law in term of federal pre-emption has "states' rights". The US in term of codification of laws and regulations, has come closer to civil law countries as Japan in which the principle of *stare decisis* does not appear to play as large a role. ¹

The present day, Japan draws on the two major legal systems of the world. Both civil law and common law systems are combined in a culture that has embraced modern western value while preserving Japanese tradition. The ancient Chinese and Korean influenced on Japa-

nese political, religious and social thoughts. In the nineteenth century, Japan has borrowed² extensively from legal system of Germany and France. Japan made the full scale adaptation of civil law system as source of law and considering but rejecting the introduction of the English Common Law. Like other civil law countries, Japan does not have an adversarial system of law nor is there a jury system. (Today, Japan is initially practicing the user friendly judicial system; it is like a jury system, but not widely for the whole nation.) The judges are both the fact finder and interpreters of applicable law. After the Second World War a new Japanese constitution (1947) drafted on an American Constitutional model was adopted. The new constitution brought an end of the monopoly of civil law and encouraged the adaptation of civil and common law value in one legal system. The new constitution has become a fundamental part of Japanese legal and social culture. It has powerful influences on the life of the nation. ²

There are many differences between the legal systems of Japan and the US. It is also necessary to have a general understanding of judicial administration

¹The american legal system in brief, <http://www.daviddfriendman.com>

²Why study japanneselaw, <http://warwick.ac.uk>

in Japan and the US. The US has different court systems, such as federal and state and local, with different administration, Japan has a centralized judiciary under the national government. In the US, selection methods for judges differ between the federal judiciary and from State to State. Judges are uniformly selected from experienced, practicing attorneys, including prosecutors, and either through election or through appointment by a designated appointing authority.³ Japanese system for judicial selection can be characterized as a career system. Japanese judges are almost exclusively career judges appointed from the assistant judges who become assistant judges immediately upon graduation from the training institute.⁴

The legal education systems of two nations and the process by which lawyers become licensed created major differences between the systems. The differences in education lead to different between the types of individuals that are called lawyers in the US and Japan.

Lawyers in the US

The lawyers in the US have an extremely wide of practice activities such

as civil litigation, prosecution and defense of criminal cases, general and specialized legal advising estate planning, drafting of document, business planning. They have other specialized practice as administrative law, tax, domestic relation patent and copy right, antitrust. Lawyers also teach law and serve as judges in the court and administrative agencies at both the state and federal levels. They act as both advocates and advisors in the US society. As advocates, they present one of the opposing parties in criminal and civil trial by presenting evidence that supports their clients in court. As advisors, lawyers counsel their clients as to their legal rights and obligations and suggest particular courses of action in business and personal matters. There are many kinds of lawyers such as trial lawyers, environmental lawyers, intellectual property lawyers. civil attorneys who assist client with litigation, will, trust, contracts, mortgages, title and lease. Besides these lawyers, there are also bankruptcy, international, tax, criminal, corporate. immigration, probate lawyer etc. In the US, there are many fields they do and many become teachers, public administrators, business executives, real-

³The american legal system in brief, <http://www.daviddfriendman.com>

⁴Dean, M, japanese legal system: text and materials(1997) Cavendish publishing limited.

estate brokers, full time inventors, FBI officers, sale men and sale women, musicians, playwrights, poets and politicians. That is why, the US is nicknamed the land of lawyers.⁵

Lawyers have the peculiar power in the US to shape society through changes in the law as effective by decisions of court and lawyers can take instrumental role in the effective resolution of disputes. Their training and experience can direct the parties to dispute to a reasonable resolution based on the facts of the particular case. As reflect of this nature there is great debate going on in the US as to the proper function of lawyers.⁶

In the US, the American Bar Association is the largest voluntary professional association in the world. ABA membership is open to lawyers admitted to practice and in good standing before the bar of any state or territory of the US. It is organized by not only the practicing lawyers but also non lawyers such as judges, federal court executives, law school educators, criminal justice professionals, members of administrative agencies and industrial organizations, law

office administrators, legal assistants, law librarians and members of association approved law school broads of professor. Member of the other nations have not been admitted to practice of law in the US can become as an international association.⁷

Legal Education in the US

There is no undergraduate law degree in the US. The Basic admission requirements for American law schools are a bachelor's degree in any field and the Law School Admission Test (LSAT). The American law degree is called the Juris Doctor (JD) and usually requires three years of study. The JD program involves courses in American common and statues law as well as international and business law. No particular subject or major field of study is required at undergraduate level. Law schools are concerned that applicants have taken courses which develop communication and analytical skill, and that they have exposed themselves to a variety of disciplines. It is preferable to intense specialization in any one of fields; economics, social science

⁵Thomas L.Shafer with Mary M..Shafer,American lawyers and their community(ethics in legal profession), University of Notre Dame

⁶R.Dhavan N Kibble & W.Twin,Access to legal education and the legal profession,butter worths&Co (publisher)Ltd 1989

⁷Brief history of American Bar Association,<http://lectlaw.com>

(sociology, psychology, anthropology, political science) computer science, accounting and pure science. All these subjects may be at virtually any university. At law schools in the US, the bachelor's degree is not necessary requirement for the students who reside in the US. At the beginning of undergraduate study, JD applicants should take the Law School Admission Test (LSAT). No knowledge of law is needed to do well on this examination. It is standardized test of academic aptitude in the areas of reading comprehension and analytical logical reasoning. Most American law schools share the aim of education to become lawyers for careers that may take many paths and that will frequently not be limited to any particular state or region. Although American legal education is still fundamentally an education for generalists, it emphasizes the acquisition for broad, and basic knowledge of law, understanding of function of legal system, and development of analytical abilities of high order. In the US, graduate law degrees are various permutations of the LL.M, MCL and JSD. These degrees are post graduate to the JD, which is after the undergraduate degree. The LL.M is one year master degree for

American lawyers and for foreign lawyers or law graduates from common law countries. The MCL is one year master degree for civil law lawyers and graduates. The JSD is a doctoral degree, and generally law schools will only consider candidates for a JSD is the person who already got master degree from the same law school. The most appropriate programs for foreign lawyers are the Master of Comparative Law (MCL) and Master of Comparative Jurisprudence (MCJ). In general, higher graduate law students are qualified lawyers with several years experience.⁸

American Bar Examination

In the US, lawyers must be admitted to practice in a particular State. Among other admission requirements, lawyers usually must take a bar examination administered by state board of bar examiners. These bar exams are administered twice a year, at the end of February and July. Usually, this exam consists of the Multistate Bar Examination (MBE), which is multiple choice exam covering American law in six subjects; contracts, torts, criminal law and procedure, constitutional law, evidence, and property. The MBE takes only one day and is the same

⁸Admission process, study in US, <http://useic.ru/study/apply/law.html>

exam administered in all states, which use it. Each state usually then adds a portion on the exam requiring additional multiple choice questions on state law subjects, written essay and sometimes a performance test aspect. Such kind of state portion usually takes another day. Almost all jurisdictions also require candidates to pass Multistate Professional Responsibility Exam (MPRE), which is administered three times a year (March, August and November). Foreign candidates may be allowed to take an American Bar Exam if they have received their JD or JSM or LL.M degree from ABA accredited law schools. California and New York are the most popular bar jurisdiction for foreign lawyers.⁹

Lawyers in Japan

The Japanese for "legal profession" is *hoso*. It includes judges, prosecutors and practicing attorneys (lawyers). At present, a person must pass the National Bar Examination for entry into the Legal training and Research Institute (Training Institute), which under the jurisdiction of the Supreme Court. The National Bar Examination is extremely competitive one

with an absurdly low success rate. A person passing the National Bar Examination complete eighteen months to two years of training (the length of training was reduced to 18 months in April 1999) and must pass a relatively ministerial final examination before choosing the one of three possible career path; as an attorney (lawyer), a public prosecutor and an assistant judge.¹⁰

Japan has a unified Bar but this consists only of attorneys (lawyers). Public prosecutors are employed by the national ministry of justice and are under the direction of prosecutors general. The careers of judges are general separated and apart from those of the other two branches of the legal profession. There was a historical separation between judges and public prosecutors, on the other hand, and practicing lawyers on the other. When we study about Japanese legal profession and present condition, it was evolved under its historical and cultural background has played a specific role.

History of Japanese Legal Profession

After the Meiji restoration of 1867, the whole legal system of Japan was

⁹American bar examination, <http://www.lawmaster.com>

¹⁰Oda Hiroshi, Japanese Law, Oxford University press, 1999.

transplanted from the West as adopted a written system of law. There was called that an era of the beginning of the modern Japan and the end of the traditional Japanese Confucian system. In 1889, the Meiji constitution was enacted and a number of laws were introduced to perform. Among them, one of the laws was lawyer law that was the first comprehensive regulation of legal profession. In 1893, the first law on attorney was enacted which required lawyers had to pass examination that was different from that for judges and public prosecutors.¹¹ 20 years later, in 1914, the examination for lawyers (attorneys) was abolished and the lawyers had to take the same examination as judges and public prosecutors but the practical training for lawyers was kept separated from that judges and public prosecutors. Japanese lawyers did not play an important role in this kind of modernization process although the government created the legal profession. The law faculties in the newly founded Imperial Universities were more of training schools for state officials than for private lawyers. The govern-

ment did not intent to make the legal machinery available to general public or to develop a strong Private Bar.¹²

After the end of the Second World War, in 1949, the new lawyer law was enacted.¹³ It was revised to equalize the status of practicing attorneys with that of judges and public prosecutors. At that year of 1949, the Japanese ministry of justice established the Legal Training and Research Institute (LTRI) to do a common practical training to three branches of legal professions. The entrance examination into legal training Institute was an antecedent of the present legal examination.¹⁴

University Legal Education in Japan

In Japan, there are law faculties in Universities of private and government to teach at undergraduate and post graduate levels. The law faculties of the former Imperial Universities were founded to primarily produce public officials including judges and prosecutors. Accordingly, law faculties in Japan normally teach political science and econom-

¹¹ Rabinowitz, R., "the historical development of the bar (1955-57) Harvard law review

¹² Shozo Ota and KaHei Rokumoto, Issue of lawyer population, Case Western Reserve journal of international Law, 1993

¹³ Law number 205, 1049.

¹⁴ Oda, Hiroshi, The Japanese Law, 2nd edit. (1999) Oxford University Press

ics as well as laws. The four-year undergraduate course is usually divided into two parts: The first part takes the time for one and half year that to study liberal arts and science and the last parts takes for two and half years and that to do specialized study on laws and political science. The law course usually is emphasized on the study on six codes, as the mean of understanding of fundamental legal principles. The six codes are as the constitution, the civil code, the penal code, the commercial code, the code of civil procedure and the code of criminal procedure and the other classes are for the study on administrative law, public and private international laws, comparative law, legal history and labor law. Such kinds of classes are typically the big lectures of emphasis on theoretical, academic and case analysis approach is unknown and no attempt to offer the practical legal training. There is no assumption subjectively and objectively, that law students will become lawyers, the rest of the law graduates enter to civil service, business and journalism or law related professions referred to as quasi-lawyers.¹⁵

The National Bar Examination in Japan

The National Bar Examination is administered under the Legal Examination Control of Commission (LECC). The commission is composed of the vice Ministry of Justice, the Secretary General of Supreme Court and the practicing attorney who is recommended by the Japan Federation of Lawyers Associations. The examiners are selected from among the judges, prosecutors and practicing lawyers and law professors whom appointed by the Minister on the recommendation of the LECC. Their duties are arranging the exam, making the questions, conducting the interviews and determining the successful candidates.

The Bar Examination is divided into two parts, as the preliminary and the second part. The first part exam is exempted for the university graduates and the second part exam has three of tests as a multiple choice that is covering three subjects to seven subjects, the essays and the oral. The subjects for the first part exam are constitution law, civil and criminal codes. The subject for essays and the

¹⁵Generl Paul Mc Alinn, Reform in Japanese legal education: Reforming the system of Legal education: University of Hawaii Asian-Pacific Law& Policy Journal, Spring, 2001

oral test are consisted of four categories as (a) constitutional law, civil law, commercial law and criminal law; (b) civil procedure and criminal procedure; (c) the subject chosen from the administrative law, bankruptcy law, labor law, public international law, conflict law, criminology and civil and criminal procedure; (d) the subject chosen from political science, economic and social policy.¹⁶

The pass rate of the Bar Examination is extremely low so, it is typically not to pass for the one's first try. A great deal of persons who sit for the bar exam are trying for second, third or fourth times. According to research conducted by the Ministry of Justice, successful candidates usually take the exam are about six times or more and finally they pass it. The extremely low pass rate makes harmful effect of making legal professions, but it reflects that only the high qualified students who are selected as the legal professions.¹⁷ In 1991, the Diet, Japan's legislature approved a compromised plan to increase the number of successful ap-

plicants that intended to allow the candidates who are younger and newer to pass and enter the Legal Training and Research Institute.¹⁸

The Legal Training and Research Institute

In order to qualify as a lawyer, after passing the bar exam, one have to enter the LTRI of the Supreme Court for two year practicing training course (now, shorten to 18 months). The trainees of institute enjoy the status of public officials, receiving regular salaries from the government. The training course includes the job training at district courts, local prosecutors' offices, and law firms as well as schooling at the Institute. After passing the final exam at the Training Institute, a trainee may decide whether she or he would like to become a judge, prosecutor or a practicing lawyer (attorney).¹⁹

Over all, the training Institute emphasizes litigation and practical experience. The trainee participate in carefully orchestrated the training process. They

¹⁶ Hon. Sabrina Shizue Mc Kenna, *Judicial Reform: Proposal for Judicial Reform in Japan: An overview*, University of Hawaii Asian Pacific law and policy journal, spring, 2001

¹⁷ Written by Kohei Nakabo, translate by yohei Suda, *Judicial reform and the State of the japan's attorneys system; a discussion of Attorney reform Issue and future of the judiciary*, Pacific Rim Law & policy Journal, May, 2001

¹⁸ Dean, M., *Japanese legal system; Test and Materials* (1997), Cavendish Publication limited.

¹⁹ Oda, Hiroshi, *The Japanese Law*, 2nd edit (1999) Oxford university Press

served as apprentices to judges, prosecutors and practicing lawyers, handling actual cases or rotating from one apprenticeship to another. At the Training Institute, there are five instructors who are assigned from the judiciary and the practicing law firms have to give lectures. The classes are very practical and jointed the research session, revolving around questions presented by the actual cases. After finishing the course study at the Training Institute, the trainees have to sit for the exam to enter the three practical areas as a judge or prosecutor or a private lawyer.

The training Institute only accepts a certain number of candidates and by limiting so is great loss of not only the professional but also to Japanese society. Therefore, several academic proposed to introduce graduate professional law school in Japan; however, there are various problems in legal education reform and bottleneck in the system of the Training Institute. Today, Japan has been undergoing the judicial reforms by the judicial Reform Council (JCR) by the Cabinet promulgated legislation in 1999. It has to review the existing judicial system and proposed changes. JCR is to investigate and consider the fundamental measures for participation of citizens in

judicial system and strengthening for legal profession.

Conclusion

In the US, the lawyers can take an instrumental role in effective resolution of disputes. Traditionally, the legal profession in the US has wielded great power through the fact that a substantial number of administrators and legislators, not need to mention that judges are lawyers. In Japan, the lawyer role is to assist the court in understanding the problem or the subject matter of the cases, not so much necessary to try to outwit his opponent through various legal tactics. The court conducts the fact-finding mission and instructs the lawyer as to what the court wants to know. There are twenty times more practicing lawyers per capital in the US than in Japan. However, Japanese lawyers are primarily members of the trial bar and they do not involve in legal, tax and bussiness counseling like many American lawyers. In the US licensed lawyers perform various services in a wide range of areas. In Japan, however, lawyers perform only limited number of services. The most noticeable service is that only lawyers argues before a court. The rest of the functions are performed by other le-

gal profession (quasi-lawyer).²⁰

The legal education in the US differs fundamentally from Japan. Legal education in the US services to train legal professionals. In the US two private governing bodies, the American Bar Association and the American Association of Law Schools set the standards for legal education. The Federal and State Government have no voice in legal education. Law Schools are distinct from undergraduate colleges and universities. It is not possible to get major in law subject at undergraduate level. Instead, legal education is provided only at law schools with the purpose of providing a professional education. And Bar Exam in the US is not regarded

as a particularly formidable barrier to earning credentials to practice laws. In Japan, the primary purpose of legal education in Japan is to educate government officials. And the National Government's Ministry of Education sets the strict education standards. The number of candidates who passed the Bar Exam are strictly limited.

On the comparative study on legal professions of the US and Japan, it gives that legal education is not only for the students, but also for the community. The aim of teaching laws, studying laws should be benefit to common people, ordinary citizen, not to professional lawyers and bureaucrats. It should be an essential part of liberal art of education.

Aye Aye Hlaing

²⁰ Written by Khoei Nakabo, translate by yohei Suda, Judicial reform and the State of the japan's attorneys system; a discussion reform Issue and Future of the judiciary, Pacific Rim Law & policy Journal, May, 2001

Legal Status of the Justices in Japan

Zay Yar Tint Nyo

Since 1947, Japan has had a unitary court system. The Judicial System under the Constitution of Japan is composed of three tiers of courts. The Supreme Court, which is the top tier, is the court of last resort exercising appellate jurisdiction over appeals lodged against judgment rendered in first of second instance cases by a High Court. A High Court, which is a middle tier court, has

jurisdiction to hear appeals against judgment rendered by courts on the bottom tier such as a District Court, Family Court and Summary Court.

According to the Article 76 of the Japan's Constitution, the whole judicial power is vested in the Supreme Court and in such inferior courts as are established by law. The head of the judiciary is the

Chief Justice of the Supreme Court.

In 2003, there are one Chief Justice, fourteen Justices of the Supreme Court, 280 High Court Judges including eight Presidents, 910 Judges and 580 Assistant Judges of the District Court, 200 Judges and 150 Assistant Judges of the Family Court and 810 Summary Court Judges in Japan. They fill the benches of the Japanese Court and serve the Nation's population of over 122 million. All state officials responsible for handing down justices are called SAIBAN-KAN. They can be divided into two groups: the Chief Justice and Justices of the Supreme Court, and Judges of the inferior Courts.

Article 79 of the Japan's Constitution provides that "The Supreme Court shall consist of a Chief Justice and such number of Justices as may be determined by law". The number of Justices other than a Chief Justice is fixed at fourteen.

The Chief Justice is appointed by Emperor upon the designation of the Diet, while other Justices of the Supreme Court are appointed by Cabinet and attested by the Emperor. As the representative of the whole Judiciary, the Chief Justice ranks on the same level as the Prime Minister, the representative of the Cabi-

net. Other Justice of the Supreme Court whose ranks are as high as those of Ministers of Cabinet.

According to the Article 41 of the Court Organization Law 1947, the Justices of the Supreme Court were to be chosen not just from the career of judiciary, but from among lawyers, public prosecutors, law professors and those not in these categories but who are of broad vision and well grounded in law and must be person of upright character and advanced education. This Article also lays down that Justices of the Supreme Court must be over the age of 40 and not less than 10 of them must have been High Court presidents or Judges for at least 10 years or have 20 years experience as a lower court judge, public prosecutor, practicing lawyer or law professor. In reality this has meant that the Supreme Court has had a tripartite consisting of five judges, five practicing lawyers and a further five from the other categories.

Article 79(2) of the Constitution provides that the appointment of the Justices of the Supreme Court is reviewed by the people at the first general election of members of the House of Representatives following their appointment, and in

addition, they are also subject to review at times of general elections every ten years after their appointment. A Justice will be removed if the majority of the voters favor his or her dismissal. So far, however, no Justice has ever been removed by the review. A Justice of the Supreme Court is usually appointed at around the age of 60 and will be retired at the age of 70.

Judges of the inferior courts are all appointed by the Cabinet from a list prepared by the Supreme Court, and are classified into the President of a High Court, Judge, Assistant Judge, and Summary Court Judge.

With the exception of the summary court judges, lower court judges are "career judges". They begin their careers as assistant judges at a district court or a family court after training at the Legal Training and Research Institute. Each must accumulate ten years experience as an assistant judge in order to become a full judge. Almost the judges of appellate courts, district courts and family courts start their careers in this way.

Assistant judges are appointed from among those who have passed the National Bar Examination, completed one

year and six months of training at the Legal Training and Research Institute, and then passed the final qualifying examination. An assistant judge is allowed to exercise judicial power only as one of the members of a three judge court; he or she is not qualified to compose a single judge court.

As for judges of the summary courts, the way is open to people of ability other than qualified jurists through selection by the Selection Committee for Judges of the Summary Court, while those who have practiced law for three years of more as an assistant judge, public prosecutor, or lawyer may also be appointed as a summary court judge. The term of appointment for judges is ten years. This term is renewable and judges are almost automatically reappointed. Most judges work in court until their retirement age of 65. But the retirement age of summary court judge is 70. Although the renewal of the term has been almost automatic, the Supreme Court is of the opinion that it has the power to refuse renewal without giving reasons. Judges are usually moved between large, medium, and small courts within their ten years term.

Under the Constitution of Japan,

Judges are guaranteed complete independence in performing their duties. Article 76, Paragraph 3 of the Constitution stipulates that "All judges shall be independent in the exercise of their conscience and shall be bound only by this Constitution and the law". Article 78 additionally provides that "Judges shall not be removed except by public impeachment unless judicially declared mentally or physically incompetent to perform official duties. No disciplinary action against judges shall be administered by any executive organ or agency". The Law on Courts, moreover, further guarantees that judges are not to be transferred, suspended, or have their salaries reduced.

The procedure for impeachment is provided by the Law on Impeachment of Judges. The Impeachment Tribunal is attached to the Diet and is composed of fourteen members who are members of the Diet, seven from each House. The Tribunal exercises its power independently from the Diet, and is not bound by its decisions. There is a Diet Prosecuting Committee which decides whether to bring a case to the Tribunal or not. The grounds for impeachment are serious breach or gross neglect of duties, and misconduct which affects the authority

and credibility of the judge, irrespective of whether it took place in the course of his duty or not.

Any person may file a complaint with the Prosecution Committee requesting the impeachment of a judge. The Code of Criminal Procedure is applied in the impeachment procedure, the accused may have the assistance of attorneys, and the hearing is held in public. The Tribunal may only dismiss or acquit the judge; other disciplinary measures fall solely within the jurisdiction of the Supreme Court and the appellate courts. In order to dismiss a judge, the consent of two-thirds of the members of the Tribunal who took part in the proceedings is required.

In addition to the impeachment procedure, judges may lose their position if they have been sentenced to imprisonment or declared incompetent or quasi-incompetent with respect to civil transactions by the court.

The Constitution provides that disciplinary actions against judges cannot be taken by an administrative agency. Therefore, disciplinary proceedings are handled by the court. The basic law in this regard is the Law on Disciplinary Actions against

Judges, supplement by rules enacted by the Supreme Court. Disciplinary action against district court or summary court judges is handled by the appellate court, while action against Supreme Court Justices and appellate court judges is handled by the Supreme Court.

Ground for disciplinary action are breach of professional duties, neglect of duty, and misconduct which undermines the dignity of judges. A reprimand or a fine not exceeding 10,000 yen can be imposed in such proceedings.

It can be noted that the legal status of justices are very superior in Japan. They are qualified persons and have important role in judiciary. All of the justices and judges are presumed as legal experts in their profession. They are the person of upright morality and advanced

education, and good reputation in legal profession. They are protected and safeguarded by the Constitution and Law of Impeachment of Judges. They exercise their judicial power independently and cannot be influenced or interfered by or from administrative organs. Therefore public believe in and rely on integrity of judiciary and all of the justices gain the trust and confidence from the people.

Zay Yar Tint Nyo

Ref:

1. The Constitution of Japan, 1946
2. Court Organization Law (Japan), Law No.59/1947
3. Law of Impeachment of Judges (Japan), Law No.187/1947
4. Justice in Japan (Supreme Court of Japan), 6th Edition, 2000.

The Confluence of Public and Private International Law ¹

Htin Lynn (Judiciary)

This title is the name of the book, and it is in general about the relationship between public and private international law. In that book, these two disciplines,² which have been considered as separate and distinct intellectual streams running in parallel, have in fact converged on the point where a sharp distinction usually drawn no longer can be visible. This assertion, the author made in his book, has given a hint by the name of the book at

first glance and more insights into it by following up.

However, as far as the subject matter is concerned it is to admit that this article, which is meant to shed light on how important their relationship are, though, from the narrow aspect, cannot cover the whole diversified view the author discussed in his book.

It is said that the early develop-

¹[The Confluence of Public & Private International Law 'Justice , Pluralism & Subsidiaries in the International Constitutional Ordering of Private Law by Alex Milles 1st edition (2009)]

²[First, public international law, concerned with the rights and obligation of states in relation to other states and individuals. Second, private international law, concerned with issue of jurisdiction, applicable law and recognition and enforcement of foreign judgment in international private law disputes before national courts.]

ment of ideas of private international law originated in the Roman law, and Roman law still has an influence on contemporary legal theory.

The concept of Roman universal empire demanded the integration of other territories as part of empire by denying mutual respect of different peoples and their legal systems, thereby creating the Roman theory of international order by which the application of a foreign law in search of 'justice' was disallowed. On the contrary, Roman legal order was not universal, one important way was the distinction between citizens, whose relations were governed by the formal '*ius civil*' (the civil law), and non-citizens, who were subject to a new form of law, the '*ius gentium*' (the law of peoples), which Roman empire adopted as a strategy for its legitimacy in its application to non-citizens.

By the time of Italian renaissance,

both between European city-states and with the Middle East, the expansion of international trade and commerce caused an increased in disputes with foreign elements. Consequently, the idea of private international law rules, emerged as a mechanism to minimize the possibility of inconsistent legal treatment of private disputes, was designed to address the problem of coordinating legal diversity. It really was conceived of not as part of the local law which differed from city-state to city-state but as part of a universal international law system, which encompassed the modern territory of both public and private international law.

In England, as the English Common Law resisted the spread of Roman law, the development of private international law rules in common law was delayed much later than Europe. It was because in common law the requirement for a trial by jury³ imposed an obstacle to deal

³[Ibid.p.36;

An English jury traditionally consisted of men from near the location of the disputed act or thing, who would therefore be expected to serve both as adjudicators and as witnesses) of the event or the character of the disputants)The English count had no power to order foreigners to serve in juries, which initially rendered the courts powerless to deal with disputes concerning foreign property or events. But note the historical practice of 'mixed juries' to decide disputes between different communities, examined in Constable (1994)]

with foreign disputes. In treating international cases, the English legal system used special courts and special law, including the *lex mercatoria* or law merchant, in much the same way the Roman '*ius gentium*' was used to deal with non-citizens. In Europe the treaties of the peace of Westphalia (1648) often identified as the birth of modern international law, initiated the idea of 'nation-state' by which nation was characterized as an individual with a particular will, not bound by the laws of any international society. Under this idea, nations are free, independent and have sovereign equality, meaning that an equality in their status and entitlements in international law.

International law, on the one hand, is recognized as exercise of sovereign will of states, and the concentration of power in state sovereigns was originally an expression of the personality of the head of state. Therefore, the sovereign's legal acts, embodied in treaties were not personal (expressing the will of the sover-

eign) but attached to the territory of the state (expressing the will of the state).

On the other hand, international law resulted from the interaction of sovereign states was defined as the law of state relation, a sort of 'private law between states', and it turned out that consideration for a foreign state's territorial sovereignty implied the need for private international law rules in terms of an exercise of 'comity'.

From modern perspectives, private international law was reconceptualized as purely autonomous national law, that is an expression of sovereignty of the state by reflecting domestic ideas of justice and conceptions of private rights. Its international dimension was equivocally acknowledged through the concept of 'comity'⁴.

Between public and private international law, as regards the three aspects of public international law rules of 'jurisdiction' and the three basic components

⁴ [Ibid. P.298 " 'Comity' as its status remains ambiguously neither a matter of absolute obligation, on the one hand, nor of mere courtesy and good will, upon the other fails to acknowledge the implicit adoption of the idea of justice pluralism".]

of private international law (jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of foreign judgments) there is an underlying commonality in terms of the corresponding structure.

First, jurisdiction to prescribe or legislate on the issue of law-making power of the government; i.e the permissible scope of applications of the laws of each state; in private law disputes, this may be viewed as related to the private international law problem of the determination of the applicable law.

Second, jurisdiction to adjudicate, or the issue on the juridical link of government. In private disputes, this is evidently related to the idea of jurisdiction in private international law.

Third, jurisdiction to enforce, or the issue on the executive branch of government.

This is directly concerned with the acts of authorities implementing, such as police or bailiffs. In the private law context, it is related to the question of whether the court can enforce any judgment by exercising physical power over the defendant or their property.

Accordingly, public international law, not specifying the structure of state government, reflects the actions of domestic institutions including national legislative measures and judicial decisions, and thereby constitute the acts of the state for the purpose of these international obligations.

Especially, the actions of national legislatures and courts directly affect both international law compliance and international law-making in public international law rules of jurisdiction. This indeed can be perceived in any case whenever there is an exercise of national jurisdiction or national legal institutions engaged in regulating disputes or relationships, the issue of private international law spring up, and they should not be viewed as a purely domestic, 'private law' act of regulation since they are also asserting public international law jurisdiction.

As the rules of private international law provide an important source of state practice for the development and understanding of the rules of public international law it is implied that in the context of private international law the exercise by the national courts for the choice

of a particular applicable law is predominantly considered territorial. Because many choice of law rules similarly depend directly on territorial factors, such as selecting the law of the country in which the events constituting the tort or delict in question, or the *lex situs* of movable or immovable property. In particular, under the proper law approaches regarding the choice of law in contract the emphasis is frequently on the territorial factors such as the place of formation or performance of contractual obligations or the location of affected property.

In the matter of applying foreign law, national courts invariably retain a discretion to refuse the application of foreign law on the grounds of inconsistency with national public policy. By that, the policy of mutual recognition behind choice of law rules is outweighed by the need to give effect to the other norms of international law. In other words, the obligation to apply public international law overrides the ordinary rules of private international law. Because public policy is derived from international law or broader international norms, sometimes referred as transnational public policy. In that case, public policy does not necessarily refer to national public policy.

Htin Lynn (Judiciary)

The Immunities of the Carrier under the Carriage of Goods by Sea Act

Dr. Tint Tint Maw*

Introduction

International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading ("Hague Rules") was adopted in 1924. After the latest International Convention on Carriage of Goods by Sea in 1978 which was called the Hamburg Rules, a member of countries such as Australia, Canada, US and the Scandinavian countries were attempting to adopt their own Law on Carriage of Goods by Sea and placing international uniformity in serious jeopardy. In Myanmar, the Carriage of Goods by Sea Act was enacted in 1925. According to the provision of Article 1 (a) of this Act, carrier includes the owner or the charterer who enters into a contract of carriage with a shipper. The responsibilities and liabilities, rights and immunities of the carrier is not only promulgated in Act but also agreed in the Hague Rules and the Ham-

burg and the Hamburg Rules.

Parties concluding a contract of carriage by charterparty can agree on any number of clauses excluding or limiting the carrier's liability for breach of contract. The perils under the Carriage of Goods by Sea Act allows the carrier to exclude liability.

Even if a carrier may use all his skill in relation to the carriage of goods, it is still possible for the cargo to be damaged through incidents which arrives without any fault of the carrier. Neither the carrier nor the ship shall be responsible for loss or damage arising or resulting from exceptions which provided under Article IV Rule 2.

Article IV, Rule 2 of the Hague Rules provides the immunities of the carrier as follows:

"Neither the carrier nor the ship

*Ph.D, Deputy Staff Officer

shall be responsible for loss or damage arising or resulting from-

- (a) Act, neglect, or default of the master, mariner, pilot, or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship;
- (b) Fire, unless caused by the actual fault or privity of the carrier;
- (c) Perils, dangers and accidents of the sea or other navigable waters;
- (d) Act of God;
- (e) Act of War;
- (f) Act of public enemies;
- (g) Arrest or restraint of princes, rulers or people, or seizure under legal process;
- (h) Quarantine restrictions;
- (i) Act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative;
- (j) Strikes or lockouts or stoppage or restraint of labour from whatever partial or general;
- (k) Riots and civil commotions;
- (l) Saving or attempting to save life or property at sea;
- (m) Wastage in bulk or weight or any other loss or damage arising from inherent defect, quality or vice of the goods;
- (n) Insufficiency of packing ;

- (o) Insufficiency or inadequacy of marks;
- (p) Latent defects not discoverable by due diligence;
- (q) Any other cause arising without the actual fault or privity of the carrier, or servants of 'the carrier,' but the burden of proof shall be on the person claiming the benefit of this exception to show that neither the actual fault or privity of the carrier nor the fault or neglect of the agents or servants of the carrier contributed to the loss or damage.

(a) Act, neglect or default of the master, mariner, pilot, or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods if caused by act, neglect or default of the master, mariner, pilot or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship.

In the Portland Trader¹ the vessel was grounded on a reef in the Su Lu Sea. It was held that the carrier escaped liability because the loss of cargo was due to the master's fault in navigation.

¹ President of India V. West Coast S.S Co., (1964) 2 Lloyd's Rep. 443

Gosse Millard V Canadian Government Merchant Marine²

A ship with a cargo of tinplates on board was damaged during the voyage. It was necessary to execute repairs at an intermediate port and these lasted for some weeks. While the repairs were being executed the hatches were left open to allow the workmen to pass in and out of the hold. Through the negligence of the shipowner's servants the hatches were not even covered when it rained so that rainwater fell into the hold and damaged the cargo.

It was held that the shipowners were liable. The negligence of not covering the hatches had nothing to do with the management of the ship. Management of the ship does not go much, at all beyond navigation. It certainly does not include stowage.

Foreman V. Federal Steam Navigation CO.³ The servants of the shipowner were negligent in handling the refrigerating machinery.

It was held that this was not negligence in the management of the ship, and the shipowners were liable.

In **Hourani V. Harrison**⁴, the case concerned the theft of goods by the stevedores who were engaged by the ship's

agents to discharge the cargo. It was held by the Court of Appeal that the stealing of cargo was not an act in the management of the ship and therefore the carriers were not protected by Article IV, Rule 2(a). Therefore, a stevedore does not include under the words "master, mariner or pilot."

(b) Fire, unless caused by the actual fault or privity of the carrier.

This usual bill of lading exception will not normally add to the protection of an owner of a British ship, in the view of the statutory protection granted by sec.502 of the Merchant Shipping Act 1894. That section, however, only applies where the fire takes place on board ship and will not, therefore, protect the carrier when the damage is caused, for example, by a fire on alongside: in these circumstances, the carrier will resort to his Hague-Visby Rules exception under Art. IV(2)(b) if the Rules apply. In the majority of cases, though, damage by fire on British ships is covered by the exception in sec.502, which currently excludes liability where the carrier can prove that the fire took place without the owner's actual fault or privity.

² (1929) A.C. 223

³ (1928) 2K. B424

⁴ (1927) 32 Com. Cas. 305 C.A

The Hague Rules, Article IV Rule 2 (b), exception relating to fire excludes the carrier from responsibility for loss or damage arising or resulting from fire unless caused by the actual fault or privity of the carrier.

(c) Perils, dangers and accidents of the sea or other navigable waters.

A peril of the seas is some occurrence of a fortuitous and accidental character of a type which is peculiarly liable to occur at sea. As Lord Herschell said:

“perils of the sea” does not cover every accident or casualty which may happen to the subject-matter (of the carriage) on the sea not every loss or damage of which the sea is the immediate cause is covered by these words. They do not protect against that natural and inevitable action of the winds and waves, which results in what may be described as wear and tear. There must be some casualty, sometime which could not be foreseen as one of the necessary incidents of the adventure.

These longer forms of the exception took the place of the short clause, “danger of the seas” or “perils of the sea”, formerly used. It is not clear now for the longer clause has a greater effect, but it extends the area of operation to “river”

as well as “seas”, and to risks of navigation in harbours and docks as well as in the open water.

(d) Act of God

It covers any accident due to natural causes directly and exclusively, without human intervention. The carrier must show that loss or damage caused without human intervention.

In Nichols v. Marsland⁵ the Court of Appeal held that such a flood was an “act of God.” Because a flood was “so great that it could not reasonable have been anticipated, though if it had been anticipated the effect might have been prevented”

(e) Act of War

Article IV, Rule 2(e) provides that neither the carrier nor the ship shall be liable for loss or damage arising or resulting from act of war.

This exception is similar to the enemies of the state exempted by Common Law. The phrase “act of war” is wider in scope. Even though a neutral the carrying ship certainly includes this exception. In the Yorkshire Dale SS Co. V. Minister of War Transport,⁶ it includes only the direct consequences of acts of war, and not the indirect consequences

⁵(1876) 2Ex. D1

⁶(1942)A.C 691

such as the collision with a warship proceeding to her station in wartime.

It would presumably cover acts done in civil war. To rely the exception of Article IV, Rule 2(e), the carrier must prove that it is the loss directly caused by the acts of war without the actual fault or negligence of the carrier.

(f) Act of public enemies.

Enemies mean that the persons who make war or on whom war is made, by the authority of a sovereign state. This exception certainly covers enemies of the state to which the carrier belongs. It covers acts done by public enemies.

(g) Arrest or restraint of princes, rulers or people, or seizure under legal process.

It covers any restrictions imposed by order of an established government on importation or exportation, e.g quarantine regulations, embargoes, blockage or seizure of contraband goods.

Restraint of princes and rulers refers to operation of sovereign power by exercise, in its sovereign capacity, controlling and divesting for the time, the authority of owner over ship, and clause applies only to acts done in exercise of sovereign power. Where the "restraint of

princes" clause or similar language is found in the contract, a reasonable apprehension of capture or destruction of the ship or cargo will justify nonperformance of the agreement to carry. A "restraint of princes" may be an act performed for purpose connected with the prosecution of war, or some other act as quarantines or prohibition of entry into port for sanitary reasons.

In Nobel's Explosives Co. V. Jekins,⁷ Goods were shipped in England for Japan under a bill of lading excepting "restraints of princes". On the day the ship reached Hong Kong, war was declared between Japan and China. The captain, therefore, landed at Hong Kong such part of the cargo as was contraband. It was held that the delivery of the contraband goods in Japan was prevented by the excepted perils.

Thus, restraints of princes and rulers mean the act of a state or government interfering with a strong hand, and not judgment of any judicial court.

(h) Quarantine restrictions.

According to Article IV, rule 2(h) of the Hague Rules, the carrier is not liable for loss or damage to the cargo if caused by quarantine restrictions.

⁷(1896) 2Q.B 326

(i) Act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative.

According to Article IV, rule 2(i) of the Hague Rules, the carrier is not liable for act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative.

The act or omission of the shippers, cargo-owner is mostly applied defective packing and insufficient of packing is also called inherent vice.

(j) Strikes or lockouts or stoppage or restraint of labour from whatever cause, whether partial or general

In charterparties this clause can be relied on only if the stoppage is "a general concerted refusal by workmen to work in consequence of on alleged grievance. It does not cover men leaving work for fear of disease.

Thus in J. Vermas Scheepvarthedrijf N.V.V. Association Techniquede L'Importation Charbonniere⁸

The charter-party provided that "any time lost through strikes" was not count for the purpose of the lay days. The chartered vessel was carrying coal and went to French Port for unloading. But the

stevedores refused to unload her and all other ships carrying coal, thereby hoping to assist French miners who were on strike. The stevedores had no grievance against these employers, nor against the shipowners charterers or receivers of coal cargoes. It was held that the sympathetic strike of the stevedores was a "strike" within the meaning of the charter-party, and the time during which it lasted did not count as part of the lay time.

(k) Riots and civil commotions

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods caused by riots and civil commotions. In the London and Lanes, Fire V. Bolards,⁹ civil commotion is meant that the uprising done by the people for general purpose who are not rebel.

Riot, Unlawful assembly which has developed to stage of violence. The term "riot" means a public disturbance involving (1) an act or acts of violence by one or more persons part of an assemblage of three or more persons, which act or acts shall constitute a clear and present danger of, or shall result in, damage or injury to the property of any other person or to the person of any other individual or (2) a threat or threats of the commission of an

⁸ (1966) 1 Lloyd's Rep. 582Q.BD

⁹ (1924) AC 886

act or acts of violence by one or more persons parts of an assemblage of three or more persons having, individually or collectively, the ability of immediate execution of such threat or threats, where the performance of the threatened acts or acts of violence would constitute a clear and present danger of, or would result in damage or injury to the property of any other person or to the person of any other individual.

(l) Saving or attempting to save life or property at Sea.

Article IV, rule 2(l) of the Hague Rules, provides that neither the carrier nor the ship shall be liable for loss or damage arising or resulting from saving or attempting to save life or property at sea.

(m) Wastage in bulk or weight or any other loss or damage arising from inherent defect, quality or vice of the goods.

By "inherent vice" is meant the unfitness of the goods to withstand the ordinary incidents of the voyage in the Barcore.

A tendency of the goods to heat, discolour, rot, or evaporate, or to destroy their packing or the inherent restiveness or phrensy of an animal or defective packing, may all constitute inherent vice.

(n) Insufficiency of packing

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods caused by "insufficiency of packing". This excepting is provided in Article IV, rule 2(n) of the Hague Rules.

The phrase "insufficiency of packing" means insufficiently packed for withstanding such handling as the goods will be likely to undergo in the course of the contract of carriage, by not inability to withstand negligent handling of other goods even though other goods are part of the same consignment.

The exception "insufficiency of packing" is the omission of shipper. That is, "insufficiency of packing is caused by the negligence of the cargo- owner.

(o) Insufficiency or inadequacy of marks

Article IV, rule 2(o) of the Hague Rules provides that "neither the carrier nor the ship shall be responsible for loss or damage arising or resulting from insufficiency or inadequacy of marks.

The exception "insufficiency or inadequacy of marks" refers to Article 3, rule 3(a) and Article 3, rule 5 of the Hague Rules. Where the Carriage of Goods by Sea Act 1971 applies, a shipper can insist on the bill of lading showing "the leading marks necessary for the identification of

the goods”.

It is provided that in the Hague Rules as follows:

After receiving the goods into his charge the carrier or the master or agent of the carrier shall, on demand of the shipper, issue to the shipper a bill of lading showing among other things the leading marks necessary for identification of the goods as the same are furnished in writing by the shipper before the loading of such goods starts, provided such marks are stamped or otherwise shown clearly upon the goods if uncovered, or on the cases or coverings in which such goods are contained, in such a manner as should ordinarily remain legible until the end of the voyage.

Furthermore, with regard to the leading marks as provides in Article III, Rule 5 as follows:

The shipper shall be deemed to have guaranteed to the carrier the accuracy at the time of shipment of the marks, number, quantity and weight, as furnished by him, and the shipper shall indemnify the carrier against all loss, damages and expenses arising or resulting from inaccuracies in such particulars. The right of the carrier to such indemnity shall in no way limit his responsibility and liability under the contract to any person other than the shipper.

(p) Latent defects discoverable by due diligence.

Latent defect means a hidden or concealed defect. One which could not be discovered by reasonable and customary observation or inspection; one not apparent on face of goods, product, document, etc.

Defect of which owner has no knowledge, or which, in exercise of, reasonable care, he should have had no knowledge. One which cannot be discovered by observation or inspection made with ordinary care. A latent defect in the title of a vendor of land is one not discoverable by inspection made with ordinary care, even though a matter of public record.

(q) Any other cause arising without the actual fault or privity of the carrier, or without the fault or neglect of the agents or servants of the carrier, but the burden of proof shall be on the person claiming the benefit of this exception to show that neither the actual fault or privity of the carrier nor the fault or neglect of the agents or servants of the carrier contributed to the loss or damage.

An independent contractor is treated as a servant or agent for the purposes of Art. IV(2)(q) only if he causes

loss while performing the tasks for which he was engaged; in such circumstances, the carrier will be deprived of his protection under Art. IV(2)(q) if the carrier cannot prove that the independent contractor was blameless. On the other hand, if the loss arose through an action which did not come within the independent contractor's remit, then under general principles, the carrier is not liable for such loss, so long as he can prove that his servants and agents, properly so called, were not to blame.

Leesh River Tea Co. V. British India Steam Navigation Co. ¹⁰ When calling at an intermediate port to discharge some cargo and load some fresh cargo, the shipowner employed a stevedoring company. One of its servants stole a brass plate, which was a cover giving access to a storm valve and removal of which was liable to admit seawater to the hold. The theft was not discovered because the opening was overlaid by fresh cargo, and the ship accordingly sailed in an unseaworthy condition. Water entered the hold, and the owner of the original cargo suf-

fered damage. The cargo owner sued for damages and the shipowner pleaded in defence that the damage had occurred without the actual fault or neglect of his servants or agents.

It was held that the court upheld this defence. Sellers, L.J. saying that the circumstances here seem to create one of the perhaps are occasions when Art. IV, Rule 2(q) can be invoked.

Conclusion

The contract of carriage may contain a clause exempting the carrier from liability for the loss or damage to the cargo shipped on board his vessels. Where such loss or damage arises from the breach of obligation of seaworthiness, the carrier will try to avert liability by claiming that the exemption clause protects him against the consequences of such breach. However, the carrier will not be able to use the protection of the Article IV Rule 2 of the Hague Rules if the loss was caused by unseaworthiness which resulted from his failure to exercise due diligence to make vessel seaworthy.

Dr. Tint Tint Maw

¹⁰(1966) 3 All ER 593

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

2018.05.10

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

- ◆ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ◆ မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။
- ◆ လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ◆ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။
- ◆ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။

တရားရေး

ရှု နယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၃) ၊ အမှတ် (၁) ၊ ဒီဇင်ဘာလ ၊ ၂၀၁၁

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

☛ ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
☛ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
☛ အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ☛ ပြည်ပအားကိုးပုဆိန်ရိုးအဆိုးမြင်ဝါဒီများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ☛ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့်နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကိုနှောင့်ယှက်ဖျက်စီးသူများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ☛ နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကိုဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သောပြည်ပနိုင်ငံများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- ☛ ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအားဘုံရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ☛ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့်တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- ☛ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုခိုင်မာရေး။
- ☛ စည်းကမ်းပြည့်ဝသောဒီမိုကရေစီစနစ်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ☛ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောနိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ☛ စိုက်ပျိုးရေးကိုပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီးခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံထူထောင်ရေးနှင့်အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်းဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ☛ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ☛ ပြည်တွင်းပြည်ပမှအတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး။
- ☛ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကိုဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည်နိုင်ငံတော်နှင့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- ☛ တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓါတ်နှင့်အကျင့်စာရိတ္တမြှင့်မားရေး။
- ☛ အမျိုးဂုဏ်၊ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများမပျောက်ပျက်အောင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- ☛ စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်ဖြစ်သည့်ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- ☛ တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ပညာရည်မြင့်မားရေး။

တရားရေးဂျာနယ်

အတွဲ (၃) အမှတ် (၁)

၂၀၁၁ ခုနှစ် ၊ ဒီဇင်ဘာလ

မာတိကာ

- ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၏ဥပယျာဇဉ်

၈

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သတင်းလွှာ

- *ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်များတိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏ ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေး ကျင်းပခြင်း ၁၃
- *ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌ တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၄
- *မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း ၁၆
- *ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၇
- *မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၈
- *ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိလေ့ကျင့်ရေးဌာန၌ဒုတိယမြို့နယ် တရားသူကြီးများ မွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲ ကျင်းပခြင်း ၂၀
- *မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၁
- *ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၃
- *ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူခြင်း ၂၅
- *ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၂၆

ဆောင်းပါးများ

- စာချွန်တော်အမိန့်များ တင်ဟုန်(တရားရေး) ၂၈
- ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏သင်ကြားချက်များကို ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှရေးသားတင်ပြခြင်း မောင်တင်ဌေး ၃၃
- သတိပြုဖွယ်မှားတတ်တယ် သင်းသင်းခိုင်(တရားရေး) ၄၂
- မြန်မာအမျိုးသမီးများရရှိပြီးအခွင့်အရေး သီရိတင် ၄၆
- ဆိုင်ရာဥပဒေပြဌာန်းချက်များ

-အမှုပိတ်ခြင်း	တင်တင်မာ	၅၁
-တရားမျှတမှုဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များ	မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)	၅၄
-အမှုပုံစံ	တင်ဟုန်(တရားရေး)	၅၉
-တရားခံပြေးမှုစစ်ဆေးခြင်း	တင့်တင့်မော်(တရားရေး)	၆၃
-မြန်မာနိုင်ငံမူးယစ်ဆေးဝါးပပျောက်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များလေ့လာတင်ပြခြင်း	သီရိတင်	၆၇
-စံနမူနာပြစီရင်ထုံး	ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)	၇၁
-စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်	တင်တင်မာ	၇၃

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ

-၂၀၀၉ခုနှစ်တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ်၃၇၊၃၈၊၃၉	၇၆
-၂၀၀၉ခုနှစ်တရားမအထွေထွေအယူခံမှုအမှတ်၇၂	၈၂

ENGLISH SECTION

-The Role of Constitutional Tribunal of the Republic of the Union of Myanmar	U Tun Kyi	2
-Overview on Legal Culture and Legal Profession of the United States and Japan	Aye Aye Hlaing	9
-Legal Status of the Justices in Japan	Zay Yar Tint Nyo	20
-The Confluence of Public and Private International Law	Htin Lynn (Judiciary)	25
-The Immunities of the Carrier under the Carriage of Goods by Sea Act	Dr. Tint Tint Maw	30

ထုတ်ဝေသူ- ဒေါ်သင်းခိုင် (ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်)
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၅၃၀၁၁၆၁၂၁
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၅၃၀၁၀၇၁၂၁
ပုံနှိပ်သူ ဝင်းဝင်းကျော် (မြို့ ၀၇၃၄၅)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဒုတိယသမ္မတများ၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးများ

၂၀၁၁ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ရက်

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

၁။ ဦးထွန်းထွန်းဦး	B.A. (Law), LL.B.	ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးသာဌေး	LL.B. (Advocate)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၃။ ဦးစိုးညွန့်	B.A., R.L.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၄။ ဦးမြသိမ်း	B.A., H.G.P.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၅။ ဦးမြင့်အောင်	B.A., H.G.P.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၆။ ဦးအောင်ဇော်သိန်း	B.A. (Law), LL.B.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၇။ ဦးမြင့်ဟန်	B.A. (Law), LL.B.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

တရားရေးဂျာနယ်စာတည်းအဖွဲ့

၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ရုံးအဖွဲ့မှူး)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၃။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (တရားရေးရာ)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (စီမံရေးရာ)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၅။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (စီမံရေးရာဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၆။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၇။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (ဘတ်ဂျက်နှင့်ထောက်ပံ့ဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၈။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (ရွှေ့နေရွှေ့ရပ်နှင့်စစ်ဆေးရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၉။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (လေ့ကျင့်ဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (သုတေသနဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၂။ ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမတရားစီရင်ရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၃။ ဒုတိယရုံးအဖွဲ့မှူး	ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဥပဒေစိစစ်ရေးနှင့်စီရင်ထုံးဌာနခွဲ ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အတွင်းရေးမှူး

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၏ဥပေယျာဇဉ်

တရားရေးဂျာနယ်ထုတ်ဝေခြင်း၏ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးပညာများ စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်လာရန် အတွက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းသည် တရားစီရင်ရေး ပညာဥပဒေပညာနှင့်ကင်းကွာ၍မရသော လှုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကျင့်စဉ်များ၊ အစဉ်အလာများနှင့် ဥပဒေများကို တရားသူကြီးများက အမြဲလေ့လာ မှတ်သားနေကြရပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားရေးဂျာနယ်တွင် ဆောင်းပါးများ ရေးသားခြင်းနှင့် တရားရေးဂျာနယ်တွင် ပါဝင်သောပညာရပ်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်းကိုပိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

၂၀၀၈ခုနှစ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတည် ပြုပြီး သည့်နောက်တွင်တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍသည် တစ်ခေတ်ပြောင်းလာပြီ ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ တရား စီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများတွင် ရှေးယခင်ကအတိုင်းဖြစ်သော်လည်း တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်း တွင်ယခင်နှင့် မတူတော့သည့်ထူးခြားသော ကဏ္ဍများပါဝင်လာပါသည်။ စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ရေး ကိစ္စသည်အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲသော ကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ လူ့အများ ပြောဆို နေကြသောလူ့ အခွင့်အရေးဆိုသည့် စကားနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏ အဓိက အာဏာကြီးသုံးရပ်ကို သုံးစွဲရာတွင်လည်း ညီညွတ်မျှတမှုရှိစေရန် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ရေးက ထိန်းညှိပေး နိုင်သော ကဏ္ဍတွင်ရှိနေပါသည်။

တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံတော်အတွင်း နေထိုင်ကြသူများအကြား ပေါ်ပေါက် လာသောပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ဥပဒေနှင့်အညီဖြေရှင်းပေးရသော လှုပ်ငန်းဖြစ်သဖြင့် မွန်မြတ်သော လှုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားသူကြီးများသည် မွန်မြတ်သောစိတ်ထားရှိကြဖို့လိုပါသည်။ စိတ်ကောင်း စေတနာရှိခြင်းသည် လှုပ်ငန်းတိုင်းတွင် အရေးပါသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေး လှုပ်ငန်းတွင် လူ့အများနှင့် နေ့စဉ်တွေ့ဆုံပြောဆိုဆက်ဆံဆုံးဖြတ်အမိန့်ချနေရသဖြင့် တရားသူကြီးများသည် စိတ်ကောင်းစေတနာရှိကြဖို့၊ ပြောင့်မှန်ဖို့ လိုပေလိမ့်မည်။

တရားစီရင်ရေးလှုပ်ငန်းတွင် သီလ၊သမာဓိပညာတို့၏ အရေးပါပုံကို အလေးထား ထိန်းသိမ်း ကြဖို့လိုပါလိမ့်မည်။ ထိုအချက်များတွင် တစ်ချက်ချို့ယွင်းပါက အများပြည်သူက ယုံကြည်လေးစား တော့မည်မဟုတ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူအားလုံးသီလ၊ သမာဓိပညာ အကြောင်းသုံးပါး တစ်နေ့တခြားတိုးပွားလာကြစေရန် တိုက်တွန်း လိုက်ပါသည်။

ဦးထွန်းထွန်းဦး
ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်

ဦးသာဌေး
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးစိုးညွန့်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြသိမ်း
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြင့်အောင်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးအောင်ဇော်သိန်း
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ဦးမြင့်ဟန်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်
တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်များ၊
တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏
ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း

(၁၃. ၅. ၂၀၁၁)နေ့ကပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်
တရားသူကြီးချုပ်များ၊တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးများ၏ပထမအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း
အစည်းအဝေးတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားစဉ်

အစည်းအဝေးတက်ရောက်ကြသူများ

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်၌ တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် ၁၈-၆-၂၀၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၉:၃၀တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများနှင့် တရားရုံးအမှုထမ်းများအား တွေ့ဆုံ၍ "တရားစီရင်ရေးသည် ပြည်သူအချင်းချင်း၏ ပဋိပက္ခအရှုပ်အထွေး ပြဿနာကို ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံချမ်းမြေ့ရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေရန် ရည်သန်ကြောင်း၊ မှန်ကန်ခြင်း၊ မျှတခြင်း၊ တည်ငြိမ်ခြင်း၊ လေးနက်ခြင်းတို့သည် တရားစီရင်ရေး၏ အင်အားပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများအနေဖြင့် တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်မယိမ်းယိုင် ရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားကြရန်၊ တရားသူကြီးများသည် ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယာ၊ မောဟဟူသည့် အဂတိ

တရား(၄)ပါး၊ မျက်နှာတံစိုး၊ ဥစ္စာတံစိုး၊ မေတ္တာ တံစိုးဟူသည့် တံစိုး(၃)ပါးတို့ကို ရှောင်ရှားပြီး အမှန်တရားကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဖော်ထုတ်ဆုံးဖြတ်ကြရန်၊ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိမိကိုယ်တိုင်နှင့် လက်အောက်ဝန်ထမ်းများကို စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းပေးကြရန်၊ မတော်မတရား ပြုလုပ်လိုသူများ၏ အသုံးချမှုကိုမခံရအောင် အထူးသတိပြုဆောင်ရွက်ကြရန်၊ တရားသူကြီးကောင်း၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်အောင် ကြိုးစားသွားကြရန် မှာကြား ခဲ့ပါသည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း

(၂၃-၆-၂၀၁၁)ရက်နေ့ ကပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတွင်
ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်ဦးထွန်းထွန်းဦး
တက်ရောက်၍ ကျွန်းပင်စိုက်ပျိုးပေးနေစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲ အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးများ
ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

ရေစက်ချတရားနာကြစဉ်

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် ၁၃-၈-၂၀၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၉ နာရီတွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးခန်းမ၌ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အတွင်းရုံး တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ "နိုင်ငံတော်ကရည်မှန်း ထားသော တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်ကြီး ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ ရပ်တည်ရေး အတွက်အကျင့်သိက္ခာ၊ သီလ၊ သမာဓိနှင့်ပြည်စုံသော တရားသူကြီးကောင်းများ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားကြရန်၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေး အရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများသည်

နိုင်ငံဝန်ထမ်းများဖြစ်သည်နှင့် အညီလုပ်ငန်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှု၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ကင်းရှင်းစွာ ပြည်သူ့ကယုံကြည် လေးစားလောက်သည့် ဝန်ထမ်းကောင်းများဖြစ်အောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ကြရန်၊ နိုင်ငံတော်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေပြီး နိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်သူများ အပေါ်တာဝန်ကျေပွန်သူများ ဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်း အားထုတ်ကြရန် ဆွေးနွေးမှာကြားခဲ့သည်။"

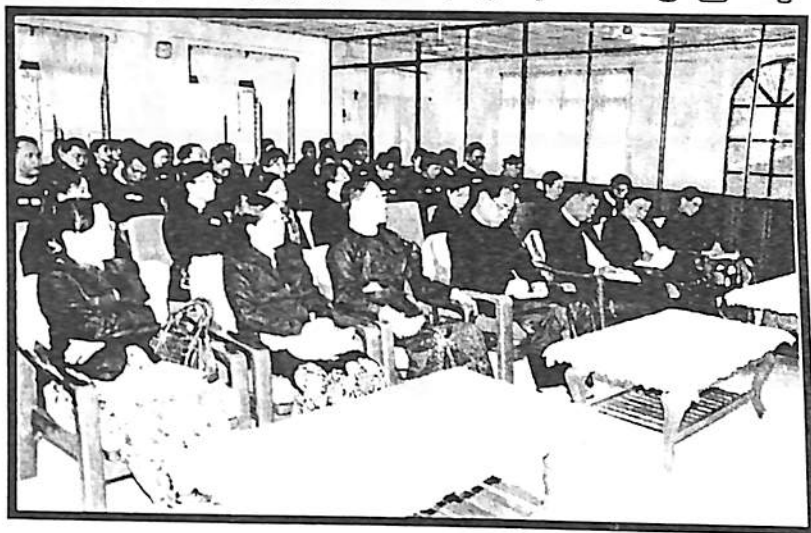
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်အားကြည့်ရှုစစ်ဆေးနေစဉ်

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိလေ့ကျင့်ရေးဌာန၌
ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများမွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲ
ကျင်းပခြင်း

(၃. ၉. ၂၀၁၁)ရက်နေ့နံနက်၉:၀၀နာရီကရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိ
လေ့ကျင့်ရေးဌာန၌ကျင်းပသည့်ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများမွမ်းမံသင်တန်း
အမှတ်စဉ်(၁)သင်တန်းဖွင့်ပွဲအခမ်းအနား၌အမှာစကားပြောကြားစဉ်

သင်တန်းဖွင့်ပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌ တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် အောက်တိုဘာ ၈ ရက် နံနက် ၁၀နာရီတွင် မကွေးမြို့၊ မြို့တော်ခန်းမ၌ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊တရားရုံး အမှုထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ "တရားသူကြီးများသည် အမှုများကိုစီစဉ် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မြန်ဆန်ခြင်း၊ မှားယွင်းမှုမရှိခြင်း၊ မှန်ကန်ခြင်းရှိရန်လိုအပ်သည့် အပြင်တရားမျှတညီမျှခြင်း ရှိရန်လည်းလိုအပ်ကြောင်း၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် တစ်ဖက်၌ ဂရုဏာထားပြုပြင်ပေးရခြင်းရှိသကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း တစ်ဦး၏အကျိုးနှင့် အများ၏ အကျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ချိန်ဆ၍ အများ၏အကျိုး လုံခြုံမှုကိုပေးတတ်ခြင်းကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိုက်ထိုက် တန်တန် အပြစ်ဒဏ် ပေးရန်လိုကြောင်း၊ တရားမမှုများတွင်လည်း နစ်နာသူ၊ အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးသူ အစစ်အမှန်အား ဥပဒေက ပေးအပ်ထားသည် သက်သာမှုကို အပြည့်အဝရရှိစေရန်အတွက် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်လို ကြောင်း၊ထို့ကြောင့်တရားသူကြီးတစ်ဦးအနေဖြင့် မိမိကတရားမျှတမှုကို

ကြည်၍ဆုံးဖြတ်သည် ဆိုရာတွင် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သည့်တရားမျှတမှုသာ ဖြစ်စေရမည်ကို အထူးဂရုပြုရန် လိုကြောင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှုများနှင့် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုများသည် တရားရုံးများ အပေါ်ပြည်သူလူထုက အကြည်အညိုပျက်စေနိုင်သည်ဆိုသော အချက်ကိုလည်း အထူးသတိပြု ဆင်ခြင်ကြရန်လိုကြောင်း နှင့်နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်ထားသည့်တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မှန်မှန် ကန်ကန်ကျင့်သုံး ထမ်းဆောင်ကြရန်လိုအပ်ကြောင်းမှာကြားခဲ့သည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ဦးထွန်းထွန်းဦးသည်အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နံနက် ၁၀ နာရီတွင် ပုသိမ်မြို့၊ ဧရာရွှေဝါ အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်၊ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ "တရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရွှေ့နေရွှေ့ရပ်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အမှုဖြစ်ပေါ်၍ စတင် စုံစမ်းစစ်ဆေးရသောသူများ၊ အမှုလိုက်များ၊ ရုံးတွင် အထောက်အထားများကို

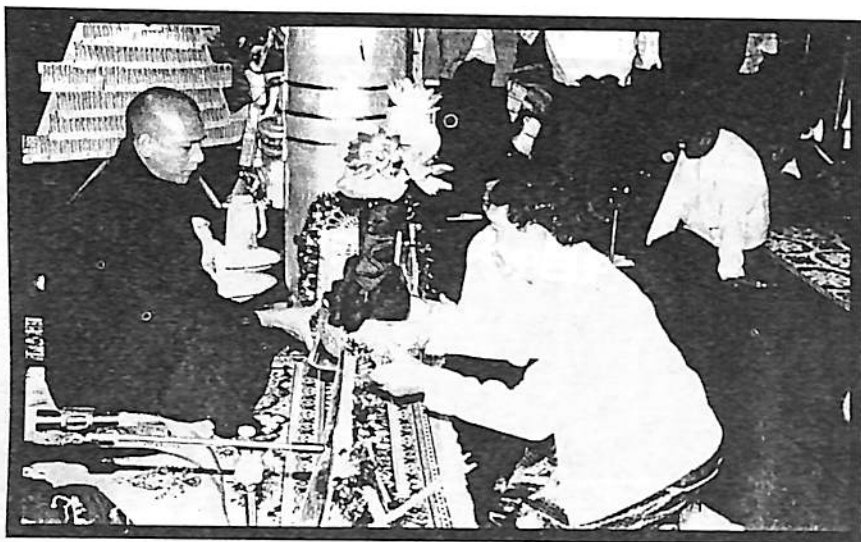
လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီတင်သွင်းရသောသူများ၊ နှစ်ဖက်သက်သေများစသူတို့သည် တရားစီရင်ရာတွင် ကိုယ့်အခန်းနှင့်ကိုယ်ပါဝင်ကြသူများဖြစ်ရာ စေတနာမှန်ပြီး သစ္စာတရား ထားရှိကာ အဂတိကင်းစွာဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူတို့ယုံကြည်အားကိုးသော တရားစီရင်ရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေကြောင်း၊ ပြည်သူတို့ယုံကြည်အားကိုးသော တရားစီရင်ရေးစနစ်ထွန်းကားမှ ပြည်သူ အချင်းချင်း မှုခင်းပဋိပက္ခဖြစ်ကြလျှင် အေးချမ်းစွာဖြေရှင်းနိုင်ကြမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မှာကြားခဲ့သည်။

တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်လာကြသူများ

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူခြင်း

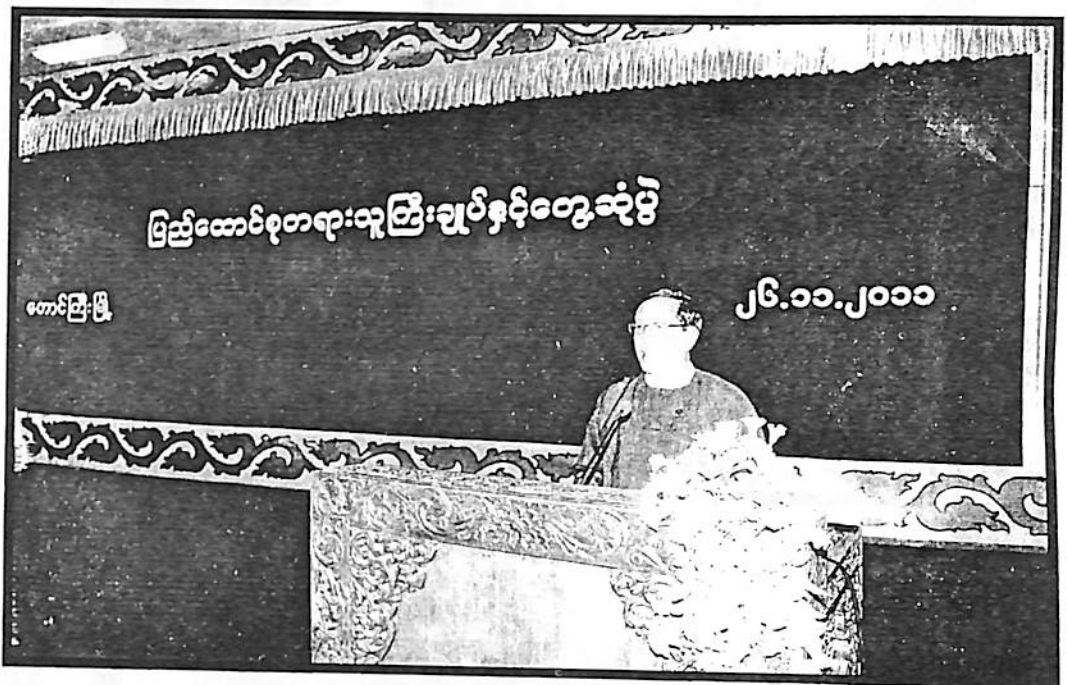

၅. ၁၁. ၂၀၁၁ရက်နေ့ကပျဉ်းမနားမြို့ဇေယျသိန်ကျောင်းတိုက်တွင်ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

ရေစက်ချတရားနာစဉ်

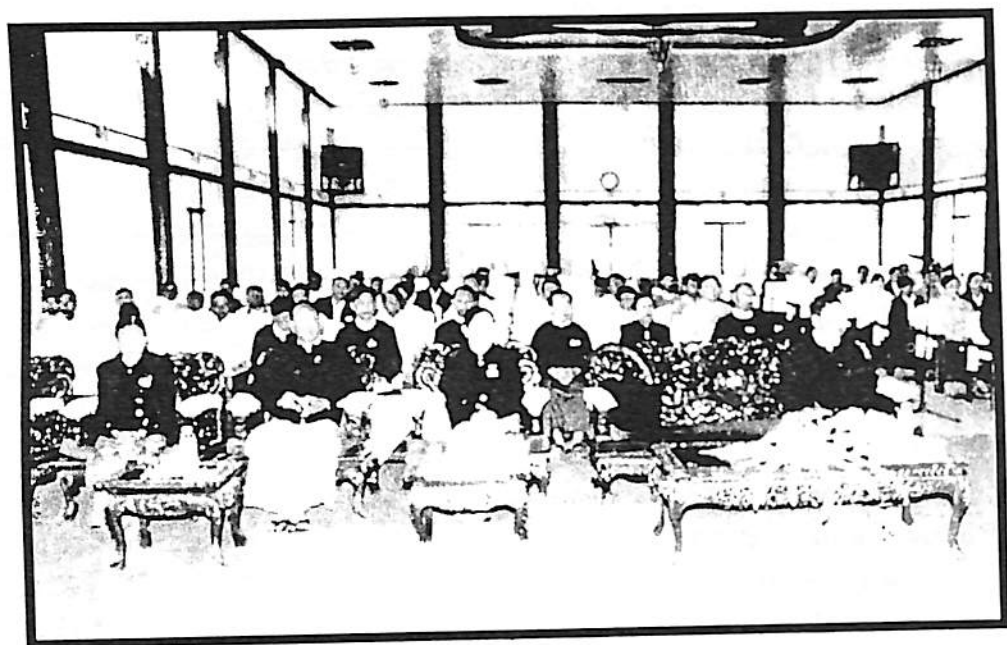
ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်၌တွေ့ဆုံပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးသည် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် တောင်ကြီးမြို့၊ မြို့တော်ခန်းမ၌ ရှမ်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်နှင့်တရားသူကြီးများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူးနှင့်တောင်ကြီးခရိုင်၊ လွိုင်လင်ခရိုင်အတွင်းရှိတရားရုံးများမှတရားသူကြီးများ၊ တရားရေးအရာရှိများ၊ တရားရုံးအမှုထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ "တရားရုံးကိုဥပဒေဖြင့်ဖွဲ့စည်းကြောင်း၊ တရားရုံးတွင် ဥပဒေကအပ်နှံသော အာဏာရှိကြောင်း၊ တရားရုံးသည်ဥပဒေ နှင့်အညီသာ ဆုံးဖြတ်

နိုင်ကြောင်း၊ အမှန်ကိုဖော်ထုတ်၍ တရားစီရင်ရာတွင် မျှတရန်လိုကြောင်း၊ ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ရန်လည်းလိုကြောင်း၊ မှုခင်းပဋိပက္ခဖြစ်သောသူများသည် မျက်နှာကြီးသည်၊ မျက်နှာငယ်သည်၊ အာဏာရှိသည်၊ အာဏာမဲ့သည်၊ ချမ်းသာသည်၊ ဆင်းရဲသည်မသွေကွက်ဘဲ စစ်ဆေးဖော်ထုတ်၍ ထင်ရှားသော အချက် အလက်တို့ကို သက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်စပ်ဟပ်ပြီးလျှင်မှန်သည့် အတိုင်းစီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မှာကြားခဲ့ပါသည်။"

တွေ့ဆုံပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသူများ

စာချွန်တော်အမိန့်များ

(တင်ဟုန်) တရားရေး

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၂၁တွင် နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ၏မူလအခွင့်အရေး၊ တာဝန်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြေခံရမည့်မူများ(၄)ရပ်ကို ပြဌာန်းထားပြီး အခန်း(၈)တွင် နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ ၏ မူလအခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်များကို ပြဌာန်းထားသည်။ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပြဌာန်း ထားသည့် တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်မှု အခွင့်အရေး၊ တရားမျှတမှုအခွင့်အရေးတို့ ခံစားခွင့် ရှိသည်။

အခြေခံအခွင့်အရေးတို့ကို ထိပါးခြင်းများ သည် ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုများ ဖြစ်သည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုနိုင်ပေသည်။ အခြေခံ ဥပဒေပါနိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး တစ်ရပ်ရပ်ကို ထိပါးခြင်းခံရသော ပြည်သူတစ်ဦးဦး သည် ကျူးလွန်သူအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ဥပဒေအရေး ယူခြင်းဖြင့်သာ ဖူလုံခြင်းမရှိသော မူလအခွင့်အရေး ထိပါးမှုများကို မြန်မြန်နှင့် ထိရောက်စွာ ကာကွယ်ပေး ရန်နှင့်နစ်နာချက်၊ မှားယွင်းချက်များကိုပြင်ဆင်ရန် ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်(Supreme Court Of The Union) တွင်လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်

သည်။^(၁) ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် မူလအခွင့်အရေး တစ်ရပ်ရပ်ကို ထိပါးကျူးကျော် ထားသည်ကို တွေ့ရှိရလျှင် “စာချွန်တော်အမိန့်” ထုတ်ဆင့်၍ သက်ဆိုင်ရာတို့၏ အမှားအယွင်းကို ပြင်ဆင်ခွင့် အာဏာရှိသည်။^(၂)

လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် တရားစီရင်ရေးတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ၂၅(၂)အရ တရား လွှတ်တော်ချုပ်သည် ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် အမိန့်၊ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်၊ တားမြစ်စာ၊ စာချွန်တော်အမိန့်၊ အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော် အမိန့်၊ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်၊ ထိုစာချွန်တော် အမိန့်များ၏သဘောမျိုးပါသော အမိန့်များကိုထုတ်ပိုင် ခွင့်အာဏာရရှိခဲ့သည်။

တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ် တရား စီရင်ရေးတွင် ယခင်ရှိခဲ့သော တရားလွှတ်တော်ချုပ် နှင့် တရားလွှတ်တော် တို့ကိုရပ်စဲပြီး နိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်သည်အမှုခေါ်စာချွန်တော် ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာရရှိခဲ့သည်။^(၃)

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီခေတ် တရားစီရင်ရေးတွင် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေကိုပြဌာန်းခဲ့ပြီး ဗဟိုတရားရုံးကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

(၁) ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ-၃၃၇

(၂) ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၃၃၈

(၃) တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ ကြေငြာချက်အမှတ် ၂၅၊ ရက်စွဲ ၂၀. ၃. ၆၂

ဗဟိုတရားရုံးအား စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာအပ်နှင်းခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ဥပဒေပုဒ်မ-၇၃(၃)အရ နိုင်ငံတော် ကောင်စီသည် အဆိုပါဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော ဗဟိုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ အမိန့်များကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ရှိသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ရှိရင်းစွဲဥပဒေ ပါအခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံသားများ အပြည့်အဝ ရရှိနိုင်စေရန် လည်းကောင်း၊ အခွင့်အရေး တစ်ရပ် ရပ် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်လည်းကောင်း နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးများကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးသည့် ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ လက်ထက် တရားစီရင်ရေးတွင် စာချွန်တော် အမိန့်များထုတ်ဆင့်သည့် အာဏာကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

စာချွန် တော် အမိန့် များ ထုတ် ဆင့် ၍ နစ်နာမှုများကို ကုစားမှုပေးခြင်းသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုစားမှုဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက် တစ်ရပ်သည် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက် (Quasi judicial function) ဖြစ်ပြီး ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ပြည်သူတစ်ဦး၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ စာချွန်တော် အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်၍ လျှောက်ထားနိုင်ခြင်းသည်တစ်နည်း အားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်၏ မှားယွင်းသော လုပ်ဆောင်ချက်၊ ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ဆောင် ချက်များကို စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်၍ ပယ်ဖျက် ခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်းစသည်တို့သည် အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၏

တရားစီရင်ရေး သဘောဆန်သောလုပ်ဆောင်ချက် များကို တရားစီရင်ရေး ဌာနမှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်အောက်ပါအခြေခံအကြောင်းရင်း များပေါ်မူတည်၍ သက်ဆိုင်ရာ စာချွန်တော်များကို ထုတ်ပေး ပါသည်။

၁။ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်သောပြဿနာ များ (Jurisdictional matters)

(က) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်ထက်ပို၍ ပြုလုပ်ခြင်း

(Excess of Jurisdiction)

(ခ) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိဘဲ ပြုလုပ်ခြင်း

(Lack of Jurisdiction)

(ဂ) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြင့်ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှိသည်ကိုဆောင်ရွက်မပေးခြင်း

(Refusal to exercise Jurisdiction)

၂။ အမှုမှတ်တမ်းပေါ်တွင် ဥပဒေအချက်အလက် မှားယွင်းချက်များသိသာပေါ်လွင်နေခြင်း

(Error of Law on the face of Record)

၃။ သဘာဝတရားမျှတမှုနည်းဥပဒေများ(Rules of Natural Justice) ကိုချိုးဖောက်ခြင်း

(က) ဘက်လိုက်ခြင်းကိုဆန့်ကျင်သည့်နည်းဥပဒေ (The Rule Against bias)

(ခ) ကြားနာခွင့် အခွင့်အရေး (The Right to a Hearing)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ-၁၈(ခ) အရ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် နိုင်ငံတော် ၏အမြင့်ဆုံး တရားရုံးဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအခန်း(၈) (နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများနှင့်တာဝန်များ)၌ ပေးအပ်ထား သော အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လျှောက်ထား လာသည်ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်ချုပ်သည် အောက်ဖော်ပြပါစာချွန်

တော်အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကို သင့်လျော်သည့် အတိုင်း ထုတ်ဆင့်ပေးခွင့်အာဏာရှိသည်။^(၅)

- (က) ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်
- (ခ) အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်
- (ဂ) တားမြစ်စေစာချွန်တော်အမိန့်
- (ဃ) အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော်အမိန့်
- (င) အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်

ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်(Habeas corpus) (Law Latin "that you have body") သည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး အား ရုံးရှေ့မှောက်သို့ တင်သွင်းရန် အမိန့်ထုတ်ဆင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖမ်းဆီးခံထားရသူ တစ်ဦးအား ရုံးရှေ့သို့သွင်းစေ၍ ထိုသူကို မည်သည့် ပြစ်မှု၊ မည်သည့်ဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးထားသည်ကို ဖမ်းဆီးသည့်အဖွဲ့အစည်းအား ထုချေရှင်းလင်း စေပြီး ဖမ်းဆီးရသည့် အကြောင်းကို ထုချေရှင်းလင်းခြင်း မပြုနိုင်လျှင် အချုပ်မှလွတ်စေရပါမည်။ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားသော ပြည်သူ တစ်ဦး၏ အချုပ်အချယ်မရှိ လွတ်လပ်စွာနေနိုင်ခွင့် ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိပါးပြီး တရားမဲ့ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီး ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်။^(၆) ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ခြင်း ခံရသူသည် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် သို့ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် အမိန့်ထုတ်ဆင့်၍ မိမိအား ဖမ်းဆီးထားခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီခြင်း ရှိမရှိစစ်ဆေး၍ ဥပဒေနှင့်မညီက ချုပ်နှောင်မိန့်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန်လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ဖမ်းဆီး ခြင်းခံ နေရသူက လျှောက်ထားခြင်း မပြုနိုင်လျှင် ၎င်း၏ ဇနီး စသော သက်ဆိုင်သူက လျှောက်ထားနိုင်သည်။^(၇)

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်(Mandamus)

(Latin "Wecommand")သည်ဆောင်ရွက်ရန်အမိန့် ပေးသည့် စာချွန်တော်မျိုးဖြစ်သည်။ ဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသောအာဏာဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှိသည်ကို ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု ကဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်မပေးဘဲနေသည့်ကိစ္စများ၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်စေရန် ဤစာချွန်တော် အမိန့်ကိုထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြို့ပြဆိုင်ရာငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအရ စံငှား ရမ်းခသတ်မှတ်ပေးရန်ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်က ငြင်းပယ်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်သည် စံငှားရမ်းခသတ်မှတ်ပေးရန် ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိပါလျက် သတ်မှတ်မပေးဘဲ နေခြင်းဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဤစာချွန်တော် အမိန့်မျိုးဖြင့် စံငှားရမ်းခ သတ်မှတ် ပေးရန် ညွှန်ကြားသည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ထုတ်ဆင့်ရန် ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်ခြင်းသည် တရားရုံး ဆင်ခြင်တုံ တရားအရ ကျင့်သုံးရသော အာဏာဖြစ် သည်။^(၈) အခြားနည်း လုံလောက်သော သက်သာခွင့် မရရှိနိုင်မှသာလျှင် ဤ စာချွန်တော်အမိန့်မျိုးကို ထုတ်ပေးနိုင်ခွင့်ရှိသည်။^(၉)

တားမြစ်စေစာချွန်တော်အမိန့် (Prohibition) သည် တရားရုံး သို့မဟုတ် တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့် ခုံရုံးအား ၎င်း၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျော်၍သော်လည်းကောင်း၊ တရား မျှတမှုကို ဆန့်ကျင်၍ လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။

အခြားနည်းဖြင့် ကုစားနိုင်သည့် သက်သာ ခွင့် ရရှိနိုင်လျှင် ဤစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် စွက်ဖက်

(၄) ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ-၃၇၈(က)
 (၅) ဂျီအမ်ဘာနာဂျီနှင့် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်ကြီးကြပ်သူအရာရှိ၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊စာ ၁၉၉
 (၆) တင်ဇာမော်နိုင်နှင့် ရန်ကုန်ရဲမင်းကြီး၊ ၁၉၅၀၊ မတစ၊ (လွှတ်တော်)စာ ၁၇
 (၇) ဒေါ်စောရင်နှင့် ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန်ပါ၊ ၁၉၇၁၊ မတစ၊ (လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၇၃
 (၈) ချီအာကောင်းနှင့် ကုမ္ပဏီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊စာ ၇၅၀

ခြင်းမပြု။ သို့ရာတွင် တရားဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားခြင်းမရှိသော စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ သုံးစွဲလျှင် ဤစာချွန်တော်အမိန့်မျိုး ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။^(၉)

အာဏာပိုင် မေးစာချွန်တော်အမိန့် (Quo Warranto) (Law Latin "by what authority") သည်မည်သည့် အကြောင်းမျိုးရှိကြောင်း အကြောင်းပြစေရန်ထုတ်ဆင့်သောအမိန့်မျိုး ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာန တစ်ခုခုက တရား ဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသော အာဏာကိုကျော်လွန်၍ တစ်စုံတစ်ရာ ကိုပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ပြည်သူတစ်ဦး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးကြောင်း နစ်နာသူက လျှောက်ထားလာ လျှင် သက်ဆိုင်ရာဌာနအား မည်သည့်အခွင့် အာဏာ အရ မည်သည့် အကြောင်းကြောင့် ပြုရသည်ကို ဤစာချွန်တော်အမိန့်မျိုး ထုတ်ဆင့်၍ မေးမြန်းခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် (Certiorari) (Law Latin "to be more fully informed") သည် အမြင့်ဆုံး တရားရုံးကလက်အောက်ခံ တရားရုံးနှင့် တရားစီရင်မှုဆောင်ရွက်ခြင်းသဘောပါဝင်သည့်ခုံရုံးတို့ အပေါ်၌ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အာဏာကိုသုံးစွဲလျက် ချမှတ်သောအမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။ လက်အောက်ခံ တရားရုံး သို့မဟုတ် တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့်ခုံရုံး၏အမှုတွဲကို ခေါ်ယူကာ အာဏာကျော်လွန်ဆုံးဖြတ်ထားခြင်း ရှိမရှိ၊ တရားမျှတမှုကို ချိုးဖောက်၍ လည်းကောင်း၊ တရားမဝင်ဘဲ လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ဆုံးဖြတ်ထားခြင်းရှိမရှိ

စိစစ်သုံးသပ်ပြီးနောက် အာဏာကို ကျော်လွန်၍ လည်းကောင်း၊ တရားမျှတမှုကို ချိုးဖောက်၍လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေကိုမျက်ကွယ်ပြု၍ လည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်းတွေ့ရှိလျှင် ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့်ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်သည့်အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာအမိန့် မဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအမိန့် ဖြစ်ပါက အမှုခေါ်စာချွန်ထုတ်ပေးခြင်းမပြုပေ။^(၁၀)

တရားစီရင်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောပါဝင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက် (quasi judicial action) တွင် (၁) ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ (၂) ပြည်သူလူထုအတွက် အခွင့်အရေးကို ထိခိုက် သောပြုလုပ်မှု ဖြစ်ရမည်။ (၃) တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိရမည် ဟူသော အချက်သုံးချက်တို့ အကျုံးဝင်သည်။^(၁၁)

တရားဥပဒေဖြင့် အာဏာအပ်နှင်းထားသော အာဏာပိုင်သည် ထိုတရားဥပဒေအရ တရားရုံးများနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး ပြည်သူတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက်မည့် ကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမိန့်ချမှတ်မှသာလျှင် ထိုအမိန့်သည် ကန့်သတ်ထားသည့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အမိန့်မျိုးဖြစ်သဖြင့် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။^(၁၂) သို့ရာတွင်စီရင်ချက်များသည် (speaking order) ဖြစ်ပြီး အထင်အရှားမှားယွင်းရန် လိုအပ်သည်။^(၁၃) ထို့ပြင် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်

(၉) ဆရန်ဆန်ဒါအာနန်ဒါ နှင့် ရန်ကုန် အကောက်ခွန်မင်းကြီး၊ ၁၉၅၁၊ မတစ(လွှတ်တော် ချုပ်) စာ ၂၈၊ ၁၉၅၀၊ မတစ(လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၅၃
(၁၀) မစွံဂျေ၊ အာ(ရ်)၊ ဖရန့်(ချရ်)ပါ ၂ နှင့် ရန်ကုန်မြို့လက်ထောက်ဌားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးဝန် ပါ ၂၊ ၁၉၆၂၊ မတစ၊ (ရုံးချုပ်) စာ ၇၃
(၁၁) ဦးထွေးနှင့် ဦးထွန်းအုံး၊ ၁၉၄၈၊ မတစ၊ စာ ၅၄
(၁၂) မောင်စိုးမောင် နှင့် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပါ ၄၊ ၁၉၆၂၊ မတစ၊ (ရုံးချုပ်) စာ ၄၄
(၁၃) ဘဂဝမ်ဒတ်(စ်) နှင့် ဟန်နမာန်ဘတ် နှင့် ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး၊ ၁၉၅၇၊ မတစ(လွှတ်တော်ချုပ်) စာ ၁

လျှောက်တောင်းရာ၌ လျှောက်ထားသူသည် မိမိ ပယ်ဖျက်စေလိုသော သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်၏ အမိန့်သည်မိမိ၏ အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ကြောင်း သို့တည်းမဟုတ် မိမိအားအကျိုးမဲ့စေကြောင်း ထင်ရှားစွာပြသရန် တာဝန်ရှိသည်။ (၁၄)

သီးခြား သက်သာခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ-၄၅ မှ ၅၁ ထိ ပြဌာန်းချက်အရ တရားလွှတ်တော်သို့ အာဏာပေးစာချွန်သဘောရှိသည့် အမိန့်ကိုချမှတ် နိုင်သည့် အာဏာ အပ်နှင်းထားသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၁ တွင်လည်း တရားလွှတ်တော်မှ မိမိ၏စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်အတွင်း ဥပဒေနှင့် မညီသောနည်းလမ်းမကျသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားခြင်းခံရသူများအတွက် ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်အမိန့်သဘောမျိုး ဖြစ်သည့် အမိန့်ကို ထုတ်ဆင့်၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားသူကို ရုံးရှေ့သွင်း စစ်ဆေးရန် သို့တည်းမဟုတ် မတရားသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ နည်းလမ်း မကျသော ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ပါက ထိုသူအား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားခြင်းမှလွတ်ရန် အမိန့်ချမှတ် သည့် အာဏာအပ်နှင်းထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၃၇၈(ခ)တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ အပ်နှင်းသည့် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ခွင့် အာဏာသည် အခြားတရားရုံးများအား တည်ဆဲဥပဒေများအရ အပ်နှင်းထားသည့် စာချွန်တော်အမိန့်သဘောမျိုး သက်ရောက်သည့်အမိန့် ထုတ်ဆင့်ပိုင် ခွင့်အာဏာကို မထိခိုက်စေရဟု ပြဌာန်း ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော် ချုပ်သို့ အပ်နှင်းသည့် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့် ခွင့်အာဏာသည် သီးခြားသက်သာခွင့် ဥပဒေနှင့်

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေတို့အရ တရားလွှတ်တော် သို့အပ်နှင်းသည့်အာဏာများကို ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

ပြည်သူတို့၏ မူလအခွင့်အရေးများကို အခြေခံဥပဒေနှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက အပ်နှင်းထားသည့် အာဏာအရ ပြည်သူတို့၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ် စောင့်ထိန်းရာ ဌာနကြီးဖြစ်သည်။

အထက်၌ဖော်ပြသကဲ့သို့ ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့၏အခွင့်အရေးကိုထိပါးလာလျှင် အခြေခံ ဥပဒေနှင့် အခြားသော တရားဥပဒေတို့က ပြဌာန်း ထားရှိသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါ ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရည်ညွှန်းစာအုပ်များ

- ၁။ ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ
- ၂။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(၂၀၀၈ ခုနှစ်)
- ၃။ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ တို့ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ
- ၄။ အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေဘာသာရပ်၊ ဗဟိုဝန်ထမ်း တက္ကသိုလ်၊ ဥပဒေပညာဌာန
- ၅။ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေပို့ချချက်များ၊ အတွဲ(၂)၊ တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူသင်တန်း
- ၆။ ခေတ်အလိုက်တရားစီရင်ရေးအခြေခံမူများနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် အကောင်အထည် ဖော်မှုများ၊ တရားရုံးချုပ်၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ်
- ၇။ BLACK'S LAW DICTIONARY

(တင်ဟုန်) တရားရေး

ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏

သင်ကြားချက်များကို

ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှရေးသားဖော်ပြခြင်း

မောင်တင်ဌေး

ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံးသို့ တရားရေးဝန်ထမ်းအဆင့်(၃)အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် သတင်းပို့ပြီးနောက် ကျွန်တော်၏စားပွဲသို့ ပထမဆုံး ရောက်လာသည်များမှာ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ် (၁၈) မြို့နယ်တရားရုံးများမှ ပေးပို့လာသည့် ပြစ်မှုပုံစံ (၃၁) ပါ အမှုစာရင်းများကိုကြည့်ရှု၍ တောင်းခေါ်ထားသည့် အမှုတွဲ(၁၀၀) ကျော်ဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်လုပ်ရမည်မှာ ထိုအမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှတ်ချက်များ ရေးသားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် စားပွဲ၌ထိုင်နေသည်မှာ တစ်နာရီကျော်ခန့်ရှိသွားပြီဖြစ်ပါသည်။ အမှုတွဲ ပုံကိုကြည့်ပြီး ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ၍ ဒီအတိုင်းထိုင် နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ် ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် ရောက်ရှိလာပါသည်။

“ကိုတင်ဌေးရေ ဘာလုပ်နေတာလဲ”

“ဘာမှမလုပ်ပါဘူး အစ်ကိုကြီးရေ၊ ဘာလုပ် ရမှန်းမသိလို့ထိုင်နေတာ၊ ဒီအမှုတွေမှတ်ချက်ရေးပေးရမယ်တဲ့”

“လွှက်ရည်ဆိုင်သွားရအောင်ကွာ၊ မှတ်ချက် ရေးတာငါသင်ပေးပါမယ်”

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဆရာ ဦးအောင်ထူးရှိန်နှင့်အတူ ကျွန်တော်တို့ ကချင် ပြည်နယ်တရားရုံး၏ မြောက်ဘက် ခြံစည်းရိုးသာခြား သည့် မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီရုံးဝင်း အတွင်းရှိ ဦးမောင်မောင်၏ လွှက်ရည်ဆိုင်သို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီး လွှက်ရည်ဆိုင်၌ ဆရာ ဦးအောင်ထူးရှိန်ကကျွေးမွေးသည့် လွှက်ရည်ကို သောက်၊ မုန့်ကိုစား၍ ဆေးပေါ့လိပ်ကိုဖွာကာ ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် သင်ပေးသည့် ပြစ်မှုပုံစံ-၃၁အရ တောင်းခေါ်ထားသည့်အမှုတွဲများ၌ မှတ်ချက်ရေးနည်း သင်ခန်းစာကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ နာယူမှတ်သားခဲ့ရပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

နောက်တစ်ရက်၏နံနက်ခင်းတွင် ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်ထံမှ မှတ်ချက်နမူနာများ မှတ်စုစာရွက်ကို လည်း ကျွန်တော်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းနမူနာမှတ်စုစာရွက်ကို နောက်ထပ်တစ်ရွက်ကူးကာ တစ်ရွက်ကို လက်နှိပ်စက်စာရေး အစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုကို ပေးလိုက်ပါသည်။ ကျွန်တစ်ရွက်ကို ကျွန်တော်ကယူထားပြီး စာရွက်အလွတ်တစ်ရွက်၌ မှတ်ချက်ရေးသားရမည့်အမှုအမှတ်နှင့်မှတ်စုစာရွက်ပါ မှတ်ချက်အမှတ်စဉ်များကို ရေးပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် လက်နှိပ်စက်စာရေး အစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုကလက်နှိပ်စက်ဖြင့် မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းရိုက်နှိပ်သွားရုံသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် ကျွန်တော့်စားပွဲပေါ်မှ မှတ်ချက်ရေးရန်အမှုတွဲပုံကြီးသည် နာရီပိုင်းအတွင်းမှာပင် လက်နှိပ်စက် စာရေးအစ်မကြီး ဒေါ်သိန်းသိန်းညိုစားပွဲသို့ ရောက်ရှိသွားပါတော့သည်။ မှတ်စုစာရွက်ပါ

မှတ်ချက်အချို့မှာ ဆင်တူသကဲ့သို့ ဖြစ်သော်လည်း ဂဏန်းအမှတ်စဉ်ကိုရေးရုံမျှဖြင့် လက်နှိပ်စက်စာရေးက ရိုက်နှိပ်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်အတွက် အနည်းငယ်စာသား မတူရုံဖြင့် နံပါတ်စဉ်တစ်ခုပေး၍ ရေးသားထားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကျွန်တော့်အား ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်သင်ကြားပေးခဲ့သည့် ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ အရ တောင်းခေါ်ထား သည့်အမှုတွဲများ ဌာမှတ်ချက်ရေးနည်းကို ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန် ထိုစဉ်အချိန်အခါက သင်ကြားပေးခဲ့သည့် အတိုင်းပင် မဖြည့်မစွက်၊ မနုတ် မပယ်ဘဲ အရင်းအမှန်အတိုင်း မချွင်းမချန် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မှတ်ချက်များ

အမှုတွဲမျက်နှာဖုံး

၁။ အမှုတွဲမျက်နှာဖုံးတွင် အမှုရက်ချိန်းများမရေးဘဲ သီးခြားစာရွက်တွင်ရေးသားခြင်းအားဖြင့် အမှုတွဲမျက်နှာဖုံး ညစ်ပတ်ပေရေခြင်းမှ ကင်းဝေးနိုင်သည်ကို သတိပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။

၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၄ အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားသူကြီးများအားလုံး၏ အမည်များကို ဖော်ပြရန်လိုအပ်ပါသည်။

၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားရုံးအမည်ကို ရေးသားရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၇အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ တရားခံအားလုံး၏အမည်များကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ တရားသေလွှတ်သောအမှုတွင် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “အေ” အက္ခရာ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ ခံဝန်ရယူခွင့်ရှိသောအမှုတွင်အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “ဘီ” အက္ခရာ ရေးသား ရန်လိုပါသည်။

၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ တရားရှင်လွှတ်သောအမှုတွင် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ “ဒီ” အက္ခရာရေးသားရန်လိုပါသည်။

၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၆၁အရ အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံးတွင် “ဘီ” အက္ခရာ ရေးသားရန်မှာ ခံဝန်ရယူခွင့်ရှိသောအမှုများ၌သာဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရအမှုတွဲမျက်နှာဖုံးအတွင်းဘက်စာမျက်နှာတွင် ပုံနှိပ်ထားသည့် မာတိကာပုံစံအတိုင်း အညွှန်းမာတိကာကိုပြည့်စုံစွာ ရေးသား၍ တရားရုံးစာရေးက လက်မှတ်ရေးထိုး ရန်လိုပါသည်။

၁၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရအမှုတွဲကို စာမျက်နှာနံပါတ်များရေးထိုး၍ မျက်နှာဖုံးအတွင်းဘက် စာမျက်နှာတွင် ပုံနှိပ်ထားသည့် မာတိကာပုံစံအတိုင်း အညွှန်းမာတိကာကိုပြည့်စုံစွာရေးသား၍ တရားရုံး စာရေးက လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၁၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ အမှုတွဲမှာပြီးပြည့်စုံရန်လိုအပ်သောကြောင့် ချမှတ်သည့်အမိန့် အကြောင်း အရာကို အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး၌ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၁၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ အမှုတွဲမှာ ပြီးပြည့်စုံရန်လိုအပ်သောကြောင့် အမှုတွဲရှေ့မျက်နှာဖုံး ၌ ပုံနှိပ်ဖော်ပြထားသည့်အချက်အလက်များနှင့်အညီ ဖော်ပြရေးသားရန်လိုပါသည်။

နေ့စဉ်မှတ်တမ်း

၁၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းခေါင်းစဉ်တွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန်လိုပါသည်။
၁၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂၊ ၁၁၀၅ တို့အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ လက်မှတ်ပြည့်စုံစွာ ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။

၁၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၄၈ အရ တရားခံက တရားလိုပြသက်သေများကို ပြန်ခေါ်စစ်မေး လို/မလိုမေးမြန်း ကြောင်း အမှုတွဲတွင်ဖော်ပြရန် လိုပါသည်။

၁၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၀(၁)၊ ၄၅၄(၁) (၂) အရ တရားခံအားသက်သေအနေ ဖြင့်ကြားနာစစ်ဆေး သည့်အမှုတွင် တရားခံက၎င်းကိုယ်တိုင် သက်သေခံလိုသည့် သဘောဆန္ဒမရှိဘဲ ၎င်းကိုသက်သေအဖြစ် စစ်ဆေးခြင်း မပြုနိုင်သောကြောင့် တရားခံအားကိုယ်တိုင် သက်သေခံချက်ပေးလိုသည်၊ မပေးလိုသည်ကို မေးမြန်းပြီးကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၁၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၄ (၂) အရ တရားခံအားသက်သေ အနေဖြင့် ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ ပြစ်မှုဆိုင် ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၂ (၁) ချွင်းချက်(ခ) အရ သတိပေးပြီးကြောင်း ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၁၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၃၂၊ ၁၁၁၆ အရ ထုတ်ပေးသည့်သက်သေစရိတ်ငွေများကို နေ့စဉ် မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြသင့်ပါသည်။

၁၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၇၃ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဘီလစ်ရုံးခန်းနှင့် ဘီလစ်အမည်ကို ထုတ်ဖော်ညွှန်ပြစေပြီးဖြစ်ကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၂၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဒဏ်ငွေပေးသွင်းပြီးသည့် အကြောင်းကို အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ရေးသွင်းထားရန်လိုပါသည်။

၂၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၄၅ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် ဘဏ်သို့ငွေပေးသွင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချလံစစ်ဆေးပြီးကြောင်း အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားရန်လိုပါသည်။

၂၂။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁) အပိုဒ် (၁၄)အရ တရားစီရင်ရေး အကြံဉာဏ်တောင်းခံသည်။ မတောင်းခံသည်ကို အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ဦးစီးမှူးကရေးသွင်း၍ လက်မှတ်ရေး ထိုးရန်လိုပါသည်။

၂၃။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁) အပိုဒ် (၁၂)အရ တရားစီရင်ရေး အကြံဉာဏ် တောင်းခံသောအမှုတွင် တရားစီရင်ရေးအကြံပေးချက်ကို အမှုတွဲ၌ တွဲထားရန်လိုပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းစာရင်း ပြစ်မှုပုံစံ(၃)

၂၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၀ အရ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်၍သေခြင်း (သို့မဟုတ်) အပြင်းအထန်နာကျင်ခြင်း ဖြစ်စေသောအမှုများတွင် အသုံးပြုသောလက်နက်၊ အလေးချိန်နှင့် အတိုင်းအထွာကို ဖော်ပြထားရန်လိုပါသည်။

၂၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၈၇၊ ၁၀၉၂ တို့အရ အဖိုးတန်သက်သေခံပစ္စည်းများကို ပထမ အကြိမ်အမှုကြားနာ စစ်ဆေးသည့်အခါ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးကြောင်း အမှုတွဲ၌ပေါ်လွင်ရန်လိုပါသည်။

၂၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၆ အရ ရှေးဦးစွာဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းပုံစံဖြစ်သည့် ပြစ်မှုပုံစံ(၃) ပေါ်တွင် စုံလင်စွာရေးသားရန်လိုပါသည်။

၂၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂၊ ၁၁၀၆ အရ ရှေးဦးစွာဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းပုံစံဖြစ်သည့် ပြစ်မှုပုံစံ(၃) ပေါ်တွင် စုံလင်စွာရေးသား၍ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ၏ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

တရားလိုဘက်မှသက်သေထွက်ချက်များ

၂၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအသီးသီး၏အစစ်ခံချက်တွင် နံပါတ်ရေးပေးရန် လိုပါသည်။

၂၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ သက်သေထွက်ချက်ခေါင်းစည်းတွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန် လိုပါသည်။

၃၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၉ အရ သက်သေထွက်ချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ အမှုတွဲချုပ်သည့် အခါ စာသားများမပါဝင်စေရန် နံဘေးကွက်လပ်ထား၍ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၃၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၁၂ အရ “ဖတ်ပြရာ မှန်ကန်ကြောင်းဝန်ခံသည်”ဟူသော စကားရပ်ကို သက်သေအစစ်ခံ ချက်အောက်ခြေ၌ ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၃၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအစစ်ခံချက်တွင် တရားသူကြီး၏ လက်မှတ်အပြင် နေ့စွဲတပ်ရန် လိုပါသည်။

၃၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၂ အရ ပြန်ခေါ်စစ်မေးသည့် သက်သေခံချက်ကို ထိုသက်သေ၏မူလ အစစ်ခံချက်နှင့် အတူ ပူးတွဲထားရန်လိုပါသည်။

၃၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၃ အရ အသစ်ပြန်စစ်ဆေးသောအမှုတွင် သက်သေအစစ်ခံချက်ကို နေ့ရက် အစီအစဉ်အတိုင်း တွဲထားရန်လိုပါသည်။

တရားလိုဘက်မှစာရွက်စာတမ်းစာရင်း

၃၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၉ အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် တရားရုံး၏ သက်သေခံအရာ တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရန်လိုပါသည်။

၃၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၉၊ ၁၀၇၅(၂)၊ ၁၀၇၉ အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် တရားရုံး၏ သက်သေခံတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်၍ တရားသူကြီး၏ ထပ်ဆင့်လက်မှတ်ရေး ထိုးရန်လိုပါသည်။

၃၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၇၅(၂) အရ သက်သေခံအဖြစ်တင်သွင်းသော စာမှတ်စာတမ်းအသီးသီးကို ပြစ်မှုပုံစံ (၁၀) စာရွက်စာတမ်းစာရင်းနှင့် စာရင်းပြုလုပ်၍ ထိုစာရင်းကို စာမှတ်စာတမ်းများ၏ရှေ့တွင် ကပ်လျက် တွဲထားရန် လိုပါသည်။

စွဲချက်

၃၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၃၁ အရစွဲချက်တွင် တရားရုံးတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရန်လိုပါသည်။

၃၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၃၂-၄၃၄ အရ စွဲချက်တွင် တရားခံသိသာနိုင်လောက်အောင် ပြစ်မှုနှင့် ကျူးလွန်သည့် အချိန်အခါ၊ နေရာဌာန၊ အကြောင်းအချက်များကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၄၀။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၊ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ တရားစီရင်ရာတွင် အဖွဲ့ဖြင့်သာစီရင်ကြောင်းပေါ်လွင်စေရန် စွဲချက်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ်ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။

၄၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၄၆-၄၄၇ အရ တရားခံက စွဲချက်ကိုဝန်ခံသောအခါ စွဲချက်ပုံစံကျောဘက်ရှိ မလိုသောစာသားများကိုမျဉ်းသား၍ ဖျက်ပစ်ရန်လိုပါသည်။

၄၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၃၀ အရ စွဲချက်အပါအဝင်ဆောင်ရွက်သည့် မှုခင်းများတွင် ပုံစံ၌ပါရှိသည့်

အတိုင်း အခင်းဖြစ်နေရက်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၆ ခု၊ ရက်တို့ကို ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

တရားခံဘက်မှ သက်သေထွက်ချက်များ

၄၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ တရားခံသည် သက်သေအနေဖြင့် အစစ်ခံသောအခါ နံပါတ်ပေးရန်လိုပါသည်။

၄၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၂၁ အရ သက်သေအစစ်ခံချက်တွင် တရားသူကြီး၏လက်မှတ်အပြင် နေ့စွဲတပ်ရန်လိုပါသည်။

၄၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၅၀ အရ သက်သေခံအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃၇၊ ၁၃၈ အရ သက်သေများကို ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ ပြန်လှန်စစ်ဆေးမေးခွင့်ပေးကြောင်း အမှုတွဲတွင်ပေါ်လွင်ရန်လိုပါသည်။

၄၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ သက်သေထွက်ချက်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

တရားခံဘက်မှ စာရွက်စာတမ်းစာရင်း

၄၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ စာရွက်စာတမ်းစာရင်း၊ ပြစ်မှုပုံစံ(၁၀)တွင် တာဝန်ရှိသူက လက်မှတ်ရေးထိုးထားရန်လိုပါသည်။

စီရင်ချက် (သို့မဟုတ်)ဆုံးဖြတ်ချက်

၄၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၅၄ အရ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် နေ့စွဲတပ်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၄၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၁(၁)အရ ပြစ်မှုထင်ရှား မစီရင်သောအမှုတွင် အမှုအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ “လည်ဆယ်မှု”(သို့မဟုတ်)“မှားယွင်းမှု”(သို့မဟုတ်)“ မည်သည့် ဥပဒေပုဒ်မအရအမှုမှန်”ဟု အယူရှိသည့်အတိုင်း အမိန့်ချမှတ်ရန်လိုပါသည်။

၅၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၈၂ အရ ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်သောအမှုတွင် တရားခံ၏ အခြေအနေကို ထောက်ထား ရန်လိုပါသည်။

၅၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၁ အရ သက်သေခံပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် အမိန့်ချမှတ်ရန်လိုပါသည်။

၅၂။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁၅) နှင့်အညီ စီရင်ချက်အမိန့်များရေးထားရန်လို ပါသည်။

၅၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၅၄ အရ စီရင်ချက်ကို လက်နှိပ်စက်ဖြင့်ရေးလျှင် စီရင်ချက်၏ စာမျက်နှာတိုင်း တွင်တရား စီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ နေ့စွဲတပ်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၅၄။ စီရင်ချက်အမိန့်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်(၃)ဦး စုံညီလက်မှတ်ရေးထိုးမှ တရားဝင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန် လိုပါသည်။

၅၅။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၊ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ တရားစီရင်ရာတွင် အဖွဲ့ဖြင့်သာစီရင်ကြောင်းပေါ်လွင်စေရန် စီရင်ချက်၊ အမိန့်တွင်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ် ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

ဝရမ်းစာများ

၅၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၁၆ (၂) အရ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်သောအမှုတွင် တရားခံအား ပို့လိုက်သော အကျဉ်းထောင်ကို အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ရေးသားထားရန်လိုပါသည်။

၅၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၁၆(၃) အရ ထောင်ဝရမ်းစာမူရင်းခွဲကို စစ်ကြောစာတွဲတွင် တွဲထားရန်လို ပါသည်။

အထွေထွေကဏ္ဍ

- ၅၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲ၌ စာမျက်နှာနံပါတ်ရေးသားရန်လိုပါသည်။
- ၅၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲကိုသုံးနေရာတွင် စာအုပ်ပုံစံအတိုင်းချုပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၀အရ စစ်ကြောစာတွဲနှင့် အမိန့်ဆင့်စာတွဲကို ခွဲခြားထားရန်လိုပါသည်။
- ၆၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၉(၂)၊ ၈၅ အရ ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းများကို ဖောက်စူးဝိုင်းဖြင့် ဖောက်ဖျက်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၃၂ အရ ရဲပုံစံ-၁၂၅(က) စွဲချက်ပြန်တွင် စစ်ဆေးစီရင်မှု၏ အပြီးသတ်အခြေအနေကို ဖြည့်စွက်၍ အကြောင်းကြားရန်လိုပါသည်။
- ၆၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၉၁(၂) အရ သက်သေခံပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲသည့်အမိန့် မိတ္တူကို ဘီလစ်(သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းမှူးထံ ပေးပို့ရန်၊ ယင်းသို့ပေးပို့ပြီးကြောင်း အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသွင်းထား ရန်လိုပါသည်။
- ၆၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၉၄၅၊ ၁၁၀၃ အရ မမှန်သောစာလုံးကိုဖျက်၍ မှန်သောစာလုံးများကို ပြင်ဆင်သည့် ပြင်ဆင်ချက်များတွင် သက်သေခံလက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၆၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၀ အရ ဆင့်စာအတွက် ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းလက်ခံရရှိကြောင်း ပြောစာဒုတိယမူရင်း ခွဲကို အမိန့်ဆင့်စာတွဲတွင် တွဲထားရန်လိုပါသည်။
- ၆၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၇၆ အရ အရေးယူပိုင်သည့်ပြစ်မှုနှင့် အရေးမယူပိုင်သည့်ပြစ်မှုနှစ်ရပ်လုံးအတွက် တိုက်ရိုက်လျှောက်လွှာတွင် ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းဒီ/၅၀၊ ကပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ ဝန်ခံချုပ်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာလက်မှတ် ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၆၈။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများကို ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုရာ၌ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက် အမှတ်(၁၁)နှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရန်လိုပါသည်။
- ၆၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၆၆၄ အရ ပေါ့လျော့သောပြစ်ဒဏ်ဖြစ်သည်။
- ၇၀။ တရားခံအပေါ်ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာ၌ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၉) နှင့်အညီ ဆောင်ရွက် ရန်လိုပါသည်။
- ၇၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၂ အရ ချုပ်မိန့်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ စုံလင်စွာ လက်မှတ် ရေးထိုးရန် လိုပါသည်။
- ၇၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၀၁ အရ စာရွက်စာတမ်းစာရင်းတွင် ပြည့်စုံစွာရေးသားရန်လိုပါသည်။
- ၇၃။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၈ အရ သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်းသောစာရွက်စာတမ်းများကို စစ်ကြောစာတွဲတွင် နေရာတကျတွဲထားရန်လိုပါသည်။
- ၇၄။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၄၈ အရ အမှုတွဲကို အစီအစဉ်အတိုင်း ချုပ်ထားရန်လိုပါသည်။
- ၇၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၆ အရ အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ အမှုစီရင်ပြီးပြတ်သည့်နေ့အထိ ချိန်းဆိုသောနေ့တွင် အမှုဆောင်ရွက်ပုံကို မှတ်တမ်းတင်၍ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။
- ၇၆။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၇အရ အမှုတွဲကို စာအုပ်ပုံစံအတိုင်း သုံးနေရာတွင် ချုပ်ရန်လိုပါသည်။
- ၇၇။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁ အရ အမှုတွဲကို စာအုပ်ပုံစံအတိုင်း သုံးနေရာတွင်ချုပ်ရန် စက္ကူ

တစ်ချပ်ကို အမှုတွဲ၏ နောက်ဆုံးစာမျက်နှာအဖြစ် ပြုလုပ်ထည့်သွင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။

၇၈။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၁၁၁အရ အမှုတွဲရှိ စက္ကူရပ်များပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ဖျက်စီးခြင်းမရှိစေရန် စက္ကူတစ်ချပ်ကို အမှုတွဲ၏ နောက်ဆုံးစာမျက်နှာအဖြစ် ပြုလုပ်ထည့်သွင်းရန်လိုပါသည်။

၇၉။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆ အရ တရားရုံးသို့ ငွေပေးသွင်းသည့် မည်သည့်အခါ၌မဆို ငွေပေးသွင်းသည့်အကြောင်းကို သက်ဆိုင်သော အမှုတွဲနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသွင်း၍ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သူက လက်မှတ်ရေးထိုးရန်လိုပါသည်။

၈၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၃၆အရ တရားခံက ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ခြင်းနှင့် ယင်းဒဏ်ငွေကို သက်ဆိုင်ရာဘဏ်သို့ ပေးသွင်းပြီးကြောင်းတို့ကို အမှုနေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားရန်လိုပါသည်။

၈၁။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၄၅ (၂)အရ ဒဏ်ငွေကို ဘဏ်သို့ပေးသွင်းပြီးနောက် ချလံကို စစ်ဆေးပြီး ကြောင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၈၂။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် (၁၀၄၇- ၁၀၅၁)အရ နစ်နာသူသို့ လျော်ကြေးငွေပေးပြီးကြောင်း (သို့မဟုတ်) မည်သို့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်းကို နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်ဖော်ပြရန်လိုပါသည်။

၈၃။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၅) အရ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအမိန့်၌ တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး ပြည့်စုံစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၈၄။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၅) အရအမိန့်နှင့် စီရင်ချက်တွင် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး ပြည့်စုံစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

၈၅။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၂၆) အရ တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့ဝင်များက အမိန့်နှင့် စီရင်ချက်များကို နည်းလမ်းတကျရေးသားချမှတ်ရန် ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤစာတန်းကို ရေးသားရန်စိတ်ကူးနေစဉ်အတွင်းမှာပင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် နေပြည်တော်၌ (၁၂-၅-၂၀၁၁)ရက်နေ့မှ (၁၃-၅-၂၀၁၁)ရက်နေ့အထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူး များ၏ လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးသို့ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူးဖြစ်သည့် ကျွန်တော်လည်းတက် ရောက်ခဲ့ရပါသည်။ အစည်းအဝေး ပထမနေ့ အစည်းအဝေး အစီအစဉ် ပထမပိုင်းအပြီး ခေတ္တရပ်နားချိန်၌ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဆရာဦးမြသိန်း၏ ဧည့်ခန်းတွင် မတွေ့ရသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်သည့် တရားရေးအရာရှိ နှစ်ဦးနှင့် စကားလက်ဆုံကျခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးမှာ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူး ဦးကိုကိုဦးနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး တရားရေးဦးစီးမှူး ဦးသန်းအောင် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အလွှာပသလွှာပ စကားများပြောဆိုနေကြစဉ် ဦးသန်းအောင်က ကျွန်တော်အား အောက်ပါ အတိုင်းမေးမြန်းပါသည်။

“ဆရာအသက်ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲတဲ့”

“ကျွန်တော်အသက်က ၅၉နှစ်ပါ”

“ဆရာသိပ်မကျန်တော့ဘူးနော်”

ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှ ဒဿနိကဗေဒ အဓိကဘာသာရပ်ဖြင့် ၁၉၇၂ ခုနှစ်က ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သော ကျွန်တော်သည် ဦးသန်းအောင်၏ “သိပ်မကျန်တော့ဘူးနော်” ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုးထွက်နေသည့်

ထိုစကား၏အဓိပ္ပါယ်ကို “အသက်၆၀ ပြည့်ခါနီးဖြစ်၍မိခင်တရားရေးဌာန၏ ရင်ခွင်တွင် ကျွန်တော်အတွက် ဆက်လက်ခိုလှုံနေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်ကို ဆိုလိုခြင်းပေလား” သို့မဟုတ် “ကျွန်တော်အသက်ကြီး လာပြီဖြစ်၍ ဤကမ္ဘာမြေတွင် ကျွန်တော်၏ ဆက်လက်နေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်ကို ဆိုလိုခြင်းပေလား” မဝေခွဲတတ်ပါ။ အမှန်တကယ်ပင် ကျွန်တော်မဝေခွဲတတ်ပါ။

သို့ရာတွင် မိခင်တရားရေးဌာန၏ရင်ခွင်တွင် ကျွန်တော်အတွက် ဆက်လက်ခိုလှုံနေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့သည်မှာ သာမန်အားဖြင့် မြင်သာထင်ရှားလျက်ရှိပြီထင်ပါသည်။ မိမိအားနှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် တင်းတင်းရင်းရင်း နွေးနွေးထွေးထွေး ကြိုဆိုပွေ့ဖက်ထားခဲ့သည့် မိခင်၏လက်များသည် ပြေလျော့လာနေပြီလား၊ အမေ့အိမ်၏အထွက်တံခါးကို မြင်တွေ့နေရပြီလား ကျွန်တော်မပြောတတ်ပါ။

တစ်ဘက်တွင်လည်း ဤကမ္ဘာမြေတွင် ကျွန်တော်၏နေထိုင်ခွင့်ကာလ သိပ်မကျန်တော့ဘူးလား၊ ဤအတွေးသည် ကျွန်တော်အား (၅၉)နှစ်တာကာလ လူ့ဘဝကိုအဆောတလျှင် အပြေးအလွှား ပြန်လည် ဆန်းစစ်စေခဲ့ပါတော့သည်။ ကျွန်တော့်အတွေးတွင် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လွင်နေသည်မှာကား မိမိနှင့်စပ်သမျှ အပေါ် ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူတို့တွင် သတိဖြင့် ပြုမူဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ထောက်တည်ရာမရှိ သေးသည့် ပုထုဇဉ်၏ သတိဟူသည် တကယ်တမ်းတွင် အားမကိုးလောက်သည်မို့ မိမိ ကိုယ်တိုင်သိနိုင်သည် လည်းရှိ၊ မသိနိုင်သည်လည်းရှိနိုင်သည့် မတော်တဆအမှားများစွာ - - - -

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကဗျာဆရာ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာ၊ အက်ဆေးရေးဆရာ မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)သည် မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး၊ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး ဦးအုန်းမြင့်ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)တွင် ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန၌ တွဲဖက်ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦးအဖြစ် ကျွန်တော်တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် မန္တလေးခရိုင်တရားရုံးသို့ ရုံးစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးအဖြစ် ဦးအုန်းမြင့်၏ တရားခွင့်မှ အမှုတွဲများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့ရစဉ်က ကျွန်တော်မသိပါ။ ထိုအချိန်က နောင်တွင် ဦးအုန်းမြင့်သည် ကျွန်တော် ခရိုင်တရားသူကြီးအဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ်ရုံးထိုင်ခဲ့သည့် ဘောလခဲခရိုင် တရားရုံးသို့ ခရိုင်တရားသူကြီး အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်ဆိုခြင်းကိုလည်း ကျွန်တော်မသိခဲ့ပါ။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)ကိုတော့ ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတည်းကသိပါသည်။ လူချင်းသိခြင်း မဟုတ် သကဲ့သို့ ကျောင်းကုန်းကိုလည်းကျွန်တော်ရောက်ဖူးခြင်းမရှိပါ။ မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)၏ ဆောင်းပါးများကို သတင်းစာများတွင် ဖတ်ရှုနှစ်သက်သဘောကျခြင်းဖြင့် သိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ “မရိုင်းမှမြန်မာ” ဟူသော ဆောင်းပါး ကို သတင်းစာ(လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာဟုထင်ပါသည်)တွင် ဖတ်ခဲ့ရသည်ကိုလည်း ယနေ့တိုင် သတိရနေမိပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

“ကျောင်းကုန်း”အမည်နှင့်တွဲလျက် “မောင်ရင့်မာ” ဟူသောကလောင်အမည်ဖြင့် ရေးသားသည့် မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)၏စာများကို၊ မယဉ်ကျေး(ကျောင်းကုန်း)၏စာများကို နှစ်သက်ခဲ့သည့် ကျွန်တော်သည် အစောပိုင်းကာလများကတည်းက နှစ်ခြိုက်စွာဖတ်ရှုနေခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။

မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)သည် ပြည်မြို့သို့မရောက်ဖူးသော“ဝန်ချတောင်”ဆိုသည်ကို အမည်မျှပင် မကြားဘူးခဲ့သော“ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေခေါင်းလောင်း” ဆိုသည်ကိုလည်း သိရုံမျှပင်မသိသော ကျွန်တော့်ကို

သူရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည့် “ဝန်ချတောင်နှင့် ရသစာတမ်းများ”စာအုပ်ပါ“ဝန်ချတောင်”ဟူသော ရသစာတမ်းဖြင့် မနောဝိဉာဏ်အားဖြင့် ဝန်ချတောင်ထိပ်ဆီသို့ အရောက်ပို့ဆောင်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဝန်ချတောင်ပေါ်သို့ မနောဝိဉာဏ်အားဖြင့် ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤစာတမ်းကိုရေးသားနေဆဲမှာပင် ၁၉၈၁ ခုနှစ်ဝန်းကျင်ကာလဆီက မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်(မြဝတီလား၊ ရှုမဝလား၊ ငွေတာရီလားဆိုသည်ကိုတော့မမှတ်မိတော့ပါ)တွင် ဆရာမောင်ပန်းမွှေးရေးသည့် ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်တွင်ပါရှိသည့် ကဗျာ ဆရာကြီးဒေါင်းနွယ်ဆွေ ဆေးရုံတက်နေစဉ် ဆရာကြီး မင်းသုဝဏ်ကပေးခဲ့သည့် အောက်ပါစာကလေးကိုလည်း သတိရ နေမိပါသည်။

“မာနလွန်ပြီးနောက်နှင့် အခြားကဗျာများအတွက် ကန်တော့ပါသည်၊ ငွေ ၁၀၀”

ဆရာကြီးဒေါင်းနွယ်ဆွေရေးသည့် “မာနလွန်ပြီးနောက်” ဟူသောကဗျာကို ကျွန်တော်မဖတ်ခဲ့ရပါ။ သို့သော် မာနလွန်ပြီးနောက်ဟူသော ကဗျာအမည်ကလေးကပင် ကျွန်တော့်အား မာနမှလွန်မြောက်လိုသည့် ဆန္ဒများ တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်ဖြစ်ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ယခုအခါ လူကိုယ်တိုင် အမှန်တကယ်ရောက်ရှိခြင်း မဟုတ်သေးသော်လည်း ကျွန်တော်၏ စိတ်တွင် ပေါ်သော သိတတ်သည့်သဘောဖြစ်သည့် အတွေးအားဖြင့်၊ နှစ်လိုဖွယ်ရာ အေးချမ်းသာယာလှသည့် ဝန်ချ တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး မာန်မာနဟူသမျှကို တဒဂ်အားဖြင့်ပင်ဖြစ်စေ လွန်မြောက် စေပြီးဖြစ်သည့် ကျွန်တော်သည် မိမိ ကိုယ်တိုင်သိနိုင်သည်လည်းရှိ၊ မသိနိုင်သည်လည်းရှိနိုင်သည့် မတော်မဆ အမှားများစွာအတွက် မောင်ရင့်မာ(ကျောင်းကုန်း)၏ စာတမ်းပါအတိုင်း တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

“ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှားမိသည်ရှိသော် ထိုအပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်း အကျိုးငှာ... ”

“ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေ” ခေါင်းလောင်းကိုလည်း နှလုံးသားနှင့် ကျွန်တော်တီးခတ်ပါ၏။ ဤတီးခတ် မြည်ဟီးသံသည် ၃၁ ဘုံအနှံ့နေရာမလပ် အထပ်ထပ်ပျံ့နှံ့ပါစေသတည်း။ အထပ်ထပ်ပင် ပျံ့နှံ့ပါစေသတည်း။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဤသို့အားဖြင့် ကျွန်တော်မောင်တင်ဌေးသည် မာနလွန်ပြီးနောက် ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှ ဝန်ချ တောင်းပန်၍ ဝဋ်ကြွေးတော်ပြေခေါင်းလောင်းကိုတီးခတ်လျက် “ဆရာဦးအောင်ထူးရှိန်၏ သင်ကြားချက်များကို ဝန်ချတောင်ထိပ်ပေါ်မှ ရေးသားတင်ပြခြင်း”ဟု အမည်ပေးအပ်သည်ဖြစ်သော ဤစာတမ်းလေးကို လေးစားစွာ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

တောင်ပန်ခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်းများဖြင့်
မောင်တင်ဌေး

သတိပြုဖွယ်

မှားတတ်တယ်

သင်းသင်းခိုင်
တရားရေး

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများစစ်ဆေးစီရင်ရာတွင်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကျော်လွန်ဆောင်ရွက်၍ မရပါ။ ထို့အတူ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုများကို စစ်ဆေးစီရင်ရာတွင်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ အတိုင်းဆောင်ရွက်မှသာ မမှားသင့်သောအမှားများကို ကျူးလွန်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) နှင့်စပ်ဆိုင်သောစီရင်ထုံးများထဲမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသမျှသောနောက်ပိုင်း စီရင်ထုံးများကိုသတိပြုနိုင်စေရန် မျှဝေတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) တွင် “တရားခံကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ထုချေခွင့်မရလျှင် ၎င်းတရားခံအား ထိခိုက်အောင်ဤပုဒ်မအရ မည်သည့်အမိန့်ကိုမျှ ချမှတ်ခြင်းမပြုရ”ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ တွင် “တရားရုံးတစ်ရုံးရုံးက မိမိ၏ပြင်ဆင်မှုအာဏာများကို သုံးစွဲသည့်အခါ ယင်းတရားရုံး၏ရှေ့တွင် မည်သည့်အမှုသည်ကမျှ ကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ လျှောက်လဲပြောဆိုခွင့်မရှိစေရ”

“သို့ရာတွင် အဆိုပါတရားရုံးက သင့်သည်ထင်မြင်လျှင် ဆိုခဲ့သည့် အခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးသည့်အခါ အမှုသည်တစ်ဦးဦးကို ကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ကြားနာနိုင်သည် ထိုပြင် ဤပုဒ်မပါမည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကမျှ ပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၂) ကို ထိခိုက်သည်ဟုမှတ်ယူခြင်းမပြုရ” ဟူ၍ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ အရ တရားရုံးတစ်ရုံးက မိမိပြင်ဆင်မှု စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးသည့်အခါတွင် အမှုသည်ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ လျှောက်လဲရှင်းလင်းထုချေရန် အခွင့်အရေး ကိုမပေးပဲ နေခွင့်ရှိသော်

လည်း ထိုသို့ခွင့်မပြုခြင်းကြောင့် လျှောက်လဲ ရှင်းလင်း ထုချေခွင့် အခွင့်အရေး ခံစားခွင့်မရှိသူအပေါ် ထိခိုက် နစ်နာစေမည့် အမိန့်မျိုးကို ချမှတ်ခွင့်မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) က တားမြစ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများတွင် ပြင်ဆင်မှုအာဏာကို ကျင့်သုံးသည့် အခါတွင် မိမိ၏အမိန့်ကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာ စေမည့်သူအား လျှောက်လဲရှင်းလင်း ထုချေခွင့် မပြုပဲထိခိုက်နစ်နာစေသည့် အမိန့် ချမှတ်ခြင်းမပြုရန် လိုအပ် ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)
နှင့်စပ်လျဉ်း၍
မောင်ရွှေဝင်း

နှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၆၆ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)

၁၄၈၂-အမှုတွင်

“ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ၎င်း၏အကျိုးကို ထိခိုက် နစ်နာစေမည့်အမိန့်ကို မချမှတ်မီ၊ ၎င်းအားကိုယ်တိုင် သော်လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှင့်သော်လည်း ကောင်း ကြားနာရန် အခွင့်အရေးပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အခွင့်မပေးပဲ တစ်ဖက်သတ်ကြားနာကာ တရားခံ၏အကျိုးကို ဆန့်ကျင်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ လျှင် ထိုအမိန့်သည် အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အား ချိုးဖောက်ရာရောက်သဖြင့် တရားဝင် အမိန့်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ကြားနာရန်ခွင့်ပြုပြီးမှသာ အပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်ပေး ရမည်ဟု ဥပဒေက အတိ အလင်း သတ်မှတ်ထားသည့် ကိစ္စတွင် ဥပဒေပါ သတ်မှတ်ချက်ကိုမလိုက်နာဘဲ အမိန့်ချမှတ်ပါက ထိုအမိန့်သည် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အတွင်း ချမှတ် သည့်အမိန့်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ယင်းသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာအတွင်း ချမှတ်ထားသည့် အမိန့်မဟုတ်လျှင် ထိုအမိန့်သည် တရားဝင်အမိန့် အဖြစ် ရပ်တည်ခြင်း မပြုနိုင် သည့် အလျောက်

တရားရုံးချုပ် အနေဖြင့် ဆက်လက်ကြားနာပြီး တရားဝင်အမိန့်ချ မှတ်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်သည်။ ထိုသို့အမိန့်ချမှတ်ခြင်းအားဖြင့် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ပုဒ်မ ၃၆၉ အားဆန့်ကျင်ရာ မရောက်ပေ” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဦးလှတင် ပါ (၅) နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၇၀ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)

၂၀၉-အမှုတွင်

“ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရ တရားခံသည် နစ်နာရန်ရှိပါမူ ၎င်းအား သို့မဟုတ် ၎င်း၏ရှေ့နေအား ပြင်ဆင်မှုရုံး ဖြစ်သော ဤ တရားရုံးချုပ် သို့မဟုတ် စက်ရှင်ရုံး သို့မဟုတ် ခရိုင် ရာဇဝတ် တရားသူကြီးရုံးနှင့် ကြားနာရမည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ ဤတရားရုံးချုပ်၏ အစိုးရ ရှေ့နေကြီးကို ကြားနာခဲ့ လျှင် တရားခံကို ကြားနာခွင့် ပေးရမည် ဖြစ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယခု အယူခံတရားလို ရှေ့နေကြီး အားရာဘက်စက်ရှင် တရားသူကြီးရုံးတွင် ၎င်းတို့ ကိုယ်စား ကြားနာခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ကားမှန်၏ သို့သော် ဤ တရားရုံးချုပ်ခုံရုံးက ကြားနာခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပေ သဘာဝဓမ္မတရားအလျောက် တရားမျှတမှုရှိစေရန် အလို့ငှာ အကြောင်းမကြားပဲ ၎င်း၏နောက်ကွယ်တွင် တစ်ဘက်သတ်ပြုလုပ်ကြားနာ ခဲ့ခြင်းမရှိသင့်ဟု တရား ဥပဒေဆီမှီစကားပုံ "AUDI ALTERAM PARTEM"(Hear the other side) လည်းရှိသည်။ သို့သော်ဤအထူးအယူခံမှုတွင် အယူခံ တရားလိုများ ၏တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအား ကြားနာခဲ့ပြီး လျှင် အကျယ်တဝင့်တင်ပြ ပြောဆိုခွင့်ကိုလည်း ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်
မောင်စံထွန်း ၁၉၇၆ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး(င)-၇၆ တွင်

“ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)

အရ ပြင်ဆင်မှု ကြားနာသော တရားရုံးသည် တရားခံ အပေါ်ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် လိုလျှင် တရားခံအား အကြောင်းကြားစာထုတ်၍ ကြားနာရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းမှာ ဥပဒေ အရ လွှဲမှားလျက်ရှိသည်။ တရားခံအား ကြားနာခြင်း မရှိပဲ အပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးသော အမိန့်မှာ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်လျက်ရှိသည်။” ဟုလမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်နုပါ(၃) ၁၉၇၉ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး-၉၀ အမှုတွင် “ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) အရတရားရုံးသည် တရားခံကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ သူ၏ အကျိုးဆောင်ဖြစ်စေ ကြားနာရန် အတွက် လျှောက်လဲ တင်ပြခွင့်မပေးပဲ တရားခံ၏ အကျိုးထိခိုက်နစ်နာစေ မည့်အမိန့်ကို မချမှတ်နိုင်ကြောင်းကို ပြဌာန်းထား သည်။ မကွေးတိုင်းတရားရုံးသည် တရားခံများ၏ အကျိုးထိခိုက်နစ်နာစေသော အမိန့်ကို တရားခံများ အား အကြောင်းကြားခြင်းမပြုဘဲ အမိန့် ချမှတ်ခြင်း မှာ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင် သည်”ဟုလမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ခင်မောင်လတ် ပါ (၂) နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၁၉၉၀ခုနှစ်၊
မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး
၈ -အမှုတွင်

“လက်အောက်တရားရုံးများက ဥပဒေနှင့် မညီမညွတ်ဆောင်ရွက်နေသည်ကို ပြင်ဆင် တည်မတ် ပေးနိုင်ရန်အတွက် တိုင်းတရားရုံးက ပြင်ဆင်မှုဖွင့်လှစ် ခွင့်ရှိသည်မှာမှန်သည်။ ပြင်ဆင်မှုများတွင် နှစ်ဘက် အမှုသည်များနှင့် ၎င်းတို့၏အကျိုးဆောင်များသည် အခွင့်အရေး တစ်ရပ်အနေဖြင့် လျှောက်လဲ တင်ပြခွင့် မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင် ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ

၄၄၀တွင်ပြဌာန်းထားသော်လည်း ယင်းပြဌာန်းချက် ၏ ချွင်းချက်တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) ပါ ပြဌာန်းချက်ကိုမထိခိုက်စေရပေ။ အဆိုပါ ပြင်ဆင်မှု၌ တရားခံအားထိခိုက်နစ်နာစေသော အမိန့်ကို ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် ယင်းတရားခံအား ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေဖြင့်ဖြစ်စေ ထုချေ ကြားနာခွင့် မပေးပဲ အမိန့်ချမှတ်နိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂) တွင် ပြဌာန်းထားသည်။

ဧရာဝတီတိုင်း တွဲဖက်(၆) တရားရုံးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှု (က) ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ မူလမူ တရားခံ ခင်မောင်လတ်ပါ (၂)ဦးတို့ကို ကြားနာ ခွင့်မပြုခဲ့ကြောင်း အမှုတွဲ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအရတွေ့ ရသည်။ ဒဏ်ငွေတပ် ရိုက်ခဲ့သည့် မြို့နယ် တရားရုံး၏ အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်၍ အမှုကို အစမှ ပြန်လည် စစ်ဆေး ခဲ့သည့် တိုင်းတရားရုံး၏အမိန့်မှာ တရားခံ ခင်မောင်လတ်ပါ (၂)ဦးတို့အား နစ်နာစေသော အမိန့် တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တိုင်း တရားရုံး၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ၄၃၉(၂)၏ပြဌာန်း ထားမြစ်ချက် နှင့် ဆန့်ကျင်နေပေသည်” ဟု လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထား ပါသည်။

ဦးဘိန်လေး နှင့်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂)
၁၉၉၃ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး
၁၄၂ -အမှုတွင်

“တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ချက်တွင် ဦးဘိန်လေး အား အကြောင်းကြားစာချမှတ်ရာတွင် တရားဝင် အတည်ဖြစ်ကြောင်း ထောင်ပိုင် ဦးတင်ကြွယ်က ၂၄-၄-၉၂ နေ့တွင် ယင်းအချက်ကို ပြန်ကြားထားပြီး တရားရုံးချုပ်ကအမှုကြားနာသော နေ့မှာ ၁၉၉၂ခုနှစ် ဧပြီလ ၃၀ ရက်ဖြစ်သောကြောင့် ဦးဘိန်လေးတွင် ထုချေခွင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိပြီးကြောင်း” လမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်ရီ ပါ

(၃) ၂၀၀၃ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး

၁၆ -အမှုတွင်

“ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၂) အရပြင်ဆင်မှုကြားနာသော ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံးသည် တရားခံများအပေါ် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် လိုလျှင် ၎င်းတို့အား အကြောင်းကြားစာ ထုတ်ဆင့်၍ ကြားနာမည်လိုအပ်မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့် ရန်မလိုအပ်ဟုထင်မြင်ယူဆပါကလည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၀ပါ ပြဋ္ဌာန်း ချက်အရ ပြင်ဆင်မှုလျှောက်ထားခံရသူများကို ကြားနာခြင်း မပြုဘဲ အမှု၏အရည်အသွေးအရ အဆုံးအဖြတ် ပြုရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော အခြေအနေမျိုး၌ ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံးကမည်သည့်အကြောင်း ပြချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဘဲ လျှောက်ထားခံရသူ မောင်ရီပါ ၃ ဦးအား ကြားနာရန် ဆင့်ခေါ်နေဆဲတွင် ပြင်ဆင်မှုကို ပလပ်ခဲ့ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ် သည်ဟု မဆိုသာပေ”ဟုလမ်းညွှန်ထုံးစံထားပါသည်။

ဦးဝင်းဇော်ဦး နှင့်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၂၀၀၈ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး

၈၄-အမှုတွင်

“ပဲခူးတိုင်း(အနောက်ပိုင်း) တရားရုံး အနေဖြင့် သက်သေခံကားနှင့် ပတ်သက်၍ ပြင်ဆင်မှု ဖွင့်လှစ်ခဲ့သော်လည်း အမှန်တကယ်နစ်နာသူများဖြစ်

သည့် ဦးကျော်ငြိမ်းလွင်နှင့် ဦးဝင်းဇော်ဦး တို့အား ဆင့်ခေါ်၍ ထုချေရှင်းလင်းခွင့် မပေးခဲ့သဖြင့် ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၂)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် နှင့် ညီညွတ်မှုမရှိပေ။ တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၀၉၁ (၁)တွင် တရားခံမှတစ်ပါး အခြားသူတစ်ဦး တစ်ယောက်ထံမှ ပစ္စည်းကို ယူခဲ့လျှင်ယင်းပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲသည့် အမိန့်မချမှတ်မီထိုသူကိုအား လျှောက် ထားခွင့်ပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ယာဉ်မောင်းသူ မြင့်ဦး (အမှတ် ၃ တရားခံ)နှင့်အခြား တရားခံများ သည် တိုက်ရိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို ကြားနာရုံနှင့် တရားရုံး များ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၀၉၁ (၁)နှင့် ညီညွတ်သည်ဟု မဆိုသာပေ” ဟုလမ်းညွှန်ထုံးစံထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုများတွင် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားလာသော အမှုများ၊ လက်အောက်ခံတရားရုံးတစ်ရုံးက ချမှတ် သော ပြစ်ဒဏ်များသည် ပြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်မျှတခြင်း မရှိဟု ထင်မြင်ယူဆ၍ ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့် ပေးရန် ပြင်ဆင်မှု (က)ဖွင့်လှစ်သော အမှုများတွင် သက်ဆိုင်ရာ အမှု ကြားနာစီရင်သည့် တရားရုံးက ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်ရန် အမိန့်ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် မိမိ၏အမိန့်ကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာစေမည်သူအား ရှင်းလင်းထုချေနိုင်ရန် အခွင့် အရေးပေးခြင်းမပြုဘဲ အမိန့်ချမှတ်ခြင်း မပြုကြရန် လိုအပ်ပါကြောင်း သတိပြုနိုင်စေရေး ဤဆောင်းပါး ဖြင့်မျှဝေတင်ပြ လိုက်ပါသည်။

သင်းသင်းခိုင်

တရားရေး

မြန်မာအမျိုးသမီးများ

ရရှိပြီး အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ

ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ

သီရိတင်

မြန်မာလူမျိုးများသည် မြန်မာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံအရ ရှေးအစဉ်အဆက်ကပင် အမျိုးသမီးများအပေါ် ကြင်နာစွာ ဖေးမဆက်ဆံမှုရှိခဲ့ပြီး မြန်မာမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ထိုက်တန်စွာ နေရာပေးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာလူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် လူမှုဆက်ဆံရေးကို လေ့လာလျှင် ရှေ့ခေတ်ဓမ္မသတ်များဖြစ်ထုံးများမှစ၍ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော စီရင်ထုံး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများအရ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို အလေးထား၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ရှေးယခင်ကတည်းကပင် လူမှုရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ခေတ်အလျောက်ဓမ္မသတ် ကျမ်းများပြုစု၍ ကျင့်သုံးလိုက်နာခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဝရုဓမ္မသတ်တွင် မိန်းမများအား လင်၏အမွေခံအဖြစ် ရထိုက်ခွင့်ရှိကြောင်း အခွင့်အရေးပေးထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေတွင် မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာ၌ အသက်(၂၀)ပြည့်ပါက မိမိ၏သဘောဆန္ဒအရ မိမိနှစ်သက်သူကိုရွေးချယ်လက်ထပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ပထမမယားရှိသည့် အမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့လျှင် ယခင်ကမယားကြီး၊ မယားငယ် အဖြစ်သက်မှတ်ခဲ့သော်လည်း ခေါ်ကြည်ကြည်နှင့် မစ္စမေရီဝီနီ(၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး စာ၅၂) တွင် မယားပြိုင်ဖြစ်သည် ဟု တစ်ပြေးညီသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရ ပါသည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးများ အထူးထိမ်းမြားမှုနှင့် အမွေဆက်ခံမှုအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ အသက် ၁၄ နှစ်ပြည့်ပြီး အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိဘသို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အရွယ်ရောက်ပြီးဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းသည် တရားဝင်ကြောင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၂၂ တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် အမျိုးသားက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးကို ထိမ်းမြားရန် ကတိပြုလျှင်လည်း တရားဝင်ကြောင်း၊ ပုဒ်မ ၂၅ (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ် သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ် ခဲ့ဖူးသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိမိသဘောဆန္ဒအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် အမျိုးသားနှင့် လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သို့ကူးပြောင်းကိုးကွယ်လျှင်

ယင်းဥပဒေ အရ ထိမ်းမြားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေ၏အကာအကွယ်ကို ခံစားခွင့်ရှိကြောင်းပြဌာန်းထားပါသည်။ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်း၊ အစ္စလာမ်တရားဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်း၊ ခရစ်ယာန်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ဥပဒေအရထိမ်းမြားခြင်းနှင့် ဟိန္ဒူဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ထိမ်းမြားခြင်းတို့တွင် ကာယကံရှင်အမျိုးသမီး၏ လွတ်လပ်သော သဘောတူညီမှု ရှိရန်လိုအပ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့၏လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိကြောင်းတွေ့ရှိ ရပါသည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိမိအပေါ် သစ္စာမဲ့သည့် အမျိုးသားတစ်ဦးထံမှ လျော်ကြေးတောင်းဆိုခွင့်ရှိကြောင်း၊ ဓမ္မသတ်များတွင်လည်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးတစ်ဦးအား ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ပြီး ကျူးကျူးလွန်လွန်ဖြစ်၍ ကိုယ်ဝန်ရှိသည့်ကိစ္စမျိုးတွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရန် ကတိပေးခဲ့ခြင်း မရှိသော်လည်း အမျိုးသမီးက လျော်ကြေးတောင်းခွင့်ရှိကြောင်း ‘မောင်ကိုကြီးနှင့် ဒေါ်အုန်းခင် (၁၉၆၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၉၁၃)’ တွက် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်ကတိပြုခဲ့ခြင်းရှိ၍ ကတိပျက်ကွက်ခြင်းကြောင်း လျော်ကြေးပေးလျော်ရခြင်းလည်းရှိပါသည်။ “မိန်းကလေးအား ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရန် ကတိပျက်ကွက်သည့်ယောက်ျားအပြင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးရန် ကတိပြုသည့်ယောက်ျား၏ မိဘကိုပါ ကတိပျက်ကွက်မှုအတွက် လျော်ကြေးငွေကျပ်သိန်း ၁၀၀ ပေးလျော်စေရန် ဒီကရီချမှတ်ခဲ့ကြောင်း” မောင်ရဲငြိမ်းအောင်ပါ ၃ နှင့် မခင်စန်းနွယ် (အရွယ် မရောက်သေးသူ ၎င်း၏ အုပ်ထိန်းသူ မိခင်ဒေါ်စန်းမြင့်)၂၀၁၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၆၉ တွင်လည်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

တစ်ဖန်အမျိုးသားတစ်ဦးက အမျိုးတစ်ဦးကို

လက်ထပ်ယူပါမည်ဟု အယုံသွင်းပြီး ကာမရယူပြီးနောက် လက်ထပ်ရန်ငြင်းဆိုလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၅ ပါပြဌာန်းချက်များနှင့် အကျုံးဝင်သဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇ အရ ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင်ကြောင်း ‘မောင်သန်းထွန်းနှင့် ပထစ(မခင်နှင့်ရီ) ၁၉၇၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၂၃’ တွင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ခရစ်ယာန်နှင့် ဟိန္ဒူတရားဥပဒေများတွင် ထိမ်းမြားမှုကတိပျက်ခြင်းအတွက် လျော်ကြေးတောင်းခွင့် မရှိသော်လည်း မြန်မာအမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မိမိကိုလက်ထပ်ရန်ကတိပေးပြီး ကာမရယူခဲ့လျှင် နစ်နာကြေးကို တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုတောင်းခံနိုင်သည့်အပြင် ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုနိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့သည် နှစ်ဦးသဘောတူလျှင် လွယ်ကူစွာကွာရှင်းနိုင် သော်လည်း လင်ယောက်ျားသည် ၎င်း၏သဘောဆန္ဒအလျောက် မယားဖြစ်သူကို အကြောင်းမဲ့သက်သက် ကွာရှင်းခွင့် မရှိကြောင်း ‘ဒေါ်အမာနှင့် ဒေါ်ခင်တင် (၁၉၆၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးစာ ၃၂၄)’ အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိ ရပါသည်။

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မယားဖြစ်သူသည်ကြီးလေးသော အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှု၊ သာမန်အိမ်ထောင်ရေး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် ယောက်ျားကိုကွာရှင်းခွင့်ရှိကြောင်းလေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ဓမ္မသတ်များတွင် လင်ယောက်ျားကမယားကို ရိုက်နှက်ဆုံးမခြင်းကို ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် လင်ယောက်ျားသည် မိမိမယားအားအနည်းငယ်မျှ ရိုက်ခွင့်မရှိကြောင်း ယင်းသို့ရိုက်နှက်ခြင်းကို အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လင်မယားကွာရှင်းခွင့်ရရှိနိုင်ကြောင်းဦးမျိုးမြင့် နှင့် ဒေါက်တာခင်မေကြည်(၁၉၆၈ ခုနှစ်နိုင်ငံတော်စာရား ရုံးချုပ်ပထမအယူခံမှုအမှတ် ၁) တွင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝလုံခြုံရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၈၈ တွင်တရားဝင်လက်ထပ်ထားသည့် ဇနီးကို လင် ယောက်ျားက ထောက်ပံ့ခြင်းမပြုဘဲနေလျှင် ဇနီးဖြစ်သူ ကတရားစွဲဆို၍ လစဉ်ထောက်ပံ့ကြေး တောင်းခံခွင့်ရှိ ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၇ တွင်စွဲဆိုသောပြစ်မှုမှာ အာမခံ မပေးနိုင်သော ပြစ်မှုဖြစ်သော်လည်း စွပ်စွဲ ခံရသူမှာ အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် ၎င်းကိုအာမခံပေးနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၅၂တွင် အမျိုးသမီး တစ်ဦးကို ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော ကိစ္စတစ်ခုခု အတွက် သွေးဆောင် ခေါ်ယူသွားကြောင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်၍ချုပ်နှောင် ထားကြောင်း ပေါ် ပေါက်လျှင် အဆိုပါအမျိုးသမီးအား ပြန်လည်အပ်နှံရန် အတင်းအကျပ်ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်းကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါ သည်။

ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၆၂(၁)တွင် အမျိုးသမီး အား သေဒဏ်(သို့)တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်ထိုက်သင့် သည့် ပြစ်မှုမှအပ အခြားပြစ်မှုဖြင့် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင် သည့်အခါ ယင်း၏အသက်၊ အကျင့်၊ စာရိတ္တနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရသည့်အကြောင်းကို ထောက်ထား၍ ပထမအကြိမ် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းလည်းဖြစ်ပါက ပြစ်ဒဏ်ကို ချက်ချင်းမချသေးဘဲ ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ရန် ခံဝန်ချုပ်ချုပ်ဆိုလျက် အစမ်းသဘော လွှတ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသား ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅(က)တွင် နိုင်ငံသားတစ်ဦးသည် နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင် ပြုကာမျှဖြင့် နိုင်ငံသားအဖြစ်အလိုအလျှောက် မဆုံးရှုံးစေရဟု ပြဌာန်းထားသဖြင့် မြန်မာအမျိုးသမီးသည် နိုင်ငံခြားသားနှင့် လက်ထပ် စေကာမူ မိမိ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ဆုံးရှုံးခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

အကျဉ်းထောင်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၇(၁)တွင်

အမျိုးသမီးအကျဉ်းသားများကို သီးခြားအဆောက်အအုံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံတစ်ခု၏ သီးခြားနေရာ၌ဖြစ်စေ ခွဲခြားထားရှိရန်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၆ တွင်အမျိုးသမီးအကျဉ်းသားများကို လက်ထိပ်ခြေကျင်း မခတ်ရန်လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ကလေးသူငယ်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၇ တွင် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသည် မိန်းမ ဖြစ်လျှင် အမျိုးသမီးအစောင့်အရှောက်ဖြင့် ထားရမည် ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးများဆိုင်ရာနည်းဥပဒေ ၁၈ (ခ) တွင် မူးယစ် ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုဖြင့် ထောင်ကျခံရသော အမျိုးသမီး များအား ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရွက်ရာစိုက်ပျိုးမွေးမြူ ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အသေးစား စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကိုသာ သင်ကြား လေ့ကျင့်ပေးရမည်ဟု အခွင့်အရေးပေးထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ယင်းနည်းဥပဒေ ၆၀(ခ)၌ မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်တတ်သူနှင့် ကျူးလွန်ကြောင်း ကျော်လောသတင်းရှိသူများအား

အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေး
ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ
အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်
ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ
ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးများနှင့်
ကလေးနှို့တို့က်သော အမျိုးသမီးများအား
အန္တရာယ်ဖြစ် စေနိုင်သည့် ပိုးသတ်ဆေးကို
ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊
သုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း
စေ့ခိုင်းခြင်းမပြုရန်

တစ်ဦး တစ်ယောက်သောသူအား
 နိုင်ငံအပည့်ဖြစ်စေ ဥပဒေ နှင့်
 အညီအုပ်ထိန်းသူထံ မှဖြစ်စေ
 ခိုးယူမှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊
 ပုဒ်မ ၃၆၆တွင် အတင်းအဓမ္မ
 ထိမ်းမြားပေးစေရန် စသည် တို့အတွက်
 မိန်းမကို ခိုးယူမှု (သို့)
 သွေးဆောင်ခေါ်ယူမှု (သို့)
 သွေးဆောင်မှုပြုလျှင် လည်းကောင်း။

ဖမ်းဆီးရာတွင် ဖမ်းဆီးခံရသူမှာ အမျိုးသမီးဖြစ်ပါက တရားသူကြီးသည် ဆက်လက်ချုပ်ထားရန် လုံလောက်သောအကြောင်းမရှိဟုယူဆလျှင် တရားရုံးသို့ လျှောက်ထား စွဲဆိုခြင်းမပြုမီ လုံလောက်သော အာမခံနှင့် လွှတ်ထားနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း နည်းဥပဒေ ၆၁(င)တွင် တရားသူကြီးသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်တတ်သူနှင့် ကျူးလွန်ကြောင်း ကျော်ဇောသတင်း ရှိသူများအား စစ်ဆေးစီရင်ရာ၌ အမှုတွင်ရရှိသည့် သတင်း အချက်အလက်များအရ လုံလောက်သော အကြောင်းမရှိဟု ယူဆလျှင် ဖမ်းဆီးခံရသူမှာ အမျိုး သမီးဖြစ်ပါက အမှု အတောအတွင်း လုံလောက်သော အာမခံနှင့်လွှတ်ထားနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အထူးဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များမှာ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ပြည်တန်ဆာနှိပ်ကွပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၊ ပုဒ်မ ၆ တို့တွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးအား ပြည်တန်ဆာဖြစ်အောင်ပြုသူ၊ ပြည်တန်ဆာ အလုပ်ဖြင့် ရရှိသောငွေကြေးကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်းပြုသူတို့ကိုလည်း ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်သည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ တွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို

ပြည်တန်ဆာအဖြစ် စီးပွားရှာနေသည့်အိမ် အဆောက်အအုံစသည့် နေရာများတွင် တရားဝင်ယောက်ျားမှ တစ်ပါး အခြားယောက်ျားတစ်ဦးဦးနှင့် ကာမစပ်ယှက်စေရန်(သို့)ယုတ်ညံ့သော အပြုအမူပြုစေရန်အကြံဖြင့် ထိုအမျိုးသမီး၏အလိုဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်၍ တားဆီးထားသူအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်များမှာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးနို့တိုက်သော အမျိုးသမီးများအား အန္တရာယ်ဖြစ် စေနိုင်သည့် ပိုးသတ်ဆေးကို ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ သုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း စေခိုင်းခြင်းမပြုရန် ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၉၀)ပုဒ်မ ၃၆ တွင်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လူကုန်ကူးမှုတားဆီးကာကွယ်ရေးဥပဒေအခန်း၆ တွင် လူကုန်ကူးခံရသော အမျိုးသမီးများကလေး သူငယ်နှင့် လူငယ်များအား အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ တွင် ဗဟိုအဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့များသည် လူကုန်ကူးခံရသော အမျိုးသမီးများ ကလေးသူငယ်နှင့် လူငယ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍-

(က)ယင်းတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားစေခြင်းကို အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည့်အပြင် လိုအပ်သောလုံခြုံမှုနှင့် အကူအညီများကိုပေးရမည်။

(ခ)ယင်းတို့အတွက် အကောင်းဆုံးအခြေအနေဖြစ်ကြောင်း စိစစ်တွေ့ရှိပါက မိဘ(သို့) အုပ်ထိန်းသူထံပြန်လည်ပို့ဆောင်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဟု ပြဌာန်းထားပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်အမျိုးသမီးများ အခွင့်အရေးအတွက် ကာကွယ်ပေးထားသော ဥပဒေများ

အပြည့်အဝ ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်သည်။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၉ ၌မိန်းမတို့၏ ကာအိန္ဒြေကို စော်ကားရန် စကား(သို့)ပြုလုပ်မှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပဒေပုဒ်မ ၃၇၄ တွင် မိန်းမကို ကာအိန္ဒြေပျက်စီး စေရန်အကြံဖြင့် လက်ရောက်မှု ကျူးလွန်ခြင်း(သို့) ရာဇဝတ်မကင်းသော အနိုင်အထက်ပြုမှုကို ပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၆/၅၁၁ တွင် မိန်းမသားကို အလိုမတူဘဲ ကာမ စပ်ယှက်ရန် အားထုတ်ခြင်း ပြုလုပ် လျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၆တွင်မိန်းမကိုအလို မတူဘဲ ကာမစပ်ယှက်မှု ကျူးလွန်လျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၆၃ တွင် တစ်ဦး တစ်ယောက်သောသူအား နိုင်ငံအပသို့ဖြစ်စေ ဥပဒေ နှင့်အညီအုပ်ထိန်းသူထံ မှဖြစ်စေ ခိုးယူမှုကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၆၆တွင် အတင်းအဓမ္မ ထိမ်းမြားပေးစေရန် စသည် တို့အတွက် မိန်းမကို ခိုးယူမှု (သို့) သွေးဆောင်ခေါ် ယူမှု (သို့) သွေးဆောင်မှုပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၇၁ တွင်တစ်ဦးတစ်ယောက် သောသူကို ကျွန် အဖြစ် ရောင်းဝယ်မှု (သို့) စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ၃၇၂တွင်အရွယ်မရောက်သေးသော မိန်းကလေး ကို ပြည့်တန်ဆာကိစ္စအလိုငှာ ရောင်းဝယ်မှုပြုလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၁၂ တွင် ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမ၏ အသက်ကို ကယ်ဆယ် လိုသော်သဘောရိုးဖြင့် မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမကို ကိုယ်ဝန်ပျက် စေရန် ပြုလုပ်မှု ကျူးလွန်လျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၁၄ တွင် ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျ စေရန်အကြံနှင့် ပြုမှုဖြင့် သေစေခြင်းပြုလျှင် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၃ တွင် တရားဝင်ထိမ်းမြားကြောင်းကိုယုံကြည်စေရန်ယောက်ျား ကလှည့်ဖြားလိုသောသဘောဖြင့် သွေးဆောင်၍ ကာမ စပ်ယှက်ခြင်း ပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၇ တွင် မယားခိုးမှုကျူးလွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၄၉၈ တွင် ရာဇဝတ်မကင်းသော အကြံနှင့် တရားဝင်

မယားကို ဖြားယောင်းခြင်းဖြင့် ထွက်ခွာစေခြင်း (သို့) ဆောင်ယူ သွားခြင်း (သို့) တားဆီးခြင်း ပြုလျှင်လည်း ကောင်း ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထား ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂ နှင့် ရဲလက်စွဲအပိုဒ်-၁၃၆၄တွင် မိန်းမတို့ကို ရှာဖွေရာ၌ မိန်းမချင်းသာရှာဖွေ ရကြောင်း ရှာဖွေခြင်းခံရသော မိန်းမ၏အိန္ဒြေကို ကြပ်တည်းစွာ စောင့်စည်းရှာဖွေ ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ရဲလက်စွဲ အပိုဒ် ၁၃၈၂(ဃ)(၃) တွင်လုံခြုံစွာ ထားနိုင်သော အကြောင်း ရှိသည့် မိန်းမအားလက်ထိပ်မခတ်ရဟုလည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပဒေအပိုဒ် ၁၂၀၀တွင် မိန်းမအချုပ်သားပို့ ဆောင်ရာ၌ ယုံကြည်စိတ်ချရပြီး အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းသော တပ်ဖွဲ့ဝင်ကို ရွေးချယ်ပို့စေရမည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် နေ့ဘက်၌သာ ခရီးသွားရန်စီစဉ်ရမည်။ ပို့ဆောင်ရာတွင် အဖော်အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ရှိ ရမည်ဟု လည်းကောင်းအပိုဒ် ၁၃၆၈(ဃ)(၄) မိန်းမ တစ်ယောက်သာ သီးခြားချုပ်ထားသောအခါ အသက် ကြီးပြီးသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော် မိန်းမနှစ်ယောက်က စောင့်ကြပ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ မြင့်မား တိုးတက်ရေး အတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိရာတွင် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာရေး နှင့် အမျိုးသမီးများ ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် လည်းအလေးထား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သို့ပါ၍ အမျိုးသမီးများ အခန်းကဏ္ဍ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးထားသည်များနှင့် ပတ်သက်သော် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို တစေ့တစောင်း မီးမောင်းထိုးပြ လိုပါသဖြင့် ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သီရိတင်

အမှုပိတ်ခြင်း

တင်တင်မာ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုတစ်မှုကို မည်သည့် အချိန်တွင် ပိတ်နိုင်ပါသနည်း။ တရားခံ၏ လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ အမှုပိတ် နိုင်ပါသလား။ အမှုပိတ်နိုင်သည့် အခြေအနေ ၄ ရပ်သာရှိပါသည်။ တရားခံ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်၍၎င်း၏ မျက်ကွယ်တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ သက်သေထွက်ချက် များ ရယူရန် ရှိသည့်အခါ၊ တရားခံ သေဆုံးသွားသည့် အခါ၊ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ ပြစ်မှု မထင်ရှား၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြေအေး ရုပ်သိမ်း၍ သော်လည်းကောင်း အမှုမှအပြီးအပြတ်လွတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စွဲချက်မတင်မီ လွတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ အမှုပြီး ဆုံးသွားသည့်အခါ တစ်ခုတည်းသော ပြစ်မှု အတွက် တစ်ပြိုင်တည်းလိုလို အကြိမ်ကြိမ် စွဲဆိုမိသော အခါ တို့တွင်သာ အမှုပိတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တရားခံ၏ လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ တရားလို က လျှောက်ထားသဖြင့် အမှုခေတ္တပိတ် သည်ဟုလည်း ကောင်း တရားလိုမလာ၍ အမှုပိတ် သည်ဟုလည်း ကောင်း တရားခံ၏ လိပ်စာကို မတင်နိုင်၍ အမှုပိတ် သည်ဟုလည်းကောင်း အမျိုးမျိုး အမိန့်ချနေသည်ကို ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ အရ အတော်များများ တွေ့နေရပါသည်။ ထို့အပြင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၂ အရ စုံစမ်းစစ်ဆေးတင်ပြရန် အမိန့်ချပြီးနောက်

အစီရင်ခံစာ မတင်သွင်းမီ တရားလိုမလာတော့၍ အမှုပိတ်သည်ဟုလည်းကောင်း တရားလိုမှကြေအေးလို ၍ ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်သည်ဟု လည်းကောင်း မှားယွင်းစွာ အမိန့်ချမှတ်သည်ကိုလည်း တွေ့နေရပါသည်။ ကြာလျှင် အမှားကိုအမှန်ထင်ပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အမှန် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည် ဖြစ်၍ ဤဆောင်းပါးကို ရေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဦးတိုက်မှုများတွင် တရားလိုသည် တိုင်စဉ်က ပင် တရားခံအား ဆင့်ဆိုရန် လိပ်စာ တစ်ခုခုကို တင်ပြမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဆင့်ဆိုသောအခါတွင်မှ ရုံးရှေ့ မလာလို၍ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုလိပ်စာတွင် မရှိတော့ခြင်းမျိုးသာရှိ ပါသည်။ ထိုအခါ တရားလိုက လိပ်စာကို ထပ်မံ စုံစမ်းတင်ပြတတ်ပါသည်။ တရားခံ၏ လိပ်စာကို ထပ်မံစုံစမ်း၍ မရတော့ခြင်းသည် တရားခံ တိမ်းရှောင်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟုသာ ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုအခါ တရားရုံးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁၂အရ တရားခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် တရားလိုပြ သက်သေ ထွက်ချက်များ ရယူရန် ဆောင်ရွက်ရန် သာရှိသည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှုကြီးကို ပိတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားခံ၏လိပ်စာကို စုံစမ်းမရ၍ ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် အမှုပိတ်နိုင် ပါသလား။ ဤသို့ အမှုပိတ်နိုင် ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်

ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ ဦးဝင်းမောင်နှင့် ဒေါ်ကြွေ ၁၉၈၂၊ စာ ၇၀ အမှုတွင် “တရားလိုနှင့် တရားခံတို့ သည် တရားရုံးသို့မလာတော့သဖြင့် အမှုကို ပယ်၍ပိတ် လိုက်သည်” ဟု မြို့နယ်ရုံးက အမိန့်ချသည်မှာ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် မညီကြောင်း သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ထား သည်လည်း ရှိပါသည်။

တရားလိုက တရားခံပြေးမှု ဖွင့်လိုသော ဆန္ဒမရှိ တရားရုံးကလည်း အမှုမပွားလိုလျှင် ဆောင် ရွက်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)အရ ဆောင်ရွက်ရန် သာဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ကြေညက်အောင် မလေ့လာပဲ အလွယ်တကူ အမှုပိတ် သည်မှာ ကောင်းသော အလေ့အထမဟုတ်ပါ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)တွင် “တည်ဆဲ ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ အမိန့်ဆင့်စာ ဝါရမ်းစာ စရိတ်ဖြစ်စေ အခြားစရိတ်ဖြစ်စေပေး ဆောင်ရန် ရှိသည့်အခါ ထိုစရိတ်ငွေများ မပေး ဆောင်မီ မည်သည့်အမိန့်စာ သမ္မန်စာဝရမ်းစာမျှ

.....

တရားလိုက

တရားခံပြေးမှုဖွင့်လိုသော

ဆန္ဒမရှိ

တရားရုံးကလည်း

အမှုမပွားလိုလျှင်

ဆောင်ရွက်ရန်

နည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ

ကြုံတတ်ပါသည်။

ပြစ်မှုတစ်ခုတည်းကို

တရားရုံးတွင်လည်း

ဦးတိုက်လျှောက်သည်။

ရဲစခန်းတွင်လည်း

တိုင်ချက်ဖွင့်သည်။

.....

မထုတ်ဆင့်ရ အကယ်၍ သင့်လျော်သည့် အချိန် အတွင်း အဆိုပါစရိတ်များ ကိုမပေးဆောင်နိုင်လျှင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် တိုင်တန်းချက်ကို ပယ် နိုင်သည်” ဟုပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

များသောအားဖြင့် ဦးတိုက်မှုများမှာ ရဲအရေး မပိုင်သော အမှုများဖြစ်ပါသည်။ ရဲအရေးမပိုင်သော အမှုများအတွက် တရားခံဆင့်ဆိုရန် ရုံးခွန်ကို တရားလို ကပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (တရားရုံးများ လက်စွဲ အပိုဒ် ၁၀၀၃နှင့် အမိန့်ဆင့်စာခ နည်းဥပဒေ ၁၇) တရားခံ၏ လိပ်စာတင်ပြရန်နှင့် ရုံးခွန်ဆောင်ရန် ရုံးချိန်းတစ်ချိန်းပေးလိုက်ပါ လိပ်စာမတင် နိုင်လျှင် ရုံးခွန်လည်းဆောင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထိုအခါ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃)အရ တိုင်တန်း ချက်ကို ပယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တရားခံ၏လိပ်စာ အတိအကျရှိပြီး ထွက်ပြေးနေလျှင် တရားခံပြေးမှု ဖွင့်ရ မည်ဖြစ်ပြီး တရားခံ၏ လိပ်စာ တင်ပြရန်နှင့် ရုံးခွန် ဆောင်ရန် ဆင့်ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

တရားလိုမလာ၍ အမှုမပိတ်နိုင်ပါ။ ပြစ်မှု

ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၄၇ အရ ဆောင်ရွက်လျှင် တရားခံကို အပြီးအပြတ်လွှတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၅၉ အရ ဆောင်ရွက်လျှင် တရားခံကို စွဲချက်မတင်မီ လွှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တရားခံမလာရောက်ပဲ ဤပုဒ်မနှစ်ခုအရ ဆောင်ရွက်ပြီး အမှုပိတ် နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃) အရ ဆောင်ရွက်မှသာ နည်းလမ်းမှန်မည် ဖြစ်သည်။ တရားခံအား အရေးယူမည့် အမိန့်ချပြီးလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ အမှုပလပ်နိုင် တော့မည်မဟုတ်ပါ။ ဦးသန်းမောင်နှင့် ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ-၂ ၁၉၈၁၊ စာ ၁၁၉ အမှုကို ကြည့်ပါ။

အလားတူပင် ဦးခင်မောင်မြင့် နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ၁၉၈၁၊ စာ ၈ အမှုတွင်လည်း တရားခံ အားအရေးယူမည့် အမိန့် ချပြီးနောက် ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ ထပ်မံ စုံစမ်းခြင်း ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်ခြင်းတို့သည် ဥပဒေနှင့် မညီကြောင်းသုံးသပ် ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားလိုမှ ကြေအေးလို၍ ပြစ်/ကျင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်သည် ဆိုသည်မှာ လုံးဝမှားပါသည်။

ကြေအေးလိုလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၅ အရဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ်မရှိမှသာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၃ အရဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်ကိုသတိပြုပါလေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် ချိန်းဆိုစဉ်တွင် အစီရင်ခံစာပြန်မပို့မီ တရားလို

မလာတော့သော အခါ အမှုပိတ်နိုင်ပါသလား။ အစီရင်ခံစာ ပြန်သွင်းသည်အထိစောင့်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ်မရှိလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး အရေးယူရန် အခြေအမြစ် ရှိလျှင် အရေးယူမည့်အမိန့်ချပြီးမှ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၄(၃) အရ ဆောင် ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ကြုံတတ်ပါသည်။ ပြစ်မှုတစ်ခု တည်းကို တရားရုံးတွင်လည်း ဦးတိုက်လျှောက်သည်။ ရဲစခန်းတွင်လည်း တိုင်ချက်ဖွင့်သည်။ ဤသို့ ကြုံလာလျှင် မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို ဒေါက်တာ ဦးမောင်မောင်စိန်ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၂ ၁၉၇၈၊စာ ၉၄ အမှုတွင် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ တွင် ပုဒ်မခွဲ(၁)(ခ)အရ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ တရားစွဲဆိုမှုကို လက်ခံအရေးယူလျှင် ပုဒ်မခွဲ(၁)(က) အရ နစ်နာသူ၏ တိုင်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံအရေး မယူရဟု တားမြစ်ထားခြင်းလည်း မရှိပေ။ ပြစ်မှုတစ်ခု အတွက် နှစ်ကြိမ် အရေးယူနိုင်သည်မှာ မှန်သော် လည်းချက်ချင်းပယ်ရန် မဟုတ်ပေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၀ အရ စုံစမ်းသွားရန် လိုအပ် ပါသည်။ အကြိမ်ကြိမ်စွဲဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါက မူလရှိပြီး ဖြစ်သည့်အမှုနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဆောင်ရွက် သွားရန်သာဖြစ်သည်။ ပင်တိုင်အမှုတွင် ပူးပေါင်း လိုက်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ နောက်အမှုမှာ စာရွက်စာတမ်း များကို ပင်တိုင်အမှုတွင် တွဲထားရန်ဖြစ်သည်။ နောက် အမှုတွင် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ နောက် အမှုကို ပိတ်လိုက်ရန်သာ ဖြစ်ပါကြောင်း ထပ်ဆင့် လောင်း၍ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

တရားမျှတမှုဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များ

မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)

တရားခွင့်များတွင် ဥပဒေနှင့်အညီရှာဖွေ ဆုံးဖြတ်ပေးလေ့ရှိသောအမှန်တရားဟူသည် ဥပဒေ အရအမှန်တရားသာလျှင်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပဒေအရ အမှန်တရားဟူသည်မှာလည်း လူတို့ သတ်မှတ်သမုတ် ထားကြသော သမုတ်သစ္စာဟုဆို ရမည့်အမှန်တရား သာဖြစ်သောကြောင့် အချိန် ကာလမရွေး၊ နေရာဒေသ မရွေး မှန်ကန်သော အမှန်တရားမျိုးမဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း တရားရုံးတစ်ရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုအပေါ်မမှန်ဟုယူဆသူအား အယူခံဝင်ခွင့်၊ ပြင်ဆင်မှု တက်ရောက်ခွင့်စသောအခွင့်အရေးများကို ဥပဒေက ပေးအပ်ထားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အမှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးရသည့် တရားရုံးများသည် တရားခွင့်တွင် ဥပဒေအရ အမှန် တရားကို ရှာဖွေဖော် ထုတ်ကြရာ၌ တရားမျှတမှုကို အဓိကအခြေခံထား၍ စဉ်းစားသုံးသပ်ကြရပါသည်။ အကြောင်းမှာ ပြဌာန်းဥပဒေများသည် ပင်လျှင် တရားမျှတမှုကိုအခြေခံ၍ ပြဌာန်းထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေများဆိုင်ရာ အက် ဥပဒေပုဒ်မ-၁၃(၃) တွင်အောက်ပါအတိုင်း ပြဌာန်း ထားပါသည်-

"In case not provided for by sub-section (1), or by any other enactment for the time being in force the decision shall be according to justice, equity and good conscience"

ဆိုလိုသည်မှာ အမှုများကို စစ်ဆေးစီရင် ကြရာ၌ သီးခြားဥပဒေတစ်ရပ်ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ ကတရားမျှတမှုသာနာညီမျှမှုနှင့် ကောင်းမြတ်သော အသိတရားတို့အရ ဆုံးဖြတ် ရမည်ဟု ပြဌာန်းထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဌာန်းချက်အရ လက်ရှိ တည်ဆဲဥပဒေပြဌာန်းချက်များ သည်လည်း ဖော်ပြပါ အချက်များဖြစ်သည့် "တရားမျှတမှု၊ သာနာ ညီမျှမှု နှင့် ကောင်းမြတ် သောအသိတရား" စသော လောကပါလ တရားများ အပေါ်အခြေခံပြဌာန်းထားကြောင်း မြင် သာ ပါသည်။

'ဥပဒေ'မူသည် သေမင်းနှင့်တူပါသည်။ သေမင်းသည် ၎င်းရှေ့ရောက်လာသူအားလုံးကို မျက်နှာစိမ်း မျက်နှာကျက်မရွေး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ မရွေး၊ ပညာတတ်ပညာမဲ့မရွေး၊ အားလုံးအပေါ် တစ်ပြေးညီ သတ်မှတ်ပြုမူတတ်ပါသည်။ သူခေါ် ဆောင်သွားသည့် လမ်းမှာလည်း တစ်လမ်းတည်းပင်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ဥပဒေ၏ရှေ့မှောက် ရောက်လာကြ သူ အားလုံးသည်လည်း တစ်ပြေးညီ ဖြစ်ရန်လိုအပ်လှ ပါသည်။ သို့မှသာ ဥပဒေဟူသည် တရားမျှတမှုကိုဖော် ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဂရိအတွေးအခေါ်ပညာရှင် အရစ္စတိုတယ် (Aristotle) က တရားမျှတမှုကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်- *"Justice meant the equal treatment of those who are equal before the law"*

'တရားမျှတမှု'ဟူသည် ဥပဒေ၏ ရှေ့မှောက် ၌ အားလုံးအပေါ် တန်းတူညီတူ၊ တစ်သားတည်းပြုမူ

ဆက်ဆံခြင်းကို ဆိုလိုကြောင်း ဖွင့်ဆိုထားခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးများသည် တရားမျှတမှုကို မည်သို့ လိုက်နာဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း မောင်ဘိုးခွေးနှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမှု^(၁)တွင် အောက်ပါအတိုင်းလမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

“အပြစ်ရှိသူကို ထိုက်သင့်သောအပြစ်ပေးရန်နှင့်အပြစ်မရှိသောသူကို ဥပဒေအရကာကွယ်ပေးရန် မှာတရားရုံးများ၏ အဓိကဝတ္တရား ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ အကာအကွယ်ပေးရာတွင်ပြည်သူ့ ဝန်ထမ်းကို တစ်မျိုး၊ လုပ်သားပြည်သူကို တစ်ဖုံ ကွဲပြားခြားနားလျက် စဉ်းစားခြင်းမပြုနိုင်။ ညီတူ ညီမျှအကျိုးခံစားခွင့် ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအတိုင်းပင်လည်း တရားရုံးချုပ် အမျိုးရှိသည့် တရားရုံးများသည် လိုက်နာကျင့်သုံးလျက် ရှိသည်။”

မခင်ညွန့်နှင့်ဦးချစ်ဆိုင် စီရင်ထုံး^(၂) တွင်လည်းအောက်ပါ အတိုင်းလမ်းညွှန်ခဲ့ ပါသည်။

“တရားစီရင်သည် ဆိုရာ၌ တရားမျှတမှုကို ပြုရုံနှင့် မပြီး။ တရားမျှတမှုကို ပြုကြောင်း နှစ်ဖက် အမှုသည်များနှင့်တကွ အများပြည်သူကို မြင်စေ ရာသည်။”

တရားရုံးများတွင် တရားစီရင်ရာ၌ တရားမျှတမှုကို အဓိကအခြေခံကာ စစ်ဆေးစီရင်ဆုံးဖြတ် ကြရကြောင်း အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ တရားခွင်များတွင်တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင် ကြရာ၌ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လက်စွဲများဖြင့် အတိ အလင်း ပြဌာန်းသတ်မှတ်ထားသည်များရှိ သကဲ့သို့ တရားရုံး များ အစဉ်အဆက် လိုက်နာကျင့်သုံးလာကြသော ကျင့်စဉ်များလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းကျင့်စဉ်များကို ယခု ဆောင်းပါးတွင် ဆွေးနွေး တင်ပြလိုပါသည်။

အမှုတစ်ခုကို ကြားနာစစ် ဆေးရာတွင် အမှုတွင်တင်ပြသောသက်သေများ၏ နှုတ်သက်သေခံ

ချက်များသည် တိကျမှန်ကန်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သက်သေဆိုရာ၌ ဆွေမျိုးသက်သေ၊ ကြုံကြိုက် သက်သေ၊ လွှပ်လပ်သောသက်သေ၊ ကလေးသက်သေ၊ ဆွံ့နားမကြားသက်သေ၊ ဆန့်ကျင်သက်သေ၊ မုသား သက်သေ ဟူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိပါသည်။ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ-၁၁၈အရ မေးမြန်းသည့်မေးခွန်းများကို နားလည်ဖြေဆို နိုင်စွမ်းရှိသူ မည်သူမဆိုသက်သေခံ နိုင်ခွင့်ရှိ ပါသည်။ ထို့ပြင် သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ- ၁၃၄အရ အမှုတစ်မှုတွင် အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုကို ထင်ရှားစေရန် အတွက် သက်သေအရေအတွက် မည်မျှ လိုအပ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိကြောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

တရားခွင်များတွင် တရားမျှတမှုအတွက် ကျင့်သုံးလေ့ရှိသော ကျင့်စဉ်တစ်ခုမှာ အမှုတစ်မှုမှ သက်သေတစ်ဦးအား စစ်ဆေးနေစဉ် ယင်းအမှုတွင် ပါဝင်သော အခြားသက်သေများကို တရားခွင်အနီး တွင်ရှိမနေစေရန် သတိပြုကြလေ့ ရှိသော ကျင့်စဉ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။

တရားခွင်တွင် အမှုတစ်မှု၌သက်သေ တစ်ဦး အား စစ်ဆေးနေစဉ် အမှုတွင်ပါဝင်သော သက်သေ များကို ခပ်ဝေးဝေးတွင်နေစေရန်ပြောဆို ညွှန်ကြား ရလေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့အမိန့်ပေး ညွှန်ကြား နိုင်သော် လည်း ယင်းအချက်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေ တွင်လည်းကောင်း ၊ သက်သေခံဥပဒေတွင် လည်း ကောင်း ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ ဟု အေပီဆားမား နှင့် ဂျီစီဗီရာရေးရား စီရင်ထုံး^(၃) တွင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

သက်သေတစ်ဦး၏ ထွက်ဆိုချက်ကို မှတ်တမ်း တင်နေစဉ် အခြားသက်သေများအား ရုံးခန်းပြင်ပသို့ သွားရောက် နေစေရန် ပြောကြား သင့်သည်ဟု နိုင်ငံတော်နှင့် ဆိုဟန်ဆင်း၊ အမှု^(၄) တွင်လည်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

သက်သေတစ်ဦး၏ ထွက်ဆို ချက် သည်

(၁) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၈၄
(၂) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၁၈

(၃) အေအိုင်အာရ်၊ ၁၉၆၁၊ အေပီ စာ-၄၂၀(၄၂၁)
(၄) ၁၉၅၅၊ ရာဇဝတ် ဥပဒေဂျာနယ်၊ စာ-၈၁၄

တန်ဖိုးရှိသောသက်သေခံချက်ဖြစ်ရန်မှာ ပယောဂကင်းသော ထွက်ဆိုချက် ဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သက်သေအား တစ်ဦးတစ်ယောက်က သင်ကြားပေးထားခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်သွေးဆောင် ဖြားယောင်းထားခြင်း၊ စည်းရုံးထားခြင်း၊ ဇာတ်တိုက်ထားခြင်း စသော အချက်များမပေါ်ပေါက် ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လွတ်လပ်သော သက်သေခံချက်အဖြစ် အမှုအတွက် အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သက်သေတစ်ဦးသည် အခြားသက်သေ တစ်ဦး၏ ရုံးရှေ့ထွက်ဆိုချက်ကို နားထောင်ကာ ထွက်ဆိုသဖြင့် မယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း ထုချေ ငြင်းဆိုလာနိုင်သဖြင့် တရားခွင့်တွင် အထက်ပါ အတိုင်း ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ အေပီဆားမားနှင့် ဂျီစီဗီရာ ရေးရား စီရင်ထုံး^(၁)တွင် တရားရုံးအနေဖြင့် သက်သေများအကြား ဆက်သွယ်ထွက်ဆိုနိုင်ခြင်းကို တားဆီးပိတ်ပင်ရန်လိုအပ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါကျင့်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရဲလက်စွဲ(ဒုတိယတွဲ)အပိုဒ်-၁၃၁စ တွင်အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

“စုံထောက်စစ်ဆေးရာ အရပ်မှ ဖြစ်စေ၊ ရဲစခန်းမှဖြစ်စေ၊ တရားခံကို ရုံးသို့ယူဆောင်လာသော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့ အနက် တစ်ဦးတစ်ယောက်မှာ အမှုတွင် သက်သေဖြစ်လျှင် စစ်ဆေးမေးမြန်းစဉ် ရုံးအတွင်းသို့ မလာမရောက်စေရ။ ၎င်းကို မခေါ် မချင်း အပြင်က စောင့်ဆိုင်းနေစေရမည်။ ဤသို့ မနေလျှင် ၎င်း ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်သည် အခြား သက်သေ ထွက်ဆိုချက် အရပ်ရပ်ကို ကြားသဖြင့် ၎င်းတို့ သက်သေတို့ ထွက်ချက်နှင့် ညီညွတ်အောင် ထွက်ဆိုရန်ရှိသောကြောင့် ၎င်းရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်၏ ထွက်ဆိုချက်ကို ရာဇဝတ် တရားသူကြီးက မရေးမမှတ်ဘဲ ဖယ်ရှား နိုင်သည်။”

၎င်းညွှန်ကြားချက်အရ တရားရုံးသို့ တရားခံ

ကို ခေါ်ဆောင်လာသော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့ အနက် အမှုတွင် သက်သေပါသောရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်ကို အခြားသက်သေ စစ်ဆေးနေစဉ် တရားခွင့်အနီးတွင် ရှိမနေစေရန်နှင့် အကယ်၍ရှိနေပါက အဆိုပါ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်၏ထွက်ဆိုချက်ကိုမယူဘဲ ဖယ်ရှား နိုင်ပါသည်။

တရားမျှတမှုအတွက် ကျင့်စဉ်တစ်ရပ်သည် ဥပဒေပြဌာန်းချက်တစ်ရပ်မဟုတ်စေကာမူ လိုက်နာခြင်းမပြုပါက ပြစ်မှုမြောက်နိုင်ပါသည်။ တရားမျှတမှုအတွက် တရားရုံး၏ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်၍ လိုက်နာရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်နှင့် ဆိုဟန်ဆင်း၊ အမှု^(၄) တွင် “သက်သေ တစ်ဦးသည် တရားရုံး၏အမိန့်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး ရုံးခန်းပြင်ပသို့ထွက်ခွာသွားခြင်းမရှိလျှင် ရုံးတော်အားမထိမဲ့မြင်ပြုမှု ကျူးလွန်ရာရောက် ပါသည်။ သို့သော် ၎င်း၏သက်သေခံချက်အား မပယ်နိုင်ခြင်း၊ သက်သေခံချက်ရယူရန် ငြင်းဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း ၎င်း၏အစစ်ခံချက်တန်ဖိုးယုတ် လျော့စေသည်”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သက်သေ တစ်ဦးသည် အခြား သက်သေများ စစ်ဆေးနေခိုက် တရားရုံး တွင်ရှိနေလျှင် ထိုသက်သေအား စစ်ဆေးချိန်၌ ထိုသို့ရှိနေကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန် လိုအပ်သည်ဟု တရားရုံးမှယူဆပါလျှင် အခြားသက်သေများ စစ်ဆေးသောအခါ ယင်း အချက်ပေါ်တွင် ရှင်းလင်း မေးမြန်းသင့်သည်”ဟူ၍ လည်းကောင်းဆုံးဖြတ် ထားသည်ကို လည်း တွေ့ရှိ ရပါသည်။

တရားသူကြီးတစ်ဦးသည် ပြစ်မှုတစ်ခုတွင် ဖြောင့်ချက်ရေးမှတ်ယူသူ သေတမ်းစစ်ချက်ရေးမှတ်ယူသူ လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် ပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းတို့တွင် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သူစသည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရတတ် ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ အမှုကိုတရားရုံးသို့ တရားစွဲတင်ပို့ခြင်းမပြုမီ ရဲတပ်ဖွဲ့ကအမှုစုံစမ်း စစ်ဆေးနေစဉ် အမှု၏ ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရခြင်းဖြစ်၍

(၃) အေအိုင်အာရ်၊ ၁၉၆၁၊ အေပီ စာ-၄၂၀(၄၂၁) (၄) ၁၉၅၅၊ ရာဇဝတ်ဥပဒေဂျာနယ်၊ စာ-၈၁၄

ယင်းအမှုတွင် အဆိုပါတရားသူကြီး အား တရားလိုပြ သက်သေအဖြစ် ထည့်သွင်းလေ့ရှိကြ ပါသည်။ ထိုသို့ မိမိကိုယ်တိုင် သက်သေအဖြစ်ပါဝင်သော အမှုမျိုးကို လည်း မိမိကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူ စီရင်ခြင်းမျိုးမှ ရှောင် ကြဉ် ကြရလေ့ရှိပါသည်။ ယင်းအစဉ်အလာ မှာလည်း တရားမျှတမှုကို မဏ္ဍိုင်ပြုစစ်ဆေးစီရင်ကြောင်း အများ မြင်သာ စေရန်ဖြစ်ပါသည်။

တရားစီရင်ရာတွင် ဥပဒေဖြင့် အတိအလင်း ပြဌာန်းထားချက် မဟုတ်သော်လည်း လိုက်နာ ကျင့်သုံး ကြရသော ကျင့်စဉ်မူသဘောတရား တစ်ခုကိုလည်း ဆက်လက်တင်ပြလိုပါသည်။ ယင်းမှာ *"It is better than several guilty persons should escape than that one innocent person should suffer"* ဆိုသောမူပင်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သူ တရားခံအများ လွတ်မြောက်နေခြင်းသည် ပြစ်မှုမကျူးလွန်ဘဲ စွပ်စွဲခံနေရသူ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အပြစ်မဲ့သူတစ်ဦး ပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်းထက်ပို၍ လျော်ကန် သင့်မြတ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဖော်ပြပါဥပဒေဆိုင်ရာ မူသဘောတရား သည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး တစ်ခုမှ စတင်၍ ပေါ်ပေါက်လာရသည် ဟုဆိုပါသည်။ သေဒဏ် ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကြီး များတွင် ခိုင်လုံ သောသက်သေခံ အထောက်အထားများ ပေါ်လွင် ထင်ရှားမှသာ တရားခံအပေါ် အပြစ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ အပြစ်မရှိသူကို မှားယွင်းပြီး သေဒဏ်ချမှတ်မိပါက ပြန်လည် ကုစားမရနိုင်သော နစ်နာဆုံးရှုံးမှု၊ ယူကြုံး မရဖြစ်မှုတို့ဖြစ်စေတတ်သဖြင့် သတိပြုနိုင်ကြစေရန် ဥပဒေလောကတွင်လက်ဆင့် ကမ်းလာကြသော မူ သဘောတရားပင်ဖြစ်ပါသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံစီရင်ထုံးတွင် သမီးအရင်းကို သတ်မှုနှင့် ဖခင်တစ်ယောက်ကို တရားစွဲဆိုပါသည်။ အဖေဖြစ်သူနှင့် သမီးတို့သည် မကြာခဏစကားများ ရန်ဖြစ်လေ့ရှိကြသည်။ တစ်ရက်တွင် သမီးဖြစ်သူမှာ

ရုတ်တရက်သေဆုံးသွားသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန် ရှိသူများက အလောင်းကိုခွဲစိတ်ကြည့်ရှု စစ်ဆေး ကြသောအခါ အဆိပ်သင့်သေဆုံး ရကြောင်း တွေ့ရှိကြ ရသည်။ သမီးနှင့်မသင့်မြတ်သော ဖခင်သတ် သည်ဟု စွပ်စွဲကာ ဖခင်ကိုလူသတ်မှု နှင့်တရားစွဲဆို ခဲ့ကြသည်။ တရားရုံးက အမှုကို စစ်ဆေးပြီး ဖခင်ကို သေဒဏ် အမိန့်ချမှတ်ပြီး ကြိုးပေးလိုက်ကြသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ကိုကြိုးပေးပြီး နောက် မကြာခင်မှာပင် သမီးဖြစ်သူ ၏အခန်း တစ်နေရာတွင် ၎င်းကိုယ်တိုင် ရေးထား သော စာတစ်စောင်ကိုတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ထိုစာတွင် မည်သည့်အတွက် သူ့အဆိပ်သောက်၍ သေဆုံးရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားထားသည်ကို စိတ်မကောင်းစွာ တွေ့မြင် ခဲ့ကြရသည်။

အထက်ပါဖြစ်ရပ်မျိုးမဖြစ်စေရန် တရားရုံး များသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းကို သံသယ ကင်းရှင်း စွာ ပေါ်ပေါက်မှ သာတရားခံတစ်ဦးအပေါ် ပြစ်ဒဏ် ပေးလေ့ရှိပါသည်။ ထိုအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရလေ့ရှိသော ကျင့်စဉ်တစ်ခုမှာလည်း သံသယ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပေးခြင်းပင်ဖြစ် ပါသည်။

"If there is a reasonable doubt of the guilt of an accused person, he is entitled to the benefit of that doubt and cannot be convicted"

အဓိပ္ပါယ်မှာတရားခံတစ်ဦးသည် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်သည့် သံသယ ဖြစ်ဖွယ် အချက် အလက်များရှိနေပါက ၎င်းတရားခံ အပေါ် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းမပြုဘဲ သံသယအကျိုးကို ခံစားခွင့်ပြုသင့်ကြောင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမူသဘော နှင့်ပတ်သက်ပြီး လမ်းညွှန် ဆုံးဖြတ်ထားသော စီရင်ထုံး များလည်းရှိပါသည်။

မောင်တင်မြနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော် စီရင်ထုံး^(၁) တွင် သံသယ အကျိုးကို

(၅) ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၄၄

တရားခံအားခံစားခွင့်ပေးသင့်ကြောင်း အောက်ပါ အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

“လူသတ်မှုတစ်ခုတွင်အခြား သက်သေများ ကိုယ်၍သံသယဖြစ်စေနိုင်သော မျက်မြင်သက်သေ တစ်ဦးတည်း၏ ထွက်ချက်ဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းမှာ မသင့်လျော်ချေ။ ပြင်ပ၌ အမှုမှန်သည်မှားသည်ကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားဘဲ တရားရုံးတော်၏ ရှေ့မှောက် တွင် ထွက်ဆိုသောသက်သေခံချက်များ အပေါ် မူတည်၍ ၎င်းသက်သေခံချက်များကို ချိန်ဆပြီး တရားခံအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရသဖြင့် ထိုသက်သေခံချက်တွင် သံသယဖြစ်ပေါ်စေရန် အချက်အလက်များရှိပါက သံသယအကျိုးကိုတရားခံ သာ ခံစားခွင့်ရှိသည်”

ဦးလှရွှေနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံ အမှု^(၆)တွင်လည်း သံသယ၏ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပေးသင့်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ် ထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

“အဓိကတရားလိုပြသက်သေလေးဦးကို မယုံကြည်ထိုက်သည့်အပြင်တရားခံပြ သက်သေများ ကလည်း အယူခံ တရားလိုကို ထောက်ခံနေကြ၍ လည်းကောင်း၊ ဘိုးညွန့်သေပြီဟု အထင်အရှား သက်သေ မရှိ၍လည်းကောင်း အယူခံတရားလိုသည် စွပ်စွဲသောပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု ခိုင်ခိုင် မာမာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်ခဲယဉ်းသည်။ အယူခံ တရားလိုသည် ရပ်ရွာငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် ရွပ်ရွပ်ချွံချွံလူဆိုး သူဆိုး များကို နှိမ်နင်းခြင်းပြုခဲ့ပေသည်။ ထိုသို့ ဆောက်ရွက် ရင်း ၎င်းအပေါ် မလိုမုန်းထားသူများ ပွားများစေနိုင် သည်။ ထိုသူများက လီဆယ် တိုင်တန်း ခြင်းကြောင့် အထူးရာဇဝတ်ရုံးသို့အယူခံတရားလို ရောက်ခဲ့ခြင်း လည်းဖြစ်နိုင်သည်။

အလားတူပင်အမ်အေအာရာဇ် ပါ၂ နှင့်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမှု ^(၇)တွင်လည်း “ကောက်ချက်နှစ်မျိုးယူနိုင်သည့် ကိစ္စများတွင် တရားခံ ဘက်သို့ သက်ညှာသည့် ကောက်ယူချက်ကို လက်ခံ ခြင်းမှာမျှတမှုရှိသည်”ဟု သုံးသပ်လမ်းညွှန် ထားသည် ကိုတွေ့ရပါသည်။

“တရားရုံးများအနေဖြင့် သက်သေထင်ရှား တွေ့ရှိ၍ တရားခံများကျူးလွန်သည်ကို အမှန် ဆုံးဖြတ် နိုင်မှသာလျှင် ပြစ်မှုအကြီးငယ်အလိုက် ပြတ်ပြတ် သားသား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ တရားခံများ သည် တကယ်ပင်ပြစ်မှုကျူးလွန် သူများ ဟုတ်မဟုတ် ခိုင်လုံသောသက်သေမရှိဘဲ သံသယမျှသာရှိသောအခါ ၌မူကား ၎င်းတို့အပေါ်တွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ် ရန်မဟုတ် ပေ”ဟူ၍လည်း အော်ဒရောဖမာန်ပါ ၆ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အမှု^(၈)တွင် လည်း လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ထားခဲ့ပါသည်။

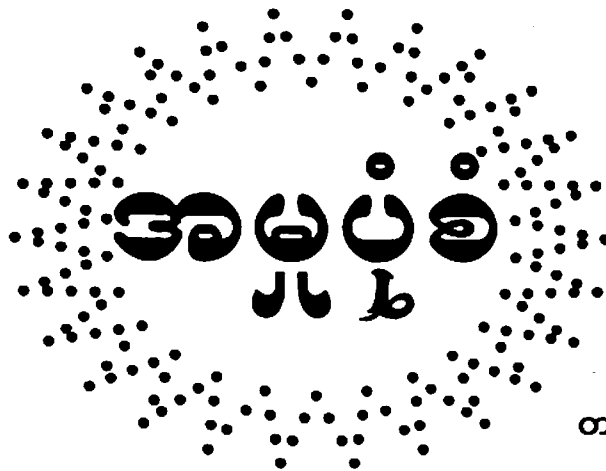
ထို့ကြောင့် တရားရုံးများသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများ၌ တရားစွဲဆိုခံရသူ တရားခံတစ်ဦးအပေါ် ပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိမီ အပြစ် ကင်းသူတစ်ဦးအဖြစ်သာ သတ်မှတ်လေ့ရှိ ပါသည်။ ထို့ကြောင့်‘တရားစွဲခံထားရသူ’(သို့ မဟုတ်) ‘စွပ်စွဲ ခံရသူ’ အဖြစ်သာခေါ်ဆိုရလေ့ရှိပြီး စွဲချက် တင်ပြီးမှ သာ ‘တရားခံ’ဟုသုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ကြလေ့ ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် တရားခံပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိဘဲ သံသယဖြစ်ဖွယ်တွေ့ ရှိရပါက လည်း သံသယအကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပြု ကာ သက်သာခွင့်ပေးလေ့ရှိပါသည်။

တရားစီရင်ရေး၌ အစဉ်အဆက်ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ကြရလေ့ရှိသော တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်များအကြောင်း လက်လှမ်းမှီသမျှ စုစည်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)

(၆) ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၇၉
(၇) ၁၉၇၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၆
(၈) ၁၉၆၅ခုနှစ်၊မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၅၃၈

တင်ဟုန်(တရားရေး)

တရားလို၏အဆိုလွှာတွင် တရားစွဲဆိုရန် အကြောင်း ပေါ်ပေါက်ကြောင်း ထင်ရှားသိသာ စေခြင်း ရှိ မရှိ၊ တရားလိုစွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှန်ကန် ခြင်း ရှိ မရှိ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မကြာခဏ လွဲမှားစွာ ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်တတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

“တရားစွဲဆိုရန်အကြောင်း”ဆိုရာ၌ တစ်ဘက် ကငြင်းဆိုပါက တရားလိုအနေဖြင့် သက်သေထင်ရှား ပြသရန် လိုအပ်သောအကြောင်းခြင်းရာ အသီးသီး ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သည်။^(၁)

အမှုတစ်ခုကို တရားလိုတရားစွဲဆိုသော ပုံစံအတိုင်း စွဲဆိုနိုင်ခြင်းရှိ မရှိမှာ အဆိုအချေတို့အရ ဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာဖြစ်သည်။ သက်သေခံချက် များ ရယူပြီးမှဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာမဟုတ်ပေ။ အမှုပုံစံ မှန် မမှန်စိစစ်ရ၌ တရားလို ၏အဆိုလွှာတွင် အဆိုပြုထားသည့်အချက်များကို စွဲဆိုသည့် အမှု အမျိုးအစားအလိုက် ညီညွတ်ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သည့် အင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ မရှိ စိစစ်ရသည်။ ထိုသို့စိစစ်ရာ၌ ချေလွှာတွင်ဝန်ခံထားသည့် အချက်

များကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်သည်။^(၂)

အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအား နှင်လိုမှုစွဲဆို နိုင်သောကိစ္စရပ်များကို ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) မှ (စ) တွင်ပြဌာန်းထားသည်။

အိမ်ရှင်တစ်ဦးသည် မိမိအိမ်ငှားအား ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားခကြီးကြပ်ရေး အက် ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ ပါပြဌာန်းချက်မှအပ မည်သည့် အကြောင်းနှင့်မျှ အိမ်ရှင်လိုမှု စွဲဆိုပိုင်ခွင့်မရှိပေ။^(၃)

အိမ်ငှားဖြစ်သူက မိမိသည်အိမ်ငှား မဟုတ် ကြောင်း ငြင်းဆိုရုံမျှဖြင့် အိမ်ရှင်သည် အိမ်ငှားအား ငှားရမ်းခြင်းရပ်စဲ၍ ကျူးကျော်သူအဖြစ် အိမ်ရှင်လိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။^(၄)

အိမ်ငှားဖြစ်သူက ဂတိအတိုင်းအချင်း ဖြစ်အခန်းမှ ဖယ်ရှားမပေးခြင်းကြောင့် ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး အိမ်ရှင်လိုမှု မစွဲဆို နိုင်။^(၅)

အငှားစာချုပ်ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ဆက်လက်

(၁) ဦးသိန်းညွန့် ပါ-၅နှင့် ဒေါ်အေးဒါစန်းမောင်၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၄

(၂) ဒေါ်ခင်မြင့် နှင့် ဒေါ်မြင့်မြင့် ပါ-၇၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅

(၃) ဦးကျော်ရှိန် ပါ-၂နှင့် ဒေါ်ရှိန်၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၇

(၄) ဒေါ်ခင်သစ် နှင့် ရမ်းဘာလက် ပါ-၇၊ ၁၉၈၃ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၈၇

နေထိုင်သူကို ကျူးကျော်သူအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့် မရှိပေ။(၁)

အဆိုပါစွဲဆိုမှုများသည် အမှုပုံစံမှန်ကန်မှု မရှိပေ။

မူလကအခွင့်အမိန့်အရ နေထိုင်သူဖြစ်သော် လည်း၁၉၆၀ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ် ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ (၁) အရ အိမ်ငှားဖြစ်သွား သည်နှင့် အခွင့်အမိန့်အရ နေထိုင်သူများ မဟုတ် တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် အခွင့် အမိန့်အရ နေထိုင်သူ အဖြစ် နှင်ထုတ်ပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်းသည် အမှုပုံစံ မမှန်ပေ။ (၆)

ပေါင်နှံခြင်းကို ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၈ (က)တွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပြီး ပေါင်နှံခြင်း အမျိုးမျိုးကို ပုဒ်မ ၅၈(ခ)မှ (ဆ)အထိ၌ဖော်ပြထား သည်။ ပေါင်ကြေးငွေကျပ် ၁၀၀ ထက်ပိုပါက ပိုင်ဆိုင် ခွင့်စာချုပ်စာတမ်းပေးအပ်၍ ပေါင်နှံသည့်ကိစ္စမှလွဲ၍ မှတ်ပုံတင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရန်လိုအပ်သည်။

ပေါင်နှံသူသည် ပေါင်နှံမှုအထမမြောက်ပါက အပေါင်ရွေးနှုတ်လိုမှုစွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ ပိုင်ဆိုင်မှု ကိုအခြေပြု၍ လက်ရောက်ရလိုကြောင်း စွဲဆိုနိုင်သည်။ အပေါင်ရွေးနှုတ်လိုမှု စွဲဆိုပါက အမှုပုံစံမှားယွင်းနေ၍ တောင်းဆိုသည့်သက်သာခွင့်ကိုမရနိုင်ပေ။(၇)

မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ လင်မယား

ကွာရှင်းပြတ်စဲစေလိုမှု သက်သက် သို့မဟုတ် လင်မယား ကွာရှင်းပြတ် စဲစေလိုမှုနှင့် ပစ္စည်းခွဲဝေ ပေးစေလိုမှုသာ စွဲဆိုနိုင်သည်။ လင်မယားကွာရှင်း ပြတ်စဲစေလိုမှုနှင့် ပစ္စည်းထက်ဝက်ပိုင်ဆိုင် လိုကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာပေးစေလိုမှုဟူ၍ စွဲဆိုပိုင်ခွင့်မရှိပေ။(၈)

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေစားအမွေခံ များသည် အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common) ဖြစ်ကြသော်လည်း ပူးတွဲပိုင်ရှင် များ(joint tenants)မဟုတ်ပေ။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေစားအမွေခံတို့အကြားပစ္စည်းခွဲစေ၍လက်ရောက် ပေးအပ်စေလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။ အမွေဆိုင် တစ်ဦးသည် ကျန်အမွေဆိုင်တစ်ဦးထံမှ မိမိအစုကို ရလိုပါက အမွေပုံ ပစ္စည်းကိုစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရမည်။ (၉) အမွေဆိုင်ပစ္စည်းကို တစ်ဦးတည်းပိုင်ရှင် ဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာပေးရန်နှင့် လက်ရောက် ပေးအပ်စေ လိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။(၁၀)

မဟာမေဒင်ဘာသာဝင် မူဆလင် အမွေစား အမွေခံများသည် မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သော သီးခြား အမွေစုများ အတိုင်း အမွေပစ္စည်းကို အတူပိုင်ဆိုင် သူများ(tenants in common)အဖြစ်ဆက်ခံကြသည်။(၁၁) အမွေခံတစ်ဦးသည် လက်ရောက်ရလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ပေ။ အမွေပုံပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခွင့် ရှိ သည်။(၁၂)

- (၅) အက်စ်စီ ဟူစိန် နှင့် ဟာပက်ကာဆင်ချန်နီးယား (ခ) ဦးပို ပါ-၂ (၎င်း၏ကိုယ်စားလှယ်ဒေါ်သန်းတင်) ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၆၁
- (၆) ညောင်လေးပင်မြို့နယ် ကုန်စည်ပို့ ဆောင်ရေးလုံးဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်မောင် ပါ-၂နှင့် ဦးလှဖေ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၀၇)
- (၇) ဒေါ်ယဉ်ယဉ်မြင့် နှင့် ဒေါ်ပေါလှ၊ ၁၉၉၁ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၂၇
- (၈) မောင်သိန်း ညွန့်နှင့် မပိုင်စိန်၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၅၈
- (၉) ဒေါ်ဒေါ်ရှင် ပါ-၃ နှင့် ဦးအောင်ဖေ ပါ-၃၊ ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး(လွှတ်တော်) စာ-၅ (ဂ)၊ မောင်ဘတူနှင့် မသက်စု ပါ-၄၊ ရန်ကုန်အတွဲ ၅၊ စာ-၇၈၅)
- (၁၀) ဦးတင်လှ နှင့် ဒေါ်စိန်ရှင်၊ ၁၉၇၈ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၂
- (၁၁) မဘီနှင့် မခါတွန်၊ ရန်ကုန်အတွဲ ၇၊ စာ-၇၄၄
- (၁၂) မသိန်းညွန့် နှင့် ဒေါ်ဖွားသန့် ပါ-၂၊ ၁၉၆၃ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၉၉၂

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ၏ အမွေဆက်ခံရေးသည် အမွေဆက်ခံခြင်းအက်ဥပဒေ(succession Act) နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သေတမ်းစာမရေးဘဲ သေဆုံးသွားသော ခရစ်ယာန်အမွေရှင်များ ကျန်ရစ်သောအမွေ၌ ဝေစုရလိုလျှင် အမွေပုံကို တရားရုံးကစီမံခန့်ခွဲပေးရန် စွဲဆိုရသည်။ (၁၇)

ဟိန္ဒူဥပဒေအရအမွေဆက်ခံမှုတွင်မိတ္တက္ကရဥပဒေနှင့် ဒါယျာဘာဂဥပဒေ တို့ကိုလိုက်နာကြရသည်။ (ဟိန္ဒူဥပဒေအပိုဒ် ၂၂) (D.FMULLA ရေးသားသည့် (PRINCIPLES OF HINDU LAW: (12th EDITION)ကိုရည်ညွှန်းသည်။) စွဲဆိုရမည့်အမှုပုံစံမှာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ အမှုပုံစံမှန် မမှန် အငြင်းပွားမှုများလည်းရှိသည်။

ဟိန္ဒူဥပဒေအရအတူ အမွေဆက်ခံခွင့်(Co-heirs)တွင် မိတ္တက္ကရဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ ၏အမွေဆက်ခံမှုနှင့်ပတ်သတ်၍ သား၊ မြေးသား၊ မြစ်သား၊ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့မှအပ ကျန်အမွေဆက်ခံသူများသည် အမွေပစ္စည်း၌ အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ သား၊ မြေးသား၊ မြစ်သား၊ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့သည် အမွေပစ္စည်း၌ ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ (အပိုဒ် ၃၁(၁))

ဒါယျာဘာဂဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ၏ အမွေဆက်ခံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့မှအပ ကျန်အမွေဆက်ခံသူများသည် အမွေပစ္စည်း၌ အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)အဖြစ် အမွေ ဆက်ခံကြသည်။ မုဆိုးမနှင့် သမီးတို့သည် အမွေပစ္စည်း၌ ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)အဖြစ် အမွေဆက်ခံကြသည်။ (အပိုဒ် ၃၁(၂))

ဒေါ်ဒေါ်ရင် ပါ-၃ နှင့် ဦးအောင်ဖေ ပါ-၂ အမှု(၉)တွင်မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမွေခံ အမွေစားများသည် အမွေပစ္စည်းတွင် အတူ ပိုင်ဆိုင်သူများ (ten-

ants in common)ဖြစ်ကြသော်လည်း ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)မဟုတ်ကြောင်း၊ အမွေခံ အမွေစားတစ်ယောက်သည် မိမိ၏ အမွေဝေစုရလိုပါက အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု မစွဲဆိုနိုင်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

မောင်ဘတူနှင့် မသက်စု ပါ-၄ အမှု(၉) နှင့် ဦးဘန်စွန်းနှင့်ဒေါ်သီအမူ (၁၈) တို့တွင် ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုမှာ ပစ္စည်းအရပ်ရပ် တွင်ရှိသည့် ပိုင်ရှင်အများ၏ ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်မှု (joint owner or joint tenants)နှင့် ပူးတွဲလက်ရှိ (joint possession)ဖြစ်မှုတို့မှ တရားလို၏ အစုအတွက် သီးခြားပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သီးခြားလက်ရှိရရန် စွဲဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

သို့ဖြစ်၍ အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူများ (tenants in common)သည်မိမိ အမွေဝေစုရလိုပါက အမွေပုံ စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်ပြီး အမွေပစ္စည်းတွင် ပူးတွဲပိုင်ရှင်များ (joint tenants)သည် မိမိအစုအတွက် ပစ္စည်းခွဲဝေ ပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဦးလှစိန်(၎င်း၏အထွေထွေကိုယ်စားလှယ်စာရသူ ဦးမိုးဆွေ)နှင့် ဒေါ်လှလှဝင်း ပါ-၇အမှု၊ တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး) ရုံးထိုင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ တရားမပထမအယူခံမှုအမှတ် ၂၁၂ တွင် ဒါယျာဘာဂဥပဒေအရမြေးဖြစ်သူ ဦးလှစိန်သည် အဆိုလွှာပါ ဖော်ပြချက်အရ အဖိုးဖြစ်သူ ဦးလက်သုဒ္ဓရ ၏ အမွေပစ္စည်းတွင် အတူပိုင်ဆိုင်သူ (tenants in common) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်းသည် အမှုပုံစံမှားယွင်းသည် ဟုမဆိုနိုင်ကြောင်းဆုံးဖြတ်သည်။

ဒါယျာဘာဂဥပဒေ အရမုဆိုးမဖြစ်သူသည် ဟိန္ဒူယောက်ျားဖြစ်သူ၏ အမွေကိုအာဏာသတ်ဖြင့် ဆက်ခံခွင့် (Limited Estate)ကိုသာရရှိသောကြောင့်

(၁၃) ဦးအရောင် နှင့် မကာကြူမွေး၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၁၁၄)
(၁၄) ၁၉၆၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၅၂၅(၅၂၉)

ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရန်ဖြစ်သည်။ သား၊ မြေးသားနှင့် မြစ်သားတို့သည် အမွေပစ္စည်းကို ခွဲဝေပေးစေရန်အတွက် ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှု စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ အမွေပုံ ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုသာ စွဲဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (၁၅)

အမှုစွဲဆိုပုံစံမှားယွင်းနေပါက တောင်းဆိုသည့်သက်သာ ခွင့်ကိုမရနိုင်ပေ။ အမှုပလပ်ခြင်းခံ

ရမည်ဖြစ်သည်။ စွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှန်ကန်စေရန် တရားလို၊ တရားပြိုင်တို့၏ အနေအထား၊ အရေးဆိုရမည့် ပစ္စည်းတို့ကိုစိစစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် စွဲဆိုသည့် အမှုအမျိုးအစားအလိုက် ညီညွတ်ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သောအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ မရှိလည်း စိစစ်ရန်လိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တင်ဟုန်(တရားရေး)

၁၅။ ဦးစိုးရ ပါ-၁၀ နှင့် ဦးနေလစိုး၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားမီရင်ထုံး၊ စာ ၁၆

ကြော်ငြာ

စာရေးသူများသို့.

၁။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ ထုတ်ဝေသောတရားရေးဂျာနယ်များ၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြရန် တရားစီရင်ရေးရာ၊ဥပဒေရေးရာ တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသောဆောင်းပါး စာမူများ ရေးသားပေးပို့နိုင်ပါသည်။

၂။ စာမူများအားမြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်းရေးသားနိုင်ပါသည်။

၃။ စာမူတစ်ပုဒ်အတွက် မူရင်းစာမူနှင့်အတူမိတ္တူတစ်စောင်ပူးတွဲပေးပို့ရန်ဖြစ်ပါသည်။ကိုယ်တိုင်ရေးသားကြောင်းနှင့် ယခင်ကမည်သည့် စာစောင်မဂ္ဂဇင်းတွင်မျှ ဖော်ပြဘူးခြင်းမရှိကြောင်းဝန်ခံချက်လည်း ပါရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ စာမူများအား တရားရေးဂျာနယ်၊စာတည်းအဖွဲ့၊ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နေပြည်တော်သို့ စာရေးသူ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာတိုက်မှဖြစ်စေ ပေးပို့ရန်ဖြစ်ပြီး စာရေးသူ၏ နေရပ်လိပ်စာ အပြည်အစုံဖော်ပြပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ရွေးချယ်ခြင်းမခံရသော စာမူများအား ပြန်လည်ရယူလိုပါက စာရေးသူကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ထုတ်ယူနိုင်ပါသည်။

တရားရေးဂျာနယ်၊စာတည်းအဖွဲ့.

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးခြင်း

တင့်တင့်မော် (တရားရေး)

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးရန်အခွင့်အာဏာကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိပြီး ဆောင်ရွက်ပုံ အဆင့်ဆင့်ကို တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၅၁၃၊ ၁၁၃၇ တို့တွင် ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ ကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါတွင် အရေးကြီးသော သက်သေခံချက်များ မဆုံးရှုံးစေရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ အရ တရားခံပြေးမှုကို ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသော တရားခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် စစ်ဆေးခြင်းသည် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုသာဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား သူ၏မျက်ကွယ်၌ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရန်မဟုတ်ပေ။

တရားခံ၏ မျက်ကွယ်၌ သက်သေများကို စစ်ဆေးထားခြင်း မရှိပါက အမှုဖြစ်ပွားပြီး နောက်ကာလ အတန်ကြာ မှတရားခံအား ဖမ်းဆီးရမိပြီး တရားစွဲဆိုလာချိန်၌ အမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သိရှိသက်သေခံနိုင်သူများ သေဆုံးသွားခြင်း (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်စွမ်းမရှိတော့ခြင်း (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်သော်လည်း အမှုအဖြစ်အပျက်ကို ကောင်းစွာ မှတ်မိနိုင်စွမ်းမရှိတော့သည့်အခါ အမှန်တကယ် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူမှာ အမှုမှ လွတ်မြောက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားခံပြေးမှုတွင်

အမှုကိစ္စသိရှိသူတို့၏ သက်သေခံချက်များကို ရေးမှတ်ယူထားနိုင်လျှင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို ဖမ်းဆီး ရမိ၍ တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာချိန်၌ တရားခံပြေးမှုတွင် စစ်မေးထားသည့်သက်သေသည် သေဆုံးခဲ့လျှင် (သို့မဟုတ်) သက်သေခံနိုင်စွမ်းမရှိတော့လျှင် (သို့မဟုတ်) အမှု၏ အကြောင်းအချက်များကို ထောက်ချင့်၍ တရားရုံးက သင့်လျော် ခြင်းမရှိဟု ထင်မြင်သည့်အချိန် ကြန့်ကြာခြင်း (သို့မဟုတ်) စရိတ် ကြီးလေးခြင်း မရှိဘဲဆင့်ခေါ်၍မရနိုင်လျှင် နောက်နောင်တွင် ယင်းပြစ်မှုနှင့် စွပ်စွဲခံရသူမည်သူ့ အပေါ်မဆို သက်သေခံချက်အဖြစ် တင်သွင်းနိုင်ပါသည်။ (၁)

တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများက တရားခံပြေးမှုအဖြစ် တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာသောအခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာမှတ်ပုံတင် စာရင်းစာအုပ်အမှတ် (၂) တွင်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှုအဖြစ် ရေးသွင်းမှတ်ပုံတင်ရပါသည်။

တရားခံပြေးမှု စစ်ဆေးရာ၌-

(က) တရားခံ လုံးဝဆင့်ခေါ်မရ (သို့)

ဖမ်းဆီးတင်ပို့နိုင်ခြင်းမရှိသောအမှု၊

(ခ) တရားခံအများ ပါဝင်သော အမှု၌ အချို့တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသော်လည်း အချို့တရားခံ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေသော်အမှု၊

(ဂ) တရားစွဲဆိုတင်ပို့စဉ်တရားခံရှိနေပြီး အမှုစစ်ဆဲ၌ တရားခံထွက်ပြေး လွတ်မြောက်(သို့မဟုတ်) တိမ်းရှောင်သွားသောအမှု ဟူ၍ (၃)မျိုး

(၁) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ (၁)

(၃)စားရှိပါသည်။

(က) တရားခံလုံးဝဆင့်ခေါ်မရ (သို့မဟုတ်) ဖမ်းဆီးတင်ပို့နိုင်ခြင်း မရှိသောအမှု

တရားခံကို လုံးဝဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိသောကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂အရ တရား စွဲဆိုတင်ပို့လာသော အမှုမျိုးကို ရာဇဝတ်သေးမှု (အထွေထွေမှု) ဖွင့်လှစ်၍ တရားခံကို ဖမ်းဆီးရန် ဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရ ပါမည်။

တရားခံဖမ်းဝရမ်း အတည်ပြုပြန် သွင်းရန် ချိန်းဆိုသည့်နေ့တွင် တရားခံဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိ၍ ဝရမ်း အတည်မဖြစ်ကြောင်း တရားခံဖမ်းဝရမ်း ပြန်လည်တင်သွင်းလာလျှင် ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင်ကို စစ်မေးပြီး မင်နီသက်သေများကို စစ်မေး ရပါမည်။ တရားခံပြေးမှုတွင် မင်နီနှင့် မင်နက် သက်သေဟူ၍ စာရင်းတင်ပြထားရာ မင်နီ သက်သေ များသည် တရားခံထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေကြောင်း ထွက်ဆိုကြမည့် သက်သေများဖြစ်ပြီး မင်နက်သက်သေ များသည် တရားခံပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထွက်ဆိုကြ မည့်သက်သေများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့စစ်မေးရာတွင် တရားခံမှ စွပ်စွဲထားသော ပြစ်မှုဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်း ရှောင်နေခြင်း ဟုတ် မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံအား လတ်တလော ဖမ်းဆီးရမိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိ-မရှိ တို့ကို စစ်မေးရပါသည်။

တရားရုံးမှ တိုက်ရိုက်အရေးယူသည့်အမှုမှ စွပ်စွဲခံရသူကို ဆင့်စာချအပ်သော်လည်း လာရောက် ခြင်းမရှိသည့် အခါတရားခံဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်လေ့ရှိ ပါသည်။ ယင်းသို့ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်သည်ဖြစ်စေ၊ ဆင့်စာ ချအပ်ခြင်းမရှိဘဲတရားခံ ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်သည် ဖြစ်စေ၊ တရားခံဖမ်းဝရမ်း အတည်ပြုပြင်သွင်းရန် ချိန်းဆိုသည့် နေ့တွင် တရားခံဖမ်းဆီးရမိခြင်း မရှိ၍ ဝရမ်းအတည် မဖြစ်ကြောင်း တရားခံ ဖမ်းဝရမ်း ပြန်လည်တင်သွင်းလာလျှင် ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အားစစ်မေးပြီး သက်ဆိုင်ရာ ရ. ယ. က

ဥက္ကဋ္ဌ (သို့) အဖွဲ့ဝင်တို့ကို စစ်မေးရပါသည်။ ယင်းသို့စစ်မေး ရာတွင်လည်းတရားခံမှာစွပ်စွဲ ထားသောပြစ်မှုဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခြင်း ဟုတ်-မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံအား လတ်တလော ဖမ်းဆီး ရမိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိ-မရှိ တို့ကို စစ်မေးရမည် ဖြစ်သည်။ တရားခံမှာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေ ကြောင်းနှင့် လတ်တလောဖမ်းဆီးရမိနိုင်မည့် အခြေ အနေမရှိကြောင်း တွေ့ရှိပါက မူလဖွင့်လှစ်ထားသော အမှုမှာ ပြစ်မှုကြီးဖြစ်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေ ထွေမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရ ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော် အမှုမျိုးတွင် တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းမှ တရားခံပြေးမှု အဖြစ်စွဲဆိုတင်ပို့ခြင်း မဟုတ်၍ မှင်နီသက်သေစာရင်း ရှိမည်မဟုတ်ပါ။

(ခ) တရားခံအများပါဝင်သော အမှု၌အချို့တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိသော်လည်း အချို့တရားခံထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသောအမှု

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအနက် အချို့ကိုသာ ဖမ်းဆီးရမိပြီး၊ အချို့မှာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် သွားသည့်အခါ ဖမ်းဆီးရမိသူများကို ပြစ်မှုကြီးဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းမရှိဘဲ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေသူများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှု (တရားခံပြေး) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တစ်ပြိုင်တည်း လက်ခံဆောင်ရွက်ရလေ့ရှိပါသည်။ အဆိုပါ (၂)ကို တရားစွဲဆိုတင်ပို့လာလျှင် ပြစ်မှုကြီးကို စစ်ဆေးခြင်း မပြုသေးဘဲ ခေတ္တဆိုင်းငံ့ကာ တရားခံပြေးမှုနှင့်အတူ ပူးတွဲချိန်းဆို ရပါသည်။

တရားခံပြေးအား ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်၍ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းမရှိပါက ဝရမ်းအတည်ပြုသူ ရဲတပ်ဖွဲ့ ဝင်နှင့် မင်နီသက်သေ များအား တရားခံမှ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေခြင်း ရှိ-မရှိ လတ်တလော ဖမ်းဆီး ရမိရန် အခြေအနေရှိ-မရှိတို့ကို စစ်ဆေးပြီး တရားရုံး များလက်စွဲစာပိုဒ်-၅၁၃(၂)အရ ရေးမှတ်ကာ တရားခံ ၏ မျက်ကွယ်၌ တရားလိုပြု(မင်နက်) သက်သေများကို

ဆက်လက် စစ်ဆေးသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း အမိန့် ချမှတ်ရပါမည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ပြီး ပြစ်မှုကြီးမှ တရားလို ပြသက်သေများအားလုံးကို ဆက်လက်စစ်ဆေးကာ တရားလိုပြသက်သေများ စစ်ဆေးပြီးသည်အထိ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ အထွေထွေ (တရားခံပြေး)မှုကို ပူးတွဲတင်ပြ စေရပါသည်။ စစ်ဆေးသော တရားလိုပြသက်သေများ ၏ ထွက်ဆို ချက်များကိုလည်း တရားခံပြေးမှုအတွက် သီးခြား ရေးမှတ်ယူရပါသည်။ ထိုသို့ရေးမှတ်ယူရာတွင် (၂)မူ စလုံး၌ လာရောက်သော သက်သေတို့ကို တစ်ကြိမ် တည်း စစ်မေး၍ တစ်မူ၌ထွက်ဆိုသည့် မင်ခံစာဖြင့် ကူးထားသော သက်သေခံချက်မိတ္တူကို အခြားတစ်မူ၌ ထည့်သွင်းခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည် ဖြစ်၍ ထိုအလေ့အကျင့်ကို လိုက်နာ ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ထားပါသည်။^(၁)

(ဂ)အမှုစစ်ဆေးဆဲကာလ၌ တရားခံထွက်ပြေး လွတ်မြောက် (သို့) တိမ်းရှောင် သွားမှု

အမှုစတင်တရားစွဲဆိုစဉ်က တရားခံမှာ ရုံးရှေ့တွင် ရှိနေသော်လည်း အမှုဆုံးခန်းမရောက်မီ အတွင်းအချုပ်ဖြင့် တရားခံဖြစ်ပါကအချုပ်မှထွက်ပြေး လွတ်မြောက်သွားလျှင် သို့တည်းမဟုတ် ခံဝန်ချုပ်ဖြင့် လွှတ်ထားစဉ် ရုံးချိန်းတစ်ရက်ရက်၌ မလာတော့ဘဲ တိမ်းရှောင်သွားသဖြင့် ဖမ်းဝရမ်း အကြိမ်ကြိမ်ထုတ် ဆင့်သည့်တိုင် မလာရောက်အတည် မပြုနိုင်လျှင် မူလ စစ်ဆေးသော ပြစ်မှုကြီးမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ (တရားခံပြေး)မှုသို့ ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ပြီးနောက် တရားခံပြေးမှုကို အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်နည်း အတိုင်း ဆက်လက် စစ်ဆေးသွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထူးခြားချက်မှာ မူလကတရားခံရှိနေခဲ့သဖြင့် ပြစ်မှုကြီး အဖြစ်စတင်စစ်ဆေးခဲ့ရာ၊ အမှုမပြီးပြတ်မီ တရားခံ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်(သို့) တိမ်းရှောင်သွားသော ကြောင့် ပြစ်မှုကြီးမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှုသို့ ပြောင်းလဲ ဖွင့်လှစ်ရခြင်းသာဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့သော

အမှုမျိုးကို အမှုသေးဖွင့်ပြီးနောက် တရားခံရှိစဉ်က စစ်ဆေးပြီး သောအဆင့်မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွား ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မင်နက်သက်သေများကို ပြည့်စုံစွာ စုံစမ်း စစ်မေးပြီးနောက် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသော တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုလုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်း ရှိ-မရှိကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှု လုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်း ရှိလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇ အရအမိန့်ထုတ်ပြန်သည့် နေ့မှ ရက်ပေါင်း(၃၀) ထက်မနည်း ကြေညာစာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် နေရာ၌လာရောက်စေရန် ကြေညာစာ ထုတ်ပြန်ရမည်။ ယင်းကြေညာစာကို တရားခံ၏ နေအိမ်၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကြော်ငြာ သင်ပုန်း (ဈေး၊ တရားရုံး၊ သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ် ရေးမှူးရုံး) တို့တွင် စွဲကပ်ကြော်ငြာရမည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇အရ ကြော်ငြာစာထုတ်ဆင့်ခံရသူ တရားခံပိုင်ဆိုင်သော အကျိုးခံစားခွင့် ရှိသော ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း ကိုဖြစ်စေ၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းအားလုံးကိုဖြစ်စေ ဝရမ်း စွဲကပ်ရန် အမိန့် ထုတ်ဆင့်နိုင်ပါသည်။ ဆောင်ရွက်ရန်နည်းလမ်းများကို ပြစ်မှု ဆိုင် ရာ ကျင့် ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၈၈တွင် အသေးစိတ်ပြဌာန်းထားပါသည်။ ပြစ်မှုလုံလောက်စွာ ယုတ္တိထင်ရှားခြင်းမရှိလျှင် ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန် ရန်သော် လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရန် သော်လည်းကောင်းငြင်းပယ်ရမည်။ ယင်းသို့ ငြင်းပယ် သည့်အခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၈၇ နှင့်၈၈ တို့အရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ အမှု ပိတ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ရပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ အရေးယူဆောင်ရွက်သည့် စုံစမ်းမှုမဟုတ်သော်

(၂) တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၆၁၄

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ ပြီးစီးသောအခါ တရားရုံးရှေ့တွင် တင်ပြသော သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲရန် (ထုခွဲရန်) ချမှတ်သော အမိန့်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၃အရ ချမှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၅၁၇အရ ချမှတ်ခြင်းမဟုတ်၍ ယင်းအမိန့်နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အယူခံဝင်ခွင့်မရှိပါ။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ အရေးယူဆောင်ရွက်သော အမှုသည် ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ တွင် ရည်ညွှန်းသော စုံစမ်းမှု (INQUIRY) သို့မဟုတ် စစ်ဆေးစီရင်မှု (TRIAL) မဟုတ်သောကြောင့် တရားရုံးသည် သက်သေခံပစ္စည်း များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲခွင့်မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၃ အရထုခွဲခွင့်ရှိပါသည်။^(၁)

တရားခံပြေးဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါ ဆောင်ရွက်ခြင်း

တရားခံဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်လိုက်ခြင်းကြောင့် တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီးရမိသည်ဖြစ်စေ၊ တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီး ရမိကြောင်း တင်ပို့လာလျှင်ဖြစ်စေ 'တရားခံ ဖမ်းဆီးရမိ၍ အမှုပိတ်ကြောင်း' ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှု၏ နေ့စဉ် မှတ်တမ်းတွင် မှတ်တမ်းတင်၍ အမှုပိတ်ပြီး ယင်းအမှုကို အမှုကြီးအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အကယ်၍ ပြစ်မှုကြီးနှင့်အတူ ပူးတွဲ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော တရားခံပြေးမှုမှ တရားခံပြေးကို ဖမ်းဆီးရမိသည့် ကိစ္စတွင် ပြစ်မှုကြီးကို ဆက်လက် စစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ပြစ်မှုကြီးမှာ တရားလို ပြသက်သေများကို စစ်ဆေးနေဆဲ အဆင့်အဖြစ်ပါက အဆိုပါ ဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံကို မူလပြစ်မှုကြီး

တွင် ထည့်သွင်း၍ မူလတရားခံများနှင့် အတူတကွ တစ်ပေါင်းတည်း စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ စစ်ဆေးရာတွင် အမှုကို အစမှ ပြန်လည်စစ်ဆေးရပါသည်။မူလပြစ်မှုကြီးမှာ စစ်ဆေးမှု ပြီးဆုံးခါနီးသည့် အဆင့် ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါက ဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံပြေးကို မူလတရားခံ များနှင့် ပူးပေါင်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲ ယင်းဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံအတွက် သီးခြား အမှုဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရပါသည်။အကြောင်းမှာမူလ စစ်ဆေးပြီးအမှုအတွက် အချိန်၊လုပ်အားနှင့် စရိတ်များထပ်မံ မကုန်ကျစေရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသောတရားခံများကို နောင်တစ်ချိန်တွင် ဖမ်းဆီးရမိသည့်အခါအမှုသစ်ဖွင့်လှစ်ပြီးဆောင်ရွက်ရပါမည်။ သက်သေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ အသေးအဖွဲအမှုတွဲမှ လိုအပ်သော စက္ကူရပ်များကို စစ်ဆေးသောအမှုတွဲသို့ ရွှေ့ပြောင်းယူနိုင်ပါသည်။^(၂) ထိုသို့ရွှေ့ပြောင်းယူရာတွင်ရယူသည့် စက္ကူရပ်များ၏ မိတ္တူရေးကူးကာမူလ အမှုတွဲတွင် ထည့်သွင်းထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၂ အရစွဲဆိုသော တရားခံပြေးမှုများတွင် တရားခံမှာ အမှန်တကယ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခြင်းဟုတ်မဟုတ်၊ ၎င်းတရားခံကို လတ်တလော ဖမ်းဆီးရမိနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိမရှိတို့ကို ထင်ရှားအောင် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ပြီးပါက တရားလိုပြ (မင်နက်) သက်သေများ ကို ပေါ့ပေါ့ဆဆ စစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲနောင်တွင် တရားခံကို ဖမ်းဆီးရမိချိန်၌ စစ်ဆေးခဲ့သော သက်သေခံချက်များမှာ အရေးကြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်သင့်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

တင့်တင့်မော် (တရားရေး)

(၃) U BA HLAING Vs BALABUN SODANI,14 Ram P.633

(၄) တရားရုံးများ လက်စွဲစာပိုဒ်-၁၁၃၇

မြန်မာနိုင်ငံမူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ လေ့လာတင်ပြခြင်း

သီရိတင်

တရားရုံးချုပ်၌ ဌာနတွင်းသင်တန်းများ အပြင် တရားရုံးချုပ်နှင့်ဆက်နွှယ်သည့် အခြားဌာနများ မှဖွင့်လှစ်ထားသောသင်တန်းများ တက်ရောက်ခြင်း ဖြင့်လည်း တရားရုံးလုပ်ငန်းအတွက် အထက်အကူ ဖြစ်စေသည့် အကျိုးတရားများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အခြေခံသံတမန် ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းတက်ရောက် စဉ်က ရရှိခဲ့သောအတွေ့အကြုံများကို မျှဝေပေးလို၍ ဤဆောင်းပါးကိုရေးသားတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မူးယစ်ဆေးဝါး အန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို အမျိုးသားရေးတာဝန် တစ်ရပ် အနေဖြင့် အလေးထား ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီး ရေးအန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ် ရေးအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့် ကို ဗဟို၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ၊ ရပ်ကွက်၊ အဆင့်အထိ အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းကာ အလေး ထားဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ဘိန်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် ဆိုပါ က(Opium)ခေါ်၍ ဘိန်းပင်ကို(Opium Poppy)ဟုခေါ် သည်။ ဘိန်းပင်စတင်ပေါက်ရောက်သော ဒေသသည် ဥရောပအရှေ့ပိုင်း မြေထဲပင်လယ်ဒေသ တဝိုက် ဥရောပတောင်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက် အနောက်ပိုင်း

တို့ဖြစ်သည်။ ဇာတိဒေသ၌ အိဖွန်'IFYUM'ဟုခေါ် ဆိုပါသည်။ ဤဝေါဟာရသည် ပါဠိဘာသာ၌ 'အိဟိဖန'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သက်ရှိကံသောဘာသာ ၌ 'အဖေန'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယဘာသာစကား ဖြင့် အဖိန်း ဟုခေါ်၍ မွန်မြန်မာဘာသာဖြင့် ဘိန်းဟူ၍ ဝေါဟာရဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် မူးယစ် ဆေးဝါးပြဿနာမရှိခဲ့ဘဲ အေဒီ ၁၅၈၀ ခန့်က အိန္ဒိယ မှ ပုသိမ်ဆိပ်ကမ်း သို့သယ်ယူလာသောဘိန်းနှင့် သန်လျင်ဆိပ်ကမ်းသို့ အာရပ်ကုန်သွယ်များ ယူလာ သောဘိန်း စတင်ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဂျွန်ပင်ကာတာဆိုသူ၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်းအရ လေ့လာသိရှိရသည်။ ဗဒုံမင်း (ခ) ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက် (၁၇၈၂-၁၈၂၉)တွင် ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော်၊ လျော်စာ၊ အရက်ဟူ၍ ယစ်မျိုးငါးပါးကို တားမြစ် ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် ယစ်မျိုးငါးပါး၊ နွားသား၊ ကျွဲသား သောက်စားမှုကို တားမြစ်သော ဥပဒေပြဌာန်းကာ မြို့ရွာ အုပ်ချုပ်သူများအား စီရင် သည့်အာဏာ အပ်နှင်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်ပြီး နောက်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သုံးစွဲခြင်း

အလေ့အထပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ တရုတ်ပြည်၌ ဘိန်းစစ်ပွဲပြီးနောက် ယူနန်ပြည်နယ်၌ တရားဝင်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းပြုခဲ့ရာမှ နယ်မြေပထဝီ ဆက်စပ်မှုကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု စိမ့်ဝင်ယုံ့နဲ့လာပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်တောင်တန်း၌ တရားဝင်ဘိန်းစိုက်ပျိုးခွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဘိန်းခန်းနှင့် ဘိန်းရှူခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ဖြင့် ခွင့်ပြု ခဲ့ပါသည်။ ဘိန်းကိုတရားဝင်ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အခွန်ငွေများရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့လက်ထက်တွင် ဘိန်းခန်း (၁၂၆) ခန်းခန့်ရှိပြီး၊ မှတ်ပုံတင်သူ (၅) သောင်းကျော် ရှိခဲ့ပါသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရ လက်ထက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ပြဌာန်းခဲ့သည့် (၁၈၇၈) ခုနှစ် ဘိန်းအက် ဥပဒေအား ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အဆိုပါဥပဒေပြင်ဆင်ချက်နှင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဘေးဖြစ်စေတတ် သော ဆေးဝါးများဥပဒေတို့ကို ပြဌာန်းခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌လည်းကောင်း၊ ကချင်တောင်တန်းဒေသ (ယခုကချင်ပြည်နယ်) တွင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌လည်းကောင်း အသီးသီး ပြဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုဒေသများတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ဘိန်းအက်ဥပဒေများ လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။

၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ဘိန်းစားသုံးသူများ မှတ်ပုံတင် မတင်မနေရ အက်ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မူးယစ်ဆေးဝါး တားဆီးကာကွယ်ရေးကို စွမ်းအားရှိသမျှဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ(၂၉)ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည်စာချုပ်အရ မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်ခြင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေများ၊ အမိန့်ကြေငြာစာများပြဌာန်းခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးဖြန့်ဖြူးသုံးစွဲခြင်းတို့ကို ဆေးပညာနှင့် သိပ္ပံပညာကိစ္စများတွင်သာ ခွင့်ပြုခြင်းတို့ကို ဆောင် ရွက်ရ

ပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၅) ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ဘိန်းစုံစမ်းရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများ ဆေးဝါးကုသရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ခေတ်မမှီတော့သည့် ဘိန်းဥပဒေများ ပြင်ဆင်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့လူမျိုးကိုပါ အန္တရာယ်ပြုလာသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် တော်လှန်ရေး ကောင်စီသည် ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ မူးယစ်ထုံထိုင်း ဘေးဖြစ်စေတတ်သော ဆေးဝါးများဥပဒေကို ၁၉၇၄ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် ပြဌာန်းခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီးနှိမ်နင်းရေးတွင် ပိုမို အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိစေရန်နှင့် ထိရောက်စေရန်အတွက် ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများ မှတ်ပုံတင်၍ ဆေးကုသမှုခံယူရန် ပျက်ကွက်ပါက မူလ ပြစ်ဒဏ်ထက် တိုးမြှင့်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကိုထုတ်ပြန် ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါး တရားမဝင် သယ်ဆောင်ရောင်းချသူများအား ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန်အတွက် ပြင်ဆင်ချက် ထပ်မံပြု လုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီးနှိမ်နင်းမှုကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၇) ရက်နေ့တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သော ဆေးဝါးများဥပဒေအားလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် အဆိုပါဥပဒေ၏ နည်းဥပဒေကိုလည်းကောင်း ပြဌာန်းခဲ့ပါသည်။ တပ်မတော်မှစစ်ဆင်ရေးများဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါး တားဆီးနှိမ်နင်းရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၁ ခုနှစ်UNFDCAC မြန်မာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး ၁၅ နှစ် စီမံကိန်း သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် UNDCP ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အစီအစဉ်အရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဒေသခွဲအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးပူးပေါင်း ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ နားလည်မှုစာချွန်လွှာ(MOU) လက်မှတ်ရေးထိုး ဆောင်ရွက်မှုများလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံ နိုင်ငံ အဖွဲ့ဝင် မဖြစ်မီ အချိန်ကပင် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက် မြို့၌ နှစ်စဉ် ကျင်းပသည့် (၁၈) ကြိမ်မြောက် မူးယစ် ဆေးဝါးဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်အရာရှိများ အစည်းအဝေး (Meeting of ASEAN Senior Officials on Drug Matters ASOD) ကိုလေ့လာသူအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ဘရူနိုင်းနိုင်ငံဘန်ဒါဆာရီဘီဂဝမ်၌ကျင်းပသော (၂၀) ကြိမ်မြောက် ASODအစည်းအဝေးမှစ၍ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ကွာလာလမ်ပူ၌ကျင်းပသော (၂၃) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးများသို့ ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ်လည်းကောင်း တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ (၂၄) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးကိုမြန်မာနိုင်ငံမှ အိမ်ရှင်အဖြစ် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၄) ရက်နေ့နှင့် (၁၅)ရက်နေ့များတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ လက်ခံကျင်းပခဲ့ ပါသည်။

ဘင်းစတက်ဒေသအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဓါတုပစ္စည်းများ တရားမဝင်သယ်ဆောင်ရောင်းဝယ်မှု တိုက်ဖျက် ရေးလုပ်ငန်းခွဲအုပ်စုများ အစည်းအဝေးကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ(၁၇) ရက်နေ့မှ (၁၈) ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့ ဆီဒိုးနားဟော်တယ်၌ အိမ်ရှင်အဖြစ်လက်ခံကျင်းပခဲ့ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ် ချုပ်ငြိမ်းပပျောက်ရေးအတွက် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးများတားဆီးကာကွယ်ရေး ဗဟိုအဖွဲ့သည် (၁၅)နှစ်စီမံကိန်းကို (၅)နှစ် စီမံကိန်း ၃ ကြိမ်ခွဲ၍ မဟာဗျူဟာ(၂)ရပ်နည်းနိဿယ (၃)ရပ်ဖြင့် သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မဟာဗျူဟာ(၂)ရပ်မှာ-

(က) မူးယစ် ဆေးဝါးပပျောက် ရေးကို အမျိုးသားရေးတာဝန်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဘက်ပေါင်းစုံမှ တိုက်ဖျက်ချေမှုန်းရန်၊

(ခ) နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုလုံးဝပပျောက်ရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နယ်စပ်ဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည်နှင့်အမျှ ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုတစ်စတစ်စချုပ်ငြိမ်းပပျောက်စေရန် နည်းဗျူဟာ(၃)ရပ်မှာ-

- (၁) ထုတ်လုပ်မှုပပျောက်ရေး၊
 - (၂) သုံးစွဲမှုပပျောက်ရေး၊
 - (၃) တားဆီးနှိမ်နင်းရေး
- နည်းနိဿယ(၃)ရပ်မှာ-

(၁) မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်သုံးစွဲသူများ၏ ယုံကြည်ချက်၊ ခံယူချက်နှင့် စိတ်ဓါတ်ရေးရာ ပြောင်းလဲတိုးတက်ရေး၊

(၂) တောင်ပေါ်မြေပြန့် တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း လွယ်ကူစွာကူးသန်းဆက်ဆံရေး၊

(၃) နယ်စပ်ဒေသတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဘဝတိုးတက်မြင့်မားရေးတို့ဖြစ်သည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်သည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံနှင့် မဖွံ့ဖြိုးသေးသောနိုင်ငံအားလုံးကို ခြောက်လှန့်လျှက်ရှိလေသည်။ကုလသမဂ္ဂမှ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခုပြဌာန်းခဲ့ရာ ယင်းမှာ"Problem of drugs is Problem of People""မူးယစ်ဆေးဝါး ပြဿနာသည် လူသားများ၏ပြဿနာ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုပြဿနာကို တိုက်ဖျက်ရေးမှာ လူသားအာလုံး ညီညွတ်မှ ဖြစ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါး ထိန်းချုပ်ရေးအစီအစဉ်မှ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခု ထုတ်ပြန်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအား တိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းမှာ Drugs Global Problem Requiring Global Responses 'ကမ္ဘာ့ပြဿနာ မူးယစ် ဆေးဝါး၊တစ်ကမ္ဘာလုံးတိုက်ဖျက်ပေး'ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက မိမိတို့နည်း မိမိတို့ဟန်ဖြင့်တိုက်ဖျက်လျက်ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဘာသာရေး၊

လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံအရ တားမြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သည့် နိုင်ငံဖြစ်ရာ လူတိုင်းထိမ်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည့် ငါးပါးသီလတွင် သူရာမေရယ မူးယစ်ဆေးဝါး သောက်သုံးခြင်းအား ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆုံးမသကဲ့သို့ ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော်၊ လှော်စာ၊ အရက် သောက်စားသူများ စီးပွားပျက်မည်မှတ် ဟုလည်း အဆုံးအမများရှိခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသည် စွဲစေသည်ဖြစ်ရာ စွဲမိပြီဆိုပါက လူကောင်းသူကောင်းဘဝကို ပြန်လည်ရောက်ရှိရန် လွန်စွာခဲယဉ်းသည်အပြင် စူးစမ်းလိုသည့် လူငယ်လူရွယ် များအတွက် အလွန်လျှင်မြန်စွာ ကူးစက်စေတတ်သော ရောဂါဆိုးများလည်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပဒေအရထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်ရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဌာနများတွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိခြင်း၊ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ကျောင်းသားလူငယ်များ အသိပညာပေးရေး အဖွဲ့မှ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် ကျောင်းသူကျောင်းသားများအား သင်တန်းများ ပေးခြင်း ဟောပြောပွဲများပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ပြည်သူများအား အသိပညာပေး အကျိုးဆောင်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့မှလည်း မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ် အသိပညာပေးရေး၊ တားဆီးကာကွယ်ရေး၊ လှုပ်ရှားမှုသတင်းများအား ရုပ်မြင်သံကြား/ရုပ်ရှင်သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်း စသည့်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် လုပ်ငန်းများခွဲ ဝေရန် ပညာပေးလှုံ့ဆော်လျက် ရှိပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူးယစ်ဆေးဝါးအလွဲသုံးစားမှုနှင့် တရားမဝင်ရောင်းဝယ်မှု တိုက်ဖျက်ရေးနေ့ စာပေဆောင်းပါး တေးသီချင်းကဗျာ ကာတွန်းနှင့် ပိုစတာ၊ ကွန်ပျူတာပန်းချီ၊ ကွန်ပျူတာဒီဇိုက်တယ် ပိုစတာပြိုင်ပွဲများ ပြုလုပ်

ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၇) ရက်နေ့က နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၀၂ တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့်ရရှိသည့် ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများ ထိန်းချုပ်ရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၅) ရက်နေ့က တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည့် ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန အမိန့်ကြေငြာစာအမှတ် ၁/၂၀၀၃ ဖြင့် ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် နိုင်ငံအချင်းချင်း အကူအညီပေးရေး ဥပဒေကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၈)ရက်နေ့က နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၀၄ ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်ထဲရေးဌာနသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံအချင်းချင်း အကူအညီပေးရေးနည်းဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်း၏ ပြဿနာမဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာ့လူသားအားလုံးအတွက် လူသားမျိုးနွယ် တစ်ရပ်လုံး လူညွန့်တုံးသွားစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြစ်ကြောင်း အမျိုးသားရေး တာဝန် တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းဖြစ်၍ ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး ခက်ခဲနက်နဲသည့် လုပ်ငန်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။ တရားရုံးများတွင်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ပတ်သက်သော အမှုများကို အရေးကြီးသော ပြစ်မှုကြီးများအဖြစ် စစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး အတွက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရေးကြီးသော ကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

သီရိတင်

ခံနမူနာပြစ်ရင်ထုံး

ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)

ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရသည့်အခါ ဥပဒေပြဿနာရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကောက်ယူသုံးသပ်ကြရာတွင် စွဲဆိုထားသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အတိအကျအခိုင်အမာ အကျုံးဝင်ထင်ရှား ကိုက်ညီမှု ရှိ မရှိ သက်သေခံချက်များကို စိစစ်ရာ၌၊ ယင်းစွဲဆိုရင်း ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်တိုင်းတာ စပ်ဟပ်အဖြေထုတ်ယူရခြင်းကြောင့် အမှားအယွင်းနည်းပါးနိုင်သော်လည်း၊ ယင်းစွဲဆိုရင်း ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အတိအကျအခိုင်အမာ အကျုံးဝင်သည်ဟု တိကျပြတ်သားစွာ ကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုနိုင်သည့်အမှုများတွင် ယင်းအမှုမှ သက်သေခံချက်များအပေါ် ဘက်စုံထောင့်စုံမှခြုံငုံစဉ်းစားကာ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များအပေါ် သဘာဝနိယာမတရားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီးကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ရန် အဖြေထုတ်ယူရသည့်အခါများ၌ တရားသူကြီးမှာလည်း လူပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြ၍ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ရုံးနှင့် တစ်ရုံး ကောက်ယူသုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပုံချင်း တူညီကြမည်မဟုတ်ပါ။

ထို့ကြောင့် တရားရုံး တရားသူကြီးများနှင့် ဥပဒေရုံး၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ အနေဖြင့် အထောက်အထား အကိုးအကားအဖြစ် လမ်းညွှန်သဖွယ် အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် တရားစီရင်ရာတွင် တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း မဖြစ်စေရအောင် နိုင်ငံတော်၏အဆင့်မြင့်ဆုံး

တရားရုံး တရားသူကြီးများက တရားစီရင်ရေးခေတ်အဆက်ဆက်၌ ဖြန့်ချိထုတ်ဝေခဲ့သည့် လမ်းညွှန်စီရင်ထုံးများကို တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တို့ ကလည်း အစဉ်တစိုက်လိုက်နာ ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်ဖြစ်ရာ ယင်းစီရင်ထုံးများပါ ကောက်ယူသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ အလွန်မှတ်သားလိုက်နာဖွယ် ကောင်းကြောင်း အောက်ပါ စီရင်ထုံးက စံနမူနာပြု ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

တရားစီရင်ထုံးစာအုပ်များထုတ်ဝေရာတွင် နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်မှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ(၁၈)နှစ်တာ ထုတ်ဝေပြီးခဲ့သည့် တရားစီရင်ထုံးစာအုပ်များ၏ မာတိကာရှေ့စာမျက်နှာ တွင် -----၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး (တရားရုံးချုပ်) စာ-၆၁၆ ပါ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံနှင့် မောင်ရွှေ(ခ)မောင်ရွှေပါ-၂(မောင်ထွန်းရှင်)--- စီရင်ထုံးမှ----- (တရားစီရင်ရာတွင် အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရုံမျှသာမကဘဲ ထိုသို့အမှန်တရားကို စီရင်ကြောင်းအများမြင်စေရာသည်)-----ဆိုသည့် လမ်းညွှန်မှုကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါစီရင်ထုံးတွင်----- မောင်ရွှေ(ခ) မောင်ရွှေနှင့် မောင်ထွန်းရှင်တို့သည် လယ်ယာနှင့် အင်းအိုင် လုပ်ကိုင်ကြ သူများဖြစ်သည်။ မောင်အုန်းငွေ ဆိုသူသည် ၎င်းတို့၏ အင်းအနီးအနားတွင် လှံဒဏ်ရာ

ဖြင့် သေဆုံးသွားသဖြင့် ၎င်းတို့ အပေါ် မောင်အုန်းငွေ အားသတ်မှုဖြင့် ပြည်မြို့၊ ပထမအထူးတရားသူကြီး ရုံးတွင် စွဲဆိုရာတရားလိုဘက်ကို အပြီးအဆုံးစစ်ဆေး ပြီးနောက်စွဲချက်တင်လောက်အောင် သက်သေ အထောက် အထား မရှိဟုယူဆသဖြင့် မောင်ရွှေနှင့် မောင်ထွန်းရှင်တို့ကို တရားရှင် လွှတ်ခဲ့သည်။

အစိုးရက စွဲချက်တင်လောက်အောင် အထောက် အထားများရှိနေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တရားရှင်လွှတ်သောအမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်သို့ ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူလရုံးပညာရှိတရားသူကြီးသည် အကြောင်း အချက်တို့ကို သေချာစွာချိန်ဆပြီး၍ သေဆုံးသူ မောင်အုန်းငွေက သေခါနီးဆဲဆဲ ငရွှေနှင့် ထွန်းရှင်ကွာ ဟုပြောဆိုခဲ့ခြင်းသည် မရေရာမပြည့်စုံ၊ သွေးစက်များ တွေ့ရှိရခြင်း၊ သက်ပုတ်ထား သည့်အချင်းအရာများ တွေ့ရှိရခြင်း စသည်တို့သည်လည်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများမဟုတ်၊ ထွန်းရှင်၏ ဖြောင့်ချက် ဟူသောထွက်ချက်သည်လည်း ဥပဒေအရ ဖြောင့်ချက် မမည်၊ မိမိကိုယ်မိမိအပြစ်လွတ်ရန် ပြောဆိုထားခြင်းမျှ သာဖြစ်၍သက်သေခံမဝင်၊ ထို့ကြောင့် အားလုံးကိုခြုံ၍ ကြည့်လျှင် တရားခံနှစ်ဦးအား အပြစ်ပေးလောက် အောင် ခိုင်လုံသောအထောက်အထားများမရှိဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် ပညာရှိအထူးတရားသူကြီး ဆုံးဖြတ် ထားသည်မှာ ချွတ်ချော် မှားယွင်းသည်ဟုဆိုသာ ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားခံများကို တရားရှင်လွှတ် မည့် အစား ၎င်းတို့အားဖြေရှင်းထုချေစေလျှင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သမျှအလုံးစုံ ပိုမိုထင်ရှားစေမည်ဟု ယူဆသည်။ ၎င်းတို့အား အပြစ်ပေးလောက်အောင် အခိုင်အလုံ အထောက်အထားများမရှိဟု ပညာရှိ အထူးတရားသူကြီးက ယူဆသော်လည်း ၎င်းတို့အား ညွှန်ပြသည့် သက်သေခံ အထောက်အထားများကားရှိ

နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အား ထုချေဖြေရှင်း စေခြင်းမပြုဘဲ တရားရှင်လွှတ်လျှင် တစ်ဖက်ကနစ်နာ နေသူများအဖို့ ရုံး၏စီရင်ချက်သည် တရားမျှတခြင်း ကင်းမဲ့ခဲ့ပြီဟု ထင်မြင်ယူဆဖွယ်ရာဖြစ်သည်။--- ဟုသုံးသပ်ကာ၊ အထက်ဖော်ပြပါ----- တရားစီရင်ရာတွင်အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရုံမျှသာမကဘဲ ထိုသို့အမှန်တရားကို စီရင်ကြောင်း အများမြင်စေရာ သည်----ဆိုသည့် လမ်းညွှန်မှုကို ချမှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်း သည် လည်းကောင်း၊တစ်ဆက်တည်းမှာပင်----- တရားရုံးအနေနှင့်လည်း ဆီလျော်ဆက်စပ်သော အချက်အလက်ဟူသမျှကို ဖော်ထုတ်ပြီးမှ ဆုံးဖြတ်လျှင်၊ ပိုမို၍လည်းမှန်ကန်နိုင်သည်၊ အမှန်တရားကိုစီရင် ကြောင်း ပိုမိုထင်ရှားစွာ အများက မြင်နိုင်သည်---- -ဟုလည်းကောင်း ဆက်လက်သုံးသပ်ကာ တရားရှင် လွှတ်သည့် အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်လျှက် ၎င်းတို့အားစွဲချက် တင်၍ ဆက်လက်စစ်ဆေးစေရန် ပြင်ဆင်အမိန့်ချမှတ် ခဲ့ပြီး-----ယင်းစီရင်ထုံး၌ပင်-----ထို့ကြောင့် ပြစ်မှု ထင်ရှားမခိုင်လုံဟု ပညာရှိတရားသူကြီး ကယူဆ လျှင် ၎င်းတို့အား အလွတ်ထုချေစေသင့်သည်ဟု ယူဆကြောင်း----ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော် တရားသူကြီး ချုပ် ဒေါက်တာမောင်မောင်၏ လမ်းညွှန်စီရင်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးလောကတွင် ယနေ့တိုင်စံနမူနာပြ မှတ်သားဖွယ် လမ်းညွှန်စီရင်ထုံးဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဦးဘဖေ(ကျောက်ဖြူ)

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊
- ၂။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊

စီရင်ချက်

နှင့်

အမိန့်

တင်တင်မာ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုတစ်ခု၏ နိဂုံးသည် စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်ဖြစ်သည်။ စီရင်ချက်နှင့်အမိန့်သည် စွပ်စွဲခံရသော လူသားတစ်ဦးဦးအား အမှုမှလွတ်စေ ထောင်ကျစေဟု အဆုံးသတ်ပေးသော နိဂုံးချုပ်လည်း ဖြစ်၍ ခွန်အားရှိသော ဥပဒေနှင့်ညီသော တိကျသော ပြဿနာသော မှန်ကန်သော မျှတသောဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် အမိန့်တစ်ရပ်ဖြစ်ရန်လိုပေသည်။ လူသားတစ်ဦးဦး အား စီရင်သော ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြီးစလွယ် မရေး သင့်ဟု ယူဆပါသည်။

ပြစ်မှုပုံစံ ၉၇ တွင် စီရင်ချက်နှင့် အမိန့်ဟု နှစ်ပိုင်းပါရှိပါသည်။ စီရင်ချက်သည် စွပ်စွဲခံရသူအား မည်သည့် ပြစ်မှုပုဒ်မဖြင့် အကျူးဝင်၍ ပြစ်မှု ထင်ရှား တွေ့ရှိသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ မည်သည့် ပြစ်မှုပုဒ်မနှင့်မျှ အကျူးမဝင်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း မထင်ရှား၍ အမှုမှ လွတ်ရန်ကိုဖြစ်စေ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းဖြစ် သည်။ ရေးရိုးရေးစဉ်အတိုင်း အမိန့်ကိုရေးနေကြ သော်လည်း ကိုယ်စီးသည့်မြင်း အထီးလားအမလား ခွဲခြားခြား သိလျှင်ပိုကောင်းပါသည်။ စီရင်ချက်သည် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ပြီး အမိန့်သည် ထိုဆုံးဖြတ်ချက် ကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးသည့် ပြစ်ဒဏ် အပိုင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂၃(၁) (ခ) (၂) တွင်“ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပြောင်းလဲပြီး ပြစ်ဒဏ်ကိုအတည်ပြုနိုင်သည်” ဟု သုံးနှုန်းထားသည်ကို သတိပြုပါလေ။ စီရင်ချက်အပိုင်းတွင် ‘မောင်ဖြူအား xxx အကြောင်းများကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၆ အရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်’ဟုလည်းကောင်း ‘မောင်ဖြူသည် xxx အကြောင်းများကြောင့် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၆ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်’ဟု လည်းကောင်း ‘မောင်ဖြူသည် xxx အကြောင်းများ ကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း မထင်ရှား၍ သို့မဟုတ် စွဲဆိုရင်းပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု လုံလောက်သော အကြောင်းများ ထင်ရှားမတွေ့၍ အမှုမှ လွတ်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်ဟု’ လည်းကောင်း ရေးသားလျှင် ပိုမို ကောင်းမွန်မည်ဟုယူဆပါသည်။

ပြစ်မှုပုံစံ ၃၁ကို စိစစ်ရာတွင် “တရားခံသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ အပြစ်ရှိ၍ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်သည်ဟုလည်းကောင်း တရားခံ သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ အပြစ် မရှိ၍ ပြစ်ကျင့် ၂၅၈(၁)အရ လွတ်သည်ဟုလည်း

ကောင်း" ပေါ့ပေါ့တန်တန်ရေးသား အမိန့်ချသူ တစ်ဦးမကတွေ့ဖူးပါသည်။"တရားခံသည်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၂ အရ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှား၍ သို့မဟုတ် မထင်ရှား၍"ဟူသာ သုံးနှုန်းသင့် ပါသည်။ အလုပ်နှင့်ထောင်ဒဏ် ချမှတ်သည်ဟုလည်း ရေးလေ့ ရှိပါသည်။ ပြစ်ဒဏ် အမျိုးအစားတွင် အလုပ် ကြမ်းနှင့်ထောင်ဒဏ် အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ဟု သာရှိပါ သည်။ တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၆၆၂ တွင်ထောင် ဒဏ်ဆိုသည်မှာ အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ကိုသော် လည်းကောင်း အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ကိုသော်လည်း ကောင်း ဆိုလိုသည်ဟု ညွှန်ပြထားပါသည်။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃ တွင်လည်း ပြစ်ဒဏ် အမျိုး အစားများကို ပြဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၆၀ အရ အမှု အသီးသီးတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန် သူတစ်ဦးအား ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုးချမှတ် ထိုက်သည့်အခါ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့် တရားရုံးသည် ထိုသူအား ထောင် ဒဏ်ကာလအားလုံးအတွက် အလုပ်ကြမ်းနှင့်သော် လည်းကောင်း အလုပ်မဲ့သော်လည်းကောင်း အလုပ် ကြမ်းနှင့် တစိတ်တစ်ဒေသ ကျန်ကာလအတွက် အလုပ်မဲ့နှင့်သော် လည်းကောင်း ချမှတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ မူရင်းပြစ်မှုတွင် အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရန် ပြဌာန်း ထားလျှင် ယင်းအတိုင်းသာ ချမှတ်ရပါမည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၂)တွင် အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရန် ပြဌာန်းထား ခြင်းရှိသည်ကို သတိပြုပါလေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀၂(၂)အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာတွင် "အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်"ဟုမရေးဘဲ အလုပ်နှင့် ဟူသာ ရေးသည်မှာ အမှတ်တမဲ့အမှားဖြစ်၍ သတိပြု သင့်ပါသည်။ ထို့အတူ တစ်သက်တကျွန်းချမှတ် သည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ထောင်ဒဏ် တစ်သက်တကျွန်းဟု ရေးလျှင်လည်း မမှန်ပါ။ ဒဏ်ငွေဟုရေးလျှင် လည်း မမှန်ပါ။ ပြစ်ဒဏ်အမျိုးအစားတွင် သေဒဏ်၊

ထောင်ဒဏ်၊ ငွေဒဏ်၊ တစ်သက်တကျွန်းဒဏ်သာ ရှိ၍ဖြစ်ပါသည်။ ငွေဒဏ်သည် ဘီလစ် မှတ်ပုံတင် (၁) ထဲရောက်မှသာ ဒဏ်ငွေဖြစ်သွားပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းနှင့် ပက်သတ်၍ အမှုပြီး ဆုံးသောအခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ အရ အမိန့်ချ ရပါသည်။ ထိုအခါ အချို့တရားသူကြီး များသည် 'အယူခံရက်ကျော်က သက်သေခံကားနှင့် သုံးဘီးယာဉ်အား ပိုင်ရှင်သို့ပြန် ပေးပြီးဖြစ်စေရမည်ဟု' လည်းကောင်း 'သက်သေခံကားကို ပိုင်ရှင်သို့ ခံဝန်နှင့် ပြန်ပေးပြီးဖြစ်၍ အယူခံရက်ကျော်က ခံဝန်ချုပ် ပျက်ပြယ် စေရမည်ဟု' လည်းကောင်း 'သက်သေခံ ကားသည် ယာဉ်တိုက်မှုများတွင် သက်သေခံပစ္စည်း မဟုတ်၍ ပိုင်ရှင်သို့ခံဝန်နှင့် ပြန်ပေးထားသော အမိန့်သည် အယူခံရက်ကျော်က အတည်ဖြစ်စေရမည်' ဟုလည်းကောင်း 'မူးယစ် ဆေးဝါးများကို ဆိုင်ရာသို့ပို့ အပ်စေဟု' လည်းကောင်း အမိန့်အပိုင်းတွင် ရေးသား အမိန့်ချကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုအမိန့်များသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇နှင့် ညီညွတ်ပါသလား။ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ တွင် "မည်သည့်ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင်မဆို x x x စစ်ဆေးစီရင်မှု ဆုံးခန်းရောက်သည့်အခါ တရားရုံးသို့ တင်ပြထား သောသို့မဟုတ်တရားရုံးက ထိန်းသိမ်းထားသော ပစ္စည်း x x x ကိုတရားရုံးသည် ဖျက်စီးစေရန် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းစေရန် သို့မဟုတ် လက်ရှိ ထားခွင့် ရှိသည်ဟုတောင်းဆိုသူအား ပေးအပ်စေရန် သို့မဟုတ် အခြားနည်းဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်စေရန် သင့်သည် ထင်မြင် သည့် စီမံခန့်ခွဲမှု အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ် နိုင်သည်"ဟု ပြဌာန်းထားသဖြင့် ယာဉ်တိုက်မှုများတွင် တင်လာသည့် ယာဉ်သည်သက်သေခံ ပစ္စည်း မဟုတ် စေကာမူ သက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ် ရောက်ရှိလာပြီ ဖြစ်၍ စီမံခန့်ခွဲမှု အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်မှသာ မှန်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ

ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁၆ (က) အရ သက်သေခံ ပစ္စည်း ပြန်ပေးထားသည်မှာ “စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ဖြစ်စေ စစ်ဆေးစီရင်မှုဖြစ်စေ မပြီးဆုံးမီကာလ အတွင်း” တွင်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်ဆေး စီရင်မှု ပြီးဆုံးသည့်အခါတွင် အမှုအတွင်း ခံဝန်နှင့် ပေးထားသော အမိန့်များသည် ပြီးဆုံးပြီဖြစ်သကဲ့သို့ ခံဝန်ချုပ်မှာလည်း ပျက်ပြယ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ပျက်ပြယ်ပြီးသော ခံဝန်ချုပ်ကို ပျက်ပြယ်ပြီးဖြစ်စေ ရမည်ဟု ဆိုလျှင် မှန်ပါမည်လား။ ထို့အတူ မူးယစ် ဆေးဝါးများကိုလည်း အမှုစွဲမတင်မီကပင် တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းက ဆိုင်ရာသို့ပို့အပ်ပြီး ဖြစ်၍ ဖျက်ဆီး စေဟူသော အမိန့်ချသင့် ပါသည်။

အမိန့်တွင် တရားခံ၏ အဖအမည်အပြင် နေရပ်လိပ်စာ အသက်အရွယ်ကိုပါထည့်မှ ပြည့်စုံပါ မည်။ တရားခံအား စီရင်သည့် ဥပဒေအမည် ပြဌာန်း သည့် ခုနှစ် ပုဒ်မအပြည့်အစုံကို ရေးသားချမှတ် ရပါမည်။ အပိုဒ်ခွဲရှိလျှင်လည်း မည်သည့် အပိုဒ်အရ အပြစ်ပေးကြောင်း သိသာရန် (ပ)ပိုဒ်(၃)ပိုဒ်ဟု ရေးသားဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ အမိန့်တစ်ရပ် သည် ပြည့်စုံ ရမည့်အပြင် သိက္ခာလည်းရှိရပါမည်။ ထောင်ဒဏ် မချမနေရ ချရမည့် အမှုမျိုးတွင် ထောင်ဒဏ် တစ်ရက် ချမှတ်ခြင်း ချုပ်ရက်နှင့် တိုင်း ဖြတ်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ကျဉ်အပ်ပေသည်။ တရားရုံး များ လက်စွဲအပိုဒ် ၆၆၅ တွင် ‘x x x ပြစ်မှုမှာ မည်သို့ပင် သေးငယ်စေကာမူ သို့တည်းမဟုတ် ငွေဒဏ်မှာ မည်သို့ပင် သေးငယ်စေကာမူ ပြစ်ဒဏ် စီရင်သည့် ကာလအပိုင်းအခြားမှာ ၅ ရက်အောက် နည်းသော ပြစ်ဒဏ်မဖြစ်စေရဟု’ ညွှန်ကြားထားသည် ကို သတိပြုအပ်ပေသည်။

စီရင်ချက်တွင် ပါဝင်ရမည့် အချက်များကို တရားရုံးများက လက်စွဲအပိုဒ် ၆၅၄ တွင်လည်းကောင်း

ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အပိုဒ် ၆၆၂၊ ၆၆၄နှင့်၆၆၅ တို့တွင်လည်းကောင်းညွှန်ကြားထား သည်ကို လေ့လာ လိုက်နာအပ်ပေသည်။ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရာတွင် ချုပ်ရက်များကို တွက်ချက်၍ နှုတ်ပေး ရသည်ကိုလည်းကောင်း အချုပ်ကျပြီး ကာလကို ထောင်ဒဏ်မှ နှုတ်ထုတ်ရမည်ဟု စီရင်ချက်တွင် ဖော်ပြရန်လည်းကောင်း လိုအပ်ကြောင်း တရားရုံး များညွှန်ကြားလွှာ အမှတ် ၆/၆၇ ဖြင့် အများလိုက်နာ ကျင့်သုံးရန် ညွှန်ကြားပြီးဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူအောက်ရုံး၏စီရင်ချက်၌အချုပ်ကျပြီး ကာလကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ကြောင်း မဖော်ပြပါက အယူခံရုံးက အချုပ်ကျပြီးကာလကို တွက်ချက်၍ ပြစ်ဒဏ်မှနှုတ်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် တစ်ပေါင်း တည်းကျခံစေရန် ချမှတ်သည် ဖြစ်စေ သီးခြားကျခံ စေရန် ချမှတ်သည်ဖြစ်စေ ကျခံရမည့်ပြစ်ဒဏ်မှ တစ်ကြိမ်သာအချုပ်ကာလကို နှုတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရေတွက်ရာတွင် လနှင့်မတွက်ပဲ စတင်အချုပ်ခံရသည့် နေ့မှစ၍ ရက်နှင့်တွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တရားရုံး များညွှန်ကြား လွှာ အမှတ်၈/၆၇ ဖြင့် ညွှန်ကြားပြီး လည်းဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်ထွန်းကြည် ၁၉၆၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၃၄၈ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် ပြစ်မှုမထင်ရှား၍ဖြစ်စေ အမှုကြေ အေး/ရုပ်သိမ်း၍ဖြစ်စေ တရားခံအား အမှုမှ လွှတ် သည့်အခါ လည်ဆယ်မှု မှားယွင်းမှု အမှုမှန် စသည် ဖြင့် အမှုအမျိုးအစားခွဲရသည်ကို မလိုက်နာသူများ လည်း ရှိနေ၍ တရားရုံးများ လက်စွဲကို ဖတ်ရှု မှတ်သားလိုက်နာသင့်ကြောင်းနှင့် စီရင်ချက် ရေးသား ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ညွှန်ကြားချက် ၁၅/၇၃ အပိုဒ် (၂) (ဂ) (၅) (၆) ပါ အချက်များကိုအလေးထား လိုက်နာသင့်ကြောင်း အကြံပြုရေးသား လိုက်ပါသည်။

တင်တင်မာ

**၂၀၀၉ ခုနှစ်၊
တရားမအထူးအယူခံမှု
အမှတ် ၃၇ ၊ ၃၈ နှင့် ၃၉**

မြစ်ကြီးနားခရိုင်တရားရုံး၏ ၂၀၀၇ ခုနှစ် တရားမကြီးအမှတ် ၃၀၊ ၃၁ နှင့် ၃၂ များတွင် အယူခံတရားလို ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က အယူခံ တရားပြိုင်များဖြစ်ကြသော ဒေါ်ခန်းရင်၊ ဒေါ်နွယ်ဦး နှင့် ဦးမင်ညို (ခ) ဦးထင်းဖုတို့ တစ်ဦးချင်းအပေါ် ၁၉၁၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (The Myanmar Copyright Act, 1911) အရ နှစ်နာကြေး ငွေ ကျပ် ၇၅ သိန်းစီ ရလို့မှုကို သီးခြားစီ စွဲဆိုခဲ့ရာ ၎င်းတို့တစ်ဦးချင်းထံမှ ငွေကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ရထိုက် ကြောင်း ဒီကရီ ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။

ထိုအခါ ဒေါ်ခန်းရင်၊ ဒေါ်နွယ်ဦး နှင့် ဦးမင်ညိုတို့ တစ်ဦးချင်းက ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံး ၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် တရားမ ပထမအယူခံမှု အမှတ် ၈၆ နှင့် ၅ တို့တွင် သီးခြားစီ အယူခံ ဝင်ရောက်ခဲ့ရာ ပြည်နယ်တရားရုံးက အယူခံမှုများကို ခွင့်ပြုပြီး မူလမှုများကို ပလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ မူလမှုများကို ပလုပ်ခဲ့သဖြင့် ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ ၂၀၀၈ခုနှစ် တရားမ ဒုတိယအယူခံမှုအမှတ် ၄၅၊ ၄၆ နှင့် ၄၇ တို့တွင် သီးခြားစီ အယူခံတင်သွင်းခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)က ကချင်ပြည်နယ် တရားရုံး ၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများကို အတည်ပြုခဲ့ပြီး ဒုတိယအယူခံမှု အသီးသီးကို ပလုပ်ခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ ၂၀၀၉ ခုနှစ် တရားမ အထွေထွေ

လျှောက်လွှာ (အထူး) အမှတ် ၉၀၊ ၉၁ နှင့် ၉၂ တို့ကို တင်သွင်းခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ်က အောက်ပါ ပြဿနာ နှစ်ရပ်စီဖြင့် အထူးအယူခံ ဝင်ခွင့်ပြုခဲ့သည် -

(၁) ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေ ပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၁)ပါ ပြဌာန်းချက်တွင် တရားလို တီထွင်ထားသည့် ရုပ်ပုံများ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပါဝင်ခြင်းမရှိဟု သုံးသပ်ဆုံးဖြတ် ခဲ့သည့် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီသည် ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ် မှန်ကန်မှု ရှိ မရှိ၊

(၂) မူလရုံးတရားလိုသည် ၎င်း၏ မူပိုင် အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမှု အတွက်စွဲဆို ထားသည့် နှစ်နာကြေးများ ရပိုင်ခွင့် ရှိ မရှိ။

မူလမှုမှာ တရားလို ဒေါ်ဝဒမ်းခေါင်နင်က ၎င်းအသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်လိုက်သော ရုပ်ပုံများ အမျိုးသမီး ဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ဖက်ရှင် သစ်ကို မူပိုင်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် မြစ်ကြီးနားမြို့၊ စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ခဲ့ ကြောင်း၊ ထို့နောက် သမဝါယမဝန်ကြီး ဌာန အိမ်တွင်း စက်မှုလက်မှုတွင် မှတ်ပုံတင် လိုင်စင်ကြေးပေးသွင်း

ကာ ထိုဒီဇိုင်းသစ် လုံချည်များကို ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် ရဝမ် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၏ အတည်ပြုထောက်ခံမှု ကိုလည်း ရရှိခဲ့ကြောင်း၊ ရောင်းအားမြှင့်ရေးအတွက် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည့် ပြက္ခဒိန်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြအောင် ဆောင်ရွက် ခဲ့သည့် အပြင် အကုန်အကျခံကြော်ငြာခဲ့ကြောင်း၊ တရားလိုက ယင်းဒီဇိုင်းဖက်ရှင်သစ်ကို ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချနေခဲ့ရာတွင် တရားပြိုင်တို့ တစ်ဦး ချင်းကလည်း သီးခြား စီထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချ နေခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ အရ နစ်နာကြေးငွေ ကျပ် ၇၅ သိန်းစီ ကို တရားပြိုင် တစ်ဦးချင်းထံမှ ရထိုက်ကြောင်းကို အဆိုလွှာတွင် အဆိုပြုစွဲဆိုခဲ့သည်။

တရားပြိုင်အသီးသီးက ၎င်းတို့၏ ချေလွှာ အသီးသီးတွင် တိုင်းရင်းသားရိုးရာဝတ်စုံမှာ တစ်မျိုး သားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်ဝတ်စုံဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိက တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ပေး၍ မရကြောင်း၊ ရိုးရာဝတ်စုံ သည် ရှေးရှေးကပင် ရှိခဲ့ပြီး တရားလို အသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်သည့် အနုပညာလုပ်ငန်း (Artistic work) မဟုတ်ကြောင်း၊ တရားပြိုင်တို့က မိမိတို့ ယခင် ထုတ်လုပ်သည့်ကုန်အမှတ်တံဆိပ် များဖြင့် ကချင်ရိုးရာ အဝတ်အထည်များ ရောင်းချခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားလိုတောင်းဆိုသည့် သက်သာခွင့် မရထိုက် ကြောင်း ချေပခဲ့ကြသည်။

မြစ်ကြီးနားခရိုင် တရားရုံးက မူလမှုတွင် တရားလို၏ အမှုအသီးသီးအား အသာပေး ဖြေဆိုကာ တရားပြိုင် များသည် တရားလို၏ ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည်ဒီဇိုင်းသစ်ကို ဆင်တူယိုးမှားတူပ ရောင်းချခဲ့သည့်အတွက် ကုန်ကျရသော ကြော်ငြာ စရိတ်စကများ အသီးအသီး အတွက် တရားလိုကို တရားပြိုင် ၃ ဦးက ငွေကျပ် သိန်း ၆၀ စီ ပေးအပ်ကြ စေရန် ဒီကရီအသီးသီး ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။

ကချင်ပြည်နယ်တရားရုံး ပထမအယူခံမှု

များတွင် တရားပြိုင်များသည် တရားလို၏ အမျိုး သမီးဝတ်စုံ ဒီဇိုင်းသစ်နှင့် ဆင်တူယိုးမှား ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခဲ့သည်မှာ မြင်သာကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားလိုက ထိုဒီဇိုင်းသစ် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချ ခဲ့မှုအတွက် မည်မျှဆုံးရှုံး နစ်နာခဲ့သည်ကို စာရင်းအင်း အထောက်အထား များနှင့် တိတိကျကျ တွက်ချက် တင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသဖြင့် နစ်နာကြေး ကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ရထိုက်သည်ဟု ချမှတ်ပေးခဲ့ခြင်းများသည် မှန်ကန်မှုတသည်ဟု မဆိုသာကြောင်း စသည်ဖြင့် သုံးသပ်ပြီး အယူခံမှု အသီးသီးအား ခွင့်ပြု၍ မူလ မှုများကို စရိတ်နှင့် ပလပ်ခဲ့သည်။

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) က ဒုတိယ အယူခံမှု အသီးသီးတွင် တရားလို တီထွင် ထုတ်လုပ်သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ်ဒီဇိုင်း ပုံစံသည် ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁)ပါ ပြဌာန်းချက်အရ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေနှင့် အကျိုးဝင် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ တရားလို၏ ဒီဇိုင်းသစ်ကို မှတ်ပုံတင်ရုံး၌ မှတ်ပုံတင်လိုက်ရုံမျှဖြင့် မူပိုင်ခွင့်ရရှိပြီးဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို လက်ခံရန် မရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ တရားလိုသည် ၎င်းက တီထွင်ဆန်းသစ်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာလုံချည် အထည်ဒီဇိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး မရှိသည့်အပြင် ၎င်း၏ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကို တရား ပြိုင်တို့က တူပ ရောင်းချခြင်း လည်းမရှိ၍ တောင်းဆို သောနစ်နာကြေး ရထိုက်ခွင့်မရှိကြောင်း သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ကာ ဒုတိယအယူခံမှု အသီးသီးကို ပလပ် ခဲ့သည်။

ဤအယူခံမှုများတွင် အယူခံတရားလိုမှာ တစ်ဦးတည်းဖြစ်သည့်အပြင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာများမှာ တူညီကြသည့်အလျောက် ဤစီရင် ချက်သည် ဤအယူခံမှု ၃ မှုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်စေရ မည်ဖြစ်သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရှေ့နေက လျှောက်လဲ ရာတွင် ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို ယူနိုက်

တက်ကင်းဒမ်နိုင်ငံ နှင့် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံတို့အတွက် ဗြိတိသျှပါလီမန်က ပြဌာန်းပေးခဲ့ကြောင်း ယင်း ၁၉၁၁ ခုနှစ် ဥပဒေကို နောက်ဆက်တွဲ ဇယားအဖြစ် ပူးတွဲကာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၁၉၁၄ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို ပြဌာန်းပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၏ ပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) ၌ အနုပညာ လက်ရာပစ္စည်း (Artistic Work) အပါအဝင် စာပေရေးရာ (Literary)၊ ပြဇာတ်နှင့် စင်တင်ပြဇာတ် (Dramatic)၊ တေးဂီတ (Musical) တို့သည် မူလ ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်သူထံ၌ မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး တည်စေရမည်ဟု ပြဌာန်းထားကြောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၅ တွင် အနုပညာလက်ရာပစ္စည်း (Artistic Work) တွင် အနုပညာလက်ရာများ (Artistic Craftmanship) လည်း ပါဝင်ခြင်းကို ပြဌာန်းထားကြောင်း သို့ဖြစ်ရာ အယူခံတရားလို တီထွင်ယက်လုပ်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီး ဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ် ဒီဇိုင်း (ခေတ်သစ်ရဝမ်ဒီဇိုင်း) သည် Artistic Work တွင် ပါဝင်သည့် Artistic Craftmanship ဖြစ်၍ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) တွင် အကျုံးဝင် သည်မှာ ပေါ်လွင်ကြောင်း၊ အယူခံတရားလိုသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်က ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်အတူ ၎င်း တီထွင်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်၏ အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းအသစ်ကို ဓါတ်ပုံနှင့် တကွမှတ်ပုံတင်ခဲ့ကြောင်း၊ ရဝမ် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကော်မတီ၏ အသိအမှတ် ပြုမှုကိုလည်း ရယူခဲ့ကြောင်း၊ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို ရဝမ်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား ဝတ်ဆင်စေရာ ပြက္ခဒိန် ထုတ်လုပ်ပေးခဲ့ကြောင်း၊နေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာများ နှင့် မြစ်ကြီးနားဈေးများ၊ ဈေးရုံများနှင့် ရယကရုံးများ တို့တွင် ၎င်းတီထွင် ထုတ်လုပ်သော အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း သစ်ပါ ရဝမ် အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်ကို တုပယက်လုပ် ရောင်းချ ခြင်း မပြု ကြရန် တားမြစ်သည့် ကြော်ငြာစာ များ ဖော်ပြခြင်း၊ ပေးပို့ခြင်း၊ စွဲကပ်ခြင်းတို့ ပြုခဲ့

ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အယူခံတရားပြိုင်တို့ က ယင်း လုံချည် ဒီဇိုင်းသစ်ကို တုပထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ကြ ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကြောင့် မူလရိုးဖြစ်သော မြစ်ကြီးနားခရိုင် တရားရုံးက ချမှတ်ပေးခဲ့သည့် နစ်နာ ကြေးအတိုင်း အတည်ပြုပေးအပ်စေ သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြ သည်။

အယူခံ တရားပြိုင်တို့၏ ရှေ့နေက လျှောက် လဲရာတွင် မူလမှည့် တရားလို၏ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကို တရားပြိုင် တို့က တုပခြင်း မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ကုန် အမှတ် တံဆိပ်များနှင့်ပင် ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်များ ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားကြောင်း၊ ကချင် ပြည်နယ် အတွင်း မည်သူ့ကိုမျှလည်း အထည်ဒီဇိုင်း အဆင်များကို မူပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ပေးခဲ့ခြင်း မျိုးမရှိ ခဲ့ကြောင်း၊ တရားလို တီထွင်ထား သည်ဆိုသော ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်ဒီဇိုင်းကို ဥပဒေနှင့်အညီ လျှောက်ထားကာ မူပိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့ သည်ဟု တရားလို ဘက်က မတင်ပြနိုင်ခဲ့သဖြင့် မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်သည်ဆိုကာ တရားမစွဲဆိုနိုင်သကဲ့သို့ ငွေကြေးနစ်နစ်မှုလည်း မပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ တရားလိုက ကုန်အမှတ် တံဆိပ် တုပရောင်းချ ခဲ့သည် ဟု စွပ်စွဲထားမှု မရှိကြောင်း၊ ၎င်းယက်လုပ်သည့် အထည် ဒီဇိုင်းကိုသာ ဆင်တူယိုးမှားပြုလုပ်ခဲ့သည် ဟုသာ စွပ်စွဲ ထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁)အရ မူပိုင်ခွင့်ရရှိပြီး ဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်ကို လက်ခံရန်မရှိ၍ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မှားယွင်းခြင်းမရှိကြောင်း တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ခုက ထုတ်လုပ်သော အထည်ဒီဇိုင်းသည် ယင်း တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စု၏ မူပိုင်ဖြစ်ပြီး ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှု လက်ရာများ တို့သည်လည်း ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေအရ ဆိုင်ရာမျိုးနွယ်စုက မူပိုင်ခွင့် အကာ အကွယ် ရရှိပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ခု၏ဇာတိ မျိုးရိုး၊ အမှတ်သင်္ကေတများ သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှု

ဆိုင်ရာ ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှုလက်ရာများကို အခြေခံ၍ ဆင့်ပွားဖန်တီးသော လက်ရာ (Derivative Work) မှာ ခိုးယူခြင်း (Pirate Work) မဟုတ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ဆင့်ပွားဖန်တီးမှု သို့မဟုတ် တီထွင်မှုကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိပြီး ပြစ်မှုကြောင်း ရော တရားမကြောင်းပါ အရေးယူခွင့်မရှိကြောင်း၊ အချင်းဖြစ် ရဝမ်တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံများမှာ ရဝမ်မျိုးနွယ်စုဝင် တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝတ်စုံဖြစ်ပြီး တစ်ဦးတည်းမူပိုင်ပေး၍ မရကြောင်း၊ ယင်းဝတ်စုံမှာ ရှေးရှေးယခင်ကပင်ရှိခဲ့ပြီး တရားလို အသစ်တီထွင် ဖန်တီးသည့် ပြုလုပ်ချက်မဟုတ်ကြောင်း ထို့အတူ ယင်းဝတ်စုံတွင် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းကို ဖြည့်စွက်ဖော်ပြ ရုံမျှဖြင့် ရဝမ်မျိုးနွယ်စု တစ်ခုလုံး၏ မူပိုင်ခွင့်ကို တရားလိုတစ်ဦး၏ ပုဂ္ဂလိကမူပိုင်ခွင့်မရနိုင်ကြောင်း တရားလိုမှာ တစ်ဆင့် ခံကူးယူပြုပြင်သူသာဖြစ် ကြောင်း ယင်းအကြောင်းများကြောင့် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မှားယွင်း ခြင်းမရှိ သဖြင့် ထုတ်ထားသော ပြဿနာအပေါ် အယူခံ တရားပြိုင်များဘက်သို့ အသာပေးဖြေဆိုကာ ဤအထူး အယူခံမှုများကို ပလပ်သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲ တင်ပြ သည်။

ဤအယူခံမှုများတွင် ဆုံးဖြတ်ရန် ပြဿနာ များမှာ တရားလိုက မှတ်ပုံတင်၍ ဆန်းသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်းသစ်သည် တည်ဆဲမြန်မာ နိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေအရ မူပိုင်ခွင့် (Copyright) တွင် အကျုံးဝင် မဝင်နှင့် ၎င်းဒီဇိုင်းသစ်အား တုပ ထုတ်လုပ်သူများထံမှ နစ်နာကြေးရထိုက် မရထိုက်တို့ ဖြစ်သည်။

တရားလိုက ရဝမ်ရိုးရာအမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်ကို ဒီဇိုင်းအသစ် တီထွင်၍ ထိုဒီဇိုင်းသစ်ကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့ အသစ်တီထွင်ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် လုံချည် ဒီဇိုင်းကို ရဝမ်အမျိုးသမီးများက အသိအမှတ်ပြု

ဝတ်ဆင်လာကြရေးအတွက် အားထုတ်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြောင်း၊ ယင်းဒီဇိုင်းသစ်ကို တရားပြိုင်များ အသီးသီးက တုပထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခဲ့ ကြကြောင်း စသည့်အချက်များမှာ မူလမှုများတွင် ထင်ရှားပြီး ထိုအကြောင်းခြင်းရာ အချက်အလက်များ အပေါ် အောက်ရုံးအသီးသီးက တစ်သဘောတည်း ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီးလည်းဖြစ်သည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (The Myanmar Copyright Act) ဆိုရာတွင် နောက်ဆက်တွဲ ပထမဇယားပါအတိုင်း ၁၉၁၁ ခုနှစ်က ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံနှင့် အိုင်ယာလန် နိုင်ငံတို့၌ ပြဌာန်းခဲ့သည့် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ ကို ဆိုလိုကြောင်း ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁ နှင့် ၂ တို့တွင် ပြဌာန်းထားသည်။

၁၉၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် Copyright Act နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၂၄-၂-၁၉၁၄ ရက်စွဲဖြင့် ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခဲ့သော The Myanmar Copyright Act ၏နောက်ဆက်တွဲ ပထမဇယားပုဒ်မ (၁တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဌာန်း ထားသည် -

Subject to the provisions of this Act, copyright shall subsist for the term hereinafter mentioned in every original literary, dramatic, musical and artistic work,

"artistic work" စကားစုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အဆိုပါဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၅ (၁)တွင် ရှင်းလင်း ပြဌာန်းချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

"artistic work" includes works of painting, drawing, sculpture and artistic craftsmanship, and architectural works of art and engravings and photographs;

ယင်းပြဌာန်းချက်အရ အနုပညာရေးရာ လုပ်ငန်း (Artistic work) ဟု ဆိုရာတွင် အနုပညာ

ရေးရာ လက်မှု အတတ်ပညာလုပ်ငန်း (Artistic craftsmanship work) လည်း ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ဆိုခဲ့သည့် "အနုပညာရေးရာလက်မှု အတတ်ပညာလုပ်ငန်း"နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သို့သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် သီးခြား ဖွင့်ဆိုပြဌာန်းထားခြင်းမရှိသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီရင်ထုံးပြု ဖွင့်ဆိုထားခြင်း မတွေ့ရှိရပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ယင်းမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ မူလဇစ်မြစ်ဖြစ်သော အင်္ဂလန် နိုင်ငံတွင် မည်သို့ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်ကို စိစစ်ရန် လိုအပ် ပေမည်။ ထိုသို့ စိစစ်ခြင်းသည် ပုံတူကူးချခြင်း မဟုတ်စေကာမူ ဥပဒေ၏ ပင်ရင်းနိုင်ငံ၌ မည်သို့ ကျင့်သုံးခဲ့သည်ကို နမူနာရယူသင့်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

တရားသူကြီး ကလော့ကဆန် (Clauson J.) က ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော အမှုတစ်ခု^(၁) တွင် ဆင်ခြင် ကောက်ယူခဲ့ရာ၌ -

" Clauson J., in *Burke and Margot burke, Ltd. v. Spicers Dress Designs* in considering whether a lady's dress was capable of enjoying copyright protection as a work of artistic craftsmanship cited definitions of "artistic" and "artist" in the *Oxford English Dectionary* as showing that the proper question was whether a designer who designs and makes a frock was thereby cultivating" one of the fine arts in which the objects is mainly to gratify the aesthetic emotions by perfection of execution whether in creation or representation."

အထက်ပါ ကောက်ယူမှုအရ အမျိုးသမီးဝတ်ရုံသည် မူပိုင်ခွင့်ရရှိခံစားနိုင်ခြင်းရှိ မရှိကို အောက်စဖို့ဒ် အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ပါ အနုပညာရေးရာ (Artistic) နှင့် အနုပညာရှင် (Artistic) တို့၏ ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများကို ကြည့်ရှုရကြောင်း၊ ဒီဇိုင်းပညာရှင်က အသစ်တီထွင် ဖန်တီးချုပ်လုပ်လိုက်သော ဝတ်ရုံသည် အခြားသူ တို့၏ စိတ်နှလုံးဝယ် နှစ်သက်ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေအောင် ကျွမ်းကျွမ်း ကျင်ကျင်ဖြင့် အနုသုခုမမြောက် လက်ရာတစ်ခုဖြစ်စေ ခဲ့သည်။ မဖြစ်စေခဲ့သည်ဆိုသော အချက်ပေါ်တွင် အဓိကကောက်ယူရကြောင်း၊ အများကြိုက်နှစ်သက် အောင် ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေ ခဲ့ပါက မူပိုင်ခွင့်ရရှိခံစား စေခွင့်ရှိစေကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်က ယူကေနိုင်ငံ၌ စီရင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော အခြားမှုခင်းတစ်ခု^(၂) တွင်တရားလို၏ အလုပ်သမားတစ်ဦးက အဝတ်အထည်ချုပ်လုပ်ရန် ပိတ်စမှုရင်းဒီဇိုင်းတစ်ခုကို တီထွင်ခဲ့သည်။ ၎င်း ပိတ်စတွင် ဒေါင်လိုက် အစင်းကြောင်းများ ပါရှိပြီး ယင်း အစင်းအကြောင်းများအကြားတွင် ပန်းပွင့်များ နှင့်သစ်ရွက်များကို ဖြန့်ကျက်ထားသည်။ ယင်း အရာများကို မှန်ဝါးဝါး ဆေးရောင်များဖြင့် ချယ်မှုန်းထားသည်။ ထိုပိတ်စများကို ထုတ်လုပ်၍ ဈေးကွက် တင်ရောင်းချခဲ့ရာ အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည်။ ထိုပိတ်စကို တရားပြိုင်က တွေ့ရှိ၍ အလားတူ ဒီဇိုင်းဖြင့် ပိတ်စများ ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စ အတွက် တရားလိုက တရားစွဲဆိုရာ တရားပြိုင်က တရားလို၏ ဒီဇိုင်းကို အတွေးအခေါ် (Idea) အရသာ ရယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဒီဇိုင်း၏ အပြင်အဆင်၊ သွင်ပြင်၊ လက္ခဏာ

(၁) (a) *Burke and Margot Burke Ltd. Vs. Spicers Dress Designs* (1936) 1-Ch.400

(b) *Copinger and Skone James on Copyright*, 9th Edn., London, 1958, P-66)

(၂) (a) *Designs Guild Ltd. Vs. Russell Williams (Textiles) Ltd.*

[2000] 1-W.L.R., 2416 (U.K. House of Lords) / [2001] 1 All E.R. 700, H.L.

(b) *William Cornish, "Cases and Materials on Intellectual Proeperty"*. 4th., Edn., London . 2003. P-299

(Expression) ကို ရယူခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဟု ထုချေခဲ့သော်လည်း တရားလိုအား အနိုင်ပေးခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၏ မူလဇစ်မြစ် နိုင်ငံဖြစ်သော အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ တရားလို၏ ရဝမ် အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း အသစ်သည် အနုပညာရေးရာ လက်မှုအတတ် ပညာလုပ်ငန်း (Artistic craftsmanship work) တွင် အကျုံးဝင်ကြောင်း မြင်သာသည်။^(၂)

ထို့အပြင်တရားလိုသည် ရဝမ်အမျိုးသမီး များ အခြေခံသည့် အမျိုးသမီးများကို ပိုမိုနှစ်သက် ခုံမင် ဝတ်ဆင် လာကြစေအောင် အစဉ်အလာ ဝတ်ဆင်လာသော ရဝမ်အမျိုးသမီးဝတ်လုံချည်တွင် အရှေ့မိတ် ဒီဇိုင်းတစ်ခုကို အသစ် တီထွင်ဖန်တီး၍ ထိုဒီဇိုင်းကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေရာ ၎င်း၏ဆောင်ရွက်ချက်မှာ မျိုးနွယ်တစ်ခု၏ အမှတ်သင်္ကေတ (Ethnic marks) သို့မဟုတ် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အမှတ်လက္ခဏာ (Traditional cultural expression) တစ်ခုအပေါ် ထပ်ဆင့် တီထွင်ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ချက် (Derivative works creations) တစ်ခုဖြစ်စေပေသည်။ ထိုသို့ ဂုဏ်သိက္ခာ အရလည်းကောင်း၊ အခြားနည်းအရ လည်းကောင်း ထိခိုက်နစ်နာ စေမှုမရှိသော ထပ်ဆင့် တီထွင်ဖန်တီး ခွင့်ကို တရားလိုက လုပ်ဆောင်ခွင့် ရှိသကဲ့သို့ ထိုသို့ အသစ်တီထွင်ဖန်တီးထုတ်လုပ် လိုက်ခြင်းအပေါ် မှတ်ပုံတင်လိုက်သည့်အပြင် လူအများအား နှစ်သက် ခုံမင် ဝတ်ဆင်လာကြစေ အောင် ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေ ခဲ့ပါက တရားလိုသည် မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရထိုက်ခွင့်ရှိစေထိုက်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းအကြောင်းများကြောင့် ပထမ ပြဿနာအပေါ်မူလရုံးတရားလိုသို့ အသာပေး ဖြေဆို သင့်ပေသည်။

ဒုတိယပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားလို၏ လုံချည်အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပုံစံအသစ်ကို လူအများ

ကြိုက်နှစ်သက် ကြခြင်းကြောင့် တရားပြိုင်တို့ကပင် သီးခြားစီ တုပထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်မှာ မြင်သာသည်။ မူလရုံးနှင့် ပထမအယူခံရုံး တို့ကလည်း ယင်းအချက် ကို တစ်သဘောတည်း ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ မူလရုံးတရားလိုမှာ အသစ်တီထွင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ရမှု၊ မှတ်ပုံတင်ခဲ့ရမှု၊ လူအများဝယ်ယူ ဝတ်ဆင်လာစေ ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရမှုများအတွက် ကုန်ကျခဲ့ရခြင်းများရှိမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ တီထွင် ဆန်းသစ် ထုတ်လုပ်မှုမှာ လူအများအား ဆွဲဆောင် စေခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါက ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ ကြုံတွေ့ ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တရားပြိုင်တို့ တုပ၍ အပြိုင်အဆိုင် ထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ခြင်းကြောင့် တရားလိုအား ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်စေခဲ့မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် တရားလို ကုန်ကျခဲ့သော စရိတ် စကများနှင့် နစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့ရမှု စုစုပေါင်းမှာ ကျပ်သိန်း ၆၀ ထက်မက ကျော်လွန်ခဲ့ကြောင်း မူလမူတွင် သက်သေထင်ရှားပေါ်လွင်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

သို့ဖြစ်ရာ မူလမူတွင် တရားပြိုင် တစ်ဦး ချင်းစီအား ကျပ်သိန်း ၆၀ စီ ပေးလျော်စေခြင်းထက် တရားပြိုင်အားလုံးက ကျပ်သိန်း ၆၀ ကို အညီ အမျှပေးလျော်စေခြင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားပြိုင် တစ်ဦးချင်းအား ကျပ်သိန်း ၂၀ စီပေး လျော်စေခြင်း က ပိုမိုမျှတမှန်ကန်မှု ရှိစေပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ဤအထူးအယူခံမှုများ အသိသီး ကို တရားရုံးအဆင့်ဆင့် စရိတ်များနှင့်တကွ ခွင့်ပြု၍ ထုတ်ထားသော ပြဿနာများ အသီးသီးအပေါ် အောက်ပါအတိုင်း ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်သည် -

- (၁) ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပထမဇယားပါ ၁၉၁၁ ခုနှစ် မူလပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၁) ပါ ပြဌာန်းချက်တွင် တရားလို

၂၀၀၉ ခုနှစ်၊
တရားမအထွေထွေအယူခံမှု
အမှတ် - ၇၂

မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး တရားမကြီးမှု အမှတ် -၁၅၃/ ၂၀၀၈တွင် တရားလို ဦးသန့်ဇင်က တရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်အပေါ် အမွေပုံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုစွဲဆိုသည်။ အမှုတွင် ငြင်းချက်အမှတ်(၁) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းမှုပြုလုပ်စဉ် တရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်က အမွေပုံပစ္စည်းဟု အဆိုပြုထားသော ပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်းပေးရန်အတွက် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၊ နည်း ၁အရ ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားပေးရန် လျှောက်ထားသဖြင့် မန္တလေးခရိုင်တရားရုံးက တရားမအထွေထွေမှု အမှတ်- ၂၅/ ၂၀၀၉ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်၍ ဒေါ်ဒေါ်၏ လျှောက်ထားချက်ကို ပယ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ အမိန့်ကို တရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်က ကျေနပ်မှုမရှိသဖြင့် မန္တလေးတိုင်းတရားရုံးသို့ တရားမအယူခံမှုအမှတ်-၆၃/ ၂၀၀၉ တင်သွင်းခဲ့သည်။ မန္တလေးတိုင်းတရားရုံးက အယူခံမှုကို ခွင့်ပြုပြီး မန္တလေးခရိုင်တရားရုံး၊ ဘီလစ်အား ပစ္စည်းထိန်းအဖြစ် ခန့်အပ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ရာ တရားလို ဦးသန့်ဇင်က ကျေနပ်မှုမရှိသောကြောင့် ဤတရားမအထွေထွေအယူခံမှုကို တင်သွင်းသည်။

မန္တလေး ခရိုင်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်တွင် လျှောက်ထားသူဒေါ်ဒေါ်၏ အဓိကလျှောက်ထားချက်မှာ လျှောက်ထားခံရသူ ဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင် စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်၍ အခြားသူများ က ထိန်းသိမ်းရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် ထိုထိန်းသိမ်းသူများအား ဖယ်ရှားထိုက်ကြောင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း၊

လျှောက်ထားခံရသူဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုရှိသူမဟုတ်ကြောင်း ကောက်ယူနိုင်မည့်အထောက်အထားမရှိသဖြင့် ယင်း အကြောင်း ပြချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း သုံးသပ်လျက် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ရန် လျှောက်ထားမှုကို ပယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မန္တလေး တိုင်းတရားရုံး၏ စီရင်ချက်တွင် အမွေပုံပစ္စည်းများ၏ အများစုကို ရယူခွင့်ရှိကြောင်း အငြင်းမပွားသည့် အရွယ်မရောက်သေးသူများ၏ ကွယ်လွန်သူမိဘများပိုင် အမွေပုံပစ္စည်းများကို လက်ရောက်ရရှိရန် အပြိုင်တောင်းဆိုနေကြ သူများသည် အလုအယက်ဖြစ်နေကြရာ၌ အရွယ် မရောက်သေးသူအား မိမိတို့၏အမွေကို လိမ်လည် ယူခြင်းမခံရ စိမ့်သောငှာ အမွေပုံကိုထိန်းသိမ်းကာ ဖြုန်းတီးမှုမူကာကွယ်ရန်အတွက် အမွေပုံပစ္စည်းများကို တာဝန်ယူ ထိန်းသိမ်းရန်ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်ခြင်းသည် တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိသည်ဟု မောင်ကျော်နှင့် မသိန်းကင် အမှု (၁)တွင်လည်းကောင်း၊ မပြီးပြတ်သေးသောအမှုတွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုပြီးဆုံးသည့်အခါ အမှုအနိုင်ရရှိသူအား မိမိအနိုင်ရရှိခြင်း၏ အသီးအပွင့်များမခံစားရခြင်း မရှိစေရန်အလို့ငှာ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းများကို မပျောက်မပျက်ထိန်းသိမ်းရန်ဖြစ်သည်ဟု ဦးအုန်းခင်နှင့် ဒေါ်စိန်ရင် အမှု(၂) တွင်လည်း ကောင်းညွှန်ပြထားကြောင်း၊ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်သည့်အခါ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းမှာ အမှုသည်တို့၏ အကျိုးငှာ ၎င်းတို့၏

(၁) ၁၉၅၉ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊ စာ-၇၂။
(၂) ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး(တရားလွှတ်တော်) စာ-၁၇၅။

ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်များနှင့် အညီ တရားရုံး၏ ထိန်းသိမ်းမှု အောက်တွင်ရှိသည့် ပစ္စည်းထိန်းသည် တရားရုံး၏ ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်၍ တရားရုံး အမိန့်များနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ ပစ္စည်းထိန်းက လက်ခံထားခြင်းသည် အမှုမှအမှုသည်များ၏ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်နှင့်အညီ ၎င်းတို့အားလုံး၏ လက်ရှိထားမှု ဖြစ်သည်ဟု ဝီအယ်(လ်)ကေ၊ကာစီချစ်တီးရားနှင့် ကိုမောင်စိန်အမှု(၇)တွင် အဆုံးအဖြတ်ပြုထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အချင်းဖြစ်အမှုမှ ပစ္စည်းများကိုလည်း ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ထိန်းသိမ်းစေခြင်းဖြင့်အမှုသည်များ၏ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်နှင့်အညီ ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်လျက် ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်စေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရွှေ့နေက အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင်စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်ဟု အယူခံတရားပြိုင်၏ တင်ပြချက်မှာ မှန်ကန်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ယင်းအချက်ကို မူလတရားမကြီးမှုတွင် ငြင်းချက်ထုတ်၍ စစ်ဆေးဆဲဖြစ်ကြောင်း၊ (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် အမွေပုံရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေးဝန်းအနောက်(ရယက)သို့ အပ်နှံခြင်း၊ ထို့နောက် ဆရာတော်ဦးစန္ဒာသီရိထံအပ်နှံခြင်းတို့မှာ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ သားသမီးများ၏ ဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ မူလမှုအဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)တွင် အမွေရှင်တို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေါ်ဒေါ်၏ သမက်များဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းနှင့် ဦးစိန်လှမောင်တို့နှင့် သားဦးထွန်းထွန်းဦးတို့က စနစ်တကျစာရင်းနှင့် တကွ ထုပ်ပိုးသိမ်းဆည်းခဲ့သည်ဟုလည်းကောင်း၊ အဆိုလွှာအပိုဒ်(၈)တွင် အမွေဆိုင်ရွှေထည်ပစ္စည်း(၁၀)မျိုးကို ဖော်ပြပြီး အပိုဒ်(၁၁)တွင် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်၌ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိမှ အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးအပ်၍ ယနေ့တိုင်ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်ရှိသည်ဟု

လည်းကောင်း ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ဦးသန့်ဇင်မှာ တစ်ဦးတည်းစားသောက်မှု အခက်အခဲရှိ၍ အစ်မဝမ်းကွဲတော်သူ ဒေါ်ဒေါ်၏သမီးဒေါ်လှလှမြင့်နှင့် ခင်ပွန်းဦးသန်းထွန်းတို့၏ အိမ်တွင်နေထိုင်လျက်ရှိသည်ဟု အဆိုလွှာအပိုဒ်(၁၂)တွင် ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ဒေါ်မြနွဲ့နှင့်ဦးဘရီ အမှု(၇)တွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ရန်မှာ တရားရုံးက ချင့်ချိန်ဆောင်ရွက်ရမည်ကိုစွဲဖြစ်သော်လည်း အလွန်ခိုင်လုံသော အမှုပေါ်ပေါက်ခြင်း မရှိလျှင် တရားဝင်ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့် လက်ရှိထားသည်ဟုဆိုသော တရားပြိုင်လက်ရှိဖြစ်သည့် ပစ္စည်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အရေးဆိုသည့်အမှု၌ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ခြင်းဖြင့် တရားရုံးက စွတ်ဖက်မည်မဟုတ်ဟု လမ်းညွှန်ထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ကွယ်လွန်သူတို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ရှိသူအယူခံ တရားလို ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်တွင်ထားရှိသဖြင့် လည်းကောင်း၊ သေချာစွာထုပ်ပိုးထား၍လည်းကောင်း၊ ပျောက်ပျက်၊ လျော့နည်း၊ ဆုံးရှုံးခြင်းများရှိမည်မဟုတ်သည့် အတွက် ပစ္စည်းထိန်းခန့်၍ အပ်နှံထားရန်မလိုအပ်ကြောင်း၊ တိုင်းတရားရုံး၏ အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်၍ ခရိုင်တရားရုံး၏ အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင် ပြသည်။

အယူခံတရားပြိုင်၏ ရွှေ့နေက မူလမှုအဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)၊ (၁၀)နှင့်(၁၁)တို့တွင် ဖော်ပြထားချက်များအရ လည်းကောင်း၊ အဆိုလွှာနှင့် ပူးတွဲတင်သွင်းသော စာရွက်စာတမ်းအမှတ်စဉ် (၁)(၂) (၃)တို့အရ လည်းကောင်း အမွေဆိုင်ပစ္စည်း များမှာ အမှုနှင့်မသက်ဆိုင်သည့်အခြားသူများ၏ ထိန်းသိမ်းမှုအောက်တွင် ရောက်ရှိနေသည်မှာ ထင်ရှားနေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားခြင်းဖြင့် နှစ်ဖက်အမှုသည်များအတွက် နစ်နာရန်အကြောင်းမရှိသောကြောင့် တိုင်းတရားရုံး ၏ အမိန့်ကို အတည်ပြုပေးသင့်ကြောင်း၊ တရားမ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ

(၃) ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊ စာ-၅၀၁။
 (၄) ၁၉၆၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၂။

အမိန့် ၄၀၊ နည်း ၁ တွင် တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိလျှင် တရားရုံးသည် ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ် နိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ပြဌာန်းထားကြောင်း၊ ယခုအမှုတွင် အချင်း ဖြစ် ပစ္စည်းများကို ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ် ထိန်းသိမ်းစေ ခြင်းဖြင့် အမှုသည်များ၏ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် သဘောပင်သက် ရောက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံး၏ အမိန့်ကို ဆက်လက်အတည်ပြုသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြ သည်။

အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သည် အမွေရှင် ဒေါ်မြရင်၏ တစ်ဦးတည်းသော သားဖြစ်ပြီး၊ မိဘနှစ်ပါးကွယ်လွန် သောအခါ ဒေါ်မြရင်၏ညီမ ဒေါ်မြတင်က သားအဖြစ်မွေးစားခဲ့ရသူဖြစ်၍ အမွေရှင်ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့၏ သားဖြစ်သည်။ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်မာ အမွေရှင်ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့နှင့် ညီအစ်မတော်စပ်သူဖြစ်သည်။ ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်ဒေါ်နှင့် ဒေါ်မြတင်တို့၏ မိဘများ ကျန်ရစ်သော အမွေပစ္စည်းများနှင့် ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့ ကွယ်လွန်စဉ် ကျန်ရစ်သော အမွေ ပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲပေးရန် အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်က ဒေါ်ဒေါ်အပေါ် တရားစွဲဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

မူလအဆိုလွှာ အပိုဒ်(၇)တွင်ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်မြရင်၊ ဒေါ်မြတင်တို့ပိုင် ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို ဒေါ်ဒေါ်၏သမက်များ ဖြစ်ကြသော ဦးသန်းထွန်းနှင့် ဦးစိန်လှမောင်တို့နှင့် သားဦးထွန်းထွန်းဦးတို့က စနစ်တကျစာရင်းနှင့် တကွ ထုပ်ပိုးသိမ်းဆည်း ခဲ့ကြောင်း၊ အပိုဒ်(၁၀)တွင် တရားလိုဦးသန့်ဇင်မှ အဒေါ်ဒေါ်ဒေါ်နှင့် အမွေခွဲဝေရေးအတွက် ပြောဆိုရန် ဦးသန်းထွန်းတို့က (၂၉-၁၀-၉၅)နေ့တွင် စာချုပ် ချုပ်ဆိုလွှဲ အပ်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ အပိုဒ်(၁၁)တွင် ရွှေထုပ်ကို (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် ချမ်းအေးသာစံမြို့နယ်၊ ပြီးပြည့်စုံ မေ့ရုံကျောင်းတိုက်မှ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိ ထံသို့ အပ်နှံထားခဲ့ကြောင်း၊ (၂၀၀၀)ပြည့်နှစ်တွင်

ဦးစန္ဒာသီရိမှ တရားလိုဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲ ပြောင်းပေး၍ ယနေ့တိုင် ဦးသန့်ဇင်၏ လက်ဝယ်တွင် ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြထားပြီး၊ အဆိုလွှာနှင့် ပူးတွဲ တင်ပြသည့် စာရွက်စာတမ်းများအရလည်း (၃-၁၁-၉၅)နေ့တွင် ဦးသန်းထွန်းမှ တရားလိုဦးသန့်ဇင်သို့ ရွှေထည်ပစ္စည်းများ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ကြောင်း၊ ထို့နောက် ဒေးဝန်းအနောက်ရပ်ကွက်(ရဝတ) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌမှ ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိသို့ (၂၅-၁-၉၆)နေ့တွင် ယာယီထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပေးရန် အပ်နှံခဲ့ ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ ချေလွှာတွင် အဆိုလွှာအပိုဒ်(၇)နှင့် ပတ်သက်၍ သမီးနှင့် သမက်ဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းတို့က ဒေါ်ဒေါ်လက်ဝယ် တွင်ရှိသောသော့ကို တောင်းပြီးပစ္စည်းများကို ထုတ် ကြည့်ပြီး ဒေါ်ဒေါ်၏သားကြီးဖြစ်သူ ကိုထွန်းထွန်းဦး ပြန်ရောက်မှ ခွဲဝေပေးမည်ဟုပြောကာ ယူဆောင်သွား ကြောင်း၊ အဆိုလွှာအပိုဒ်(၁၀)(၁၁) မမှန်ကြောင်း၊ ဘုန်းကြီးထံအပ်နှံခြင်း မမှန်ကြောင်း၊ သမက်ဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းက ပစ္စည်းများကို ရယူရန် စီမံခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ ပစ္စည်းများကို၎င်း၏လက်ဝယ်တွင်သိမ်းဆည်း ထားကြောင်း ချေပထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။

ဖော်ပြပါ အဆိုလွှာနှင့် ချေလွှာတို့တွင် ဖော်ပြ ထားချက်အရ အမွေပစ္စည်းဟု အဆိုပြုသော ရွှေထည် ပစ္စည်းများမှာ အမွေဆိုင်များဖြစ်ကြသော အယူခံ တရားလိုဦးသန့်ဇင်နှင့် အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်တို့ ထံတွင် မရှိဘဲ အမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သူ ဒေါ်ဒေါ်၏သား၊ သမက်ဖြစ်သူတို့ထံတွင်လည်းကောင်း၊ ဘုန်းကြီး ဦးစန္ဒာသီရိထံတွင်လည်းကောင်း၊ ထိန်းသိမ်း ထားရ ကြောင်း၊ ထိုသူများမှလည်း အဆင့်ဆင့်ပြန်လည် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင်နေသဖြင့် အဆိုပါ ပစ္စည်းများကို ပျောက်ပျက်မသွားစေရန် မည်သူကမျှ တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ဒေါ်၏ တရားမ ကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၊နည်း ၁ အရ ပစ္စည်းထိန်းခန့်

ပေးရန်ကျမ်းကျိန်လွှာနှင့် အတူလျှောက်ထားချက်တွင် အယူခံတရားလိုဦးသန့်ဇင်သည် ကိုယ်တိုင်စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်၍ အမွေပစ္စည်းဟုဆိုသော ရွှေထည်ပစ္စည်းများကို အခြားသူများက ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နေကြောင်း၊ ဤသို့ မသက်ဆိုင်သူများ မှ ထိန်းသိမ်းမည့်အစား ပျောက်ပျက်ခြင်း မရှိစေရန်အတွက် တရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်း တစ်ဦးခန့်ထားပေးသင့်ကြောင်း ဖော်ပြလျှောက်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းလျှောက်လွှာအရဆိုလျှင် အယူခံ တရားလိုဦးသန့်ဇင်၏ မစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအကြောင်း တစ်ရပ်တည်းကြောင့် မဟုတ်ချေ။ အမွေဆိုင်ပစ္စည်း များကို မပျောက်ပျက်စေရန် အတွက်မည်သို့မျှ သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိသူ အခြားသူများက ထိန်းသိမ်းနေရ သဖြင့် တရားရုံးမှ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ထိန်းသိမ်းစေလိုကြောင်း ရည်ရွယ်တောင်းဆိုနေခြင်းဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၄၀၁နည်း ၁အရ တရားမမှုများတွင် အခင်းဖြစ်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အမှုအတောအတွင်း လျော်ကန်သင့်မြတ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိမည်ဟု ယူဆလျှင် အမှုစစ်သည့် တရားရုံးက ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်သည့် အမိန့်မှာ မူလတရားရုံးက ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထား၍ ချမှတ်ရသည့်အမိန့်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအမိန့်မျိုးကို အယူခံရုံးအနေနှင့် လွယ်လင့်တကူဝင်ရောက်စွက်ဖက်လေ့မရှိပေ။ သို့သော်မူလတရားရုံးက လိုက်နာအပ်သည့် စည်းကမ်းနည်းလမ်းများနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိဘဲ ပစ္စည်းထိန်းခန့်သည့် အမိန့်ကို ချမှတ်လျှင် အယူခံရုံးကဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရမည်။ အေ၊ ဘီအဗွဒုလ္လာ(ခ) ဦးဘစိန်နှင့် အေ၊ကေ အဗွဒုလ္လာ(ခ) ဦးမောင်လွင်ပါ (၁၁)အမှု^(၅)ကို ကြည့်ပါ။ အလားတူ ဒေါ်ရီနှင့် မအေးကြည် အမှု^(၆)တွင်လည်း ပစ္စည်းထိန်း

ခန့်ထားသည့်အမိန့်မှာ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆုံးဖြတ်ကာ ချမှတ်လျှင်အယူခံရုံးအနေဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုနိုင်ဟု အဆုံးအဖြတ်ပြုထားသည်။ ထို့ပြင်ယင်း စီရင်ထုံးတွင်ပင် တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိလျှင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားနိုင်သည်ဟု တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၄၀၁နည်း ၁ က အတိအလင်းပြဌာန်း ထားကြောင်း၊ တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိမရှိဆိုသောပြဿနာမှာ အမှုကိုလိုက်၍ အမှုတွင်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော အကြောင်းခြင်းရာများအပေါ်မှီငြမ်း၍ အဆုံးအဖြတ်ပြုရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မည်သည့်အခါမျိုးတွင် ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထား ရမည်၊ မည်သည့်အခါတွင် မခန့်ထားရဟု ပုံသေကားချပ်သတ်မှတ်ထား၍ မရကြောင်း၊ တရားမျှတမှုနှင့် အဆင်ပြေမှုရှိ၊ မရှိဆိုသောကိစ္စကို စဉ်းစားရာတွင် (က) တရားလိုသည် စွဲဆိုသောအမှုကို အနိုင်ရရန်လမ်းရှိခြင်း၊ (ခ) အငြင်းပွား လျက်ရှိသော ပစ္စည်းမှာ ပစ္စည်းထိန်းမခန့်အပ်ပါက ပျောက်ပျက်သွားရန် လုံလောက်သည့် အကြောင်းပေါ်ပေါက်နေခြင်း၊ (ဂ) တရားလိုသည် လျှောက်ထားသည့်ကိစ္စတွင် အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း စသည့်အချက် ၃ရပ်နှင့် ညီညွတ်ရန်လိုကြောင်း၊ ထိုသို့ ညီညွတ်လျှင်ပစ္စည်းထိန်းခန့်ထားရန်ခွင့်ပြုသင့်ကြောင်း၊ အတိအလင်းရှင်လင်းညွှန်ပြထားသည်။

ယခုအမှုတွင် အယူခံတရားလိုဦးသန့်ဇင်က စွဲဆိုသောအမွေပစ္စည်းဟု အဆိုရှိသည့် ရွှေထည်ပစ္စည်းများမှာ ပစ္စည်းထိန်းခန့်အပ်ပေးရန် လျှောက်ထားသူ အယူခံတရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်၏ လက်ဝယ်မရှိကြောင်း အငြင်းမပွားချေ။ အယူခံတရားလို၏ လက်ဝယ်ယနေတိုင်ရှိသည်ဟု အဆိုလွှာတွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း ယင်းပစ္စည်းများကို အမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သူ ဦးသန်းထွန်း၊ ဦးစိန်လှမောင် နှင့် ဦးထွန်းထွန်းဦး (ဒေါ်ဒေါ်၏ သမက်များနှင့် သား)

(၅) ၁၉၇၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၇၂။

(၆) ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး၊စာ-၁၃၉၈။

တို့က သိမ်းဆည်းထားရခြင်း၊ ၎င်းတို့မှ ဦးသန့်ဇင်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာ ဦးသန့်ဇင်မှ ဒေးဝန်းအနောက် ရပ်ကွက်(ရဝတ)အဖွဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းပေးရန် အပ်နှံရာ (ရဝတ)အဖွဲ့မှ ပြီးပြည်စုံဓမ္မာရုံကျောင်းတိုက်မှ ဘုန်းကြီး ဦးစန္ဒာသီရိထံသို့ အပ်နှံထားခြင်း၊ တဖန် ဘုန်းကြီးဦးစန္ဒာသီရိမှ အယူခံတရားလို ဦးသန့်ဇင်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း တို့ပြုခဲ့ကြောင်း အယူခံ တရားလို အဆိုပြုချက်နှင့် ပူးတွဲတင်ပြသည့် စာရွက် စာတမ်းများအရ ပေါ်ပေါက် နေရာ အယူခံတရားလို အနေဖြင့် အမွေပစ္စည်းဟု ဆိုသော ရွှေထည်များကို မပျောက်ပျက် စေရန် တာဝန် ယူထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု ဆိုရန်ခံယဉ်းပေသည်။ ထို့ပြင် အယူခံ တရားပြိုင်ဒေါ်ဒေါ်အနေဖြင့် ပစ္စည်း ထိန်းခန့်အပ် ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်းမှာ အမွေ ပစ္စည်းများကို မပျောက်ပျက်စေရန်အတွက် မသက်ဆိုင်သူများက ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းခြင်းထက် တရားရုံးက ခန့်ထား သည့် ပစ္စည်းထိန်းက ထိန်းသိမ်း ခြင်းက ပိုမိုသင့်မြတ် မည်ဟု ရည်ရွယ်၍လျှောက်ထား ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း

လည်းပေါ်ပေါက်နေသည်။

ပစ္စည်းထိန်းခန့်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုပြီးဆုံးသောအခါအမှု အနိုင်ရရှိသူအား အနိုင်ရရှိခြင်း၏ အသီးအပွင့်များ ရရှိခံစားနိုင်စေရန် အတွက် အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းများကို မပျောက်မပျက် ထိန်းသိမ်းရန် ဖြစ်ရာယခုအမှုတွင် အချင်းဖြစ် အမွေဆိုင်ပစ္စည်း ရွှေထည်များကို မပျောက်ပျက်စေရန် အတွက်မည်သူမျှ တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း မရှိသည့် အခြေအနေ တွင် တရားရုံး၏ ထိန်းသိမ်းမှု အောက်တွင်ရှိသည့် ပစ္စည်းထိန်းကထိန်းသိမ်းစေခြင်း သည် လျှော်ကန် သင့်မြတ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းတရားရုံးက ပစ္စည်းထိန်း ခန့်အပ်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင် ထား၍ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤအယူခံရုံး အနေဖြင့် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရန် မသင့်ချေ။

သို့အတွက် ဤတရားမ အထွေထွေ အယူခံမှုကို စရိတ်နှင့်တကွ ပလပ်လိုက်သည်။ ရှေ့နေကျပ် ၃၀၀/-သတ်မှတ်သည်။

စာမျက်နှာ ၇၉ မှ အဆက်

တီထွင်ထားသည့် ရဝမ်ရိုးရာ အမျိုး သမီးဝတ်လုံချည် အရှေ့မိတ်ဒီဇိုင်း ပါဝင်ခြင်း မရှိဟု သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ သည့်တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီသည် ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်မှန်ကန်မှု မရှိကြောင်း။

- (၂) မူလရုံးတရားလိုသည် ၎င်း၏ မူပိုင် အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမှုအတွက် စွဲဆိုထားသည့် နစ်နာကြေးများ

ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း။

ထို့နောက် ပထမအယူခံရုံးဖြစ်သော ကချင် ပြည်နယ်တရားရုံးနှင့် ဒုတိယ အယူခံရုံး ဖြစ်သော တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) တို့၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများအသီးသီးကို ပယ်ဖျက်၍ မူလရုံးဖြစ်သော မြစ်ကြီးနားခရိုင်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်များနှင့် ဒီကရီများကို တစ်စိတ် တစ်ဒေသအတည်ပြုပြီး မူလရုံးတရားပြိုင် အသီးသီးက တရားလိုအပေါ် နစ်နာ ကြေးငွေကျပ် သိန်း ၂၀စီပေးအပ်ကြစေရန် ပြင်ဆင်ဒီကရီ ချမှတ်ပေး လိုက်သည်။

judicial journal

English section

The Role of Constitutional Tribunal of the Republic of the Union of Myanmar

U TUN KYI

Introduction

The Republic of the Union of Myanmar is situated in south-east Asia and is bordered by China to the north and north-east, Laos and Thailand to the east and south-east, the Andaman Sea and Bay of Bengal to the south and Bangladesh and India to the west.

The total land area of the Republic of Union of Myanmar is 676,578 sq. kilometers. The population of Myanmar is estimated 57 millions in the year 2008.

The Republic of the Union of Myanmar became a member of the United Nations on 19th April 1948 and actively

participated in the activities of the United Nations and its agencies. On 23rd July 1997, she became a full fledged member of the Association of South East Asian Nations (ASEAN), and has been consistently practicing the independent, active and non-aligned foreign policy based on the five principles of peaceful co-existence.

The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar has been adopted through a nation-wide referendum on 29th May 2008. This Constitution came into operation through out the Union from the day the first session of the Pyidaungsu Hluttaw was convened.

Formation of Constitutional Tribunal of the Union

According to Section 293 of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, the Courts of the Union are formed as follows:

- (1) Supreme Court of the Union, High Courts of the Region, High Courts of the State, Courts of the Self-Administered Division, Courts of Self-Administered Zone, District Courts, Township Courts and the other Courts constituted by law;

- (2) Courts-Martial;
- (3) Constitutional Tribunal of the Union.

In this regard, the Constitutional Tribunal of the Union included in judiciary.

The Constitutional Tribunal of the Union was formed under the basic principle Section 46 of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar. And also it was formed with nine members including the Chairperson.

In respect of formation of the Constitutional Tribunal, the President submitted the candidature list of total nine persons, three members chosen by him, three members chosen by the Speaker of the Pyithu Hluttaw and three members chosen by the Speaker of the Amyotha Hluttaw and one member from among nine members to be assigned as the Chairperson of the Constitutional Tribunal of the Union, to the Pyidaungsu Hluttaw for its approval. And then, the President appointed the Chairperson and members of the Constitutional Tribunal of the Union approved by the Pyidaungsu Hluttaw.

Functions and Duties of the Constitutional Tribunal of Union

The functions and duties of the Constitutional Tribunal of Union are as follows:

- (1) interpreting the provisions under the Constitution;
 - (2) vetting whether the laws promulgated by the Pyidaungsu Hluttaw, the Region Hluttaw, the State Hluttaw or the Self-Administered Division Leading Body and the Self-Administered Zone Leading Body are in conformity with the Constitution or not;
 - (3) vetting whether the measures of the executive authorities of the Union, the Regions, the States and the Self-Administered Areas are in conformity with the Constitution or not;
 - (4) deciding Constitutional disputes between the Union and a Region, between the Union and a State, between a Region and a State, among the Regions, among the States, between a Region or a State and a Self-Administered Area and among the Self-Administered Areas;
 - (5) deciding disputes arising out of the rights and duties of the Union and a Region, a State or a Self-Administered Area in implementing the Union Law by a Region, State or Self-Administered Area;
 - (6) vetting and deciding matters intimated by the President relating to the Union Territory;
 - (7) with regard to a case being heard by a court, deciding disputes submitted in accord with the Constitution Section 323 and the Law of the Constitutional Tribunal of the Union Section 17;
 - (8) functions and duties conferred by laws enacted by Pyidaungsu Hluttaw.
- Submission to obtain the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal of the Union.**
- The following persons shall have the right to submit matters directly to obtain the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal of the Union under Section 325 of the Constitution.
- (1) the President;
 - (2) the Speaker of the Pyidaungsu Hluttaw;

- (3) the Speaker of the Pyithu Hluttaw;
 - (4) the Speaker of the Amyotha Hluttaw;
 - (5) the Chief Justice of the Union;
 - (6) the Chairperson of the Union Election Commission.
- Then, under Section 326 of the Constitution the following persons and organizations shall have the right to submit matters to obtain the above-mentioned facts from the Constitutional Tribunal of Union in accord with the prescribed procedures:
- (1) the Chief Minister of the Region or State;
 - (2) the Speaker of the Region or State Hluttaw;
 - (3) the Chairperson of the Self-Administered Division Leading Body or the Self-Administered Zone Leading Body;
 - (4) Representatives numbering at least ten percent of all the representatives of the Pyithu Hluttaw or Amyotha Hluttaw.
- Union in respect of obtaining interpretation, resolution and opinion, the Chief Minister of the Region or State shall submit their submission to the Constitutional Tribunal via the President. The Speaker of the Region and State Hluttaw shall put up their submission to the Constitutional Tribunal via the Speaker of the Pyidaungsu Hluttaw. The Chairperson of the Self-Administered Division Leading Body or the Self-Administered Zone Leading Body shall put forward their submission to the Constitutional Tribunal via the respective Chief Minister of the Region or State and the President. Representatives numbering at least ten percent of all representatives of the Pyithu Hluttaw or the Amyotha Hluttaw shall put up their submission to the Constitutional Tribunal via the respective Speaker of the Hluttaw.

In respect of the interpretation, resolution and opinion of the Constitutional Tribunal, the above-mentioned person and organizations shall attach concrete and precise evidences sufficiently on submitting in conformity with prescribed procedure under the provision of Section 16 of the Law of the Constitutional Tribunal of the Union. Under the Section 17 of this law, in connection with a case being heard by a court, if there arises a dispute whether the provisions

According to Section 15 of the Law of the Constitutional Tribunal of the

contained in any law contradict or conform to the Constitution, the said court shall stay the trial and submit its opinion to the Chief Justice of the Union as soon as possible. The Chief Justice of the Union shall put forward the said submission accompanying his opinion to the Constitutional Tribunal of the Union.

Vetting, Hearing and Conclusive Resolution

The submission which is put up under the above mentioned Section 16 or 17, to be scrutinized, the Chairperson shall constitute scrutinization board including three members (i.e one of the members chosen by the President, one of the members chosen by the Speaker of the Pyithu Hluttaw and one of the members chosen by the Speaker of the Amyotha Hluttaw.)

This board is responsible to check the submission whether or not to have attached related information, acceptable evidences and documents clearly and completely. If it is not complete, the board shall urge those who put up submission to submit the necessary documents within the due date.

If there will be the person or department, organization to respond to the submission, they are supposed to be allowed to submit related facts and concrete

evidences and documents within the due date after being inferred with a copy of submission. On completion of requirements, it shall be submitted to the Constitution of the Tribunal for hearing.

All members including the Chairperson shall hear and decide in respect of the submission. On hearing, at least six members including the Chairperson shall hear unless all members are incapable of taking part for serving duty and other reasons.

On hearing at the Tribunal, hearing date shall be pronounced in advance and shall be made before the open court apart from the State's confidentiality or security to be affected. Arguments from those concerned with regard to submission can be heard. Hearing shall be made as early as possible. Opinion of experts and suggestion shall be acquired after inviting them. The relevant provisions of the Code of Civil Procedure, the Code of Criminal Procedure and the Evidence Act shall be applied and exercised when appropriate.

After hearing the due date of the conclusive resolution shall be declared in advance. The Constitutional Tribunal of the Union shall proclaim conclusive resolution as early as possible. This resolution shall be passed by the approval of

over half of the members of the Constitutional Tribunal. And then it shall be proclaimed in open court.

The resolution of the Constitution Tribunal shall be final and conclusive. The resolution of the Constitution Tribunal has come into effect to the relevant governmental organizations and persons as well as respective territory.

Qualifications of the Members of the Constitutional Tribunal of the Union

Under Section 333 of the Constitution, it has been prescribed that the members of the Constitutional Tribunal should have the following qualifications:

- (1) person who has attained the age of 50 years;
- (2) person who has qualifications, with the exception of the age limit, prescribed in Section 120 of the Constitution for Pyithu Hluttaw representatives;
- (3) person whose qualification does not breach the provisions under Section 121 of the Constitution which disqualify a person standing for election as Pyithu Hluttaw representatives;
- (a) person who has served as a Judge of the High Court of the Region or State for at least five years; or
- (b) person who has served as a Judicial Officer or a Law Officer at least 10 years not lower than that of the Region or State level for; or
- (c) person who has practiced as an Advocate for at least 20 years; or
- (d) person who is, in the opinion of the President, an eminent jurist.
- (5) person who is not a member of a political party;
- (6) person who is not a Hluttaw representatives;
- (7) person who has political, administrative, economic and security outlook;
- (8) person loyal to the Union and its citizens.

Impeachment of the Chairperson and Members of the Constitutional Tribunal of the Union.

According to Section 334 of the Constitution, the Chairperson and members of the Constitutional Tribunal of the Union may be impeached on any of the following reasons:

- (1) high treason;
- (2) breach of any of the provisions under the Constitution;
- (3) misconduct;
- (4) disqualification of the qualifications of member of the Constitutional Tribunal of the Union prescribed under Section 333 of the Constitution;
- (5) inefficient discharge of duties assigned by law.

Term of the Constitutional Tribunal of the Union

The term of the Constitution Tribunal of the Union is the same as that of

the Pyidaungsu Hluttaw being five years. However, the ongoing Constitutional Tribunal of the Union, on expiry of its term, shall continue its functions till the President forms a new Tribunal under the Constitution.

Conclusion

There are different names relating to the Constitutional Tribunal such as "Constitutional Court", "Constitutional Council" in the countries of the world. It is the main task which is responsible for the protection of Constitutionality. This article is not complete but it is only brief information to the Constitutional Tribunal of the Union. If one wishes to know more in detail about the Constitutional Tribunal of the Union in Myanmar, one should study from Section 320 to 336 under the Chapter VI of the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, the Law of the Constitutional Tribunal of Union and the Rules of this Law.

U TUN KYI

Overview on Legal Culture and Legal Profession of the United States and Japan

Aye Aye Hlaing

As a Young Leader's Programme student, I had a chance to study on legal culture and legal system, and legal profession of the United State and Japan. This issue will make an over view of comparative study on legal culture and legal profession between the United States and Japan. Even though the legal profession, which includes judges, prosecutors and lawyers, this item makes analysis upon lawyers in the United State and Japan. It will describe basic structure of legal profession, legal education and their functions. The aim of issue is to provide the understanding on basic structure of legal profession and legal education system and

the differences between these two countries. It is hoped to look at that the experiences, how to establish their legal profession and how to handle their legal function provide to get improvement for analysis upon own legal profession.

Legal Culture

The United States (hereinafter briefed us the US) has long been known throughout the world as the paradigm of pluralist society comprised of virtually every ethnic and religious group in the world. Despite of cultural diversity of its people, The US historically has followed the legal traditions established by its

English founding fathers. One of the great heritages of the US is the establishment of its Common Law system. The presentday Common Law tradition of the US has common root with the British system of law, but is unique into itself. The principle of *stare decisis*, the legal tradition of following rules or principle of law laid down on prior judicial decisions is the cornerstone of legal framework in the US. The US has written constitution in contrast to England's unwritten constitution. Due to the US federal system in which there are two different level of laws, federal and States. To resolve differences quickly and efficiently, it has created additional principles of law in term of federal pre-emption has "states' rights". The US in term of codification of laws and regulations, has come closer to civil law countries as Japan in which the principle of *stare decisis* does not appear to play as large a role. ¹

The present day, Japan draws on the two major legal systems of the world. Both civil law and common law systems are combined in a culture that has embraced modern western value while preserving Japanese tradition. The ancient Chinese and Korean influenced on Japa-

nese political, religious and social thoughts. In the nineteenth century, Japan has borrowed² extensively from legal system of Germany and France. Japan made the full scale adaptation of civil law system as source of law and considering but rejecting the introduction of the English Common Law. Like other civil law countries, Japan does not have an adversarial system of law nor is there a jury system. (Today, Japan is initially practicing the user friendly judicial system; it is like a jury system, but not widely for the whole nation.) The judges are both the fact finder and interpreters of applicable law. After the Second World War a new Japanese constitution (1947) drafted on an American Constitutional model was adopted. The new constitution brought an end of the monopoly of civil law and encouraged the adaptation of civil and common law value in one legal system. The new constitution has become a fundamental part of Japanese legal and social culture. It has powerful influences on the life of the nation. ²

There are many differences between the legal systems of Japan and the US. It is also necessary to have a general understanding of judicial administration

¹The american legal system in brief, <http://www.daviddfriendman.com>

²Why study japannese law, <http://warwick.ac.uk>

in Japan and the US. The US has different court systems, such as federal and state and local, with different administration, Japan has a centralized judiciary under the national government. In the US, selection methods for judges differ between the federal judiciary and from State to State. Judges are uniformly selected from experienced, practicing attorneys, including prosecutors, and either through election or through appointment by a designated appointing authority.³ Japanese system for judicial selection can be characterized as a career system. Japanese judges are almost exclusively career judges appointed from the assistant judges who become assistant judges immediately upon graduation from the training institute.⁴

The legal education systems of two nations and the process by which lawyers become licensed created major differences between the systems. The differences in education lead to different between the types of individuals that are called lawyers in the US and Japan.

Lawyers in the US

The lawyers in the US have an extremely wide of practice activities such

as civil litigation, prosecution and defense of criminal cases, general and specialized legal advising estate planning, drafting of document, business planning. They have other specialized practice as administrative law, tax, domestic relation patent and copy right, antitrust. Lawyers also teach law and serve as judges in the court and administrative agencies at both the state and federal levels. They act as both advocates and advisors in the US society. As advocates, they present one of the opposing parties in criminal and civil trial by presenting evidence that supports their clients in court. As advisors, lawyers counsel their clients as to their legal rights and obligations and suggest particular courses of action in business and personal matters. There are many kinds of lawyers such as trial lawyers, environmental lawyers, intellectual property lawyers. civil attorneys who assist client with litigation, will, trust, contracts, mortgages, title and lease. Besides these lawyers, there are also bankruptcy, international, tax, criminal, corporate. immigration, probate lawyer etc. In the US, there are many fields they do and many become teachers, public administrators, business executives, real-

³The american legal system in brief, <http://www.daviddfriendman.com>

⁴Dean, M, japanese legal system: text and materials(1997) Cavendish publishing limited.

estate brokers, full time inventors, FBI officers, sale men and sale women, musicians, playwrights, poets and politicians. That is why, the US is nicknamed the land of lawyers.⁵

Lawyers have the peculiar power in the US to shape society through changes in the law as effective by decisions of court and lawyers can take instrumental role in the effective resolution of disputes. Their training and experience can direct the parties to dispute to a reasonable resolution based on the facts of the particular case. As reflect of this nature there is great debate going on in the US as to the proper function of lawyers.⁶

In the US, the American Bar Association is the largest voluntary professional association in the world. ABA membership is open to lawyers admitted to practice and in good standing before the bar of any state or territory of the US. It is organized by not only the practicing lawyers but also non lawyers such as judges, federal court executives, law school educators, criminal justice professionals, members of administrative agencies and industrial organizations, law

office administrators, legal assistants, law librarians and members of association approved law school broads of professor. Member of the other nations have not been admitted to practice of law in the US can become as an international association.⁷

Legal Education in the US

There is no undergraduate law degree in the US. The Basic admission requirements for American law schools are a bachelor's degree in any field and the Law School Admission Test (LSAT). The American law degree is called the Juris Doctor (JD) and usually requires three years of study. The JD program involves courses in American common and statues law as well as international and business law. No particular subject or major field of study is required at undergraduate level. Law schools are concerned that applicants have taken courses which develop communication and analytical skill, and that they have exposed themselves to a variety of disciplines. It is preferable to intense specialization in any one of fields; economics, social science

⁵Thomas L.Shafer with Mary M..Shafer,American lawyers and their community(ethics in legal profession), University of Notre Dame

⁶R.Dhavan N Kibble & W.Twin,Access to legal education and the legal profession,butter worths&Co (publisher)Ltd 1989

⁷Brief history of American Bar Association,<http://lectlaw.com>

(sociology, psychology, anthropology, political science) computer science, accounting and pure science. All these subjects may be at virtually any university. At law schools in the US, the bachelor's degree is not necessary requirement for the students who reside in the US. At the beginning of undergraduate study, JD applicants should take the Law School Admission Test (LSAT). No knowledge of law is needed to do well on this examination. It is standardized test of academic aptitude in the areas of reading comprehension and analytical logical reasoning. Most American law schools share the aim of education to become lawyers for careers that may take many paths and that will frequently not be limited to any particular state or region. Although American legal education is still fundamentally an education for generalists, it emphasizes the acquisition for broad, and basic knowledge of law, understanding of function of legal system, and development of analytical abilities of high order. In the US, graduate law degrees are various permutations of the LL.M, MCL and JSD. These degrees are post graduate to the JD, which is after the undergraduate degree. The LL.M is one year master degree for

American lawyers and for foreign lawyers or law graduates from common law countries. The MCL is one year master degree for civil law lawyers and graduates. The JSD is a doctoral degree, and generally law schools will only consider candidates for a JSD is the person who already got master degree from the same law school. The most appropriate programs for foreign lawyers are the Master of Comparative Law (MCL) and Master of Comparative Jurisprudence (MCJ). In general, higher graduate law students are qualified lawyers with several years experience.⁸

American Bar Examination

In the US, lawyers must be admitted to practice in a particular State. Among other admission requirements, lawyers usually must take a bar examination administered by state board of bar examiners. These bar exams are administered twice a year, at the end of February and July. Usually, this exam consists of the Multistate Bar Examination (MBE), which is multiple choice exam covering American law in six subjects; contracts, torts, criminal law and procedure, constitutional law, evidence, and property. The MBE takes only one day and is the same

⁸Admission process, study in US, <http://useic.ru/study/apply/law.html>

exam administered in all states, which use it. Each state usually then adds a portion on the exam requiring additional multiple choice questions on state law subjects, written essay and sometimes a performance test aspect. Such kind of state portion usually takes another day. Almost all jurisdictions also require candidates to pass Multistate Professional Responsibility Exam (MPRE), which is administered three times a year (March, August and November). Foreign candidates may be allowed to take an American Bar Exam if they have received their JD or JSM or LL.M degree from ABA accredited law schools. California and New York are the most popular bar jurisdiction for foreign lawyers.⁹

Lawyers in Japan

The Japanese for "legal profession" is *hoso*. It includes judges, prosecutors and practicing attorneys (lawyers). At present, a person must pass the National Bar Examination for entry into the Legal training and Research Institute (Training Institute), which under the jurisdiction of the Supreme Court. The National Bar Examination is extremely competitive one

with an absurdly low success rate. A person passing the National Bar Examination complete eighteen months to two years of training (the length of training was reduced to 18 months in April 1999) and must pass a relatively ministerial final examination before choosing the one of three possible career path; as an attorney (lawyer), a public prosecutor and an assistant judge.¹⁰

Japan has a unified Bar but this consists only of attorneys (lawyers). Public prosecutors are employed by the national ministry of justice and are under the direction of prosecutors general. The careers of judges are general separated and apart from those of the other two branches of the legal profession. There was a historical separation between judges and public prosecutors, on the other hand, and practicing lawyers on the other. When we study about Japanese legal profession and present condition, it was evolved under its historical and cultural background has played a specific role.

History of Japanese Legal Profession

After the Meiji restoration of 1867, the whole legal system of Japan was

⁹American bar examination, <http://www.lawmaster.com>

¹⁰Oda Hiroshi, Japanese Law, Oxford University press, 1999.

transplanted from the West as adopted a written system of law. There was called that an era of the beginning of the modern Japan and the end of the traditional Japanese Confucian system. In 1889, the Meiji constitution was enacted and a number of laws were introduced to perform. Among them, one of the laws was lawyer law that was the first comprehensive regulation of legal profession. In 1893, the first law on attorney was enacted which required lawyers had to pass examination that was different from that for judges and public prosecutors.¹¹ 20 years later, in 1914, the examination for lawyers (attorneys) was abolished and the lawyers had to take the same examination as judges and public prosecutors but the practical training for lawyers was kept separated from that judges and public prosecutors. Japanese lawyers did not play an important role in this kind of modernization process although the government created the legal profession. The law faculties in the newly founded Imperial Universities were more of training schools for state officials than for private lawyers. The govern-

ment did not intent to make the legal machinery available to general public or to develop a strong Private Bar.¹²

After the end of the Second World War, in 1949, the new lawyer law was enacted.¹³ It was revised to equalize the status of practicing attorneys with that of judges and public prosecutors. At that year of 1949, the Japanese ministry of justice established the Legal Training and Research Institute (LTRI) to do a common practical training to three branches of legal professions. The entrance examination into legal training Institute was an antecedent of the present legal examination.¹⁴

University Legal Education in Japan

In Japan, there are law faculties in Universities of private and government to teach at undergraduate and post graduate levels. The law faculties of the former Imperial Universities were founded to primarily produce public officials including judges and prosecutors. Accordingly, law faculties in Japan normally teach political science and econom-

¹¹ Rabinowitz, R., "the historical development of the bar (1955-57) Harvard law review

¹² Shozo Ota and KaHei Rokumoto, Issue of lawyer population, Case Western Reserve journal of international Law, 1993

¹³ Law number 205, 1049.

¹⁴ Oda, Hiroshi, The Japanese Law, 2nd edit. (1999) Oxford University Press

ics as well as laws. The four-year undergraduate course is usually divided into two parts: The first part takes the time for one and half year that to study liberal arts and science and the last parts takes for two and half years and that to do specialized study on laws and political science. The law course usually is emphasized on the study on six codes, as the mean of understanding of fundamental legal principles. The six codes are as the constitution, the civil code, the penal code, the commercial code, the code of civil procedure and the code of criminal procedure and the other classes are for the study on administrative law, public and private international laws, comparative law, legal history and labor law. Such kinds of classes are typically the big lectures of emphasis on theoretical, academic and case analysis approach is unknown and no attempt to offer the practical legal training. There is no assumption subjectively and objectively, that law students will become lawyers, the rest of the law graduates enter to civil service, business and journalism or law related professions referred to as quasi-lawyers.¹⁵

The National Bar Examination in Japan

The National Bar Examination is administered under the Legal Examination Control of Commission (LECC). The commission is composed of the vice Ministry of Justice, the Secretary General of Supreme Court and the practicing attorney who is recommended by the Japan Federation of Lawyers Associations. The examiners are selected from among the judges, prosecutors and practicing lawyers and law professors whom appointed by the Minister on the recommendation of the LECC. Their duties are arranging the exam, making the questions, conducting the interviews and determining the successful candidates.

The Bar Examination is divided into two parts, as the preliminary and the second part. The first part exam is exempted for the university graduates and the second part exam has three of tests as a multiple choice that is covering three subjects to seven subjects, the essays and the oral. The subjects for the first part exam are constitution law, civil and criminal codes. The subject for essays and the

¹⁵Generl Paul Mc Alinn, Reform in Japanese legal education: Reforming the system of Legal education: University of Hawaii Asian-Pacific Law& Policy Journal, Spring, 2001

oral test are consisted of four categories as (a) constitutional law, civil law, commercial law and criminal law; (b) civil procedure and criminal procedure; (c) the subject chosen from the administrative law, bankruptcy law, labor law, public international law, conflict law, criminology and civil and criminal procedure; (d) the subject chosen from political science, economic and social policy.¹⁶

The pass rate of the Bar Examination is extremely low so, it is typically not to pass for the one's first try. A great deal of persons who sit for the bar exam are trying for second, third or fourth times. According to research conducted by the Ministry of Justice, successful candidates usually take the exam are about six times or more and finally they pass it. The extremely low pass rate makes harmful effect of making legal professions, but it reflects that only the high qualified students who are selected as the legal professions.¹⁷ In 1991, the Diet, Japan's legislature approved a compromised plan to increase the number of successful ap-

plicants that intended to allow the candidates who are younger and newer to pass and enter the Legal Training and Research Institute.¹⁸

The Legal Training and Research Institute

In order to qualify as a lawyer, after passing the bar exam, one have to enter the LTRI of the Supreme Court for two year practicing training course (now, shorten to 18 months). The trainees of institute enjoy the status of public officials, receiving regular salaries from the government. The training course includes the job training at district courts, local prosecutors' offices, and law firms as well as schooling at the Institute. After passing the final exam at the Training Institute, a trainee may decide whether she or he would like to become a judge, prosecutor or a practicing lawyer (attorney).¹⁹

Over all, the training Institute emphasizes litigation and practical experience. The trainee participate in carefully orchestrated the training process. They

¹⁶ Hon. Sabrina Shizue Mc Kenna, *Judicial Reform: Proposal for Judicial Reform in Japan: An overview*, University of Hawaii Asian Pacific law and policy journal, spring, 2001

¹⁷ Written by Kohei Nakabo, translate by yohei Suda, *Judicial reform and the State of the japan's attorneys system; a discussion of Attorney reform Issue and future of the judiciary*, Pacific Rim Law & policy Journal, May, 2001

¹⁸ Dean, M., *Japanese legal system; Test and Materials* (1997), Cavendish Publication limited.

¹⁹ Oda, Hiroshi, *The Japanese Law*, 2nd edit (1999) Oxford university Press

served as apprentices to judges, prosecutors and practicing lawyers, handling actual cases or rotating from one apprenticeship to another. At the Training Institute, there are five instructors who are assigned from the judiciary and the practicing law firms have to give lectures. The classes are very practical and jointed the research session, revolving around questions presented by the actual cases. After finishing the course study at the Training Institute, the trainees have to sit for the exam to enter the three practical areas as a judge or prosecutor or a private lawyer.

The training Institute only accepts a certain number of candidates and by limiting so is great loss of not only the professional but also to Japanese society. Therefore, several academic proposed to introduce graduate professional law school in Japan; however, there are various problems in legal education reform and bottleneck in the system of the Training Institute. Today, Japan has been undergoing the judicial reforms by the judicial Reform Council (JCR) by the Cabinet promulgated legislation in 1999. It has to review the existing judicial system and proposed changes. JCR is to investigate and consider the fundamental measures for participation of citizens in

judicial system and strengthening for legal profession.

Conclusion

In the US, the lawyers can take an instrumental role in effective resolution of disputes. Traditionally, the legal profession in the US has wielded great power through the fact that a substantial number of administrators and legislators, not need to mention that judges are lawyers. In Japan, the lawyer role is to assist the court in understanding the problem or the subject matter of the cases, not so much necessary to try to outwit his opponent through various legal tactics. The court conducts the fact-finding mission and instructs the lawyer as to what the court wants to know. There are twenty times more practicing lawyers per capital in the US than in Japan. However, Japanese lawyers are primarily members of the trial bar and they do not involve in legal, tax and bussiness counseling like many American lawyers. In the US licensed lawyers perform various services in a wide range of areas. In Japan, however, lawyers perform only limited number of services. The most noticeable service is that only lawyers argues before a court. The rest of the functions are performed by other le-

gal profession (quasi-lawyer).²⁰

The legal education in the US differs fundamentally from Japan. Legal education in the US services to train legal professionals. In the US two private governing bodies, the American Bar Association and the American Association of Law Schools set the standards for legal education. The Federal and State Government have no voice in legal education. Law Schools are distinct from undergraduate colleges and universities. It is not possible to get major in law subject at undergraduate level. Instead, legal education is provided only at law schools with the purpose of providing a professional education. And Bar Exam in the US is not regarded

as a particularly formidable barrier to earning credentials to practice laws. In Japan, the primary purpose of legal education in Japan is to educate government officials. And the National Government's Ministry of Education sets the strict education standards. The number of candidates who passed the Bar Exam are strictly limited.

On the comparative study on legal professions of the US and Japan, it gives that legal education is not only for the students, but also for the community. The aim of teaching laws, studying laws should be benefit to common people, ordinary citizen, not to professional lawyers and bureaucrats. It should be an essential part of liberal art of education.

Aye Aye Hlaing

²⁰ Written by Khoei Nakabo, translate by yohei Suda, Judicial reform and the State of the japan's attorneys system; a discussion reform Issue and Future of the judiciary, Pacific Rim Law & policy Journal, May, 2001

Legal Status of the Justices in Japan

Zay Yar Tint Nyo

Since 1947, Japan has had a unitary court system. The Judicial System under the Constitution of Japan is composed of three tiers of courts. The Supreme Court, which is the top tier, is the court of last resort exercising appellate jurisdiction over appeals lodged against judgment rendered in first of second instance cases by a High Court. A High Court, which is a middle tier court, has

jurisdiction to hear appeals against judgment rendered by courts on the bottom tier such as a District Court, Family Court and Summary Court.

According to the Article 76 of the Japan's Constitution, the whole judicial power is vested in the Supreme Court and in such inferior courts as are established by law. The head of the judiciary is the

Chief Justice of the Supreme Court.

In 2003, there are one Chief Justice, fourteen Justices of the Supreme Court, 280 High Court Judges including eight Presidents, 910 Judges and 580 Assistant Judges of the District Court, 200 Judges and 150 Assistant Judges of the Family Court and 810 Summary Court Judges in Japan. They fill the benches of the Japanese Court and serve the Nation's population of over 122 million. All state officials responsible for handing down justices are called SAIBAN-KAN. They can be divided into two groups: the Chief Justice and Justices of the Supreme Court, and Judges of the inferior Courts.

Article 79 of the Japan's Constitution provides that "The Supreme Court shall consist of a Chief Justice and such number of Justices as may be determined by law". The number of Justices other than a Chief Justice is fixed at fourteen.

The Chief Justice is appointed by Emperor upon the designation of the Diet, while other Justices of the Supreme Court are appointed by Cabinet and attested by the Emperor. As the representative of the whole Judiciary, the Chief Justice ranks on the same level as the Prime Minister, the representative of the Cabi-

net. Other Justice of the Supreme Court whose ranks are as high as those of Ministers of Cabinet.

According to the Article 41 of the Court Organization Law 1947, the Justices of the Supreme Court were to be chosen not just from the career of judiciary, but from among lawyers, public prosecutors, law professors and those not in these categories but who are of broad vision and well grounded in law and must be person of upright character and advanced education. This Article also lays down that Justices of the Supreme Court must be over the age of 40 and not less than 10 of them must have been High Court presidents or Judges for at least 10 years or have 20 years experience as a lower court judge, public prosecutor, practicing lawyer or law professor. In reality this has meant that the Supreme Court has had a tripartite consisting of five judges, five practicing lawyers and a further five from the other categories.

Article 79(2) of the Constitution provides that the appointment of the Justices of the Supreme Court is reviewed by the people at the first general election of members of the House of Representatives following their appointment, and in

addition, they are also subject to review at times of general elections every ten years after their appointment. A Justice will be removed if the majority of the voters favor his or her dismissal. So far, however, no Justice has ever been removed by the review. A Justice of the Supreme Court is usually appointed at around the age of 60 and will be retired at the age of 70.

Judges of the inferior courts are all appointed by the Cabinet from a list prepared by the Supreme Court, and are classified into the President of a High Court, Judge, Assistant Judge, and Summary Court Judge.

With the exception of the summary court judges, lower court judges are "career judges". They begin their careers as assistant judges at a district court or a family court after training at the Legal Training and Research Institute. Each must accumulate ten years experience as an assistant judge in order to become a full judge. Almost the judges of appellate courts, district courts and family courts start their careers in this way.

Assistant judges are appointed from among those who have passed the National Bar Examination, completed one

year and six months of training at the Legal Training and Research Institute, and then passed the final qualifying examination. An assistant judge is allowed to exercise judicial power only as one of the members of a three judge court; he or she is not qualified to compose a single judge court.

As for judges of the summary courts, the way is open to people of ability other than qualified jurists through selection by the Selection Committee for Judges of the Summary Court, while those who have practiced law for three years of more as an assistant judge, public prosecutor, or lawyer may also be appointed as a summary court judge. The term of appointment for judges is ten years. This term is renewable and judges are almost automatically reappointed. Most judges work in court until their retirement age of 65. But the retirement age of summary court judge is 70. Although the renewal of the term has been almost automatic, the Supreme Court is of the opinion that it has the power to refuse renewal without giving reasons. Judges are usually moved between large, medium, and small courts within their ten years term.

Under the Constitution of Japan,

Judges are guaranteed complete independence in performing their duties. Article 76, Paragraph 3 of the Constitution stipulates that "All judges shall be independent in the exercise of their conscience and shall be bound only by this Constitution and the law". Article 78 additionally provides that "Judges shall not be removed except by public impeachment unless judicially declared mentally or physically incompetent to perform official duties. No disciplinary action against judges shall be administered by any executive organ or agency". The Law on Courts, moreover, further guarantees that judges are not to be transferred, suspended, or have their salaries reduced.

The procedure for impeachment is provided by the Law on Impeachment of Judges. The Impeachment Tribunal is attached to the Diet and is composed of fourteen members who are members of the Diet, seven from each House. The Tribunal exercises its power independently from the Diet, and is not bound by its decisions. There is a Diet Prosecuting Committee which decides whether to bring a case to the Tribunal or not. The grounds for impeachment are serious breach or gross neglect of duties, and misconduct which affects the authority

and credibility of the judge, irrespective of whether it took place in the course of his duty or not.

Any person may file a complaint with the Prosecution Committee requesting the impeachment of a judge. The Code of Criminal Procedure is applied in the impeachment procedure, the accused may have the assistance of attorneys, and the hearing is held in public. The Tribunal may only dismiss or acquit the judge; other disciplinary measures fall solely within the jurisdiction of the Supreme Court and the appellate courts. In order to dismiss a judge, the consent of two-thirds of the members of the Tribunal who took part in the proceedings is required.

In addition to the impeachment procedure, judges may lose their position if they have been sentenced to imprisonment or declared incompetent or quasi-incompetent with respect to civil transactions by the court.

The Constitution provides that disciplinary actions against judges cannot be taken by an administrative agency. Therefore, disciplinary proceedings are handled by the court. The basic law in this regard is the Law on Disciplinary Actions against

Judges, supplement by rules enacted by the Supreme Court. Disciplinary action against district court or summary court judges is handled by the appellate court, while action against Supreme Court Justices and appellate court judges is handled by the Supreme Court.

Ground for disciplinary action are breach of professional duties, neglect of duty, and misconduct which undermines the dignity of judges. A reprimand or a fine not exceeding 10,000 yen can be imposed in such proceedings.

It can be noted that the legal status of justices are very superior in Japan. They are qualified persons and have important role in judiciary. All of the justices and judges are presumed as legal experts in their profession. They are the person of upright morality and advanced

education, and good reputation in legal profession. They are protected and safeguarded by the Constitution and Law of Impeachment of Judges. They exercise their judicial power independently and cannot be influenced or interfered by or from administrative organs. Therefore public believe in and rely on integrity of judiciary and all of the justices gain the trust and confidence from the people.

Zay Yar Tint Nyo

Ref:

1. The Constitution of Japan, 1946
2. Court Organization Law (Japan), Law No.59/1947
3. Law of Impeachment of Judges (Japan), Law No.187/1947
4. Justice in Japan (Supreme Court of Japan), 6th Edition, 2000.

The Confluence of Public and Private International Law ¹

Htin Lynn (Judiciary)

This title is the name of the book, and it is in general about the relationship between public and private international law. In that book, these two disciplines,² which have been considered as separate and distinct intellectual streams running in parallel, have in fact converged on the point where a sharp distinction usually drawn no longer can be visible. This assertion, the author made in his book, has given a hint by the name of the book at

first glance and more insights into it by following up.

However, as far as the subject matter is concerned it is to admit that this article, which is meant to shed light on how important their relationship are, though, from the narrow aspect, cannot cover the whole diversified view the author discussed in his book.

It is said that the early develop-

¹[The Confluence of Public & Private International Law 'Justice , Pluralism & Subsidiaries in the International Constitutional Ordering of Private Law by Alex Milles 1st edition (2009)]

²[First, public international law, concerned with the rights and obligation of states in relation to other states and individuals. Second, private international law, concerned with issue of jurisdiction, applicable law and recognition and enforcement of foreign judgment in international private law disputes before national courts.]

ment of ideas of private international law originated in the Roman law, and Roman law still has an influence on contemporary legal theory.

The concept of Roman universal empire demanded the integration of other territories as part of empire by denying mutual respect of different peoples and their legal systems, thereby creating the Roman theory of international order by which the application of a foreign law in search of 'justice' was disallowed. On the contrary, Roman legal order was not universal, one important way was the distinction between citizens, whose relations were governed by the formal '*ius civil*' (the civil law), and non-citizens, who were subject to a new form of law, the '*ius gentium*' (the law of peoples), which Roman empire adopted as a strategy for its legitimacy in its application to non-citizens.

By the time of Italian renaissance,

both between European city-states and with the Middle East, the expansion of international trade and commerce caused an increased in disputes with foreign elements. Consequently, the idea of private international law rules, emerged as a mechanism to minimize the possibility of inconsistent legal treatment of private disputes, was designed to address the problem of coordinating legal diversity. It really was conceived of not as part of the local law which differed from city-state to city-state but as part of a universal international law system, which encompassed the modern territory of both public and private international law.

In England, as the English Common Law resisted the spread of Roman law, the development of private international law rules in common law was delayed much later than Europe. It was because in common law the requirement for a trial by jury³ imposed an obstacle to deal

³[Ibid.p.36;

An English jury traditionally consisted of men from near the location of the disputed act or thing, who would therefore be expected to serve both as adjudicators and as witnesses) of the event or the character of the disputants)The English count had no power to order foreigners to serve in juries, which initially rendered the courts powerless to deal with disputes concerning foreign property or events. But note the historical practice of 'mixed juries' to decide disputes between different communities, examined in Constable (1994)]

with foreign disputes. In treating international cases, the English legal system used special courts and special law, including the *lex mercatoria* or law merchant, in much the same way the Roman '*ius gentium*' was used to deal with non-citizens. In Europe the treaties of the peace of Westphalia (1648) often identified as the birth of modern international law, initiated the idea of 'nation-state' by which nation was characterized as an individual with a particular will, not bound by the laws of any international society. Under this idea, nations are free, independent and have sovereign equality, meaning that an equality in their status and entitlements in international law.

International law, on the one hand, is recognized as exercise of sovereign will of states, and the concentration of power in state sovereigns was originally an expression of the personality of the head of state. Therefore, the sovereign's legal acts, embodied in treaties were not personal (expressing the will of the sover-

eign) but attached to the territory of the state (expressing the will of the state).

On the other hand, international law resulted from the interaction of sovereign states was defined as the law of state relation, a sort of 'private law between states', and it turned out that consideration for a foreign state's territorial sovereignty implied the need for private international law rules in terms of an exercise of 'comity'.

From modern perspectives, private international law was reconceptualized as purely autonomous national law, that is an expression of sovereignty of the state by reflecting domestic ideas of justice and conceptions of private rights. Its international dimension was equivocally acknowledged through the concept of 'comity'⁴.

Between public and private international law, as regards the three aspects of public international law rules of 'jurisdiction' and the three basic components

⁴ [Ibid. P.298 " 'Comity' as its status remains ambiguously neither a matter of absolute obligation, on the one hand, nor of mere courtesy and good will, upon the other fails to acknowledge the implicit adoption of the idea of justice pluralism".]

of private international law (jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of foreign judgments) there is an underlying commonality in terms of the corresponding structure.

First, jurisdiction to prescribe or legislate on the issue of law-making power of the government; i.e the permissible scope of applications of the laws of each state; in private law disputes, this may be viewed as related to the private international law problem of the determination of the applicable law.

Second, jurisdiction to adjudicate, or the issue on the juridical link of government. In private disputes, this is evidently related to the idea of jurisdiction in private international law.

Third, jurisdiction to enforce, or the issue on the executive branch of government.

This is directly concerned with the acts of authorities implementing, such as police or bailiffs. In the private law context, it is related to the question of whether the court can enforce any judgment by exercising physical power over the defendant or their property.

Accordingly, public international law, not specifying the structure of state government, reflects the actions of domestic institutions including national legislative measures and judicial decisions, and thereby constitute the acts of the state for the purpose of these international obligations.

Especially, the actions of national legislatures and courts directly affect both international law compliance and international law-making in public international law rules of jurisdiction. This indeed can be perceived in any case whenever there is an exercise of national jurisdiction or national legal institutions engaged in regulating disputes or relationships, the issue of private international law spring up, and they should not be viewed as a purely domestic, 'private law' act of regulation since they are also asserting public international law jurisdiction.

As the rules of private international law provide an important source of state practice for the development and understanding of the rules of public international law it is implied that in the context of private international law the exercise by the national courts for the choice

of a particular applicable law is predominantly considered territorial. Because many choice of law rules similarly depend directly on territorial factors, such as selecting the law of the country in which the events constituting the tort or delict in question, or the *lex situs* of movable or immovable property. In particular, under the proper law approaches regarding the choice of law in contract the emphasis is frequently on the territorial factors such as the place of formation or performance of contractual obligations or the location of affected property.

In the matter of applying foreign law, national courts invariably retain a discretion to refuse the application of foreign law on the grounds of inconsistency with national public policy. By that, the policy of mutual recognition behind choice of law rules is outweighed by the need to give effect to the other norms of international law. In other words, the obligation to apply public international law overrides the ordinary rules of private international law. Because public policy is derived from international law or broader international norms, sometimes referred as transnational public policy. In that case, public policy does not necessarily refer to national public policy.

Htin Lynn (Judiciary)

The Immunities of the Carrier under the Carriage of Goods by Sea Act

Dr. Tint Tint Maw*

Introduction

International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading ("Hague Rules") was adopted in 1924. After the latest International Convention on Carriage of Goods by Sea in 1978 which was called the Hamburg Rules, a member of countries such as Australia, Canada, US and the Scandinavian countries were attempting to adopt their own Law on Carriage of Goods by Sea and placing international uniformity in serious jeopardy. In Myanmar, the Carriage of Goods by Sea Act was enacted in 1925. According to the provision of Article 1 (a) of this Act, carrier includes the owner or the charterer who enters into a contract of carriage with a shipper. The responsibilities and liabilities, rights and immunities of the carrier is not only promulgated in Act but also agreed in the Hague Rules and the Ham-

burg and the Hamburg Rules.

Parties concluding a contract of carriage by charterparty can agree on any number of clauses excluding or limiting the carrier's liability for breach of contract. The perils under the Carriage of Goods by Sea Act allows the carrier to exclude liability.

Even if a carrier may use all his skill in relation to the carriage of goods, it is still possible for the cargo to be damaged through incidents which arrives without any fault of the carrier. Neither the carrier nor the ship shall be responsible for loss or damage arising or resulting from exceptions which provided under Article IV Rule 2.

Article IV, Rule 2 of the Hague Rules provides the immunities of the carrier as follows:

"Neither the carrier nor the ship

*Ph.D, Deputy Staff Officer

shall be responsible for loss or damage arising or resulting from-

- (a) Act, neglect, or default of the master, mariner, pilot, or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship;
- (b) Fire, unless caused by the actual fault or privity of the carrier;
- (c) Perils, dangers and accidents of the sea or other navigable waters;
- (d) Act of God;
- (e) Act of War;
- (f) Act of public enemies;
- (g) Arrest or restraint of princes, rulers or people, or seizure under legal process;
- (h) Quarantine restrictions;
- (i) Act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative;
- (j) Strikes or lockouts or stoppage or restraint of labour from whatever partial or general;
- (k) Riots and civil commotions;
- (l) Saving or attempting to save life or property at sea;
- (m) Wastage in bulk or weight or any other loss or damage arising from inherent defect, quality or vice of the goods;
- (n) Insufficiency of packing;

- (o) Insufficiency or inadequacy of marks;
- (p) Latent defects not discoverable by due diligence;
- (q) Any other cause arising without the actual fault or privity of the carrier, or servants of 'the carrier,' but the burden of proof shall be on the person claiming the benefit of this exception to show that neither the actual fault or privity of the carrier nor the fault or neglect of the agents or servants of the carrier contributed to the loss or damage.

(a) Act, neglect or default of the master, mariner, pilot, or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods if caused by act, neglect or default of the master, mariner, pilot or the servants of the carrier in the navigation or in the management of the ship.

In the Portland Trader¹ the vessel was grounded on a reef in the Su Lu Sea. It was held that the carrier escaped liability because the loss of cargo was due to the master's fault in navigation.

¹ President of India V. West Coast S.S Co., (1964) 2 Lloyd's Rep. 443

Gosse Millard V Canadian Government Merchant Marine²

A ship with a cargo of tinplates on board was damaged during the voyage. It was necessary to execute repairs at an intermediate port and these lasted for some weeks. While the repairs were being executed the hatches were left open to allow the workmen to pass in and out of the hold. Through the negligence of the shipowner's servants the hatches were not even covered when it rained so that rainwater fell into the hold and damaged the cargo.

It was held that the shipowners were liable. The negligence of not covering the hatches had nothing to do with the management of the ship. Management of the ship does not go much, at all beyond navigation. It certainly does not include stowage.

Foreman V. Federal Steam Navigation CO.³ The servants of the shipowner were negligent in handling the refrigerating machinery.

It was held that this was not negligence in the management of the ship, and the shipowners were liable.

In **Hourani V. Harrison**⁴, the case concerned the theft of goods by the stevedores who were engaged by the ship's

agents to discharge the cargo. It was held by the Court of Appeal that the stealing of cargo was not an act in the management of the ship and therefore the carriers were not protected by Article IV, Rule 2(a). Therefore, a stevedore does not include under the words "master, mariner or pilot."

(b) Fire, unless caused by the actual fault or privity of the carrier.

This usual bill of lading exception will not normally add to the protection of an owner of a British ship, in the view of the statutory protection granted by sec.502 of the Merchant Shipping Act 1894. That section, however, only applies where the fire takes place on board ship and will not, therefore, protect the carrier when the damage is caused, for example, by a fire on alongside: in these circumstances, the carrier will resort to his Hague-Visby Rules exception under Art. IV(2)(b) if the Rules apply. In the majority of cases, though, damage by fire on British ships is covered by the exception in sec.502, which currently excludes liability where the carrier can prove that the fire took place without the owner's actual fault or privity.

² (1929) A.C. 223

³ (1928) 2K. B424

⁴ (1927) 32 Com. Cas. 305 C.A

The Hague Rules, Article IV Rule 2 (b), exception relating to fire excludes the carrier from responsibility for loss or damage arising or resulting from fire unless caused by the actual fault or privity of the carrier.

(c) Perils, dangers and accidents of the sea or other navigable waters.

A peril of the seas is some occurrence of a fortuitous and accidental character of a type which is peculiarly liable to occur at sea. As Lord Herschell said:

“perils of the sea” does not cover every accident or casualty which may happen to the subject-matter (of the carriage) on the sea not every loss or damage of which the sea is the immediate cause is covered by these words. They do not protect against that natural and inevitable action of the winds and waves, which results in what may be described as wear and tear. There must be some casualty, sometime which could not be foreseen as one of the necessary incidents of the adventure.

These longer forms of the exception took the place of the short clause, “danger of the seas” or “perils of the sea”, formerly used. It is not clear now for the longer clause has a greater effect, but it extends the area of operation to “river”

as well as “seas”, and to risks of navigation in harbours and docks as well as in the open water.

(d) Act of God

It covers any accident due to natural causes directly and exclusively, without human intervention. The carrier must show that loss or damage caused without human intervention.

In Nichols v. Marsland⁵ the Court of Appeal held that such a flood was an “act of God.” Because a flood was “so great that it could not reasonable have been anticipated, though if it had been anticipated the effect might have been prevented”

(e) Act of War

Article IV, Rule 2(e) provides that neither the carrier nor the ship shall be liable for loss or damage arising or resulting from act of war.

This exception is similar to the enemies of the state exempted by Common Law. The phrase “act of war” is wider in scope. Even though a neutral the carrying ship certainly includes this exception. In the Yorkshire Dale SS Co. V. Minister of War Transport,⁶ it includes only the direct consequences of acts of war, and not the indirect consequences

⁵(1876) 2Ex. D1

⁶(1942)A.C 691

such as the collision with a warship proceeding to her station in wartime.

It would presumably cover acts done in civil war. To rely the exception of Article IV, Rule 2(e), the carrier must prove that it is the loss directly caused by the acts of war without the actual fault or negligence of the carrier.

(f) Act of public enemies.

Enemies mean that the persons who make war or on whom war is made, by the authority of a sovereign state. This exception certainly covers enemies of the state to which the carrier belongs. It covers acts done by public enemies.

(g) Arrest or restraint of princes, rulers or people, or seizure under legal process.

It covers any restrictions imposed by order of an established government on importation or exportation, e.g. quarantine regulations, embargoes, blockage or seizure of contraband goods.

Restraint of princes and rulers refers to operation of sovereign power by exercise, in its sovereign capacity, controlling and divesting for the time, the authority of owner over ship, and clause applies only to acts done in exercise of sovereign power. Where the "restraint of

princes" clause or similar language is found in the contract, a reasonable apprehension of capture or destruction of the ship or cargo will justify nonperformance of the agreement to carry. A "restraint of princes" may be an act performed for purpose connected with the prosecution of war, or some other act as quarantines or prohibition of entry into port for sanitary reasons.

In Nobel's Explosives Co. V. Jekins,⁷ Goods were shipped in England for Japan under a bill of lading excepting "restraints of princes". On the day the ship reached Hong Kong, war was declared between Japan and China. The captain, therefore, landed at Hong Kong such part of the cargo as was contraband. It was held that the delivery of the contraband goods in Japan was prevented by the excepted perils.

Thus, restraints of princes and rulers mean the act of a state or government interfering with a strong hand, and not judgment of any judicial court.

(h) Quarantine restrictions.

According to Article IV, rule 2(h) of the Hague Rules, the carrier is not liable for loss or damage to the cargo if caused by quarantine restrictions.

⁷(1896) 2Q.B 326

(i) Act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative.

According to Article IV, rule 2(i) of the Hague Rules, the carrier is not liable for act or omission of the shipper or owner of the goods, his agent or representative.

The act or omission of the shippers, cargo-owner is mostly applied defective packing and insufficient of packing is also called inherent vice.

(j) Strikes or lockouts or stoppage or restraint of labour from whatever cause, whether partial or general

In charterparties this clause can be relied on only if the stoppage is "a general concerted refusal by workmen to work in consequence of on alleged grievance. It does not cover men leaving work for fear of disease.

Thus in J. Vermas Scheepvarthedrijf N.V.V. Association Techniquede L'Importation Charbonniere⁸

The charter-party provided that "any time lost through strikes" was not count for the purpose of the lay days. The chartered vessel was carrying coal and went to French Port for unloading. But the

stevedores refused to unload her and all other ships carrying coal, thereby hoping to assist French miners who were on strike. The stevedores had no grievance against these employers, nor against the shipowners charterers or receivers of coal cargoes. It was held that the sympathetic strike of the stevedores was a "strike" within the meaning of the charter-party, and the time during which it lasted did not count as part of the lay time.

(k) Riots and civil commotions

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods caused by riots and civil commotions. In the London and Lanes, Fire V. Bolards,⁹ civil commotion is meant that the uprising done by the people for general purpose who are not rebel.

Riot, Unlawful assembly which has developed to stage of violence. The term "riot" means a public disturbance involving (1) an act or acts of violence by one or more persons part of an assemblage of three or more persons, which act or acts shall constitute a clear and present danger of, or shall result in, damage or injury to the property of any other person or to the person of any other individual or (2) a threat or threats of the commission of an

⁸ (1966) 1 Lloyd's Rep. 582Q.BD

⁹ (1924) AC 886

act or acts of violence by one or more persons parts of an assemblage of three or more persons having, individually or collectively, the ability of immediate execution of such threat or threats, where the performance of the threatened acts or acts of violence would constitute a clear and present danger of, or would result in damage or injury to the property of any other person or to the person of any other individual.

(l) Saving or attempting to save life or property at Sea.

Article IV, rule 2(l) of the Hague Rules, provides that neither the carrier nor the ship shall be liable for loss or damage arising or resulting from saving or attempting to save life or property at sea.

(m) Wastage in bulk or weight or any other loss or damage arising from inherent defect, quality or vice of the goods.

By "inherent vice" is meant the unfitness of the goods to withstand the ordinary incidents of the voyage in the Barcore.

A tendency of the goods to heat, discolour, rot, or evaporate, or to destroy their packing or the inherent restiveness or phrensy of an animal or defective packing, may all constitute inherent vice.

(n) Insufficiency of packing

The carrier is not liable for loss of or damage to the goods caused by "insufficiency of packing". This excepting is provided in Article IV, rule 2(n) of the Hague Rules.

The phrase "insufficiency of packing" means insufficiently packed for withstanding such handling as the goods will be likely to undergo in the course of the contract of carriage, by not inability to withstand negligent handling of other goods even though other goods are part of the same consignment.

The exception "insufficiency of packing" is the omission of shipper. That is, "insufficiency of packing is caused by the negligence of the cargo- owner.

(o) Insufficiency or inadequacy of marks

Article IV, rule 2(o) of the Hague Rules provides that "neither the carrier nor the ship shall be responsible for loss or damage arising or resulting from insufficiency or inadequacy of marks.

The exception "insufficiency or inadequacy of marks" refers to Article 3, rule 3(a) and Article 3, rule 5 of the Hague Rules. Where the Carriage of Goods by Sea Act 1971 applies, a shipper can insist on the bill of lading showing "the leading marks necessary for the identification of

the goods”.

It is provided that in the Hague Rules as follows:

After receiving the goods into his charge the carrier or the master or agent of the carrier shall, on demand of the shipper, issue to the shipper a bill of lading showing among other things the leading marks necessary for identification of the goods as the same are furnished in writing by the shipper before the loading of such goods starts, provided such marks are stamped or otherwise shown clearly upon the goods if uncovered, or on the cases or coverings in which such goods are contained, in such a manner as should ordinarily remain legible until the end of the voyage.

Furthermore, with regard to the leading marks as provides in Article III, Rule 5 as follows:

The shipper shall be deemed to have guaranteed to the carrier the accuracy at the time of shipment of the marks, number, quantity and weight, as furnished by him, and the shipper shall indemnify the carrier against all loss, damages and expenses arising or resulting from inaccuracies in such particulars. The right of the carrier to such indemnity shall in no way limit his responsibility and liability under the contract to any person other than the shipper.

(p) Latent defects discoverable by due diligence.

Latent defect means a hidden or concealed defect. One which could not be discovered by reasonable and customary observation or inspection; one not apparent on face of goods, product, document, etc.

Defect of which owner has no knowledge, or which, in exercise of, reasonable care, he should have had no knowledge. One which cannot be discovered by observation or inspection made with ordinary care. A latent defect in the title of a vendor of land is one not discoverable by inspection made with ordinary care, even though a matter of public record.

(q) Any other cause arising without the actual fault or privity of the carrier, or without the fault or neglect of the agents or servants of the carrier, but the burden of proof shall be on the person claiming the benefit of this exception to show that neither the actual fault or privity of the carrier nor the fault or neglect of the agents or servants of the carrier contributed to the loss or damage.

An independent contractor is treated as a servant or agent for the purposes of Art. IV(2)(q) only if he causes

loss while performing the tasks for which he was engaged; in such circumstances, the carrier will be deprived of his protection under Art. IV(2)(q) if the carrier cannot prove that the independent contractor was blameless. On the other hand, if the loss arose through an action which did not come within the independent contractor's remit, then under general principles, the carrier is not liable for such loss, so long as he can prove that his servants and agents, properly so called, were not to blame.

Leesh River Tea Co. V. British India Steam Navigation Co. ¹⁰ When calling at an intermediate port to discharge some cargo and load some fresh cargo, the shipowner employed a stevedoring company. One of its servants stole a brass plate, which was a cover giving access to a storm valve and removal of which was liable to admit seawater to the hold. The theft was not discovered because the opening was overlaid by fresh cargo, and the ship accordingly sailed in an unseaworthy condition. Water entered the hold, and the owner of the original cargo suf-

fered damage. The cargo owner sued for damages and the shipowner pleaded in defence that the damage had occurred without the actual fault or neglect of his servants or agents.

It was held that the court upheld this defence. Sellers, L.J. saying that the circumstances here seem to create one of the perhaps are occasions when Art. IV, Rule 2(q) can be invoked.

Conclusion

The contract of carriage may contain a clause exempting the carrier from liability for the loss or damage to the cargo shipped on board his vessels. Where such loss or damage arises from the breach of obligation of seaworthiness, the carrier will try to avert liability by claiming that the exemption clause protects him against the consequences of such breach. However, the carrier will not be able to use the protection of the Article IV Rule 2 of the Hague Rules if the loss was caused by unseaworthiness which resulted from his failure to exercise due diligence to make vessel seaworthy.

Dr. Tint Tint Maw

¹⁰(1966) 3 All ER 593

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

2018.05.20

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

- ◆ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ◆ မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။
- ◆ လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ◆ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။
- ◆ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။